

วารสาร การวิจัยการบริหารการพัฒนา

The Journal of Development Administration Research

ISSN: 1905 - 2219 (Print)
ISSN: 2730 - 2075 (Online)

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 : มกราคม - มีนาคม 2565
Vol. 12 No. 1 : January - March 2022

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา

The Journal of Development Administration Research

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 : มกราคม - มีนาคม 2565

Vol. 12 No. 1 : January - March 2022

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของนักศึกษาและบุคลากรทั้งภายในภายนอกสถาบัน
2. เพื่อนำเสนอและพัฒนาศักยภาพและผลงานทางวิชาการ การค้นคว้าและบทความทางวิชาการของคณาจารย์และนักวิชาการภายนอก
3. เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

ขอบเขตของวารสาร

1. ขอบเขตของวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา จะครอบคลุมเนื้อหา ด้านการวิจัย ด้านบริหารธุรกิจ ด้านการจัดการอุตสาหกรรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ด้านนิติศาสตร์ ด้านบริหารการศึกษา ด้านจิตวิทยาและด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทางการวิจัยการบริหารการพัฒนา
2. เนื้อหาส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดของบทความวิชาการหรือบทความวิจัยที่ส่งมาขอตีพิมพ์จะต้อง ไม่อยู่ในระหว่างการขอตีพิมพ์หรือเคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มาก่อนในวารสารอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. การส่งบทความวิชาการและบทความวิจัยนั้น สามารถส่งโดยตรงไปที่กองบรรณาธิการวารสารผ่านระบบ online Submission ที่เว็บไซต์ บทความทั้ง 2 ประเภท ซึ่งบทความที่ส่งมานั้นจะถูกส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ทำการประเมินแบบ Double-Blinded Review ก่อนที่จะพิจารณาจัดพิมพ์ในขั้นต่อไป
4. การรับบทความของวารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนาจะเป็นบทความที่มุ่งเน้นสร้างองค์ความรู้ แนวคิด ทฤษฎีใหม่ ๆ ช่วยขยายองค์ความรู้ในแง่มุมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ในทางวิชาการที่กว้าง และมีประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่: วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา พิมพ์เผยแพร่ 4 ฉบับต่อปี

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-มีนาคม

ฉบับที่ 2 เดือนเมษายน-มิถุนายน

ฉบับที่ 3 เดือนกรกฎาคม-กันยายน

ฉบับที่ 4 เดือนตุลาคม-ธันวาคม

การเผยแพร่

จัดส่งให้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องผู้ที่สนใจสามารถค้นหาที่

<https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR>

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.ชุตินาฏณ์ ศรีวิบูลย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดาวรรณ สมใจ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผู้อำนวยการหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กองบรรณาธิการภายในมหาวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวิทย์ ทับทิมรักษา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา เมฆขำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กองบรรณาธิการภายนอกมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง
ศาสตราจารย์ ดร.วรเดช จันทรร
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงดี
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ชินบุตร

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยชินวัตร
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยปทุมธานี

ติดต่อกองบรรณาธิการ

โครงการปรัชญาดุษฎีบัณฑิตการบริหารการพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา อาคาร 31 ชั้น 3 ถนนอุททองนอก เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์: 097-9359356
โทรสาร: 02-1601240
Website: <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR>
E-mail: touch_life@outlook.co.th, journal.dar@gmail.com

บทความทุกเรื่องที่ดีพิมพ์ได้จะต้องผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย จำนวน 2 ท่าน
ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารฉบับนี้เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน ไม่ถือเป็นทัศนะ
และความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ

วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2565 มีวัตถุประสงค์ของการจัดทำวารสารเพื่อเป็นสื่อการแลกเปลี่ยนและเผยแพร่ผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการของอาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา และจากการที่วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนาได้รับการรับรองมาตรฐานจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre: TCI) ให้อยู่ในกลุ่มที่ 2 ดังนั้น ในการจัดทำวารสารดังกล่าวให้ได้คุณภาพและมาตรฐานตามตัวชี้วัดที่ถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐานที่ทางศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) ได้กำหนดไว้ทางกองบรรณาธิการมีกระบวนการจัดทำวารสารตั้งแต่การรับบทความผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในแต่ละสาขาที่เกี่ยวข้องที่จะพิจารณาบทความแต่ละบทความ ดังปรากฏในหน้าสารบัญ และประกอบไปด้วยบทความทั้งหมด 14 บทความ กองบรรณาธิการขอเสนอบทความที่น่าสนใจดังนี้

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) โดย สิริณภา สินตระการผล บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) 2) ระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 367 คน และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 10 คน เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ได้แก่ ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์แก่นสาระ

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดย จิตปรางค์ อึ้งวิฑูรสถิตย์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 2) เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามความคาดหวังของประชาชน ได้แก่ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประเมนค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติแบบ T - test, F - Test และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

บทบรรณาธิการ

โซเชียลดีท็อกซ์: บำบัดด้วยสติ เมื่อชีวิตเสพติดโลกออนไลน์ โดย กนกวรรณ ปรีดีเปรม บทความนี้กล่าวถึง โซเชียลดีท็อกซ์: บำบัดด้วยสติ เมื่อชีวิตเสพติดโลกออนไลน์ โซเชียลมีเดีย เป็นรูปแบบการสื่อสารที่ช่วยย่อโลกให้เล็กลง ติดต่อกันง่าย ใกล้ชิดกันมากขึ้น เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เพียงแค่กดปุ่มสัมผัส เวลาใช้โซเชียลมีเดียจะเกิดการหลั่งสารเคมีโดปามีนออกมา ทำให้เกิดอาการติดได้ ถ้าปล่อยไปนาน ๆ อาจจะเข้าสู่ภาวะซึมเศร้า และอาจรุนแรงถึงขั้นฆ่าตัวตาย เพียงเพราะไม่ได้รับการยอมรับ ดังนั้น จึงต้องได้รับการบำบัดอาการเสพติดโลกออนไลน์ หรือ การทำโซเชียลดีท็อกซ์ และที่สำคัญ คือ การเสริมสร้างสติปัญญาเพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาดังกล่าวนี้ได้มากขึ้น

พุทธธรรมสร้างภูมิคุ้มกันโควิดผ่านแอปพลิเคชัน Zoom Cloud Meeting โดย พระสุภกิจ สุพลโย บทความนี้ มุ่งสะท้อนให้เห็นถึงหลักพุทธธรรมในการปรับสภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของประชาชนในประเทศไทย ในขณะที่กำลังเผชิญสถานการณ์การแพร่ระบาดและการกลายพันธุ์ของเชื้อไวรัส (COVID-19) ด้วยการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตด้วยสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้เกิดความสมดุลทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถเผชิญปัญหาได้อย่างมีสติและปัญญา สามารถสร้างความสุขในชีวิตระหว่างวันได้ ผู้เขียนได้นำเสนอแอปพลิเคชัน Zoom Cloud Meeting ซึ่งเป็นการประยุกต์การใช้งานในการประชุมติดต่อสื่อสาร มาเป็นช่องทางใหม่ในการเข้าถึงธรรมะมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาชีวิตในด้านปัญญาและเป็นช่องทางในการฝึกสติตามแนวสติปัฏฐาน 4 โดยผ่านการใช้ชีวิตประจำวัน (กาย) สภาพอารมณ์ (เวทนา) ความคิด (จิต) และความรู้สึกของตนเอง (ธรรม) ที่เป็นการปฏิบัติธรรมในวิถีใหม่ สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของคนที่ต้องการปรับสภาพและสร้างภูมิคุ้มกันจิตใจได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถจัดการชีวิตให้มีคุณภาพ และมีสุขภาพกาย สุขภาพใจ ที่ดีได้ สิ่งนี้ถือได้ว่าได้รับความนิยมในยุค New Normal

กองบรรณาธิการ วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ให้ความสนใจส่งบทความมาลงตีพิมพ์เผยแพร่ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะ อันจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาและปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป และขอขอบคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ที่ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด

ผศ.ดร.ณัฐณภรณ์ เอกนราจินดาวัฒน์
บรรณาธิการ

สารบัญ	
บทความวิจัย	
Research Articles	
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) The Transformational Leadership of Air Purser Affect the Effectiveness of Flight Attendants of Thai Airways International Public Co. Ltd	1
สิรินภา สิ้นตระการผล Sirinapa Sintrakanpon	
ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี Expectation of People towards Service of Bang Yai Subdistrict Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province	18
จิตปราณี อึ้งวิฑูรสถิตย์ Jitpranee Ungwithulsthith	
การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงินปันผล กับอัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้ และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต The Analysis of the Relationship among Dividends, Leverage Ratio and Profitability Ratios of Listed Companies in the Stock Exchange: Non-Life and Life Insurance Sectors	33
สุพัตรา อภิชัยมงคล Supattra Apichaimongkol	
ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม Administrative Effectiveness of Administrators of Don Tum Subdistrict Administration Organization, Nakhon Pathom Province	44
เพ็ญพักตร์ สว่าง, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล, สุดาวรรณ สมใจ Phenphak Sawang, Chandej Charoenwiryakul, Sudawan Somjai	
ปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม Factors affecting the Strength of Community Financial Institution in Banglen, Nakhon Pathom Province	57
กาญจนา อนุจันทร์, บัวบุตรี ศิริวัฒน์, บุญวัฒน์ สว่างวงศ์, ชันทอง ใจดี Kanjana Anuchan, Buabuttri Siriwat, Boonwat Sawangwong, Khanthong Jaidee	

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร	70
The Academic Administration of the Participative Management Extra Large School under Bangkok Primary Educational Service Area Office	
สุนันตา จันทรชุกคลิน, เตือนใจ ดลประสิทธิ์ <i>Sunanta Junchooklin, Tuanjai Donprasit</i>	
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ ทีมชาติไทย	83
Achievement Motivation for Professional Success of the Thai National Rugby Team	
ชลทิภา อภิรัตนานนท์, เฉลิมพร เย็นเยือก <i>Chontipa Aphirattananon, Chalernporn Yenyuak</i>	
ศักยภาพทางนวัตกรรมที่มีต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชี ที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร	95
The innovation potential towards the accounting firm model development of authorized representatives of the Revenue Department	
ศิริรัตน์ พ่วงแสงสุข, รัตนาวลี ไม้สัก , นิพล แก่นโกมล <i>Sirirat Pounsangasuk, Rattanavalee Maisak, Nipon Kankomon</i>	
14 ปีของการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในอีสาน ว่าด้วยนโยบายสาธารณะ	108
14 Years of Public Administration Studies in the Northeastern Thailand : Public Policy	
ศุภกานต์ ไสภาพร, ณัฐรัชย์ เอกนราจินดาวัดน์, อีรารัตน์ อำนาจเจริญ, วลีรัตน์ แสงไชย <i>suphakarn sophaporn, Nattachai Aeknarajindawat, Teerarat Amnartcharoen, Waleerat Sangchai</i>	
การตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร	186
The Decision to Use the Accounting Office in Khlong Sam Wa Area Bangkok	
วัชรภรณ์ แสงแก้ว <i>Wachraporn Sangkaew</i>	
บทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร	199
Teacher Roles in the Digital Age of Schools under the Office of the Private Education Commission Dusit District, Bangkok	
ลดาวัลย์ เจริญศิริ, เตือนใจ ดลประสิทธิ์ <i>Ladawan Charoensiri, Tuanjai Donprasit</i>	

บทความวิชาการ	
Academic Articles	
โซเซี่ยลดีท็อกซ์: บำบัดด้วยสติ เมื่อชีวิตเสพติดโลกออนไลน์ Social Detox: Using awareness when life is addicted to online	138
กนกวรรณ ปรีดีเปรม Kanokwan Preeprem	
พุทธธรรมสร้างภูมิคุ้มกันโควิดผ่านแอปพลิเคชัน Zoom Cloud Meeting Buddhism as Immunity for COVID via Zoom Cloud Meeting Application	153
พระสุภกิจ สุปญโญ Phrasupakit Supanyo	
พุทธนวัตกรรมบนสื่อออนไลน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ Buddhist Innovation via Online Media for the Development of the Grammatical Usage	164
จุฑารัตน์ คัมภีรภาพ Jutharat Compeerapap	

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อ
ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน
บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

The Transformational Leadership of Air Purser's Affect the Effectiveness of
Flight Attendants of Thai Airways International Public Co. Ltd

สิรินภา สินตระการผล

Sirinapa Sintrakanpon

วิทยาลัยการจัดการอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

College of Hospitality Industry Management, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: aey-siri@hotmail.com

Received: 2021-10-21; Revised: 2022-2-23; Accepted: 2022-2-28

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) 2) ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) 3) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 367 คน และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 10 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างวิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการวิจัยเชิงปริมาณพบว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับเห็นด้วย ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านความสามารถในการสื่อสารของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีอิทธิพลในทางลบส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ผู้ที่มีระยะเวลาในการทำงาน 2-5 ปี มีความคิดเห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน ผู้ที่มีระยะเวลาในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน และความสามารถในการสื่อสารของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ประสิทธิภาพ, พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

Abstract

This research aimed to study 1) the transformational leadership level of Air Purser 2) the effectiveness level of flight attendants and 3) the transformational leadership of Air Purser that affects the Effectiveness of flight attendants of Thai Airways International Public Co. Ltd. This was the quantitative and qualitative research. In the quantitative research component, the samples are 367 flight attendants of Thai Airways International Public Co. Ltd. The quantitative research tool is questionnaire analyzed with statistical analysis includes frequency, percentage, mean, standard deviation, correlation and multiple regression. The qualitative research component, the samples 10 informants flight attendants. The qualitative research tool is semi-structured interviews analyzed with thematic analysis.

The quantitative research findings revealed that the transformational leadership level of Air Purser of Thai Airways International Public Co. Ltd is in the agreeing level. The effectiveness level of flight attendants of Thai Airways International Public Co. Ltd is highly agreed. However, it has shown that the transformational leadership of Air Purser had no influence upon the effectiveness of the flight attendants only the communication ability which had negative influence on the effectiveness of flight attendants. Qualitative research revealed that the samples had different opinions, the first group consisted with 2-5 years of service experienced flight attendants considered that transformational leadership of Air Purser affected their effectiveness. The other group consisted with more than 10 years of service experienced flight attendants considered that the transformational leadership of Air Purser had no effect on their effectiveness. The samples have the same opinion that Air Purser's communication ability was an obstacle for their effectiveness.

Keywords: Transformational Leadership, Effectiveness, Flight Attendants

บทนำ

หัวใจของธุรกิจการบินพาณิชย์ของสายการบินที่ให้บริการเต็มรูปแบบคือ การให้บริการบนเครื่องบิน ซึ่งการบริการบนเครื่องบินคือสินค้าของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในการผลิตการบริการบนเครื่องบิน มีบุคลากรหลายฝ่ายที่ช่วยกันสร้างและผลิตการบริการขององค์กร โดยเฉพาะกลุ่มพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เนื่องจากเป็นผู้ส่งมอบการบริการให้แก่ผู้โดยสารโดยตรงในระหว่างการเดินทาง จึงต้องมีการอบรมพัฒนาอย่างต่อเนื่องให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานบนเครื่องบินให้มีศักยภาพสูง เพื่อให้การปฏิบัติงานเทียบเคียงมาตรฐานชั้นนำ บุคลากรต้องมีความสามารถในการปฏิบัติงาน สร้างความพึงพอใจ ตอบสนองความต้องการของลูกค้า สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างทัน่วงที่ กระบวนการทำงานต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ และสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร นอกเหนือจากงานบริการแล้วพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินยังต้องเผชิญกับความท้าทายในหลายด้านเช่น การบริหารจัดการภายในองค์กร กฎเกณฑ์ความเข้มงวดในการนิรภัยการบิน ความถี่ในการตรวจสอบความแม่นยำในความรู้ด้านความปลอดภัย การปรับใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการปฏิบัติงาน การตรวจสอบความรู้ คุณสมบัติและคุณลักษณะของผู้ปฏิบัติงาน ตลอดเวลาของการทำงาน รวมถึงการถูกประเมินผลการปฏิบัติงานในทุกเที่ยวบินโดยหัวหน้าพนักงานต้อนรับ

บนเครื่องบิน ผู้ทำงานให้บริการบนเครื่องบินต้องรักษามาตรฐานการปฏิบัติงานในทุกด้าน ต้องทำหน้าที่สื่อสาร ประสานงาน รักษาสัมพันธภาพ แก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การบริการจะมีคุณภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับพนักงานผู้ให้บริการ การบริการบนเครื่องบินมีการปฏิบัติงานเป็นทีม ภายใต้การควบคุมของหัวหน้าพนักงานต้อนรับที่คอยกำกับดูแลให้เป็นไปตามนโยบายของบริษัท พนักงานผู้ปฏิบัติงานที่มุ่งหวังผลสำเร็จของงานย่อมต้องการผู้นำที่ส่งเสริมการทำงานของตนให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีผลการวิจัยเชิงประจักษ์ที่แสดงให้เห็นว่า ภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพขององค์กร ความสำเร็จขององค์กร ของบุคลากร หรือพนักงานขององค์กร และบ่อยครั้งที่พบว่าภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการกำหนดความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์กร (รัตติกรณ์ จงวิศาล, 2559) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยพบว่า โดยส่วนมากการศึกษาค้นคว้าวิจัยเป็นการศึกษาวิจัยภาวะผู้นำของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เช่นงานวิจัยดังต่อไปนี้ ภาวะผู้นำ บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าแห่งตนเอง ความสามารถในการตัดสินใจ กับผลการปฏิบัติงานของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) (ปวีศา เนียรภาค, 2551) โดยกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยคือหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ดังนั้นข้อมูลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำจึงเป็นข้อมูลจากตัวหัวหน้างาน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาค้นคว้าวิจัยข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น เนื่องจากจะเป็นการสะท้อนให้เห็นถึงคุณสมบัติของภาวะผู้นำที่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินต้องการจากหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ซึ่งจะทำให้ได้รับข้อมูลรอบด้านและแตกต่างไปจากเดิม โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยมาเป็นแนวทางส่งเสริมเพิ่มพูนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้แก่หัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน โดยนำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ได้บังคับบัญชา อันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ซึ่งสุดท้ายแล้วส่งผลต่อการสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่องค์กรได้วางไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)
2. ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)
3. ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

สมมติฐานการวิจัย

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินส่งผลต่อประสิทธิภาพปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

การทบทวนวรรณกรรม

การทำงานในองค์กรเป็นการรวมตัวของกลุ่มคน มีการทำงานร่วมกันเป็นหมู่คณะ จำเป็นที่จะต้องมีความรู้ของผู้นำหรือคณะทำงาน โดยผู้นำที่มีคุณสมบัติเหมาะสมมีประสิทธิภาพจะสามารถนำพาคณะทำงานและองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามที่องค์กรได้มอบหมาย และบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดเอาไว้ได้ มีการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งถูกนำไปประยุกต์ใช้ในหลายองค์การทั้งองค์การภาครัฐ และภาคเอกชน รวมถึงการวิจัยภาวะผู้นำในผู้ที่ทำงานด้านสายการบิน เนื่องจากผู้นำมีอิทธิพลอย่างมากในการทำงานให้ประสบผลสำเร็จมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลที่ได้นำมาซึ่งความรู้ที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นำและผู้ใต้บังคับบัญชา ในบางกรณีเกิดประโยชน์คือ มีผลทำให้การเกิดความขัดแย้งลดน้อยลง

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

Bass and Avolio (1994) วิจัยพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเพิ่มขึ้นของผลการปฏิบัติงานของบุคคลและองค์กร เปลี่ยนให้ผู้ร่วมงานมีความพยายามเพิ่มมากขึ้น ส่งเสริม สนับสนุนความสามารถและศักยภาพ สร้างความตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม จูงใจให้ผู้ตามมองการณ์ไกลเกินกว่าความสนใจเฉพาะของตนเอง ทำให้สามารถมองเห็นประโยชน์ขององค์กรและสังคมได้มากขึ้น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่

1) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ หรือภาวะผู้นำเชิงบารมี ผู้นำประพฤติตนเป็นแบบอย่างให้แก่ผู้ตาม เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมสูง ไม่แสวงหาประโยชน์เพื่อตนเอง มั่นคงในอุดมการณ์ สามารถถ่ายทอดอุดมการณ์ไปยังผู้ตาม มั่นคงทางอารมณ์ มีเหตุผล สร้างความเคารพ ความเชื่อมั่นและไว้วางใจให้เกิดขึ้นกับผู้ใต้บังคับบัญชา

2) การสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำสามารถสร้างแรงจูงใจภายในให้แก่ผู้ตามได้ ไม่เกี่ยวกับรางวัลหรือผลตอบแทนใดจากการทำงาน เป็นสร้างคุณค่าและความหมายขึ้นภายในจิตใจของผู้ปฏิบัติงานให้เกิดความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติงานเต็มกำลังความสามารถส่งผลให้เกิดความตั้งใจแน่วแน่ในการทำงานต่อไปอย่างหน้า

3) การกระตุ้นทางปัญญา ผู้นำรู้จักการกระตุ้นให้ผู้ตามมีส่วนร่วมในการใช้ปัญญาในการคิด แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ แก้ไขปัญหา รับฟังความคิดเห็น เปิดโอกาสให้ทดลองแนวทางใหม่ในการทำงาน ใช้ความคิดสร้างสรรค์สร้างผลผลิต ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการทำงาน

4) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ผู้นำแสดงออกถึงการเอาใจใส่ดูแลผู้ตามเป็นรายบุคคล เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล พยายามทำให้ผู้ตามรู้สึกมีคุณค่ามีความสำคัญ สอดส่องดูแลผู้ตามแต่ละคน ช่วยเหลือให้คำแนะนำ เสนอแนะข้อปรับปรุง แก้ไข เมื่อมีปัญหาพร้อมจะสนับสนุนและพัฒนาผู้ตาม เปิดโอกาสให้เรียนรู้สิ่งใหม่ไปด้วยกัน

Yulk (2010) มีแนวทางสำหรับผู้นำคือ

1. ต้องมีการพัฒนาวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและดึงดูดใจโดยสามารถเลือกวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับกาลเทศะ สามารถอธิบายถึงวิธีการหรือกลยุทธ์ที่จะทำให้วิสัยทัศน์บรรลุผล
2. คำพูดที่สื่อสารและการกระทำต้องมีความมั่นใจ มองโลกในแง่ดี มีทัศนคติบวก
3. ผู้นำสามารถใช้กลยุทธ์การแสดงความเชื่อมั่นในตัวผู้ใต้บังคับบัญชา โดยแสดงออกถึงความคาดหวังในพฤติกรรมของผู้ตาม ผู้ตามจะเกิดพฤติกรรมตอบสนองต่อความคาดหวังนั้น ซึ่งมีการพบว่าผู้ตามปฏิบัติหน้าที่ได้ดีขึ้น
4. การแสดงออกของผู้นำสามารถกระทำในเชิงสัญลักษณ์สื่อความหมายได้ เป็นวิธีการสื่อสารที่มีประสิทธิผลดี
5. การนำโดยการแสดงเป็นตัวอย่างเป็นวิธีที่ผู้นำจะมีอิทธิพลต่อความมุ่งมั่นของผู้ตาม คือ การเป็นตัวอย่างพฤติกรรมที่ดี มีคุณธรรม สามารถใช้วิธีการเลือกบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีประสิทธิผลการปฏิบัติงานยอดเยี่ยมขึ้นมาเป็นแบบอย่างที่มีคุณค่าต่อองค์กร

บุญดา ภูมราภรณ์ (2557) พบว่าการพัฒนาตัวแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินตามการประยุกต์ฐานคิดจิตตปัญญา มีตัวแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำที่เป็นคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของผู้นำ 8 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมแรงบันดาลใจผู้ใต้บังคับบัญชา การใส่ใจปรารถนาดีต่อผู้อื่น การมีคุณธรรมในการประกอบการ ความสามารถในการคิดเชิงกลยุทธ์ การเสริมสร้างจิตสำนึกต่อสังคม การเปิดกว้างยอมรับสิ่งต่าง ๆ มีจิตสำนึกในความรับผิดชอบ และการเป็นแบบอย่างที่ดี

จากการทบทวนวรรณกรรมตามแนวคิดของ Bass and Avolio ที่มีองค์ประกอบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสี่ด้าน เมื่อทบทวนวรรณกรรมแล้วพบว่าในองค์ประกอบทั้งสี่ด้านยังสามารถจำแนกรายละเอียดออกมาได้อีกสองประการ คือ การให้การสนับสนุน และความสามารถในการสื่อสาร ซึ่งแทรกอยู่ในรายละเอียดขององค์ประกอบทุกด้าน และมีความสอดคล้องกับลักษณะการทำงานของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้แยกออกมาให้เห็นชัดเจน และนำมาใช้เป็นแนวคิดหลักของตัวแปรอิสระ

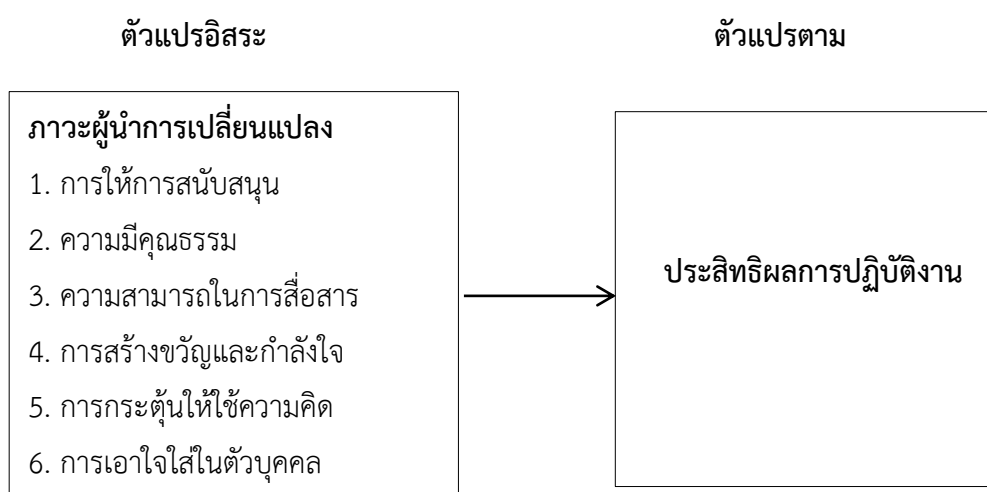
2. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพมี 3 ระดับคือ ประสิทธิภาพบุคคล ประสิทธิภาพกลุ่ม และประสิทธิภาพองค์การ งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานระดับบุคคล เนื่องจากต้องการศึกษาระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) โดยที่ประสิทธิภาพแต่ละระดับมีความสัมพันธ์กัน และส่งผลกระทบต่อผลสำเร็จขององค์การ เกณฑ์การวัดประสิทธิภาพมีหลากหลายตัวแปรขึ้นอยู่กับลักษณะของงานแต่ละประเภท โดยผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมหลายแนวคิดและได้นำแนวคิดของ Campbell (1977, อ้างถึงใน รัตนพล ยองโย, 2561, น. 14-15) ซึ่งตัวบ่งชี้การวัดประสิทธิภาพที่มีการเลือกใช้อย่างกว้างขวางมาเป็นแนวคิดหลักสำหรับตัวแปรตาม เมื่อจำแนกรายละเอียดแล้วพบเกณฑ์การวัดประสิทธิภาพที่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) 10 ประการ ดังนี้

1. ผลผลิต หมายถึง ผลงาน สินค้า บริการ ที่องค์การกำหนดให้บรรลุเป้าหมาย

2. คุณภาพ หมายถึง คุณภาพของผลงาน ผลผลิต หรือคุณภาพของการบริการ
 3. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อบทบาทหรืองานของคนในองค์กร
 4. ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถในการทำงานตามมาตรฐานและเกณฑ์ที่องค์การกำหนด
 5. ทักษะ หมายถึง ความเห็นความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เป็นตัวแปรก่อให้เกิดประสิทธิผลของแต่ละบุคคล
 6. ความรู้ หมายถึง ข้อมูลที่ใช้ในการทำหน้าที่ปฏิบัติงานของพนักงาน
 7. ความชำนาญ หมายถึง ความเชี่ยวชาญในการทำงานที่สามารถทำให้งานประสบผลสำเร็จ
 8. การปรับตัว หมายถึง ความสามารถในการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์และวิธีการทำงาน เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม
 9. แรงจูงใจ หมายถึง ความเต็มใจ ความรู้สึกของพนักงานที่จะทำงานให้บรรลุเป้าหมายโดยเกิดประสิทธิผล
 10. ความเครียด หมายถึง พฤติกรรมหรือความรู้สึกที่บุคคลตอบสนองต่อสิ่งเร้าทั้งด้านจิตใจ และกายภาพ เป็นไปในทางที่ก่อให้เกิดความเครียดส่งผลต่อการปฏิบัติงาน
- งานวิจัยนี้ได้นำองค์ประกอบทั้ง 10 ประการมาเป็นแนวคิดหลักของตัวแปรตาม เนื่องจากสอดคล้องกับลักษณะการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน โดยนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการตั้งข้อคำถามเพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมโดยการนำวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มาใช้ในการศึกษาวิจัย มีการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณก่อนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Creswell & Plano Clark, 2007, อ้างถึงใน ประเวศน์ มหารัตน์สกุล, 2561, น. 74) กล่าวคือทำการวิจัยเชิงปริมาณก่อนเพื่อให้ได้ข้อมูลในภาพกว้างของชุดตัวแปรที่ส่งผลต่อ

กัน จากนั้นจึงใช้การวิจัยเชิงคุณภาพสำหรับเจาะลึกในประเด็นที่น่าสนใจ เพื่อให้ได้ข้อมูลประกอบที่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรของงานวิจัยนี้ คือ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ทั้งชาย และหญิง สัญชาติไทย จำนวน 4,495 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้ทฤษฎีความน่าจะเป็น (Probability Sampling) โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) โดยการประมาณค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างเป็น พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 367 คน การวิจัยเชิงคุณภาพเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มตามวัตถุประสงค์ (Purposeful Random Sampling) ร่วมกับการเลือกตัวอย่างแบบมีเกณฑ์ (Criterion Sampling) (ประไพพิมพ์ สุธีวสินนท์, 2559) โดยมีคุณสมบัติดังนี้ เป็นพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เป็นผู้มีสัญชาติไทย ทั้งชายและหญิง และเป็นผู้ที่มีระยะเวลาในการทำงานดังนี้ ผู้มีระยะเวลาในการทำงาน 1-10 ปี จำนวน 3 คน ผู้มีระยะเวลาในการทำงาน 11-20 ปี จำนวน 4 คน ผู้มีระยะเวลาในการทำงาน 21-30 ปี จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลส่วนตัวทั่วไป แบบสอบถามส่วนที่ 2 สอบถามระดับความคิดเห็นของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) หัวข้อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามส่วนที่ 3 สอบถามประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน จำนวน 10 ข้อ เมื่อทำการตรวจสอบความค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามพบว่ามีความค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีค่า 0.987 และค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีค่า 0.981

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือแบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง ซึ่งมีโครงสร้างคำถามเดียวกับแบบสอบถามการวิจัยเชิงปริมาณ และเพิ่มคำถามเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการศึกษาเชิงปริมาณ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 367 ชุด ให้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) โดยสุ่มตัวอย่างจากตารางเลขสุ่ม โดยใช้ Ten Thousand Randomly Assorted Digits ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียดคำถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างก่อนทำแบบสอบถาม เมื่อทำการตอบคำถามแล้วให้นำส่งคืนที่ผู้วิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูลด้วยตนเอง และทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – Depth Interview) รายบุคคล 10 คน ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ คือ เลือกจากผู้มีระยะเวลาในการทำงาน 1-10 ปี จำนวน 3 คน ผู้มีระยะเวลาในการทำงาน 11-20 ปี จำนวน 4 คน ผู้มีระยะเวลาในการทำงาน 21-30 ปี จำนวน 3 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่างคัดเลือกตามอัตราส่วนประชากรพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในบริษัทที่มีระยะเวลาในการ

ทำงานตามเกณฑ์ดังกล่าว การสัมภาษณ์กลุ่ม 3 คน ผู้วิจัยเลือกผู้ที่มีระยะเวลาในการทำงานมากที่สุดจากแต่ละกลุ่มเนื่องจากสามารถให้ข้อมูลในเชิงลึกต่อคำถามการวิจัย และมีการสังเกตโดยผู้วิจัยมีส่วนร่วมในฐานะผู้สังเกตการณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic Analysis) เพื่อทำความเข้าใจปรากฏการณ์เฉพาะที่ทำการศึกษา และนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องน่าเชื่อถือในลักษณะสามเส้า (Data Triangulation) มีการพิจารณาดังนี้ มุมมองแรกเป็นมุมมองทางด้านแหล่งข้อมูล การสัมภาษณ์เดี่ยวแบบเจาะลึก การสนทนากลุ่มร่วมกับการสังเกต มุมมองที่สองเป็นความรู้ด้านทฤษฎี และมุมมองที่สามเป็นวิธีการนำข้อมูลที่ได้มาสรุป

ผลการวิจัย

เชิงปริมาณ

1. ข้อมูลทั่วไป เพศหญิงจำนวน 289 คน (คิดเป็นร้อยละ 78.75) เพศชายจำนวน 78 คน (คิดเป็นร้อยละ 21.25) อายุ 41-50 ปี จำนวน 199 คน (คิดเป็นร้อยละ 54.22) อายุ 31-40 ปี จำนวน 76 คน (คิดเป็นร้อยละ 20.71) อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 54 คน (คิดเป็นร้อยละ 14.71) อายุ 22-30 ปี จำนวน 38 คน (คิดเป็นร้อยละ 10.35) การศึกษาปริญญาตรี จำนวน 283 คน (คิดเป็นร้อยละ 77.11) ปริญญาโท จำนวน 73 คน (คิดเป็นร้อยละ 19.89) สูงกว่าปริญญาโท จำนวน 11 คน (คิดเป็นร้อยละ 3.00) เวลาในการทำงาน 15 ปีขึ้นไป จำนวน 241 คน (คิดเป็นร้อยละ 65.67) เวลาในการทำงาน 10-15 ปี จำนวน 59 คน (คิดเป็นร้อยละ 16.08) เวลาในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 35 คน (คิดเป็นร้อยละ 9.54) ระยะเวลาในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 32 คน (คิดเป็นร้อยละ 8.72)

2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับเห็นด้วย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.60 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .60

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) N=367

ตัวแปร	Mean	SD.	ระดับ
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	3.60	.60	เห็นด้วย
1) การให้การสนับสนุน	3.63	.55	เห็นด้วย
2) ความมีคุณธรรม	3.60	.58	เห็นด้วย
3) ความสามารถในการสื่อสาร	3.72	.57	เห็นด้วย
4) การสร้างขวัญและกำลังใจ	3.68	.59	เห็นด้วย

ตัวแปร	Mean	SD.	ระดับ
5) การกระตุ้นให้ใช้ความคิด	3.46	.65	เห็นด้วย
6) การเอาใจใส่ในตัวบุคคล	3.51	.65	เห็นด้วย

จากตารางที่ 1 เมื่อพิจารณาเรียงตามลำดับพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ความสามารถในการสื่อสาร รองลงมาคือ ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ด้านการให้การสนับสนุน ด้านความมีคุณธรรม ด้านการเอาใจใส่ในตัวบุคคล และด้านการกระตุ้นให้ใช้ความคิด ทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วย

3. ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) พบว่า ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน โดยรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.32 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .62 โดยคำถามแต่ละข้อวัดประสิทธิผลตามลำดับ ดังนี้ (1) ผลผลิต (2) คุณภาพ (3) ความพึงพอใจ (4) ประสิทธิภาพ (5) ทักษะ (6) ความรู้ (7) ความชำนาญ (8) การปรับตัว (9) แรงจูงใจ และ (10) ความเครียด

ตารางที่ 2 ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน)	Mean	SD.	ระดับ
1. ท่านมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ตรงตามมาตรฐานที่บริษัทกำหนดไว้	4.41	.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2. ท่านสามารถปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐานที่บริษัทได้กำหนดไว้	4.34	.52	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3. ท่านมีความพึงพอใจที่ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เพราะรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีประโยชน์	4.89	.62	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4. เมื่อท่านต้องแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเฉพาะหน้า ท่านสามารถจัดการได้ทันเวลา	4.17	.54	เห็นด้วย
5. ท่านเต็มใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายแม้ว่าจะมีการเพิ่มความรับผิดชอบมากขึ้น	4.29	.61	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
6. ท่านเข้าใจระเบียบวิธีปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างดีจนสามารถบรรลุเป้าหมายของบริษัท	4.31	.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7. ท่านฝึกฝนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ	4.19	.59	เห็นด้วย
8. ท่านรู้สึกกระตือรือร้นเมื่อมีการทดลองการให้บริการแบบใหม่บนเครื่องบิน	4.08	.72	เห็นด้วย
9. ท่านสามารถทำงานได้ดีเมื่อได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงานและหัวหน้า ทำให้รู้สึกอยากปฏิบัติงาน	4.34	.58	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
10. ท่านรู้สึกว่าการลดช่องว่างระหว่างหัวหน้างานกับผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนช่วยในการลดความเครียดจากการทำงานให้แก่ท่านได้บ้าง	4.60	.55	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน	4.32	.62	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 2 เรียงลำดับจากมากไปน้อยตามลำดับ คือ ท่านมีความพึงพอใจที่ได้ปฏิบัติงานในหน้าที่พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเพราะรู้สึกว่ามีคุณค่าและมีประโยชน์ ท่านรู้สึกว่าการลดช่องว่างระหว่างหัวหน้างานกับผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนช่วยในการลดความเครียดจากการทำงานให้แก่ท่านได้บ้าง ท่านมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติงานให้ตรงตามมาตรฐานที่บริษัทกำหนดไว้ ท่านสามารถปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามมาตรฐานที่บริษัทได้กำหนดไว้ ท่านสามารถทำงานได้ดีเมื่อได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมงานและหัวหน้า ทำให้รู้สึกอยากปฏิบัติงาน ท่านเข้าใจระเบียบวิธีปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างดีจนสามารถบรรลุเป้าหมายของบริษัท ท่านเต็มใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายแม้ว่าจะมีการเพิ่มความรับผิดชอบมากขึ้น ท่านฝึกฝนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เมื่อท่านต้องแก้ไขปัญหาและอุปสรรคเฉพาะหน้า ท่านสามารถจัดการได้ทันเวลา และท่านรู้สึกกระตือรือร้นเมื่อมีการทดลองการให้บริการแบบใหม่บนเครื่องบิน ตามลำดับ

4. ผลทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิเคราะห์พบว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูง ซึ่งเกิดปัญหา Multicollinearity ผู้วิจัยแก้ไขปัญหาโดยนำตัวแปรอิสระที่ไม่มีนัยสำคัญบางตัวออกจากแบบจำลอง ในการวิจัยนี้คือ ตัวแปรการกระตุ้นให้ใช้ความคิด และดำเนินการทดสอบโดยใช้วิธี Stepwise Regression จนไม่เกิดปัญหาดังกล่าว และค่า Tolerance มีค่าเข้าใกล้ 1

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient)

ตัวแปร	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	ภาวะผู้นำ ในภาพรวม	การให้การ สนับสนุน	ความมี คุณธรรม	ความ สามารถ ในการ สื่อสาร	การสร้าง ขวัญและ กำลังใจ	การ กระตุ้น ให้ใช้ ความคิด	การเอา ใจใส่ใน ตัว บุคคล
1.ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในภาพรวม	1						
2. การให้การสนับสนุน	.88*	1					
3. ความมีคุณธรรม	.89*	.77*	1				
4. ความสามารถในการสื่อสาร	.90*	.72*	.77*	1			
5. การสร้างขวัญและกำลังใจ	.91*	.76*	.77*	.82*	1		
6. การกระตุ้นให้ใช้ความคิด	.91*	.75*	.74*	.76*	.80*	1	
7. การเอาใจใส่ในตัวบุคคล	.90*	.75*	.71*	.77*	.76*	.80*	1
8.ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน	.31*	.30*	.29*	.22*	.29*	.29*	.25*

จากตารางที่ 3 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการให้การสนับสนุน ด้านความมีคุณธรรม ด้านความสามารถในการสื่อสาร ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ด้านการกระตุ้นให้ใช้ความคิด และด้านการเอาใจใส่ในตัวบุคคล มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในระดับต่ำ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ($r=.31$)

ผลทดสอบสมมติฐาน วิเคราะห์โดยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณพบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีอิทธิพลในการพยากรณ์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ได้ร้อยละ 11.50 ($R^2 = .115$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F = 7.80^*$ $p\text{-value}=.000$)

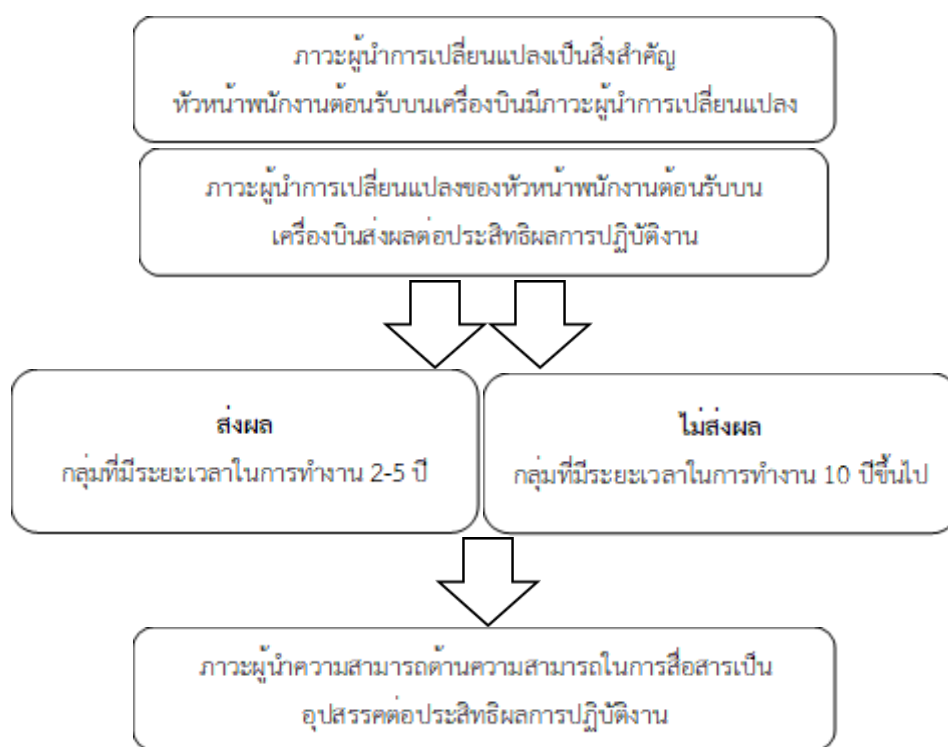
ตารางที่ 4 แสดงผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Regression Analysis)

ตัวแปร	B	Std.Error	Beta	T	p-value
(Constant)	3.46	.151		22.89*	.000
ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในภาพรวม (Leadership)					
1. การให้การสนับสนุน (a)	.04	.10	.05	.40	.687
2. ความมีคุณธรรม (b)	.01	.10	.01	.06	.953
3. ความสามารถในการสื่อสาร (c)	-.21	.10	-.28	-2.09*	.038
4. การสร้างขวัญและกำลังใจ (d)	.04	.11	.05	.35	.727
5. การกระตุ้นให้ใช้ความคิด (e)	-.10	.10	-.15	-.93	.354
6. การเอาใจใส่ในตัวบุคคล (f)	.46	.38	.59	1.21	.226
R= .339 Rsquare= .115 F= 7.80* p-value=.000					

จากตารางที่ 4 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านการให้การสนับสนุน ด้านความมีคุณธรรม ด้านการสร้างขวัญและกำลังใจ ด้านการกระตุ้นให้ใช้ความคิด ด้านการเอาใจใส่ในตัวบุคคล ไม่มีอิทธิพลทำนายประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านความสามารถในการสื่อสารเพียงด้านเดียวที่มีอิทธิพลในทางลบต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจัดแบ่งผลการศึกษาตามระยะเวลาการทำงาน 2-5 ปี และ มากกว่า 10 ปี เนื่องจากบริษัทไม่ได้เปิดรับพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทุกปีจึงทำให้พนักงานที่มีระยะเวลาการทำงานน้อยที่สุดคือ 2 ปี และพนักงานในกลุ่มที่ทำงาน 5-10 ปีมีจำนวนน้อย ประกอบกับในระยะเวลาที่ทำการวิจัยเชิงคุณภาพ บริษัทการบินไทยได้มีการปรับโครงสร้างทั้งองค์การมีพนักงานผ่านเกณฑ์การประเมินเพื่อจ้างงานต่อเพียงจำนวนหนึ่ง จึงทำให้มีข้อจำกัดในการเข้าถึงกลุ่มตัวอย่าง และผู้วิจัยจัดเป็นกลุ่มที่มีระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 10 ปี เนื่องจากมีการอ้อมตัวของข้อมูลซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะในบริบทที่ได้ทำการศึกษา

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบความแตกต่างจากงานวิจัยอื่นดังนี้ กลุ่มตัวอย่างพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีความคิดเห็นว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินมีความสำคัญ แต่ในประเด็นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างกันเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มแรกมีระยะเวลาในการทำงาน 2-5 ปี กล่าวว่าปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทั้งหกด้านส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน กลุ่มที่สองมีระยะเวลาในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป กล่าวว่าปัจจัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตน แต่ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านความสามารถในการสื่อสารเป็นปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เนื่องจากลักษณะการทำงานที่ต้องทำงานร่วมกับหัวหน้าพนักงานหลากหลาย มีความสามารถและบุคลิกภาพแตกต่างกัน ภาวะผู้นำของแต่ละคนจึงแตกต่างกัน บางครั้งต้องทำงานร่วมกับหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ขาดความสามารถในการสื่อสาร มีพฤติกรรมการสื่อสารและการแสดงออกด้วยท่าทางและคำพูดที่ไม่เหมาะสม ทำงานและบ่นตำหนิไปพร้อมกัน ด่วนตัดสินใจถูกผิด วิพากษ์วิจารณ์การทำงานก่อนที่จะรับฟังรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ก่อให้เกิดความขุ่นเคืองใจ เหนื่อยหน่าย รู้สึกอึดอัด คับข้องใจ มีความรู้สึกขัดแย้งในใจ ไม่ต้องการร่วมงานด้วยจึงเพิกเฉยไม่ต้องการให้ความร่วมมือ หากต้องทำงานร่วมกันก็จะหลีกเลี่ยงไม่เผชิญหน้า และไม่แสดงความคิดเห็น ทำงานเพียงเพื่อให้จบงานเท่านั้น แต่หากได้ร่วมงานกับหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่มีภาวะผู้นำที่ดี มีกิริยามารยาทดี ให้เกียรติ พูดจาไพเราะ ระมัดระวังการใช้คำพูด มีวาทศิลป์ มีความเข้าใจในงานและในตัวบุคลากร จะส่งผลให้รู้สึกสบายใจ มีความสุขในการทำงาน

ภาพที่ 1 สรุปผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

อภิปรายผล

กลุ่มตัวอย่างของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ในงานวิจัยนี้มีเพศหญิง จำนวน 289 คน เพศชาย จำนวน 78 คน สอดคล้องกับประชากรพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) ซึ่งมีจำนวนพนักงานต้อนรับเพศหญิงมากกว่าจำนวนพนักงานต้อนรับเพศชาย อายุของกลุ่มตัวอย่าง 41-50 ปี จำนวน 199 คน อายุ 31-40 ปี จำนวน 76 คน อายุ 51 ปีขึ้นไป จำนวน 54 คน และอายุ 22-30 ปี จำนวน 38 คน กลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาในการทำงาน 15 ปีขึ้นไป จำนวน 241 คน รองลงมามีระยะเวลาในการทำงาน 10-15 ปี จำนวน 59 คน ระยะเวลาในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 35 คน และระยะเวลาในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 32 คน อายุและระยะเวลาที่ทำงานมีความสอดคล้องกันฐานของกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 41-50 ปี และมีระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 15 ปีขึ้นไป ซึ่งส่งผลต่อการวิจัยดังนี้

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณแสดงให้เห็นว่า ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับเห็นด้วย ระดับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง สำหรับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) พบว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 5 ด้านคือ การให้การสนับสนุน ความมีคุณธรรม การสร้างขวัญและกำลังใจ การกระตุ้นให้ใช้ความคิด และความเอาใจใส่ในตัวบุคคลไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน มีเพียงภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านความสามารถในการสื่อสารเท่านั้นที่มีอิทธิพล และเป็นอิทธิพลในทางลบที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด และไม่เป็นไปตามทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ บาสและอวอลิโอ (Bass and Avolio, 1994) ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิผลมีอิทธิพลต่อการเพิ่มขึ้นของผลการปฏิบัติงานของบุคคล เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยที่มีระยะเวลาในการทำงาน 10 ปีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 81.75 มีความรู้ความชำนาญและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานการบริการและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองโดยยึดหลักเกณฑ์ข้อกำหนดขององค์กรและเกณฑ์การประเมินผลงานในการปฏิบัติงาน จึงไม่ต้องอาศัยภาวะผู้นำของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินให้การทำงานของตนเองมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ในการศึกษาเชิงคุณภาพมีรายละเอียดที่แตกต่างจากงานวิจัยอื่นเพิ่มเติมดังนี้

การศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งสำคัญต่อการทำงานร่วมกัน แต่ในประเด็นการส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงาน กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นแตกต่างแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกมีระยะเวลาในการทำงาน 2-5 ปี มีประสบการณ์ไม่มาก ยังไม่มีความเชี่ยวชาญ ความรอบรู้ในกฎระเบียบ แบบแผน วิธีในการปฏิบัติงาน ยังต้องอาศัยภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินทั้งหกด้านในระหว่างการทำงาน คือ การให้การสนับสนุนในการทำงาน ความมีคุณธรรมสามารถเป็นแบบอย่างให้ปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง ความสามารถในการสื่อสารอย่างให้เกียรติและนำเสนอสิ่งที่เป็นประเด็นสำคัญ การสร้างขวัญและกำลังใจสร้างแรงจูงใจในการทำงาน การ

กระตุ้นให้ใช้ความคิดในการทำงานและแก้ไขปัญหา และการเอาใจใส่ในตัวบุคคลผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา เพื่อกระตุ้นให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ กลุ่มที่สองเป็นผู้มีระยะเวลาในการทำงาน 10 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มของผู้ที่มีภาวะผู้นำตนเองสูง มีความคิดเห็นว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของตนเอง กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้มีการสั่งสมองค์ความรู้ในการทำงาน ประสบการณ์ ทักษะความชำนาญ รู้ขอบเขตหน้าที่ มีกลยุทธ์และวิธีในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง โดยยึดหลักเกณฑ์ในการทำงาน ยึดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การเป็นหลัก มากกว่าการพึ่งพาในตัวผู้นำหรือหัวหน้างาน และยังมีการเข้ารับการฝึกอบรมความรู้ในด้านต่าง ๆ เช่น การนิรภัยการบิน การปฏิบัติในเหตุการณ์ฉุกเฉิน การบริการ และการแก้ไขปัญหา เป็นต้น งานวิจัยของ นภาพร ทองคำ (2560) กล่าวว่าวัฒนธรรมด้านการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย เน้นการสร้างความอดทน ระเบียบวินัย เพื่อปรับสภาพให้พร้อมกับการปฏิบัติงานโดยเข้ารับการฝึกอบรมอย่างเป็นประจำทุกปี เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจของฝ่ายบริการบนเครื่องบินและขององค์การ นอกจากนี้พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินยังทราบหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบผลการประเมินของตนเองว่าได้คะแนนตามเกณฑ์ประเมินหรือไม่ เป็นข้อมูลย้อนกลับ และเป็นแรงจูงใจให้แก่พนักงานได้รับทราบว่าได้ทำงานบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง Vroom (1964 อ้างถึงใน ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี, 2561) กล่าวว่า บุคคลมีแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความคาดหวังต่อผลลัพธ์และความน่าสนใจของผลลัพธ์ พนักงานจะถูกจูงใจให้มีความพยายามอย่างเต็มที่ เมื่อพวกเขาเชื่อว่าการกระทำนั้นจะนำไปสู่การประเมินผลการปฏิบัติที่ดี แต่ทั้งนี้ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านความสามารถในการสื่อสารของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินเป็นอุปสรรคในการทำงานที่ส่งผลในทางลบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน งานวิจัยของ ชชาติชาย คงเพชรดิษฐ์ (2559) พบว่า การติดต่อสื่อสารเป็นสมรรถนะหลักที่สำคัญประการหนึ่งที่ผู้นำพึงมี เพราะสามารถใช้ควบคุมพฤติกรรมของพนักงานในสายการบังคับบัญชา ให้ปฏิบัติงานตามที่กำหนดไว้ในคำอธิบายลักษณะงาน (Job Description) การสื่อสารสามารถใช้เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับสร้างแรงจูงใจให้พนักงานมีส่วนร่วม (Luecke, 2003) และอิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์ (2562) กล่าวว่า การสื่อสารเป็นทักษะที่สำคัญยิ่งของผู้นำจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ และฝึกฝนให้สามารถใช้ทักษะการสื่อสารได้อย่างเชี่ยวชาญเพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง สร้างแรงบันดาลใจ และความเชื่อมั่นให้แก่บุคลากรเกิดความร่วมมืออย่างแข็งขันในการดำเนินการให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจึงคาดหวังว่าหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจะมีพฤติกรรมการสื่อสารที่เหมาะสม โดยให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ใช้เวลาในการสื่อสารไม่มากเกินไปจนเกินความจำเป็น และไม่บ่อยเกินไปจนกระทั่งไม่ทราบทิศทางการทำงาน มีการรับฟังความคิดเห็น สื่อสารอย่างให้เกิดการโต้แย้งได้บังคับบัญชา ควบคุมอารมณ์และแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ให้โอกาสพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในการสื่อสารโต้ตอบ ซึ่งจะส่งผลสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน และส่งผลดีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน ซึ่งแนวคิดของรีอบบินส์และคูลเตอร์ (Robbins & Coulter, 2008: 132) กล่าวว่า การสื่อสารมีความสำคัญเพราะการสื่อสารนั้นทำหน้าที่สำคัญ 4 ประการคือ (1) ควบคุมพฤติกรรมของพนักงานในสายการบังคับบัญชาขององค์การ

(2) จูงใจพนักงานเพราะผู้บริหารต้องอธิบายรายละเอียดของงาน ในการมอบหมายงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชา
(3) เป็นสิ่งที่พนักงานใช้สำหรับพูดคุยแสดงความรู้สึกต่าง ๆ รวมถึงใช้ปรับทุกข์สุขกัน และ (4) ใช้แลกเปลี่ยน
ข้อมูลข่าวสาร ที่เกี่ยวกับงาน หน่วยงาน เพื่อนร่วมงาน สิทธิประโยชน์ และข้อมูลข่าวสารอื่น ๆ และยังกล่าว
ว่าอุปสรรคของการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการกรองข้อมูลให้บิดเบือน
ไปจากข้อเท็จจริง (Filtering) การเลือกรับรู้ข่าวสาร (Selective Perception) อารมณ์ความรู้สึก (Emotion)
การได้รับข้อมูลข่าวสารมากเกินไป (Information Overload) การต่อต้าน (Defensiveness) ปัญหาของ
ภาษา (Language) และวัฒนธรรมประจำชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรควรจัดให้มีการจัดอบรมหลักสูตรจิตวิทยาการสื่อสารในการทำงานให้แก่หัวหน้าพนักงาน
ต้อนรับบนเครื่องบิน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาทักษะการสื่อสาร เป็นการเพิ่มระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง
เนื่องจากการสื่อสารเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นประการหนึ่งสำหรับบทบาทของผู้นำ ซึ่งจะเป็แนวทาง
ส่งเสริมเพิ่มพูนภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้แก่หัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน โดยนำไปใช้ในการ
ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชา และลดอุปสรรคในการทำงาน อันจะส่งผลให้
เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสุดท้ายแล้ว
ส่งผลต่อการสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่องค์กรได้วางไว้

2. กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยที่มีระยะเวลาในการทำงาน 2-5 ปี ยังคงต้องอาศัยภาวะผู้นำการ
เปลี่ยนแปลงของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินในการทำงานให้เกิดประสิทธิผล สำหรับกลุ่มตัวอย่างใน
งานวิจัยที่มีระยะเวลาในการทำงานมากกว่า 10 ปี มีความเป็นผู้นำตนเอง มีภาวะผู้ตามที่มีประสิทธิผล มีความ
เชี่ยวชาญ มีทักษะในการทำงาน ควรส่งเสริมกระบวนการสอนงานให้ผู้อื่น เพื่อดึงความรู้ ความสามารถ
เทคนิคในการทำงาน เคล็ดลับที่อยู่ภายในตัวบุคลากรให้สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์อย่างเป็น
ระบบแก่ผู้ที่เข้าทำงานใหม่เพื่อพัฒนาและเพิ่มขีดความสามารถในการทำงานซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการ
ปฏิบัติงานของบุคลากรและองค์กร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. หัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินควรมีวิธีการสื่อสาร และการให้ข้อมูลในการทำงานที่
สอดคล้องกับความต้องการของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน สร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มีการสร้าง
ความเข้าใจร่วมกันจะส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในทีมงาน และความสัมพันธ์ที่ดีภายในทีมงานจะช่วย
เพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

2. ควรมีการแลกเปลี่ยนความรู้ หรือประสบการณ์ในการทำงานระหว่างพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน
การแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างสมาชิกภายในทีม การแสดงความคิดเห็น และแบ่งปันข้อมูลจะทำให้ได้มี
ตัวอย่าง ตัวแบบ หรือกลวิธีในการทำงาน การแก้ไขปัญหา ซึ่งจะเป็นปัจจัยที่อีกประการที่สามารถทำให้กลุ่ม

งานได้รับข้อมูลที่มีประโยชน์ในการทำงาน และส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน และพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน

3. สำหรับในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยเสนอแนะให้ทำการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยเก็บข้อมูลจากพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินที่ผ่านการคัดเลือกให้ทำงานภายหลังจากการปรับโครงสร้างองค์กรของบริษัท การบินไทย จำกัด (มหาชน) เนื่องจากระยะเวลาของงานวิจัยนี้อยู่ภายใต้สถานการณ์โรคระบาดโควิด-19 และการปรับโครงสร้างการบริหารงานขององค์กร ประชากรพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินจึงมีความแตกต่างไปจากเดิมที่งานวิจัยนี้ได้ดำเนินการมา ผลการวิจัยของงานวิจัยดังกล่าวอาจสะท้อนข้อมูลในบริบทที่แตกต่างและก่อให้เกิดประโยชน์มากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชัยเสถียร พรหมศรี. (2561). *ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารองค์กร: แนวคิด ทฤษฎีและกรณีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

ชาติชาย คงเพชรดิษฐ์. (2559). การบริหารการเปลี่ยนแปลง: บทบาทของภาวะผู้นำและการสื่อสารในองค์กร. *Veridian-E Journal*, Silpakorn University, 9(1), 895-919.

นภาพร ทองคำ. (2560). *วัฒนธรรมองค์กรในด้านการปฏิบัติงานของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน)* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต.

ประไพพิมพ์ สุธีสินนท์. (2559). กลยุทธ์การเลือกตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ. *วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 29(2), 40.

ประเวศน์ มหารัตนสกุล. (2561). *แนวคิดหลักการ และกระบวนการวิจัย: เชิงปริมาณคุณภาพและผลานวิธีการเขียนวิทยานิพนธ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ปัญญาชน.

ปวีศา เนียรภาค. (2551). *ภาวะผู้นำ บุคลิกภาพ การเห็นคุณค่าแห่งตน ความสามารถในการตัดสินใจ กับผล การปฏิบัติงานของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน บริษัท การบินไทย (มหาชน) จำกัด* (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

บุญธดา ภูมราภรณ์. (2557). *การพัฒนาตัวแบบเสริมสร้างภาวะผู้นำของหัวหน้าพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินตามการประยุกต์ฐานคิดจิตตปัญญาศึกษาในสายการบินให้บริการเต็มรูปแบบ* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2559). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและแนวทางสู่การพัฒนา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัตนพล ยองโย. (2561). *รูปแบบการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว แห่งหนึ่งใน กรุงเทพฯ*. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

อิทธิศักดิ์ ศิริจันทร์. (2562). ทักษะการสื่อสารของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ*, 13(1), 136-144.

Bass, B.M. and Avolio, B.J. (1994). *Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.

- Ivancevich, J. M. and Matterson, M. T. (2014). *Organizational Behavior and Management* (10th ed.). New York: McGraw-Hill.
- Luecke, R, (2003). *Managing change andtransitiom*. Boston: Harvard BusinessSchool Press.
- Robbins, S. P. & Coulter, M. (2016). *Management* (13th ed.). Boston: Pearson.
- Yulk, G. (2010). *Leadership in Organization* (7th ed.). New Jersey: Prentice Hall.

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่

อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

Expectation of People towards Service of Bang Yai Subdistrict Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province

จิตปราณี อึ้งวิฑูรสถิตย์

Jitpranee Ungwithulsthith

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: chamchan.jdar@gmail.com

Received: 2022-2-28; Revised: 2022-3-28; Accepted: 2022-3-29

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 2) เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ตามความคาดหวังของประชาชน ได้แก่ ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้คือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 386 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประเมิณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติแบบ T - test, F - Test และทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่

ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบระหว่างเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ กับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ ในด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ: ความคาดหวัง, ประชาชน, การให้บริการ

Abstract

The objectives of this research were to: 1) study the level of expectation of the people towards the services of Bang Yai Subdistrict Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, 2) compare people's expectations towards services of Bang Yai Subdistrict Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province. By personal factors according to the expectations of the people, including service processes, service personnel and facilities. This is a quantitative research. The population is people who live in Bang Yai Subdistrict Municipality, Bang Yai District, Nonthaburi Province, a sample of 386 people. The research instrument was the five-level scale questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation. T-test, F-Test, and multiple comparison.

The research results were as follows: 1) the expectation of the people towards the services of Bang Yai, Bang Yai District, Nonthaburi Province, the overall picture was at a high level. When considering each side Found to be at high level in all aspects. In descending order, service personnel, service processes and facilities, respectively. 2) the compare between gender, age, status, educational level, occupation and average monthly income with people's expectations towards services, in terms of service process, service personnel and facilities, was statistically significant different at .05

Keywords: Expectation, People, Service

บทนำ

การปฏิรูประบบราชการของไทยที่เกิดขึ้นเมื่อ ปี พ.ศ. 2545 ก่อให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาระบบราชการ ประชาชน สังคม และประเทศชาติโดยรวม รวมถึงในสภาวะวิกฤตปัจจุบันจำเป็นต้องมีการปฏิรูปในลักษณะขององค์รวม เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบบริหารภาครัฐให้ไปสู่รูปแบบการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งจะเปลี่ยนภาครัฐไปสู่การมีผลลัพธ์การทำงานเพื่อประชาชน วัตถุประสงค์เป็นรูปธรรม ความโปร่งใสในการตัดสินใจ และมีวิธีทำงานที่รวดเร็วและคล่องตัวตอบสนองความต้องการของสังคม เพื่อส่งเสริมพัฒนาศักยภาพองค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ของทรัพยากรบุคคลในภาครัฐ ด้านการพัฒนาปรับปรุงกระบวนการขั้นตอนการดำเนินการ แนวทางของการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) เป็นการเน้นที่การปรับภาคราชการให้มีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนโปร่งใสเป็นธรรมมีประสิทธิภาพ และคุณภาพสูงและที่สำคัญคือ สามารถให้บริการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ระบบราชการยุคใหม่เป็นระบบราชการที่มีลักษณะสำคัญ คือ รัฐบาลมีบทบาทหน้าที่เฉพาะในส่วนที่จำเป็นจะต้องทำเท่านั้น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีบทบาทมากขึ้น การบริหารจัดการภายในภาคราชการจะมีความรวดเร็ว คุณภาพสูงและประสิทธิภาพสูง การจัดองค์กรมีความกะทัดรัดคล่องตัวและ

ปรับเปลี่ยนได้อย่างรวดเร็ว เน้นการทำงานที่ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ มีลักษณะของการทำงานที่ทันสมัย ใช้เทคโนโลยี เครื่องมือ อุปกรณ์ที่เหมาะสมต่อการทำงาน ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีคุณภาพสูง ข้าราชการทำงานมีกลไกการบริหารงานบุคคลที่หลากหลาย มีระบบค่าตอบแทนที่เป็นธรรมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเต็มใจมารับราชการเป็นอาชีพ มีวัฒนธรรมและบรรยากาศในการทำงานแบบมีส่วนร่วมและมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เน้นประชาชนเป็นศูนย์กลาง หรือนั้นให้ระบบราชการที่รับใช้ประชาชน หรือเรียกได้ว่าเป็นแนวทางการบริการแบบบริการประชาชนแนวใหม่ (New Public Service) ซึ่งมุ่งเน้นที่ความเป็นพลเมือง แบบประชาธิปไตย (วิลาวล์ พุดติ, 2552)

เทศบาลเป็นหน่วยงานที่ให้บริการประชาชนในระดับท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนได้รับความพึงพอใจในรูปแบบการบริหารจัดการ และการให้บริการในด้านต่างๆ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 284 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ขึ้น ซึ่งมีเนื้อหาสาระในการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดบริการสาธารณะระหว่างรัฐกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยพยายามถ่ายโอนภารกิจหน้าที่หลายประการที่รัฐดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ขณะเดียวกันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็สามารถรับผิดชอบในการดำเนินการได้ (วุฒิสาร ตันไชย, 2551)

จากข้อมูลดังกล่าวการกระจายอำนาจของท้องถิ่น ในการให้บริการไปถึงตัวประชาชนให้มากที่สุด และการบริการถือว่าเป็นด่านหน้าของการสร้างความสัมพันธ์อันดีให้เกิดระหว่างหน่วยงานท้องถิ่นกับประชาชน เพราะถ้ามีบริการที่ดี ย่อมทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจ และมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐและต่อหน่วยงานด้วย ดังนั้นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในการให้บริการจะต้องมีความตั้งใจและศักยภาพให้แก่งาน และสำนักอยู่เสมอว่า เป็นผู้ให้บริการแก่ประชาชน ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะทำการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงศักยภาพในการปฏิบัติงานด้านบริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ ในสายตาและในความคาดหวังของประชาชนว่าเป็นอย่างไร ทั้งนี้หากมีข้อบกพร่องก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้เกิดแก่งาน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้เกิดแก่ผู้มาใช้บริการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การทบทวนวรรณกรรม

ไวยพจน์ ตริคุตพันธ์ (2551) กล่าวถึง ทฤษฎีความคาดหวังของวูม ว่าเป็นกระบวนการในความคิดของบุคคลที่มีแรงจูงใจในการทำงาน หลักการสำคัญของทฤษฎีความคาดหวังซึ่งบางทีเรียกว่าทฤษฎีวี (VIE) ในการทำงานใด ๆ มาจากองค์ประกอบ ที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1. การรับรู้ในคุณค่า (Valence) หมายถึง ความ

เข้าใจหรือการรับรู้ในคุณค่าของผลลัพธ์นั้น ๆ การรับรู้คุณเป็นสิ่งที่เกิดจากการพิจารณาของบุคคล ผลลัพธ์จะมีคุณค่าในทางบวกสำหรับพนักงานที่ต้องการได้รับการสนับสนุนมากกว่าไม่ได้รับการสนับสนุน ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้คุณนี้คือ ค่านิยม สิ่งจูงใจ เจตคติ และอรรถประโยชน์ที่คาดหวัง การรับรู้คุณค่าจะมีค่าเป็นศูนย์เมื่อบุคคลไม่รู้สึกสนใจต่อผลลัพธ์ที่จะได้และจะมีค่าติดลบเมื่อบุคคลนั้นไม่ยอมรับผลลัพธ์นั้นเลย

2. ความเป็นเครื่องมือ (Instrumentality) หมายถึง ความเชื่อมั่นหรือความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับโอกาสของผลการปฏิบัติงานหรือผลลัพธ์ในระดับแรกจะทำให้ได้ผลลัพธ์ในระดับต่อไป ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผลการปฏิบัติงานกับผลตอบแทนที่ได้รับ อันเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ

3. ความคาดหวัง (Expectancy) หมายถึง ความเชื่อหรือความเข้าใจของบุคคลเกี่ยวกับโอกาสของความเป็นไปได้ที่ความพยายามในการปฏิบัติงานจะส่งผลต่อระดับความสำเร็จของงาน

Harris K. Elaine (2010) กล่าวว่า ความคาดหวังคือมุมมองของแต่ละคนที่มีผลต่อผลลัพธ์ต่อประสบการณ์ที่จะเผชิญความคาดหวัง อาจเป็นไปในทางที่ดีและไม่ดีได้ ความคาดหวังมักจะขึ้นอยู่กับ การรับรู้ของลูกค้าที่เคยได้ประสบการณ์นั้น ๆ มาแล้ว สำหรับระดับความคาดหวัง แบ่งออกเป็นสองระดับคือ

1. ระดับความคาดหวังปฐมภูมิ คือ ความคาดหวังในระดับต้นที่ผู้รับบริการต้องการได้รับในกระบวนการปฏิสัมพันธ์ เช่นลูกค้าเข้ารับประทานอาหารในร้านอาหาร ความคาดหวังปฐมภูมิ คือร้านอาหารทำอาหารเพื่อลดระดับความหิวในราคาที่สมเหตุสมผล

2. ระดับความคาดหวังทุติยภูมิ คือ ความคาดหวังที่มีพื้นฐานมาจากประสบการณ์ที่เคยได้รับมาก่อนหน้า ซึ่งเป็นความคาดหวังที่มากกว่าความคาดหวังปฐมภูมิ เช่น ลูกค้ารับประทานอาหารในร้านอาหารไม่เพียงหวังแต่ระดับความหิวในราคาที่เหมาะสมเท่านั้น แต่ลูกค้ายังคาดหวังถึงการได้รับบริการที่ดี รสชาติอาหารที่อร่อยด้วย ทั้งนี้ความคาดหวังของลูกค้าเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาและลูกค้าแต่ละคนความคาดหวังไม่เหมือนกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับองค์กรต่าง ๆ อย่างยิ่งที่จะสามารถตอบสนองความคาดหวังของลูกค้าได้นอกจากนั้นสิ่งที่จำเป็นสำหรับองค์กรคือ การตระหนักถึงอิทธิพลต่อลูกค้าคนอื่น ๆ หรือคนที่จะมาใช้บริการในอนาคต ดังนั้นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งขององค์กร คือรักษาลูกค้าให้ดีที่สุด กล่าวคือ ทำให้ลูกค้าได้รับความพึงพอใจจากการศึกษาพบว่าการรักษาลูกค้าเก่าไว้ ประหยัดต้นทุนกว่าการหาลูกค้าใหม่ ๆ ถึงห้าเท่า นอกจากนี้ยังพบว่าลูกค้ามักจะแบ่งปันประสบการณ์การรับบริการกับผู้อื่นรอบข้าง ทั้งประสบการณ์ที่ดีและไม่ดีอีกด้วย และกระบวนการสื่อสารแบ่งปันประสบการณ์ในทางลบเป็นไปได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย นักการตลาดได้ตระหนักถึงสิ่งเหล่านี้ดี ดังนั้นจึงพยายามรักษาความพึงพอใจของลูกค้าให้ดีที่สุด

สรุปได้ว่า ความคาดหวัง หมายถึง ความคิดหรือความหวังในสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ตนเองต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตภายหน้า เป็นความปรารถนาที่อยู่ภายในเกี่ยวกับการคิด การคาดคะเนหรือเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้าง ซึ่งในชีวิตจริงของบุคคลนั้น บางครั้งสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ๆ มักจะไม่ตรงกันเสมอไป ความคาดหวังจะเป็นสิ่งกระตุ้นที่ทำให้คนเกิดการตื่นตัว และช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำ เพราะบางครั้งคนเราจำเป็นต้องตัดสินใจเพื่อเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

โรบบินส์ และ จัดจ์ (Robbins and Judge, 2007, อ้างถึงใน ธนาศิริ ชะระอำ, 2554) กล่าวว่า บุคคลมีพฤติกรรมโดยถือเกณฑ์ความน่าจะเป็นในการรับรู้ ซึ่งทำให้เกิดการใช้ความพยายามเพื่อนำไปสู่ผลลัพธ์

ที่ต้องการ ตลอดจนขึ้นกับวิธีการมองถึงคุณค่าที่เป็นผลลัพธ์นั้น ทฤษฎีกระบวนการนี้เสนอแนะว่าก่อนที่บุคคลจะปฏิบัติบุคคลนั้นจะพิจารณาว่ามีความสามารถ ความพยายามที่จะทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการหรือไม่ในรูปของความสัมพันธ์ระหว่างความพยายามที่ใช้ในการปฏิบัติงานกับผลการปฏิบัติงาน แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ความหวังผลการปฏิบัติงานจากความพยายาม (Effort-Performance Expectancy) เป็นส่วนประกอบหนึ่งของทฤษฎีความคาดหวังที่เกี่ยวข้องกับความน่าจะเป็น ความคาดหวังผลการปฏิบัติงานจากความพยายามเป็นส่วนที่แสดงถึงความพยายามในด้านต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสามารถกระตุ้นให้พนักงานเกิดความคาดหวังจากการใช้ความพยายามในการปฏิบัติงานสูง โดยจัดการฝึกอบรม ให้การสนับสนุนพนักงาน ตลอดจนการกำหนดเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน เป็นต้น

ส่วนที่ 2 ความคาดหวังผลลัพธ์จากการปฏิบัติงาน (Performance-Outcome Expectancy) กล่าวคือ เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประเมินสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานและระบบรางวัล พนักงานจะพิจารณาผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานนั้น ซึ่งเป็นความคาดหวังจากการใช้ความพยายามในการทำงาน เมื่อบุคคลรับรู้ความพยายามของเขาจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ต้องการ เขาจะพยายามปฏิบัติงานไม่ให้พลาดเพื่อให้ผลลัพธ์ตามที่ต้องการ

ส่วนที่ 3 คุณค่าความพอใจในผลลัพธ์ (Valence of Outcomes) หมายถึง คุณค่าของความพึงพอใจ ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เป็นไปได้ของแต่ละบุคคลจากการปฏิบัติหรือคุณค่าของความพึงพอใจที่คาดหวังไว้ล่วงหน้าว่าจะได้รับ (Anticipated Satisfaction) แต่ละองค์กรและสมาชิกขององค์กรต้องการผลลัพธ์และมีแรงดึงดูดใจไม่เท่ากัน บางคนอาจจะต้องการผลลัพธ์ที่มีลักษณะเฉพาะแต่บางคนอาจจะไม่คิดเช่นนั้น ทำให้ต้องศึกษาคุณค่าหรือส่วนประกอบของผลลัพธ์ เมื่อผลลัพธ์เป็นที่น่าพึงพอใจคุณค่าความพอใจจะเป็นบวก แต่เมื่อผลลัพธ์ไม่เป็นที่น่าพอใจคุณค่าความพอใจจะเป็นลบ เมื่อผลลัพธ์มีลักษณะเป็นที่น่าพึงพอใจและไม่น่าพึงพอใจคุณค่าความพอใจในผลลัพธ์เท่ากับศูนย์

สรุปได้ว่า ความคาดหวังมีอิทธิพลต่อการสร้างกำลังใจให้บุคคลนั้นมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้บรรลุประสิทธิผล ตลอดจนมีความเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างมาก ถ้าสามารถเพิ่มระดับความคาดหวังของบุคคลในการปฏิบัติงานหรือปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งก็จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานสูงขึ้น และบรรลุผลตามที่ตั้งไว้

ชาญชัย แสงศักดิ์ (2558) ได้แบ่งประเภทของการจัดบริการสาธารณะแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ บริการสาธารณะทางปกครอง บริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม และบริการสาธารณะทางสังคมและวัฒนธรรม

1. บริการสาธารณะทางปกครอง คือ กิจกรรมที่โดยสภาพแล้วเป็นงานในหน้าฝ่ายปกครองที่จะต้องจัดทำเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน กิจกรรมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการดูแลความปลอดภัยและความสงบสุขของชุมชน บริการสาธารณะประเภทนี้ฝ่ายปกครองต้องอาศัยอำนาจพิเศษตามกฎหมายมหาชนในการจัดทำบริการสาธารณะทางปกครองส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมที่รัฐจัดทำให้ประชาชนโดยไม่ต้องเสียค่าตอบแทน และนอกจากนี้ เนื่องจากเนื้อหาของบริการสาธารณะทางปกครองจะเป็นเรื่องที่เปราะบางเป็นพิเศษของฝ่ายปกครองที่ต้องอาศัยเทคนิคพิเศษในการจัดทำ รวมทั้งอำนาจพิเศษของฝ่ายปกครองในการ

จัดทำบริการสาธารณะด้วย ดังนั้น บริการสาธารณะประเภทนี้ฝ่ายปกครองจึงไม่สามารถมอบให้แก่องค์กรอื่นหรือเอกชนเข้ามาดำเนินการแทนได้ บริการสาธารณะทางปกครองจะได้แก่ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบภายใน การป้องกันประเทศ และการคลัง เป็นต้น

2. บริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม คือ บริการสาธารณะที่คล้ายคลึงกับวิสาหกิจเอกชนทั้งในด้านวัตถุประสงค์แห่งบริการ แหล่งที่มาของเงินทุน และวิธีปฏิบัติงาน สำหรับข้อแตกต่างระหว่างบริการสาธารณะทางปกครองกับบริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมนั้น มีอยู่ 3 ประการด้วยกัน คือ

2.1 วัตถุประสงค์แห่งบริการ บริการสาธารณะทางปกครองจะมีวัตถุประสงค์แห่งบริการคือเพื่อสนองความต้องการของประชาชนในประเทศแต่เพียงอย่างเดียว ส่วนบริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมนั้นมีวัตถุประสงค์แห่งบริการด้านเศรษฐกิจเหมือนกันกับวิสาหกิจเอกชนคือ เน้นทางด้านการผลิต การจำหน่าย การให้บริการและมีการแบ่งปันผลประโยชน์ที่ได้รับดังเช่นกิจการของเอกชน

2.2 วิธีปฏิบัติงาน บริการสาธารณะทางปกครองจะมีวิธีปฏิบัติงานที่รัฐสร้างขึ้นมาเป็นแบบเดียวกัน มีระบบบังคับบัญชาซึ่งใช้กับผู้ปฏิบัติงานทุกคน ในขณะที่บริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมจะมีวิธีปฏิบัติงานที่สร้างขึ้นเองแตกต่างไปจากบริการสาธารณะที่มีลักษณะทางปกครอง ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการดำเนินการ

2.3 แหล่งที่มาของเงินทุน บริการสาธารณะทางปกครองจะมีแหล่งที่มาของเงินทุนจากรัฐแต่เพียงอย่างเดียวโดยรัฐจะเป็นผู้รับผิดชอบเงินทุนทั้งหมดที่นำมาใช้จ่ายในการดำเนินการ ส่วนบริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมนั้น แหล่งรายได้ส่วนใหญ่จะมาจากค่าตอบแทนการบริการของผู้ใช้บริการ

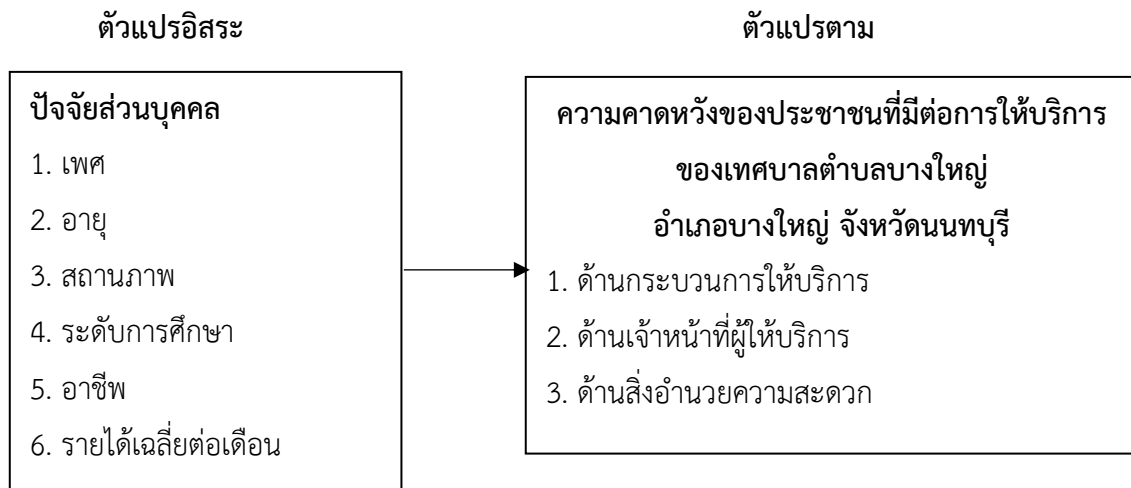
นอกจากนี้ผู้ใช้บริการของบริการสาธารณะทั้งสองประเภทยังมีสถานภาพที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ใช้บริการสาธารณะทางปกครองนั้น สถานภาพของผู้ใช้บริการจะถูกกำหนดโดยกฎข้อบังคับทั้งหมด ซึ่งรวมถึงตั้งแต่การกำหนดองค์กร การจัดองค์กรและการปฏิบัติงาน การใช้บริการสาธารณะประเภทนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ใช้บริการกับผู้ให้บริการของบริการสาธารณะทางอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมจะมีลักษณะเป็นสัญญาตามกฎหมายเอกชน

3. บริการสาธารณะทางสังคมและวัฒนธรรม คือ บริการสาธารณะที่เป็นการให้บริการทางสังคมและวัฒนธรรมที่ต้องการความอิสระ คล่องตัวในการทำงานโดยไม่มุ่งเน้นการทำกำไร เช่น การแสดงนาฏศิลป์ พิพิธภัณฑสถาน การกีฬา การศึกษาวิจัย ฯลฯ

สรุปได้ว่า การให้บริการสาธารณะจะต้องอาศัยองค์ประกอบหลายประการ และองค์ประกอบของการให้บริการสาธารณะนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ อาทิ ความอำนวยการหรือ คอยควบคุมของฝ่ายปกครอง หน่วยงานของรัฐหรือเอกชน โดยรัฐจะเป็นผู้ควบคุมมาตรฐานของบริการสาธารณะควบคุมความปลอดภัย รวมทั้งควบคุมค่าบริการ ทรัพยากร ได้แก่ บุคลากร ค่าใช้จ่าย อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก กิจกรรมหรือกระบวนการ ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลนั้นผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวิจัยมีดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป จำนวน 11,286 คน (เทศบาลตำบลบางใหญ่, 2563)
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 386 คน โดยการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารที่มีอยู่แล้ว เพื่อนำข้อมูลส่วนดังกล่าวนี้มาสร้างเป็นแบบสอบถาม พร้อมทั้งได้ทำการปรับปรุงคำถามให้เหมาะสม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

กำหนดระดับการให้บริการเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert, 1967)

เมื่อรวบรวมข้อมูลและแจกแจงความถี่แล้วใช้คะแนนเฉลี่ยของประชากรแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับ โดยผู้ศึกษาได้กำหนดการแปลความหมายของความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์ของ Best (1981, 89)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ความสำคัญของเนื้อหาสาระของความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี
2. ศึกษาเอกสาร และวิเคราะห์เนื้อหาที่เกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี เพื่อร่างแบบสอบถาม
3. เขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมสาระ และองค์ประกอบของความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี จำนวน 1 ฉบับ โดยมีรายละเอียดจำแนกได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีจำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี 3 ด้าน คือ 1) ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ จำนวน 6 ข้อ 2) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ จำนวน 7 ข้อ และ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จำนวน 7 ข้อ

4. เสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแบบสอบถาม

5. นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณาความเที่ยงตรงของเนื้อหา ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) ใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC)

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองให้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่ประชากรเป้าหมาย จำนวน 30 คน และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach, 1990) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นไม่น้อยกว่า 0.7

7. ดำเนินการแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างในพื้นที่เป้าหมาย คือ ในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลบางใหญ่ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างกรอกแบบสอบถามและดำเนินการเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเองในขณะนั้นจนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

8. นำข้อมูลที่ได้มาจัดเรียง จัดลำดับความสำคัญ ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูล เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเขียนรายงานในลำดับต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 386 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด
3. ตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาประมวลผลเพื่อหาค่าสถิติดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ (Best, 1981)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบ (t – test) และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะนำไปเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีการของ LSD

ผลการวิจัย

1. ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) รองลงมา ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ($\bar{X} = 4.07$) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ สรุปได้ดังนี้ ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ โดยภาพรวม

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ	ระดับความคาดหวัง		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ	4.07	0.53	มาก
2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.09	0.46	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.05	0.46	มาก
รวม	4.07	0.41	มาก

1.1 ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การให้บริการด้วยความเสมอภาคตามลำดับก่อน-หลัง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.12$) รองลงมา ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.11$) ขั้นตอนการให้บริการที่เป็นระบบ ไม่ยุ่งยาก มีความคล่องตัว มีความชัดเจน ($\bar{X} = 4.08$) ให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว ทันตามกำหนดเวลา ($\bar{X} = 4.05$) ขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจนและมีแบบฟอร์ม เอกสารต่าง ๆ ที่ง่ายในการกรอก และทำความเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.03$) และมีช่องทางการให้บริการผู้มารับบริการที่มีความหลากหลาย ($\bar{X} = 4.02$) ตามลำดับ

1.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสุภาพและมีมารยาทที่เหมาะสมในการ ให้บริการ อธิบายดีต่อผู้มารับบริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.37$) รองลงมา ขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความชัดเจน ($\bar{X} = 4.19$) เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพและการแต่งกายที่เหมาะสม มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.08$) มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ไม่ขอสิ่งตอบแทน ไม่รับสินบน ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ เป็นต้น ($\bar{X} = 4.07$) ให้คำอธิบายและตอบข้อสงสัยให้ตรงประเด็น ($\bar{X} = 3.99$) ความชัดเจนในการให้คำแนะนำผู้รับบริการที่เป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 3.97$) และรับฟังปัญหาหรือข้อซักถามของผู้รับบริการอย่างเต็มที่ ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการให้บริการอย่างเพียงพอสำหรับผู้มาใช้บริการ เช่น ปากกา เครื่องถ่ายเอกสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากทุกข้อ ($\bar{X} = 4.24$) รองลงมา การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ให้บริการ เช่น ที่จอดรถ น้ำดื่ม หนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 4.11$) ป้ายข้อความบอกจุดบริการ/ป้ายประชาสัมพันธ์มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.04$) อาคารสถานที่มีความสะอาด ปลอดภัย และอากาศถ่ายเทสะดวก ($\bar{X} = 4.02$) มีเครื่องมือ/อุปกรณ์/ระบบในการบริการข้อมูลสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.00$) เครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ เช่น ป้ายไฟ เครื่องพิมพ์บัตรคิว และการนำเอาอินเทอร์เน็ตมาให้บริการฟรี ($\bar{X} = 3.99$) และมีการจัดแผนผังในการให้บริการและการใช้อาคาร อย่างชัดเจนสะดวกและเหมาะสม ($\bar{X} = 3.97$) ตามลำดับ

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ในเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ การเปรียบเทียบระหว่างเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ กับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ ในด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนี้

2.1 เพศ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างเพศกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ โดยใช้สถิติ t-test พบว่า ในภาพรวมค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.00 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 อายุ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอายุกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ โดยใช้สถิติ F-test พบว่า ในภาพรวมค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.00 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 สถานภาพ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างสถานภาพกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ โดยใช้สถิติ F-test พบว่า ในภาพรวมค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.01 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 ระดับการศึกษา ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างระดับการศึกษากับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ โดยใช้สถิติ F-test พบว่า ในภาพรวมค่า Significant level น้อยกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.00 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.5 อาชีพ ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างอาชีพกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ โดยใช้สถิติ F-test พบว่า ในภาพรวมค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.03 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.6 รายได้ต่อเดือน ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างรายได้ต่อเดือนกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ โดยใช้สถิติ F-test พบว่า ในภาพรวมค่า Significant level มากกว่า 0.05 ซึ่งเท่ากับ 0.00 จึงยอมรับสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ รองลงมา ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีประเด็นอภิปรายตามวัตถุประสงค์และผลการวิจัย ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ที่ 1 ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี

1.1 ด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การให้บริการด้วยความเสมอภาคตามลำดับก่อน-หลัง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ระยะเวลาในการให้บริการมีความเหมาะสม ขั้นตอนการให้บริการที่เป็นระบบ ไม่ยุ่งยาก มีความคล่องตัว มีความชัดเจน ให้บริการด้วยความสะดวกรวดเร็ว ทันตามกำหนดเวลา ขั้นตอนการให้บริการอย่างชัดเจนและมีแบบฟอร์มเอกสารต่าง ๆ ที่ง่ายในการกรอกและทำความเข้าใจ และมีช่องทางการให้บริการผู้มารับบริการที่มีความหลากหลาย ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรุ่งรัตน์ พิเชษฐไพบูลย์ (2559) ศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนผู้มาใช้บริการต่อระบบการให้บริการของเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ชลบุรี 2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 31 -40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.80 สถานภาพสมรสมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 61.25 การศึกษาระดับปริญญาตรีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.50 มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.25 มีรายได้ 15,001-20,000 บาทขึ้นไป

มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.80 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ สรุปได้ดังต่อไปนี้ 1) ความคาดหวังของประชาชน ผู้มาใช้บริการต่อระบบการให้บริการของเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ชลบุรี 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านระบบและขั้นตอนการให้บริการ ด้านข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากรผู้ให้บริการอยู่ในระดับมาก และด้านสภาพแวดล้อมสถานที่ให้บริการอยู่ในระดับมาก 2) จากการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ใช้บริการที่แตกต่างกันต่อความคาดหวังของประชาชนผู้มาใช้บริการต่อระบบการให้บริการของเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ชลบุรี 2 พบว่า ประชาชนที่มีเพศอายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษาอาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคาดหวังของประชาชนผู้มาใช้บริการต่อระบบการให้บริการของเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ชลบุรี 2 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความสุภาพและมีมารยาทที่เหมาะสมในการให้บริการ อธิบายดีต่อผู้มารับบริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาขั้นตอนการให้บริการมีระบบ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความชัดเจน เจ้าหน้าที่มีบุคลิกภาพและการแต่งกายที่เหมาะสม มีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ไม่ขอสิ่งตอบแทน ไม่รับสินบน ไม่หาผลประโยชน์ในทางมิชอบ เป็นต้น ให้คำอธิบายและตอบข้อสงสัยให้ตรงประเด็น ความชัดเจนในการให้คำแนะนำผู้รับบริการที่เป็นประโยชน์ และรับฟังปัญหาหรือข้อซักถามของผู้รับบริการอย่างเต็มใจ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของยิ่งลักษณ์ ทิพย์สิงห์ (2555) ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านต่างก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมศาสนา จารีต ประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุนพาณิชย์กรรมและการท่องเที่ยว ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ด้านการจัดระเบียบชุมชนและการรักษาความสงบเรียบร้อยและ ด้านการบริหารการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผลการเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ตามคุณลักษณะส่วนบุคคล โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่ามีความคาดหวังต่อการจัดบริการสาธารณะ ด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตมากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่า อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และประชาชนที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพรับจ้างรายวัน อาชีพค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีความคาดหวังต่อการจัดบริการสาธารณะด้านโครงสร้างพื้นฐานมากกว่าประชาชนที่ประกอบอาชีพพนักงานบริษัท/องค์กร ธุรกิจ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) องค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร ควรพัฒนาการจัดบริการสาธารณะในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ การพัฒนาถนน ระบบ ไฟฟ้า แหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และด้านการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมศาสนา จารีต ประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีวัสดุ อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ในการให้บริการอย่างเพียงพอสำหรับผู้มาใช้บริการ เช่น ปากกา เครื่องถ่ายเอกสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ให้บริการ เช่น ที่จอดรถ น้ำดื่ม หนังสือพิมพ์ ป้ายข้อความบอกจุดบริการ/ป้ายประชาสัมพันธ์มีความชัดเจนและเข้าใจง่าย อาคารสถานที่มีความสะอาด ปลอดภัย และอากาศถ่ายเทสะดวก มีเครื่องมือ/อุปกรณ์/ระบบในการบริการข้อมูลสารสนเทศ เครื่องมือที่ทันสมัยมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ เช่น ป้ายไฟ เครื่องพิมพ์บัตรคิว และการนำเอาอินเทอร์เน็ตมาให้บริการฟรี และมีการจัดแผนผังในการให้บริการและการใช้อาคาร อย่างชัดเจนสะดวกและเหมาะสมตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนภสร ตรีรัตน์พิจาณ (2558) ความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการ ของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลนครนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพบริการของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลนครนนทบุรี อยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ใช้บริการต่อคุณภาพบริการศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลนครนนทบุรี พบว่า โดยการรับรู้คุณภาพบริการแตกต่างจากความคาดหวังในคุณภาพบริการทุกคน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย ได้แก่ ควรเน้นให้มโนนโยบายด้านมีมาตรการควบคุมให้สมาชิกปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้ ควรปรับทางเดินเท้าให้มีหลังคาคลุม

2. วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐาน ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ในเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ การเปรียบเทียบระหว่างเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ กับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการ ในด้านกระบวนการขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัทธมน ขำปากพลี (2556) ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลมวกเหล็ก โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก จึงสรุปว่ายอมรับ H1 ที่ว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลมวกเหล็ก มีความคาดหวังต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลมวกเหล็ก อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ อำเภอบางใหญ่ จังหวัดนนทบุรี สามารถสรุปข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ควรมโนนโยบายส่งเสริมด้านการให้ความมั่นใจแก่ผู้มารับบริการให้ประชาชนรับทราบข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง และสามารถติดต่อประสานงานกับเทศบาลอย่างสะดวก

1.2 ควรมีนโยบายส่งเสริมด้านความเห็นอกเห็นใจของผู้รับบริการ พร้อมยอมรับคำตำหนิตามและรับคำตำหนิไปปรับปรุงแก้ไข ด้วยท่าทีที่เต็มใจ

1.3 ควรมีนโยบายในการปรับปรุงความพร้อมและความทันสมัยของอุปกรณ์ให้บริการ การจัดบริเวณที่มีเครื่องปรับอากาศ ถ่ายเทสะดวกสำหรับผู้มาขอรับบริการ และมีความเพียงพอของที่นั่งสำหรับผู้มาขอรับบริการ

1.4 ควรปรับปรุงการติดต่อขอรับบริการให้มีความสะดวก มีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำและอำนวยความสะดวกแก่ผู้มารับบริการ และดูแลการให้บริการให้เป็นไปตามขั้นตอนก่อนหลังอย่างยุติธรรม

1.5 ควรปรับปรุงเจ้าหน้าที่มีอัธยาศัยไมตรีเป็นกันเองและพูดจากับผู้มารับบริการอย่างสุภาพมีมารยาท ปรับปรุงบุคลิกภาพและมารยาทให้เหมาะสมต่อการปฏิบัติราชการ รวมทั้งมีความเอาใจใส่กระตือรือร้นและให้บริการอย่างฉับไว

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 ควรจัดมีการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารในหลายช่องทาง เช่น เสียงตามสาย วารสารประจำเดือน วิทยุชุมชน เว็บไซต์ ฯลฯ

2.2 ควรจัดกล่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนผู้มารับบริการ และปรับปรุงคุณภาพ การบริการตามที่ประชาชนเสนอแนะ

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาผลตอบรับที่เข้ามาจริงจากประชาชนในเรื่องความพึงพอใจในการบริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่และนำมาเปรียบเทียบกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ ว่ามีการตอบสนองความต้องการของประชาชนมากน้อยเพียงใด และเพื่อนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาจุดแข็งในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้ดียิ่งขึ้นและปรับปรุงแก้ไขจุดอ่อนในการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ให้ดีขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากที่สุด ซึ่งการทำวิจัยเรื่องความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ เป็นเพียงจุดเริ่มต้นในเรื่องของการคาดคะเนความต้องการของประชาชนเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาผลที่ได้รับมาคือความพึงพอใจของประชาชน ที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลบางใหญ่ด้วย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2558). *กฎหมายปกครอง*. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

เทศบาลตำบลบางใหญ่. (2563). *สภาพทั่วไป: ข้อมูลประชากร*. ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <https://www.bangyaimunicipality.go.th/condition.php>

ธนาศิริ ชะระอ่ำ. (2554). *การศึกษาเปรียบเทียบความคาดหวังและความพึงพอใจของนักศึกษาต่างชาติที่มีต่อการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต* (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- นภสร ตรีรัตน์พิจารณ์. (2558). *ความคาดหวังและการรับรู้ของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการให้บริการ ของ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เทศบาลนครนนทบุรี* (วิทยานิพนธ์สาธิตศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นันทมน ขำปากพลี. (2556). *ศึกษาความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลมวกเหล็ก อำเภอมวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- ยิ่งลักษณ์ ทิพย์สิงห์. (2555). *ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการจัดบริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนตำบลมาย อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รุ่งรัตน์ พิเชษฐไพบูลย์. (2559). *ความคาดหวังของประชาชนผู้มาใช้บริการต่อระบบการให้บริการของเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่ชลบุรี 2* (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิลาวัลย์ พุดติ. (2552). *ความคาดหวังของประชาชนต่อการให้บริการของสำนักงานจัดหางานจังหวัดกาญจนบุรี* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วุฒิสาร ตันไชย. (2551). *ทิศทางการปกครองท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550*. ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2564, จาก <http://www.vcharkarn.com/varticle/35389/1>
- ไวยพจน์ ตรีครุฑพันธ์. (2551). *ความคาดหวังของข้าราชการครูที่มีต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนในโรงเรียนพระราชานุเคราะห์อุปถัมภ์วิทยา เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- Best, J. W. (1981). *Research in Education*. (3rd ed.). Englewood cliffs, New Jersey: Prentice. Hall Inc.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychological testing*. (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Harris, K. E. (2010). *Customer service: A Practical Approach*. (5th ed.). N.J.: Prentice Hall.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbein, M (Ed.), *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงินปันผล กับอัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้
และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต

The Analysis of the Relationship among Dividends, Leverage Ratio and
Profitability Ratios of Listed Companies in the Stock Exchange:
Non-Life and Life Insurance Sectors

สุพัตรา อภิชัยมงคล

Supattra Apichaimongkol

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Thailand

E-mail: supattra.a@rmutp.ac.th

Received: 2022-3-17; Revised: 2022-3-29; Accepted: 2022-3-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์การนำเสนอข้อมูลทางการเงินผ่านรายงานทางการเงินของบริษัทในกลุ่มธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต โดยเฉพาะข้อมูลในส่วนของอัตราการจ่ายเงินปันผล อัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้ และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร จำนวน 16 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ระหว่างปี พ.ศ. 2556-2560 กระบวนการการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (2) การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (3) การวิเคราะห์การจ่ายเงินปันผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (4) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงินปันผล กับอัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้ และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร

ผลการวิจัยพบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราการจ่ายเงินปันผล แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ส่วนอัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับอัตราการจ่ายเงินปันผลแต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ยกเว้นอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการจ่ายเงินปันผล และมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: เงินปันผล, อัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้, อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร, ประกันภัย, ประกันชีวิต

Abstract

The objective of this research was to study and analyze the presentation of financial information through financial reports of companies in the insurance and life insurance business groups. especially the information on the dividend payout ratio leverage ratio and profitability ratio of 16 listed companies during 2013-2017 The data analysis process for this research is divided into four parts: (1) Financial Data Analysis. with descriptive statistics (2) financial ratio analysis (3) dividend payment analysis with descriptive statistics (4) analysis of the relationship between dividends with a leverage ratio and profitability ratio

The study results found that the financial ratios with the same direction as the dividend payout ratio but statistically insignificant, including operating profitability ratio, net profitability ratio, return on assets ratio, and return on equity ratio. On the other hand, the financial ratio with contrary direction to dividend payout ratio but there was no statistically significant consisted of the debt to equity ratio. However, the debt to total asset ratio was the one that was not only in the opposite direction to the dividend payout ratio but also was statistically significant.

Keywords: Dividends, Leverage Ratios, Profitability Ratios, Non-Life Insurance, Life Insurance

บทนำ

การประกันภัยมีความสำคัญและมีบทบาทต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยธุรกิจประกันภัย เติบโตแปรผันตามภาวะเศรษฐกิจในประเทศ (Cyclical Industry) ช่วงเศรษฐกิจเติบโต ผู้บริโภครู้สึกว่าตนเองมีความมั่งคั่งหรือมีเงินออมจะนึกถึงการทำประกันภัย ตรงกันข้ามหากเศรษฐกิจตกต่ำ รายได้ฝืดเคืองผู้บริโภคจะนึกถึงปากท้องของตนเอง ส่วนกลไกการสร้างรายได้และโครงสร้างค่าใช้จ่ายที่เป็นภาระผูกพันของบริษัทประกันภัย ไม่ว่าจะเป็นบริษัทประกันวินาศภัยหรือประกันชีวิตต่างมีความคล้ายคลึงกัน หลักการคือรับเงินเบี้ยประกันภัยจากลูกค้า ทั้งในระยะสั้นหรือระยะยาวแล้วนำเงินไปบริหารเพื่อให้เกิดผลตอบแทนเพิ่มขึ้น ในรูปแบบของดอกเบี้ยรับจากการฝากเงิน ลงทุนในตราสารหนี้ หรือตราสารทุนทั้งในหรือนอกตลาดหลักทรัพย์ โดยเน้นการบริหารเงินเพื่อนำไปจ่ายค่าสินไหมทดแทน และการจ่ายคืนเงินตามกรมธรรม์ให้แก่ลูกค้าเมื่อครบกำหนด (กรณีประกันชีวิต) (อุษณีย์ ลิ่วรัตน์, 2561)

การที่บริษัทมีกำไรอาจไม่จ่ายเงินปันผลได้ด้วยสาเหตุ เช่น บริษัทยังมีผลขาดทุนสะสม และธุรกิจเพิ่งเริ่มพลิกฟื้นกลับมาทำกำไรได้ แต่ถ้าบริษัทมีกำไรและทำกำไรมาตลอด แต่ไม่จ่ายเงินปันผลอาจด้วยสาเหตุคือการนำกำไรที่มีกลับไปลงทุน (Re-Invest) เพื่อสร้างการเติบโต ลงทุนต่อ ทำให้มูลค่าของบริษัทมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ตัวอย่างเช่น Berkshire Hathaway บริษัทลงทุนยักษ์ใหญ่ภายใต้การบริหารงานของ Warren Buffett ไม่เคยจ่ายเงินปันผล กำไรที่บริษัททำได้ในแต่ละปีถูกนำกลับไปลงทุน ทำให้กำไรเหล่านี้ถูกสะสมเป็นมูลค่าที่เพิ่มขึ้นอยู่ในราคาหุ้น จึงเป็นเหตุให้ราคาหุ้นเพิ่มและเติบโตขึ้นตลอดช่วง 30 ปีที่ผ่านมา และเติบโตขึ้นกว่า 40

เท่า อีกกรณีคือ Netflix ที่สามารถสร้างกำไรได้ถึง 2,232 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือประมาณ 67,000 ล้านบาท แต่ไม่เคยจ่ายเงินปันผลออกมาเช่นกัน สาเหตุเพราะบริษัทยังคงลงทุนอย่างต่อเนื่อง ทำให้ราคาหุ้นเพิ่มขึ้น 2,833% ข้อดีของการถือหุ้นในบริษัทที่มีกำไรเติบโตอย่างสม่ำเสมอ แต่ไม่จ่ายเงินปันผล คือมูลค่าหุ้นมีแนวโน้มเติบโตอย่างก้าวกระโดด ขณะเดียวกันผู้ถือหุ้นยังได้รับผลตอบแทนจากกำไรที่บริษัททำได้ เพราะถ้าบริษัทจ่ายเงินปันผลออกมา ผู้ถือหุ้นจะมีภาระภาษีเพิ่มขึ้น แต่ข้อเสียคือผู้ถือหุ้นไม่ได้รับกระแสเงินสดกลับคืนมา และมีความเสี่ยงคือความผันผวนของราคาหุ้นที่มีโอกาสผันผวนไปตามภาวะตลาดหุ้นในแต่ละช่วงได้ (Moneybuffalo, 2563)

ปลายปี พ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ออกประกาศเรื่อง แนวปฏิบัติในการขอรับความเห็นชอบการคำนวณผลกำไรของบริษัท เพื่อประโยชน์ในการจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นของบริษัทประกันชีวิต ซึ่งจากประกาศดังกล่าว ทำให้บริษัทประกันชีวิตสามารถนำกำไรจากการจำหน่ายเงินลงทุน และกำไรจากการจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ มาคำนวณเป็นกำไร เพื่อจ่ายปันผลแก่ผู้ถือหุ้นได้ในสัดส่วนไม่เกิน 25% ของกำไรดังกล่าว อย่างไรก็ตาม บริษัทประกันชีวิตจะสามารถนำกำไรส่วนนี้มาจ่ายปันผลได้นั้นจะต้องมีการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดจากการบังคับใช้มาตรฐานรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 9 เรื่อง เครื่องมือทางการเงิน และ ฉบับที่ 7 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลเครื่องมือทางการเงินก่อน โดยจะต้องครอบคลุมผลิตภัณฑ์ประกันที่มีสัดส่วนการรับประกันสูงสุดของบริษัทรวมแล้วเกินกว่า 50% ของการรับประกันทั้งหมด สำหรับคุณสมบัติของบริษัทประกันชีวิตที่จะขอรับความเห็นชอบเรื่องการจ่ายเงินปันผลนั้น ต้องเป็นบริษัทที่มีความมั่นคงและฐานะการเงินดี มีอัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุน (CAR) มากกว่า 200% หลังจากหักจำนวนเงินปันผล และทดสอบภาวะวิกฤต (Stress Test) นอกจากนี้ ต้องมีอัตราส่วนสินทรัพย์ลงทุนต่อเงินสำรองประกันภัยมากกว่า 110% และมีอัตราส่วนผลตอบแทนจากการลงทุนมากกว่า 3% ด้านอัตราส่วนผลตอบแทนของผู้ถือหุ้นเป็นบวก รวมถึงมีกำไรสุทธิต่อเนื่อง 2 ปี รวมงวดบัญชีที่จ่ายปันผล พร้อมทั้งต้องจัดทำประมาณการงบการเงิน และประมาณการอัตราส่วนความเพียงพอของเงินกองทุนของบริษัทอย่างน้อย 3 ปี ซึ่งสอดคล้องกับแผนธุรกิจ (ประชาชาติธุรกิจออนไลน์, 2562)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับบริษัทประกันภัย เนื่องจากบริษัทกลุ่มนี้เป็นบริษัทที่ต้องอาศัยความมั่นคงทางการเงินที่สะท้อนมาจากการมีภาระหนี้สินจากการรับประกันภัย และต้องสอดคล้องกับความสามารถในการทำกำไร เพราะหากบริษัทฯ ไม่สามารถบริหารให้มีความสอดคล้องกัน บริษัทฯ อาจถูกคำสั่งเพิกถอนได้ อีกทั้งบริษัทฯ ในกลุ่มนี้มีการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ ทำให้มีผู้สนใจลงทุน ซึ่งผู้ลงทุนมักให้ความสำคัญกับกำไร และอัตราการจ่ายเงินปันผล ดังนั้นผู้วิจัย จึงสนใจที่จะศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เงินปันผล กับอัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้ และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ กลุ่มประกันภัยและประกันชีวิต

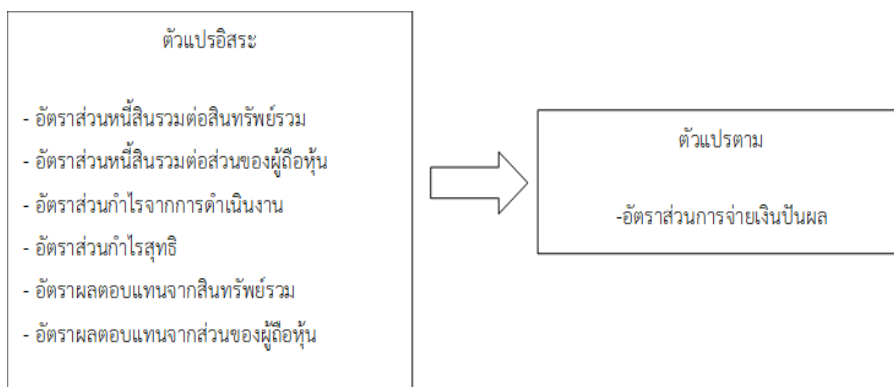
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะของการนำเสนอข้อมูลทางการเงินผ่านงบการเงินของกลุ่มธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต

2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เงินปันผล กับ อัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้ และ อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร

กรอบแนวคิดการวิจัย

สำหรับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง เงินปันผล กับ อัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้ และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ซึ่งกรอบแนวคิดของการวิจัยแสดงได้ดังนี้

การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยของ Wei, Zhang and Xiao (2015) ได้ทำการศึกษา การจ่ายเงินปันผลกับโครงสร้างความเป็นเจ้าของในประเทศจีน โดยเลือกใช้ตัวแปรการจ่ายเงินปันผล ใช้ 3 อัตราส่วน คือ เงินปันผลต่อหุ้น (DPS), DPS หาร์กำไร และ DPS หาร์ยอดขาย ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การจ่ายเงินปันผลที่เป็นเงินสดมีความสัมพันธ์เชิงบวกต่อโครงสร้างความเป็นเจ้าของอย่างมีนัยสำคัญ และโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบเอกชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจ่ายหุ้นปันผล ในขณะที่งานวิจัยของ Eldomiaty, et al. (2015) ที่ทำการศึกษารื่อง ผู้จัดการบริหารจัดการอัตราดอกเบี้ยของเงินปันผลอย่างไร? โดยวิเคราะห์อัตราดอกเบี้ยของเงินปันผลโดยใช้ 2 โมเดล คือ กำไร และกระแสเงินสดอิสระ ผลการศึกษาพบว่า อัตราดอกเบี้ยของเงินปันผลมาจากการรวมกันของทั้ง 2 โมเดล, อัตราดอกเบี้ยของเงินปันผลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเติบโตของยอดขายและต้นทุนขายเท่านั้น และส่วนประกอบของกำไร และกระแสเงินสดอิสระสามารถอธิบายความผันแปรของอัตราดอกเบี้ยของเงินปันผลได้น้อยมาก

ส่วนงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจ่ายปันผลในประเทศมาเลเซีย คืองานวิจัยของ Benjamin, et al. (2016) ได้ทำการศึกษา โครงสร้างธุรกิจรอบครัวและการจ่ายเงินปันผลในประเทศมาเลเซีย จำนวน 160 บริษัท ระหว่างปี 2005-2010 ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างธุรกิจรอบครัวที่มีการกระจายการถือหุ้น ระหว่าง 0-5 เปอร์เซ็นต์จะมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการจ่ายเงินปันผล แต่การกระจายการถือหุ้นระหว่าง 5-33 เปอร์เซ็นต์จะมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการจ่ายเงินปันผล และงานวิจัยของ Benjamin, Zain and Wahab (2016) ได้ทำการศึกษา ความสัมพันธ์ทางการเงิน เมือง นักลงทุนสถาบัน และการจ่ายเงินปันผลในประเทศมาเลเซีย โดยใช้การสุ่มเลือกตัวอย่าง จำนวน 2458 บริษัท ระหว่างปี 2004-2009 สถิติที่ใช้คือ สมการถดถอย

โทบิท เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้ง 3 ตัว และทดสอบด้วย 3 ชั้นของ LSR (Least Square Regression) ผลการศึกษาพบว่า บริษัทที่มีความสัมพันธ์ทางการเมืองมีแนวโน้มที่จะจ่ายเงินปันผลน้อยลง ในขณะที่นักลงทุนสถาบันมีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลที่สูง นอกจากนี้ยังพบว่า ตัวแปรนักลงทุนสถาบันที่เพิ่มสูงขึ้นจะทำให้ตัวแปรความสัมพันธ์ทางการเมืองกับการจ่ายเงินปันผลมีความสัมพันธ์เชิงลบ

ในขณะทำงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องเงินปันผลในประเทศไทย Chansarn and Chansarn (2016) ได้ทำการศึกษา การบริหารกำไรและนโยบายการจ่ายเงินปันผลของบริษัทขนาดเล็กและขนาดกลางในประเทศไทย โดยทำการศึกษาว่าการบริหารกำไรมีอิทธิพลต่อนโยบายการจ่ายเงินปันผลหรือไม่ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาด MAI มีการบริหารกำไรผ่านรายการคงค้างโดยใช้ดุลพินิจ มีค่าเท่ากับร้อยละ 11.91 ของสินทรัพย์รวมตามตัวแบบของ Kasznik และร้อยละ 12.55 ของสินทรัพย์รวมตามตัวแบบของ Kothari และยังพบว่าการบริหารกำไรมีอิทธิพลเชิงบวกต่ออัตราผลตอบแทนเงินปันผล โดยที่การเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 ของรายการคงค้างโดยใช้ดุลพินิจเมื่อเทียบกับร้อยละของสินทรัพย์รวมจะทำให้ผลตอบแทนจากเงินปันผลเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.20 ในทางตรงกันข้ามการบริหารกำไรพบว่าไม่มีผลกระทบต่ออัตราการจ่ายเงินปันผล และงานวิจัยของ ปาลิตา นิยมณี (2560) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มของประเทศไทย จำนวน 39 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ.2550-2559 โดยผลการศึกษาพบว่า อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนผู้ถือหุ้นเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้นำข้อมูลทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจ ประกันภัยและประกันชีวิต จำนวน 16 บริษัท (ข้อมูล ณ วันที่ 12 พ.ย.2561) ในรูปแบบข้อมูลอนุกรมรายปี ซึ่งได้มาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Source) ได้แก่ งบการเงินประจำปีของแต่ละบริษัท ที่ประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ หมายเหตุประกอบงบการเงิน และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี และแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) ระหว่างปี พ.ศ.2556-2560 โดยสืบค้นจากเว็บไซต์สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กตล.) ฐานข้อมูล DataStream และข้อมูลต่าง ๆ ที่ใช้ประกอบรายละเอียดเพื่อช่วยเสริมให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นมาจากตำราเรียน บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ รวมไปถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่น กระบวนการการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงิน ด้วยสถิติเชิงพรรณนา (2) การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน (3) การวิเคราะห์การจ่ายเงินปันผลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (4) การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงินปันผล กับอัตราส่วนความสามารถในการก่อหนี้ และอัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร

สมมติฐานงานวิจัย มีดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล

สมมติฐานที่ 2 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล

- สมมติฐานที่ 3 อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล
- สมมติฐานที่ 4 อัตราส่วนกำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล
- สมมติฐานที่ 5 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล
- สมมติฐานที่ 6 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาของอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน (OPM) อัตราส่วนกำไรสุทธิ (NPM) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE)

ตารางที่ 1 อัตราส่วนทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มประกันภัย และประกันชีวิต

บริษัท	D/A (เท่า)	D/E (เท่า)	OPM (%)	NPM (%)	ROA (%)	ROE (%)
AYUD	0.37	0.61	19.02	29.79	7.85	12.74
BKI	0.46	0.88	20.43	17.25	4.00	7.44
BLA	0.88	7.37	8.70	7.38	1.68	14.00
BUI	0.60	1.55	6.90	4.80	1.98	5.02
CHARAN	0.28	0.39	14.67	9.06	2.44	3.34
INSURE	0.84	5.99	2.55	2.13	1.18	3.64
MTI	0.76	3.13	12.64	9.92	4.15	17.33
NKI	0.61	1.59	6.40	5.74	2.45	6.29
NSI	0.61	1.60	9.91	7.92	4.38	11.22
SMK	0.67	2.13	11.83	9.41	6.51	20.55
THRE	0.70	3.35	(8.06)	(6.63)	(0.95)	(19.82)
THREL	0.37	0.60	25.38	20.93	18.66	29.87
TIC	0.81	4.20	4.17	3.16	1.56	8.19
TIP	0.90	9.89	18.97	14.78	2.45	24.35
TSI	0.89	14.71	(12.59)	(14.23)	(4.97)	(53.08)
TVI	0.77	3.31	3.90	2.79	1.64	6.89
Mean	0.66	3.83	9.05	7.76	3.44	6.12
Std. Dev.	0.20	3.94	10.04	10.29	4.98	19.26
Max	0.90	14.71	25.38	29.79	18.66	29.87
Min	0.28	0.39	(12.59)	(14.23)	(4.97)	(53.08)

หมายเหตุ: ตัวเลขในตาราง คือ ค่าเฉลี่ยของข้อมูลแต่ละบริษัท ระหว่างปี พ.ศ.2556-2560

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต ด้วยสถิติเชิงพรรณนา พบว่า

อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม (D/A) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.66 เท่า และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 เท่า โดยบริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมมากที่สุด คือ บริษัท ทิพยประกันภัย จำกัด (มหาชน) (TIP) มีค่าเท่ากับ 0.90 เท่า และบริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมน้อยที่สุด คือ บริษัท จักรูประกันภัย จำกัด (มหาชน) (CHARAN) มีค่าเท่ากับ 0.28 เท่า

อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (D/E) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เท่า และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.94 เท่า โดยบริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมากที่สุด คือ บริษัท ไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด (มหาชน) (TSI) มีค่าเท่ากับ 14.71 เท่า และบริษัทที่มีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นน้อยที่สุด คือ บริษัท จักรูประกันภัย จำกัด (มหาชน) (CHARAN) มีค่าเท่ากับ 0.39 เท่า

อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (OPM) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 9.05 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 10.04 โดยบริษัทที่มีอัตรากำไรจากการดำเนินงานมากที่สุด คือ บริษัท ไทยริประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) (THREL) มีค่าเท่ากับร้อยละ 25.38 และบริษัทที่มีอัตรากำไรจากการดำเนินงานน้อยที่สุด คือ บริษัท ไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด (มหาชน) (TSI) มีค่าเท่ากับร้อยละ -12.59

อัตรากำไรสุทธิ (NPM) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 7.76 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 10.29 โดยบริษัทที่มีอัตรากำไรสุทธิมากที่สุด คือ บริษัท อลิอันซ์ อยุธยา แคปปิตอล จำกัด (มหาชน) (AYUD) มีค่าเท่ากับร้อยละ 29.79 และบริษัทที่มีอัตรากำไรสุทธิน้อยที่สุด คือ บริษัท ไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด (มหาชน) (TSI) มีค่าเท่ากับร้อยละ -14.23

อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม (ROA) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 3.44 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 4.98 โดยบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมมากที่สุด คือ บริษัท ไทยริประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) (THREL) มีค่าเท่ากับร้อยละ 18.66 และบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวมน้อยที่สุด คือ บริษัท ไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด (มหาชน) (TSI) มีค่าเท่ากับร้อยละ -4.97

อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (ROE) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 6.12 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 19.26 โดยบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นมากที่สุด คือ บริษัท ไทยริประกันชีวิต จำกัด (มหาชน) (THREL) มีค่าเท่ากับร้อยละ 29.87 และบริษัทที่มีอัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นน้อยที่สุด คือ บริษัท ไทยเศรษฐกิจประกันภัย จำกัด (มหาชน) (TSI) มีค่าเท่ากับร้อยละ -53.08

ตารางที่ 2 อัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจ ประกันภัยและประกันชีวิต

บริษัท	2556	2557	2558	2559	2560	Mean	SD.
AYUD	76.27	33.56	73.80	81.30	40.54	61.09	19.90
BKI	66.57	55.61	54.55	61.46	62.03	60.04	4.44
BLA	35.27	32.05	26.56	25.00	25.35	28.85	4.09
BUI	77.67	19.8	65.05	N/A	42.74	51.31	22.08
CHARAN	1000.00	69.44	66.67	70.75	90.09	259.39	370.40
INSURE	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
MTI	40.03	40.00	40.08	40.07	41.03	40.24	0.40
NKI	40.96	41.39	136.62	103.09	46.20	73.65	39.23
NSI	49.35	50.63	87.12	60	58.89	61.20	13.64
SMK	339.08	349.69	390.07	42.96	45.01	233.36	155.56
THRE	N/A	N/A	N/A	214.29	-333.33	-59.52	273.81
THREL	63.38	72.58	76.92	74.07	68.49	71.09	4.72
TIC	40.64	40.20	40.28	40.70	30.86	38.54	3.84
TIP	38.96	50.11	50.51	52.58	31.70	44.77	8.09
TSI	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
TVI	96.97	10.00	71.43	62.50	63.64	60.91	28.33
Mean	151.16	66.54	90.74	71.44	22.37	64.06	
SD.	267.35	86.87	93.97	47.50	103.84		110.66
Max	1000.00	349.69	390.07	214.29	90.09	259.39	
Min	35.27	10.00	26.56	25.00	-333.33	-59.52	

หมายเหตุ: 1. ค่าที่แสดงในตาราง คือ ค่าเฉลี่ยอัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัท ตั้งแต่ปี พ.ศ.2556-2560

2. หน่วย: ร้อยละ

อัตราการจ่ายเงินปันผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 64.06 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับร้อยละ 110.66 โดยบริษัทที่มีอัตราการจ่ายเงินปันผลมากที่สุด คือ บริษัท จักรูประกันภัย จำกัด (มหาชน) (CHARAN) มีค่าเท่ากับร้อยละ 259.39 และบริษัทที่มีอัตราการจ่ายเงินปันผลน้อยที่สุด คือ บริษัท ไทยริประกันภัย จำกัด (มหาชน) (THRE) มีค่าเท่ากับร้อยละ -59.52

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของอัตราส่วนทางการเงินกับอัตราการจ่ายเงินปันผล

ตัวแปร	D/A	D/E	OPM	NPM	ROA	ROE
อัตราการจ่ายเงินปันผล	-0.238	-0.162	0.150	0.070	0.098	0.126
Sig. (2-tailed)	0.033	0.150	0.184	0.538	0.386	0.264

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามโดยวิธีวิเคราะห์สหสัมพันธ์พบว่า อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับอัตราการจ่ายเงินปันผล ได้แก่ อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงาน อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ในขณะที่อัตราส่วนทางการเงินที่มีความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้ามกับอัตราการจ่ายเงินปันผล ได้แก่ อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้น แต่มีเพียงอัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับอัตราการจ่ายเงินปันผลและมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยที่กำหนดการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล จากการศึกษาพบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานนี้ โดยอาจเป็นเพราะประเภทธุรกิจที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตซึ่งมีภาระหนี้สินจากการรับประกันซึ่งอาจส่งผลต่อโครงสร้างเงินทุนของกิจการได้ ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยของ (นพดล สังข์ลาย, 2559; อรทิชา อินทาบัจ, 2559) ที่ไม่พบความสัมพันธ์ของอัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวมกับการจ่ายเงินปันผล อาจเป็นเพราะผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และตลาดหลักทรัพย์เอ็ม เอ ไอ

สมมติฐานที่ 2 อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล จากการศึกษาพบว่า อัตราส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานนี้ และงานวิจัยของ (Jim, 2015) ที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกของการจ่ายเงินปันผลกับโครงสร้างความเป็นเจ้าของ โดยอาจเป็นเพราะธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิตมีลักษณะโครงสร้างเงินทุนที่มีความแตกต่างจากธุรกิจประเภทอื่น ส่วนงานวิจัยของ (ปาไลดา นิยมณี, 2560) พบความสัมพันธ์ของอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนผู้ถือหุ้นกับอัตราการจ่ายเงินปันผลแต่ในทิศทางตรงกันข้ามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สมมติฐานที่ 3 อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล จากการศึกษาพบว่า อัตราส่วนกำไรจากการดำเนินงานไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานนี้ และงานวิจัยของ (เอมจิรา เดชแพ, 2556) ที่พบความสัมพันธ์ระหว่างการจ่ายเงินปันผลกับกำไรจากการดำเนินงานหลักของธนาคารพาณิชย์ และยังสามารถนำข้อมูลเพื่อคาดการณ์การจ่ายเงินปันผล และงานวิจัยของ (สิริสุตา เนียมนาค, 2556) ที่พบว่ากำไรจากการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลน้อยที่สุด

สมมติฐานที่ 4 อัตราส่วนกำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล จากการศึกษาพบว่า อัตราส่วนกำไรสุทธิไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานนี้

และงานวิจัยของ (สิริสุตา เนียมนาค, 2556; เอมจิรา เดชแพ, 2556) ที่พบว่ากำไรสุทธิมีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผล

สมมติฐานที่ 5 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล จากการศึกษาพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานนี้ โดยอาจเป็นเพราะหากนำกำไรสุทธิที่เกิดขึ้นเปรียบเทียบกับสินทรัพย์รวมแล้วในมุมมองของบริษัทหากอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นจะทำให้การจ่ายเงินปันผลลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (นพดล สังข์ลาย, 2559) ที่ผลการวิจัยพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการจ่ายเงินปันผล

สมมติฐานที่ 6 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล จากการศึกษาพบว่า อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้นไม่มีความสัมพันธ์กับอัตราการจ่ายเงินปันผล ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานนี้ โดยอาจเป็นเพราะเมื่อกิจการมีเงินลงทุนในส่วนของเจ้าของ ควรได้รับผลตอบแทนกลับคืนมาจากการดำเนินกิจการที่สามารถสร้างกำไร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สิริสุตา เนียมนาค, 2556) ที่ผลการวิจัยพบว่า อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์กับการจ่ายเงินปันผลให้แก่ผู้ถือหุ้นมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเฉพาะอัตราส่วนทางการเงินกลุ่มความสามารถในการทำกำไรและความสามารถในการก่อหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มธุรกิจประกันชีวิตและประกันภัย ซึ่งมีลักษณะเฉพาะในด้านโครงสร้างของธุรกิจ ดังนั้นการศึกษาในครั้งต่อไปอาจเป็นการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างอุตสาหกรรม เพื่อให้เห็นถึงแนวทางการบริหารเงินของแต่ละอุตสาหกรรม

2. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มอัตราส่วนทางการเงินโดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยภายนอกอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่ออัตราการจ่ายเงินปันผล

เอกสารอ้างอิง

- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2561). ข้อมูลรายบริษัท/หลักทรัพย์. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.set.or.th//set/commonslookup.do?language=th&country=TH>
- นพดล สังข์ลาย. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างวงจรธุรกิจกับการจ่ายปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปาไลตา นิมมณี. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออัตราการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย: กรณีศึกษาบริษัทในกลุ่มอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มของประเทศไทย (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- สิริสุดา เนียมนาค. (2556). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเงินปันผลกับความสามารถในการทำกำไรของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อรทิชา อินทาปัจ. (2559). ปัจจัยที่กำหนดการจ่ายเงินปันผลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- เอมจิรา เดชแพ. (2556). การเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของเงินปันผลจ่ายต่อหุ้นกับกำไรจากการดำเนินงาน และกำไรสุทธิของกลุ่มธนาคารพาณิชย์ (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.
- moneybuffalo. (2563). ทำไมบางบริษัทมีกำไร ถึงไม่จ่าย “เงินปันผล”? ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2564, จาก <https://www.moneybuffalo.in.th/stock/บริษัท-เงินปันผล>
- Benjamin, J. S., et al. (2016). Family Ownership and Dividend payout in Malaysia. *International Journal of Managerial Finance*, 12(3), 314-334.
- Benjamin, S. J., Zain, M. M., & Wahab, E. A. (2016). Political connections, institutional investors and dividend payouts in Malaysia. *Pacific Accounting Review*, 28(2), 153-179.
- Chansarn, S., & Chansarn, T. (2016). Earnings Management and Dividend Policy of Small and Medium Enterprises in Thailand. *International Journal of Business and Society*, 17(2), 307-328.

ประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม
จังหวัดนครปฐม

Administrative Effectiveness of Administrators of Don Tum Subdistrict
Administration Organization, Nakhon Pathom Province

เพ็ญพักตร์ สว่าง¹, ชาญเดช เจริญวิริยะกุล², และ สุตาวรรณ สมใจ³

¹Phenphak Sawang¹, Chandej Charoenwiriyaikul² and Sudawan Somjai³

^{1,2,3}สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{1,2,3}Program in Development Administration, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: charndeja@gmail.com²

Received: 2022-3-10; Revised: 2022-3-29; Accepted: 2022-3-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม 2) เปรียบเทียบประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม และ 3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่ อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 370 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างโดยใช้สถิติแบบ T – test และ F - Test

ผลการวิจัย พบว่า 1) ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการให้บริการ รองลงมา ด้านการปฏิบัติงานของบุคคล ด้านการวางแผน และด้านสถานที่ให้บริการ ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน ในเรื่อง การศึกษา พบว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ 3) ปัญหาอุปสรรค คือ ด้านการวางแผนงาน และด้านกระบวนการ

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพ, การบริหารงาน, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The objective of this research paper was 1) to study the level of administrative effectiveness of the administrators of Don Tum Subdistrict Administration Organization 2) to compare the effectiveness of the administration of Don Tum Subdistrict Administration Organization administrators. Personal factors classify Nakhon Pathom Province and 3) study the problems and obstacles of administration in the Don Tum Subdistrict Administration Organization Nakhon Pathom Province. The population used in the research is people aged 20 and over who are voters who live in the Don Tum Subdistrict Administrative Organization area Nakhon Pathom Province, 370 people. This research is quantitative. Questionnaires collected data. The statistics used for data analysis were mean and standard deviation.

The research results show that; 1) the administrative effectiveness of the administrators of Don Tum Subdistrict Administration Organization Nakhon Pathom Province overall is at a high level. However, when considering each aspect found that it is at a high level in all aspects, in descending order, service processes, followed by personnel performance, planning, and the property, respectively, 2) the different personal factors in terms of education found to be different in the significant difference at 0.05., and 3) the problems and obstacles were the planning and process.

Keywords: Effectiveness, Administration, Subdistrict Administration Organization

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นถือได้ว่าเป็นการปกครองอีกรูปแบบหนึ่งและเป็นการพัฒนา ประเทศในรูปแบบประชาธิปไตย โดยมีการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นในการบริหารและการพัฒนา ขนบให้สอดคล้องต่อเนื่องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ในพัฒนาชนบทให้ สอดคล้องต่อเนื่องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ในการแก้ไขปัญหาและ พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลทั้งสามารถเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาทางด้านต่างๆ ได้ เช่น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เป็นต้น อันจะเป็นการเสริมสร้างความเจริญมั่งคั่งให้แก่ท้องถิ่น และประเทศต่อไปในที่สุด

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งจัดตั้ง ขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีเจตนารมณ์ เพื่อกระจายอำนาจการปกครองการบริหาร และการตัดสินใจของรัฐบาลส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคไปสู่ ประชาชนในพื้นที่ระดับตำบล เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้ได้แก้ไข ปัญหา และสนองตอบความต้องการของตนเองโดยการเข้าไปมีส่วนร่วมทางด้านการปกครอง การบริหาร ที่เรียกว่า การปกครองตนเอง (Local Self Government) ตามระบอบประชาธิปไตย องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด คือมีสมาชิกสภาและผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในตำบล มีการบริหารงานโดยให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษา แนะนำ ตัดสินใจ กำหนดทิศทางและวางแผนพัฒนาตำบล กำกับดูแลและตรวจสอบการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล การบริหารงานก็ย่อมสามารถที่จะแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นระดับตำบลตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้ประชาชนในตำบลมีความรู้สึกเชื่อมั่นและศรัทธาต่อการบริหารส่วนตำบลของตน และเป็นเครื่องมือที่ดีสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นที่จะก้าวไปข้างหน้า และพร้อมที่พัฒนาตนเองไปสู่การเมืองระดับชาติต่อไปในอนาคต

การบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีหน้าที่ในการจัดสรรผลประโยชน์และให้บริการสาธารณะที่จำเป็นแก่ประชาชนในพื้นที่ และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนและตอบสนองความต้องการของประชาชน แต่ผลการบริหารงานจัดการหลายปีที่ผ่านมาได้พบปัญหาต่างๆ ทั้งเรื่องสมาชิกสภาและผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม ยังขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาท อำนาจ และหน้าที่ รวมถึงการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่นั้นๆ ว่าจะมีวิธีการดำเนินการอย่างไร หรือกล่าวได้ว่ายังขาดทักษะในการปฏิบัติตามหน้าที่ให้ออกเป็นรูปธรรม รวมถึงประชาชนในพื้นที่ยังขาดการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบ ติดตามการทำงาน ปัญหาการทะเลาะวิวาทของกลุ่มวัยรุ่นในชุมชน ปัญหายาเสพติด ปัญหาด้านการให้บริการสาธารณะโครงสร้างขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นการคมนาคมภายในหมู่บ้านส่วนใหญ่ยังไม่สะดวกไม่ปลอดภัย การบริการไฟฟ้าสาธารณะ โทรศัพท์ สาธารณะยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ระบบประปาหมู่บ้านที่มีอยู่ไม่สะอาด ไม่ได้มาตรฐาน และให้บริการประชาชนได้ไม่ครบทุกครัวเรือน ไม่สามารถใช้น้ำเพื่ออุปโภคบริโภคได้ตลอดปี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการบริหารงานที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ยังคงต้องปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาอีกมากมาย

จากประเด็นดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาว่า เมื่อสภาตำบลเป็นนิติบุคคลหรือเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีขีดความสามารถหรือประสิทธิภาพในการบริหารงาน โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นมากน้อยอย่างไร มีปัญหาอุปสรรคในการบริหารงาน อะไรบ้างและมีเหตุหรือปัจจัยอะไรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานในการส่งเสริม คุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น เพื่อหาแนวทางแก้ไขและ เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล โดยได้เลือก องค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม เป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม และ

3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม

การทบทวนวรรณกรรม

ดัชนีชี้วัดประสิทธิผลขององค์การ

ประสิทธิผลขององค์การเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อนมากและดูเหมือนว่าจะไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอนในการประเมินผลประสิทธิผลขององค์การ คำว่าประสิทธิผลขององค์การอาจมีความหมายได้หลายความหมาย อย่างไรก็ตาม ได้รวมดัชนีประสิทธิผลขององค์การ ไว้ดังนี้ (สมพร แก้วสนธิ, 2553)

1. ประสิทธิภาพส่วนรวม (Overall effectiveness) การประเมินผลทั่วไป ซึ่งใช้เกณฑ์มาตรฐานสำหรับวัดหลาย ๆ แง่มุมเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยปกติแล้วประสิทธิภาพส่วนรวมวัดได้จากการรวบรวมสถิติการปฏิบัติงานทั้งหลายตามที่เป็นที่ก่อกวนในเอกสารต่าง ๆ หรือประสิทธิภาพส่วนรวม อาจวัดได้ความคิดเห็นของบุคคลทั้งหลายซึ่งมีความคุ้นเคยกับองค์การนั้น ๆ

2. ผลผลิต (Productivity) ผลผลิตวัดได้จากปริมาณหรือจำนวนของผลผลิต หรือการบริหารขององค์การ ผลผลิตวัดได้ 3 ระดับ คือ ระดับบุคคล กลุ่มและองค์การ การวัดผลผลิตอาจใช้สถิติการผลิตที่บันทึกไว้ในเอกสารหรืออาจวัดได้จากความเห็นของบุคคลทั้งหลาย ซึ่งมีความคุ้นเคยกับองค์การนั้น ๆ

3. ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง อัตราส่วนที่สะท้อนให้เห็นการเปรียบเทียบระหว่างการปฏิบัติงานหนึ่งหน่วยต่อค่าใช้จ่ายที่จะต้องเสียไปสำหรับการปฏิบัติงานหนึ่งหน่วยนั้น ๆ

4. กำไร (Profit) จำนวนรายได้สุทธิจากการขายสินค้า และบริการภายหลังจากที่ได้หักค่าใช้จ่ายและข้อมูลผูกพันต่าง ๆ เรียบร้อยแล้ว

5. คุณภาพ (Quality) หมายถึง คุณภาพของสินค้าและบริการที่องค์การผลิตและส่งมอบ

6. อุบัติเหตุ (Accidents) หมายถึง ความถี่ของอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในระหว่างการทำงาน ซึ่งทำให้เกิดการสูญเสียเวลาทำงานไป

7. การเจริญเติบโต (Growth) การเจริญเติบโตขององค์การแสดงออก โดยการที่ตัวแปรบางตัวแปรขยายตัวเพิ่มขึ้น เช่น จำนวนอัตรากำลังทั้งหมด ความสามารถในการผลิตและบริการสินทรัพย์ ยอดขาย กำไร ส่วนแบ่งการตลาดและจำนวนการประดิษฐ์คิดค้นของใหม่ ๆ การเจริญเติบโตเป็นเรื่องของการเปรียบเทียบสภาพขององค์การในปัจจุบันกับสภาพขององค์การในอดีต

8. การขาดงาน (Absenteeism) หมายถึง การขาดงานโดยไม่มีข้ออ้างที่เพียงพอเกิดขึ้นมาแค่ไหนและบ่อยครั้งแค่ไหน

9. การลาออกจากงาน (Turnover) เป็นการวัดเปรียบเทียบว่าองค์การมีการลาออกจากงาน โดยสมัครใจบ่อยครั้งแค่ไหน

10. ความพึงพอใจในงาน (Job satisfaction) หมายถึง ความพึงพอใจของบุคคลที่มีต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำงานของตน

11. การจูงใจ (Motivation) โดยทั่วไปการจูงใจ หมายถึงความหุ่่มเหของจิตใจ หรือกำลังใจที่บุคคลมีต่อการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ
12. ขวัญ (Morale) ขวัญเป็นคำอธิบายลักษณะของกลุ่ม หมายถึง การที่สมาชิกของกลุ่มเป้าหมายร่วมกัน มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม มีความผูกพันต่อ และมีความพยายามพิเศษร่วมกันเป็นกลุ่ม ขวัญเป็นเรื่องของกลุ่มในขณะที่เรื่องการจูงใจและความพึงพอใจเป็นเรื่องของปัจเจกบุคคล
13. การควบคุม (Control) หมายถึง ระดับความมากน้อยและการกระจายการควบคุมของฝ่ายจัดการที่มีอยู่ในองค์การเพื่อใช้ในการสั่งการและมีอิทธิพลเหนือสมาชิกทั้งหลายขององค์การ
14. ความขัดแย้ง/ความสามัคคี (Conflict/Cohesion) องค์การที่มีความสามัคคีเป็นองค์การที่สมาชิกทั้งหลายชอบพอกัน ทำงานร่วมกัน ติดต่อสัมพันธ์กันอย่างเต็มที่และอย่างเปิดเผยตลอดจนประสานการทำงานของแต่ละคนให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางตรงกันข้ามองค์การที่มีความขัดแย้ง เป็นองค์การที่สมาชิกทั้งหลายทะเลาะกัน ขาดการประสานงานและขาดการติดต่อซึ่งกันและกัน
15. ความยืดหยุ่น/การปรับตัว (Flexibility/Adaptation) หมายถึง ความสามารถขององค์การในการเปลี่ยนแปลงการทำงานขององค์การเพื่อให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ
16. การวางแผนและการกำหนดเป้าหมาย (Planning and Goal Setting) หมายถึง ระดับความมากน้อยที่องค์การมีการวางแผนอย่างเป็นระบบสำหรับอนาคต และระดับที่องค์การมีการกำหนดเป้าหมายอย่างจริงจัง
17. ความเห็นพ้องต้องกันเป้าหมาย (Goal Consensus) หมายถึง ระดับความมากน้อยที่สมาชิกองค์การทั้งหลายเห็นพ้องต้องกันเป้าหมายขององค์การ
18. ความยึดมั่นในเป้าหมายขององค์การ (Internalization of Organizational Goals) หมายถึง การยอมรับในเป้าหมายขององค์การของสมาชิกว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม
19. ความเห็นพ้องต้องกันในบทบาทและปทัสฐาน (Role and norm Congruence) หมายถึง ระดับความเห็นพ้องต้องกันระหว่างสมาชิกขององค์การในเรื่องต่าง ๆ เช่น ทศนคติ การควบคุมการทำงาน ความคาดหวังในการปฏิบัติงาน ขวัญ เป็นต้น
20. ความสามารถของฝ่ายจัดการในด้านความสัมพันธ์ส่วนตัว (Managerial Interpersonal Skills) หมายถึง ระดับความสามารถของฝ่ายจัดการในการติดต่อกับผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานเป็นการส่วนตัว จนทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ
21. ความสามารถของฝ่ายจัดการในการทำงาน (Managerial Task Skills) หมายถึง ระดับความสามารถโดยรวมทั้งหมดที่ฝ่ายบริหารงานมีอยู่ในการทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานหลักโดยตรง
22. การจัดการข้อมูลข่าวสารและการติดต่อ (Information management and communication) หมายถึง การวิเคราะห์และการกระจายข้อมูลที่สำคัญต่อประสิทธิผลขององค์การได้อย่างสมบูรณ์มีประสิทธิภาพและอย่างถูกต้อง

23. ความพร้อมเพรียง (Readiness) หมายถึง ความเห็นโดยส่วนรวมเกี่ยวกับความเป็นไปได้ที่องค์กรจะทำงานพิเศษที่ขอให้ทำสำเร็จลุล่วงด้วยดี

24. การใช้ประโยชน์จากสภาพแวดล้อม (Utilization of Environment) หมายถึง ขอบเขตที่องค์กรติดต่อสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี จนสามารถแสวงหาทรัพยากรที่ขาดแคลนและมีค่ารวมถึงจำเป็นต่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพขององค์กร

25. การประเมินผลโดยบุคคลภายนอก (Evaluations by External Entities) หมายถึง การประเมินผลองค์กรหรือหน่วยงานย่อยขององค์กร โดยบุคคลและองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมขององค์กรที่ถูกประเมินผลซึ่งเป็นการพิจารณาถึงความจงรักภักดี ศรัทธาและการสนับสนุนที่องค์กรที่ได้รับจากกลุ่มต่าง ๆ เช่น ลูกค้า เจ้าของกิจการ ประชาชน เป็นต้น

26. ความเสถียรภาพ (Stability) หมายถึง การรักษาโครงสร้างหน้าที่และทรัพยากรขององค์กรในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยเฉพาะในระยะที่องค์กรต้องเผชิญกับความกดดัน

27. คุณค่าของทรัพยากรมนุษย์ (Value of Human Resources) หมายถึง เกณฑ์หรือมาตรฐานการวัดมูลค่าของสมาชิกองค์กรแต่ละท่านที่มีต่อองค์กร

28. การมีส่วนร่วมและการมีบารมี (Participation and Shared Influence) หมายถึง ระดับความมากน้อยที่สมาชิกในองค์กรแต่ละท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อตนโดยตรง

29. การให้ความสำคัญต่อการฝึกอบรมและการพัฒนา (Training and Development Emphasis) หมายถึง ความพยายามที่องค์กรมีต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

30. การให้ความสำคัญต่อความสำเร็จ (Achievement Emphasis) หมายถึง ความสัมพันธ์ที่องค์กรให้ต่อการบรรลุเป้าหมายใหม่ ๆ ที่สำคัญ

แนวคิดการบริหารองค์กรสมัยใหม่

แนวคิดสำหรับการบริหารองค์กรสมัยใหม่ คือ กระบวนการที่ผู้บริหารปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรโดยอาศัยบุคลากร และทรัพยากรทางการบริหารการบริหารองค์กรสมัยใหม่เพื่อที่จะทำไปใช้ในการแข่งขัน ซึ่งมีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่สำคัญ ๆ โดยประยุกต์จากแนวคิดของ (สุรัส ราชกุลชัย, 2547) ประกอบด้วย

1. ด้านแผนกลยุทธ์ในการบริหาร (Management Strategies) หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการวางแผน และการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการที่คำนึงถึงความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกองค์กรที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของกลยุทธ์ธุรกิจที่องค์กรใช้ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนงานที่จะผลักดันให้กลยุทธ์ประสบผลสำเร็จส่งผลมาจากกระบวนการในการจัดทำกลยุทธ์ และการปฏิบัติตามกลยุทธ์ที่กำหนดอย่างเหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรซึ่งการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหารมีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย การวิเคราะห์สถานการณ์ การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร การปฏิบัติตามกลยุทธ์ และการรักษาการควบคุมกลยุทธ์ถือว่าเป็นการปฏิบัติตามกลยุทธ์ขั้นตอนการวางแผนกลยุทธ์ในการบริหาร

2. ด้านการคิดแบบเชิงระบบ (Systems Thinking) หมายถึง ความสามารถในการคิดเชื่อมโยง คิดเชิงสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นการคิดที่เน้นกระบวนการหรือแบบแผนที่ชัดเจน และสามารถนำความคิดมาแก้ไขปัญหาหรือพัฒนางานได้อย่างถูกต้องการคิดอย่างระบบเป็นการมองสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะขององค์รวม เป็นการมองความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่าง ๆ ว่ามีการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบเป็นวัฏจักร มีลักษณะบูรณาการอย่างเป็นองค์รวมต่างกับการมองโลกแบบแยกส่วนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาอย่างเป็นลูกโซ่ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อไปยั้งทุก ๆ ส่วนของระบบ กล่าวคือ การตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยมุมมองแบบแยกส่วน แม้ว่าจะเร็วกว่าก็ตามแต่อาจจะทำให้เกิดการชะงักงันของระบบทั้งหมดหรือสร้างปัญหาที่ซับซ้อนมากขึ้นอีกส่งผลให้แทนที่จะแก้ปัญหาได้เร็วขึ้นกับต้องมาเสียเวลาโดยใช้เหตุ รวมทั้งยังเป็นการเพิ่มปัญหาขึ้นมาอีก ด้วยเหตุนี้การมีความคิดอย่างเป็นระบบจะเป็นองค์ความรู้ที่จะช่วยให้เราสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แม้ว่าจะต้องคิดให้รอบคอบ และมีการวางแผนในระยะยาวก็ตามแต่ผลที่ได้มีความกระจ่างชัดเจนสามารถมองเห็นปัญหาได้อย่างทะลุปรุโปร่ง การคิดอย่างเป็นระบบของสมาชิกในองค์กรจึงมีส่วนสำคัญต่อการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้เป็นกระบวนการในการหาความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยองค์ความรู้ที่ได้จากการบูรณาการมีลักษณะเป็นสหวิทยาการเกิดรอบความรู้ใหม่ความคิดใหม่เป็นกรอบของการสร้างความกระจ่างในความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของปรากฏการณ์ต่างๆ อย่างลึกซึ้ง การที่จะสามารถคิดอย่างเป็นระบบหรือมีการมองโลกแบบองค์รวมได้นั้นก่อนอื่นต้องมีการปรับเปลี่ยนจิตใจด้านต่าง ๆ

3. ด้านความคล่องตัวในการบริหารจัดการ (Administration Liquidity) หมายถึง ความสามารถในการกำหนดโครงสร้างขององค์กร โดยมีการจัดให้มีหน่วยงานการบริหารจัดการที่ทำให้ผู้ใช้บริการภายในองค์กรมีความสะดวกมากขึ้น สามารถเข้าถึงการบริการได้โดยง่าย และรวดเร็วที่สุดในการบริหารจัดการองค์กรที่มีความคล่องตัวหรือมีความยืดหยุ่นสูง

4. ด้านบริหารงานโดยวัตถุประสงค์ (Management by Objective) หมายถึง การขึ้นำในการส่งเสริมระบบการปฏิบัติงานของพนักงานให้มุ่งสู่เป้าหมายขององค์กร และยังเป็นการควบคุมทางการบริหาร โดยใช้ระบบประเมินผลปฏิบัติงาน และการส่งเสริมให้เกิดการควบคุมซึ่งกัน และกัน

สรุปได้ว่า การบริหารองค์กรสมัยใหม่จำเป็นต้องมีการบริหารหรือการจัดการที่เป็นกระบวนการในการกำหนดทิศทาง โดยการนำแนวความคิดแบบดั้งเดิม และแนวคิดการบริหารองค์กรสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ และสามารถใช้ทรัพยากรทั้งหมดที่มีอยู่ในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของธุรกิจที่ตั้งไว้สิ่งสำคัญ และถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กรสมัยใหม่ก็คือ การกระตุ้นแนวคิดใหม่ๆ ของบุคลากร โดยนำแนวคิดระบบการควบคุมทางการบริหารมาประยุกต์ใช้

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปซึ่งเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 4,825 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม, 2562)

กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 370 คน โดยการสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) วิธีในการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของยามาเน่ (Yamane, 1967) ที่ความคลาดเคลื่อน 0.05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารที่มีอยู่แล้ว เพื่อนำข้อมูลส่วนดังกล่าวนี้มาสร้างเป็นแบบสอบถาม พร้อมทั้งได้ทำการปรับปรุงคำถามให้เหมาะสมกับสภาพองค์การและบุคลากรในองค์การ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านการวางแผนงาน 2. ด้านกระบวนการให้บริการ 3. ด้านการปฏิบัติงานของบุคคล 4. ด้านสถานที่ให้บริการ โดยกำหนดระดับการบริหารงานเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามวิธีการของ ลิเคิร์ท (Likert, 1967)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 370 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. แจกแบบสอบถามและชี้แจงพร้อมอธิบายวิธีการตอบแบบสอบถามอย่างถูกต้องให้ผู้ตอบแบบสอบถามทราบ รวมถึงชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามด้วยตนเองทั้งหมด
3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่ากับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน
4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม ทั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ครบถ้วนมาวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายจากค่าเฉลี่ยที่ได้โดยใช้เกณฑ์ของ เบสท์ Best (1981)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบ (t – test) และสถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ในกรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะนำไปเปรียบเทียบรายคู่โดยวิธีการ ของ LSD

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1) ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านการปฏิบัติงานบุคคล และด้านสถานที่ให้บริการ ด้วยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร โดยภาพรวม

ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหาร	ระดับการบริหารงาน		
	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ด้านการวางแผน	3.86	0.51	มาก
2. ด้านกระบวนการให้บริการ	3.94	0.56	มาก
3. ด้านการปฏิบัติงานของบุคคล	3.87	0.81	มาก
4. ด้านสถานที่ให้บริการ	3.80	0.45	มาก
รวม	3.87	0.40	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) รองลงมา ด้านการปฏิบัติงานของบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$) ด้านการวางแผน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$) และด้านสถานที่ให้บริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.80$) ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2) เปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐมกับปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวม

ปัจจัยส่วนบุคคล	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig
อายุ	ระหว่างกลุ่ม	0.512	3	0.171	1.062	0.36
	ภายในกลุ่ม	58.862	366	0.161		
	รวม	59.374	369			
สถานภาพสมรส	ระหว่างกลุ่ม	0.314	2	0.157	0.977	0.37
	ภายในกลุ่ม	59.060	367	0.161		
	รวม	59.374	369			
การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.247	2	0.624	3.937*	0.02
	ภายในกลุ่ม	58.127	367	0.158		

	รวม	59.374	369			
อาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	0.914	5	0.183	1.139	0.33
	ภายในกลุ่ม	58.460	364	0.161		
	รวม	59.374	369			
รายได้	ระหว่างกลุ่ม	1.188	4	0.297	1.862	0.11
	ภายในกลุ่ม	58.187	365	0.159		
	รวม	59.374	369			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า การศึกษา ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวมแตกต่างกัน ขณะที่ อายุ สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม กับปัจจัยส่วนบุคคลโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ที่ 3) ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม ปัญหาอุปสรรคด้านการวางแผนงาน คือ การขาดงบประมาณและในด้านการให้บริการผู้มารับบริการ การขาดงบประมาณในการบริหารงานจัดการบางส่วนเพื่อจะเข้าสู่การบูรณาการต่อไป ด้านกระบวนการให้บริการและด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรคือ เจ้าหน้าที่ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความรักในงานให้บริการน้อย เอกสารอธิบายขั้นตอนการให้บริการในด้านต่างๆ ยังไม่เพียงพอ ด้านสถานที่ให้บริการ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านตู้ ATM เพื่อเป็นการพัฒนาระบบการทำงานที่ดีขึ้นในระดับหนึ่ง

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านการปฏิบัติงานบุคคล ด้านการวางแผน และด้านสถานที่ให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน มีประเด็นอภิปราย ดังนี้ การอธิบาย ชี้แจง และแนะนำขั้นตอนในการให้บริการ ชัดเจนเข้าใจง่าย การให้บริการมีความสะดวกรวดเร็ว ในแต่ละขั้นตอนที่ให้บริการ ระยะเวลาการให้บริการมีความเหมาะสม สอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารตามความคิดเห็นของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดนนทบุรี ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านงบประมาณ ด้านการจัดบุคคลเข้าทำงาน ด้านการประสานงาน ด้านการวางแผน ด้านการรายงานผลการปฏิบัติงาน ด้านการสั่งการ หรืออำนวยการ และด้านการจัดองค์การ

2. ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม ปัจจัยส่วนบุคคลของบุคคลที่แตกต่างกัน ในเรื่อง เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ การเปรียบเทียบระหว่างเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ กับประสิทธิผลในการ

บริหารงานของผู้บริหารในด้านการวางแผน ด้านการปฏิบัติงานของบุคคล และด้านสถานที่ให้บริการ ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนด้านกระบวนการให้บริการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสริน พรหมคนชื่อ (2556) ได้ศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก 9 ด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบรรจุและแต่งตั้ง ด้านการสรรหา ด้านการย้าย ด้านการโอน ด้านการดำเนินการทางวินัย ด้านการรับโอน ด้านการเลื่อนขั้นเงินเดือน ด้านการเลื่อนระดับ ด้านการอุทธรณ์ อยู่ในระดับ ปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านการให้ออกจากราชการ 2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครพนม จำแนกบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ตามเพศ ประสิทธิภาพทำงานในองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลที่สังกัด พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาอุปสรรคด้านการวางแผนงาน คือ การขาดงบประมาณและในด้านการให้บริการผู้มารับบริการ การขาดงบประมาณในการบริหารงานจัดการบางส่วนเพื่อจะเข้าสู่การบูรณาการต่อไป ด้านกระบวนการให้บริการและด้านการปฏิบัติงานของบุคลากรคือ เจ้าหน้าที่ขาดมนุษยสัมพันธ์ที่ดีมีความรักในงานให้บริการน้อย เอกสารอธิบายขั้นตอนการให้บริการในด้านต่างๆ ยังไม่เพียงพอ ด้านสถานที่ให้บริการ ไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านตู้ ATM เพื่อเป็นการพัฒนาระบบการทำงานที่ดีขึ้นในระดับหนึ่ง สอดคล้องกับการศึกษาของพระจอม จารุวณโณ (หงษ์ทอง) (2556) พบว่าประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาความยากจนที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น นโยบายต่าง ๆ ถูกกำหนดจากบนลงล่างซึ่งเป็นนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาของประชาชนในพื้นที่ ประชาชนในพื้นที่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาความยากจน รวมทั้งประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ของรัฐยังไม่มีความจริงใจในการแก้ปัญหาความยากจนให้กับประชาชน และงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลไม่เพียงพอต่อรายจ่ายที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดกิจกรรมด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรแรงจูงใจให้บุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลสร้างจิตสำนึกในการให้บริการ สร้างความรักในการให้บริการและให้บริการด้วยความเต็มใจไม่แสวงแส้งต่อการทำงาน
2. ในด้านการบริการควรให้ความเสมอภาคแก่ผู้มารับบริการในองค์การบริหารส่วนตำบล โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ
3. เจ้าหน้าที่ในและผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรบริหารงาน โดยนำหลักสังคห วัตถุ 4 เน้นในด้านปิยวาจา (พูดจาไพเราะ อ่อนหวาน) มาบูรณาการใช้เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เนื่องจากมีหน้าที่ในการให้บริการข้อมูลต่อประชาชนโดยทั่วไป

4. เจ้าหน้าที่ควรปลูกจิตใต้สำนึกที่ดีในด้านการส่งเสริมให้ข้าราชการเจ้าหน้าที่ทุกคนมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ในทุกสถานการณ์โดยเน้นการให้ การเสียสละพุดจาไพเราะ อ่อนหวาน การปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม และปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอ

5. ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนบุคลากรภายในองค์กร ในการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างพลัง ทางสมอง ความรู้ความสามารถ ความมีระเบียบวินัยและความถึงพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งเป็น ภาวะลักษณะที่ดีต่อสังคมต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจ ได้นำไปศึกษาวิจัยครั้ง ต่อไปในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ศึกษาการให้บริการในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ด้านการประสานงานของบุคลากร
2. ศึกษาประสิทธิผลในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแห่งอื่นๆ ที่มีปัจจัยใน ด้านต่าง ๆ ที่ใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นการมองการให้บริการรอบด้านมากยิ่งขึ้น
3. องค์การบริหารส่วนตำบลควรส่งเสริมให้มีการวิจัยในสถาบัน เพื่อการปรับปรุง พัฒนาการให้บริการ แก่ประชาชนที่มีการเปลี่ยนแปลงเข้ามาอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระบบ ข้าราชการเพื่อบ่มไปสู่ความ เป็นระบบสากล ต่อไป
4. องค์การบริหารส่วนตำบลควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงาน ทำการศึกษา วิเคราะห์งานใน ส่วนที่บุคลากรทำงานอยู่ เพื่อให้ได้วิธีการทำงานที่ดีที่สุด รวมทั้งทราบปัญหา อุปสรรค และวิธีการปรับปรุง แก้ไข ในการให้บริการแก่ประชาชน

เอกสารอ้างอิง

- พระจอม จารุณโณ (หงษ์ทอง). (2556). *ประสิทธิผลของผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมพร แก้วสนธิ. (2553). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลขององค์การ: กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วน ตำบลในจังหวัดสมุทรปราการ* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สริน พรหมคนชื่อ. (2556). *ประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอมือง จังหวัดนครพนม* (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุรัส ราชกุลชัย. (2547). *การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2561). *ประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลจังหวัด นนทบุรี*. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยธนบุรี*, 12(28), 187-195.
- องค์การบริหารส่วนตำบลดอนตูม. (2562). *ข้อมูลทั่วไป*. ค้นเมื่อ 2 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dontoom.go.th/index.php?options=content&mode=cate>

Best, J. W. (1981). *Research in Education*. (3rd ed.). Englewood cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Likert, R. (1967). *The human organization: its management and values*. New York: McGraw-Hill.

Yamane T. (1967). *Elementary Sampling Theory*. New Jersey: Prentice-Hall.

ปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

Factors affecting the Strength of Community Financial Institution in Banglen, Nakhon Pathom Province

กาญจนา อนุจันทร์¹, บัวบุตรี ศิริวัฒน์², บุญวัฒน์ สว่างวงศ์³ และ ขันทอง ใจดี⁴

Kanjana Anuchan¹, Buabuttri Siriwat², Boonwat Sawangwong³ and Khanthong Jaidee⁴

^{1,2,3,4}คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{1,2,3,4} Faculty of Humanities and Social Sciences, Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: pongrat.jdar@gmail.com¹

Received: 2022-3-10; Revised: 2022-3-29; Accepted: 2022-3-30

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน 2) เปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน โดยมีกลุ่มตัวอย่างของประชากรในชุมชน อำเภอบางเลน จำนวน 384 คน รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จึงทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ วิเคราะห์สมการการถดถอยของพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อยู่ในระดับมาก 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ที่ต่างกัน มีความเข้มแข็งขององค์กรการเงินแตกต่างกัน ส่วน อายุ มีความเข้มแข็งขององค์กรการเงินไม่แตกต่างกัน และ 3) ผลการวิเคราะห์สมการการถดถอยพหุคูณ พบว่า ความเข้มแข็งขององค์กรการเงิน ด้านปัจจัยและความสัมพันธ์ภายใน ด้านปัจจัยและความสัมพันธ์ภายนอก ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กร คิดเป็นร้อยละ 54.9 (R^2 Adjusted .549 $\times$ 100 = 54.9)

คำสำคัญ ความเข้มแข็งขององค์กร, การเงินชุมชน, อำเภอบางเลน, จังหวัดนครปฐม

Abstract

The aims of this research were to 1) study the level of strength in Banglen's community financial institution 2) to compare the level of strength in Banglen's community financial institutions based on different personnel factors, as well as, and 3) to study the factors affecting the strength of community financial institution. The sample population is consisted

of 384 personnel of Banglen community. Questionnaire was used as a tool for data collection. The statistics used for data analysis were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, T-test, F-test (one-way ANOVA), when differences are found, multiple regression and (LSD) were used.

The results showed that 1) strength of community financial institution is high 2) the hypothesis also found; difference in gender, education, career, income, membership period define different level of the strength of community financial institution while difference in age do not infer different level of the strength of the community is financial institution and 3) regression analysis found 'the strength of community financial institution', 'factors and internal relationship', 'factors and external relationship', 'basic structure' affected strength of community financial institution at 54.9 percent. (R^2 Adjusted .549 $\times$ 100 = 54.9)

Keywords: The strength of organization, Community financial institution, Banglen, Nakhon Pathom

บทนำ

วิกฤติทางการเงินในช่วงปี พ.ศ. 2540 หรือที่เรียกกันว่า วิกฤตการณ์การเงินเอเชีย ถือเป็นช่วงวิกฤตทางการเงินที่ส่งผลกระทบต่อหลายประเทศในทวีปเอเชีย (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี) รวมถึงประเทศไทย นับเป็นจุดพลิกผันสำคัญที่ผลักดันให้ประเทศไทย เกิดการปฏิรูปโครงสร้างประเทศให้เข้มแข็ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารจัดการนโยบายเศรษฐกิจ ทั้งในระดับจุลภาค และ มหาภาค รวมถึงการกำกับดูแลการบริหารความเสี่ยง ของระบบสถาบันการเงิน โดยโครงสร้างพื้นฐานด้านการเงินต่างๆ ซึ่งส่งผลให้เศรษฐกิจไทยผ่านพ้นเหตุการณ์วิกฤติทางการเงินโลกในปี 2551 มาได้ และเกิดผลกระทบค่อนข้างน้อยในประเทศไทย (วิโรฒ สันติประภพ, 2560)

หากพิจารณาถึงสาเหตุ ของวิกฤติทางการเงินปี 2540 พบว่าเกิดจากความเปราะบาง และมีการสะสมความเสี่ยงในหลายมิติ ทั้งใน (1) ด้านเศรษฐกิจมหภาค ขณะนั้นไทยใช้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนแบบคงที่ ก่อให้เกิดแรงจูงใจที่บิดเบือนในระบบเศรษฐกิจในหลายด้าน ทำให้ภาคเอกชนไม่ตระหนักถึง และไม่ป้องกัน ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ในการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศ รวมทั้งมีการขาดดุลบัญชีเดินสะพัดสูงอย่างต่อเนื่อง รวมถึงรัฐบาลในขณะนั้นลอยตัวค่าเงินบาท ตัดการอ้างอิงเงินจากสกุลดอลลาร์สหรัฐ ทำให้ประเทศไทย ต้องเผชิญกับการแผ่ขยายอย่างเกินเลยทางการเงินอย่างรุนแรง (2) ด้านระบบสถาบันการเงินและธุรกิจ เอกชน ภาคธุรกิจและสถาบันการเงินจำนวนมาก สะสมความเสี่ยงโดยการกู้ยืมเกินตัว มีการกู้เงินระยะสั้นจากต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ในโครงการระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจในแวดวงอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งก่อให้เกิด ความเสี่ยง ทั้งจากความเหลื่อมล้ำในด้านระยะเวลาเงินกู้ (Maturity Mismatch) และด้านสกุลเงินที่ต่างกัน (Currency Mismatch) โดยลูกหนี้ของสถาบันการเงิน เกิดการลงทุนเก็งกำไรในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ และ

หลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์อย่างมาก จนเกิดภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ (3) ภาคการฐาน เกิดปัญหาความไม่เชื่อมั่นอย่างรุนแรงต่อกำกับดูแล เกณฑ์กำกับดูแลบางเรื่องไม่ได้มาต่อสถาบันการเงิน ภายในประเทศ (วิโรจน์สันติประภพ, 2560) รวมถึงสถาบันการเงินไม่มีข้อมูลที่เท่าทัน ในการติดตามฐานะของสถาบันการเงิน ข้อมูลที่สำคัญไม่สามารถสะท้อนความเป็นจริงที่เกิดขึ้น ในสังคมขณะนั้นได้ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องข้อมูลสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) (ประสาร ไตรรัตน์วรกุล, 2560) หรือข้อมูลเงินกองทุนของสถาบันการเงิน ไม่มีโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ เช่น เครดิตบูโรสำหรับการตรวจสอบสถานะของผู้กู้ และไม่มีระบบคุ้มครองเงินฝาก รวมทั้งกฎระเบียบที่มีอยู่ในเวลานั้น ไม่ได้ให้อำนาจทางการเข้าแก้ปัญหาสถาบันการเงินได้อย่างทั่วถึง

การบริหารภาครัฐ จึงได้ให้ความสำคัญกับชุมชนที่จะต้องมีการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ด้วยต้องตระหนักว่าชุมชน คือ กลไกที่สำคัญในการสร้างความเป็นปึกแผ่น ให้กับฐานรากของประเทศ ในการพัฒนาแนวคิดและกระบวนการ

ฉะนั้นการสร้างชุมชนเข้มแข็ง ผ่านการส่งเสริมการจัดตั้ง องค์กรที่บริหารจัดการโดยประชาชน เพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของประชาชน โดยเฉพาะ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. (2540-2544) ที่มีนโยบายด้านการพัฒนาชนบทของไทย ด้วยการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชน หรือองค์กรภาคประชาชน และการจัดตั้งกองทุนในพื้นที่ขึ้นอย่างชัดเจน สืบเนื่องมาจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญ ว่าด้วยการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมเพื่อเป็นฐานที่มั่นคงของประเทศ ยกกระดับศักยภาพขีดความสามารถของชุมชนในการพัฒนา คุณภาพชีวิตของคนในชุมชน (อมรรัตน์ มั่นสัมฤทธิ์, 2555) โดย องค์กรการเงินชุมชน (Financial Organization of Community) ถือเป็นองค์กรที่ได้รับความสนใจและนิยมอย่างแพร่หลายทั่วโลก เป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญ ในด้านการดูแลการเงินของชุมชน และเพื่อรองรับการทำงาน ให้คนในท้องถิ่นเข้าถึงบริการทางการเงิน และสินเชื่อเพิ่มมากขึ้น โดยกระจายตัวอยู่ในเกือบทุกหมู่บ้านของประเทศไทย เช่น กลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ ธนาคารหมู่บ้าน กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.) สถาบันการเงินชุมชน สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นต้น เป็นผลสืบเนื่องมาจากนโยบาย ส่งเสริมการจัดตั้งองค์กรการเงินชุมชน สำหรับสังคมไทย ซึ่งองค์กรการเงินชุมชนได้รับความนิยมมากที่สุด ในช่วงที่มีการดำเนินนโยบายกองทุนหมู่บ้านละหนึ่งล้านบาท ในสมัย พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีประมาณปีพ.ศ. 2544 และพัฒนาต่อมาจนถึงปัจจุบัน ในชื่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (กทบ.) เป็นองค์กรทางสังคม (Social Organization) รูปแบบหนึ่ง ที่ไม่ได้มุ่งแสวงหาผลกำไร(Non-Profit Organization) จากสมาชิก (รังสรรค์ ปิติกัญญา, 2543)

สถาบันการเงินชุมชน เป็นองค์กรที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือเกื้อกูลกันของสมาชิกในชุมชน โดยเฉพาะการจัดสรรระบบการเงินสำหรับผู้มีรายได้น้อยในชุมชนหรือระบบการเงินแบบจุลภาค (รังสรรค์ ปิติกัญญา, 2543) เป้าหมายขององค์กรการเงินชุมชน จึงให้การส่งเสริมการออม การให้สินเชื่อส่งเสริมการผลิต การลงทุน สร้างการ พัฒนาอาชีพ การส่งเสริมสวัสดิการ (Welfare) และ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนที่ดี โดยมีรูปแบบการบริหารที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และ มุ่งเน้นให้ประชาชนในชุมชนเข้าถึงบริการได้โดยง่าย หรือการเงินชุมชน (Micro Finance) ซึ่งเป็นระบบการเงินระดับพื้นฐาน จัดตั้งขึ้นโดยชุมชนบริหาร และรับ

ผลประโยชน์โดยชุมชน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้านการเงิน เป็นกลไกที่เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (รังสรรค์ ปิตักัญญา, 2543)

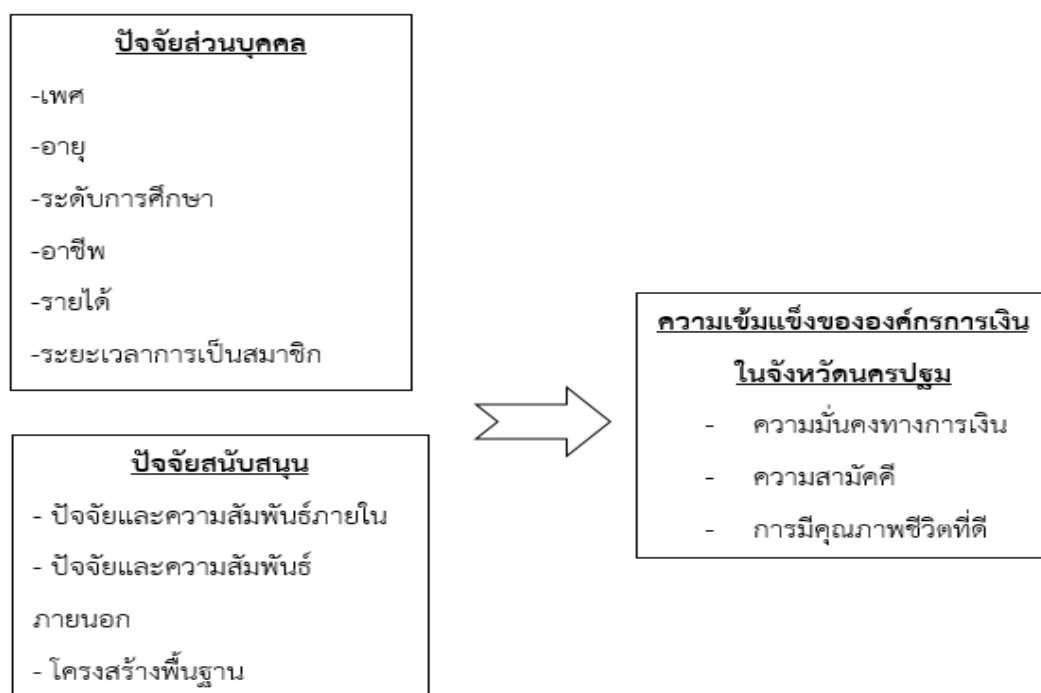
จากความเป็นมาขององค์กรการเงินชุมชนจะเห็นได้ว่า องค์กรการเงินชุมชนเป็นองค์กรที่มีไว้เพื่อให้ความรู้และช่วยเหลือเกื้อกูลสมาชิกในชุมชน เมื่อประสบปัญหาทางด้านเศรษฐกิจการเงิน ที่มีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ดังนั้นองค์กรการเงินต้องมีความเข้มแข็ง ในการวางแผนเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสภาพปัญหาให้แก่สมาชิกในองค์กรได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน ว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร และมีปัจจัยใด ที่ทำให้องค์กรการเงินมีความเข้มแข็ง โดยผู้วิจัยเลือกที่จะศึกษา ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม เพื่อจะได้นำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน ให้องค์กรมีความเข้มแข็งและมั่นคงมากยิ่งขึ้นและทำให้สมาชิกขององค์กรสามารถพึ่งพาตนเองได้ และเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความเข้มแข็งขององค์กร การเงินชุมชนในจังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้เกิดจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความเข้มแข็งขององค์กรศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีของนักคิด ผ่านกระบวนการคิดวิเคราะห์ จนเกิดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม โดยการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน โดยใช้แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง และแนวคิดเกี่ยวกับสถาบันการเงินชุมชนของ (รังสรรค์ ปิติปัญญา, 2543)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ สมาชิกในองค์กรการเงินชุมชนในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีจำนวน 15 ตำบล กลุ่มตัวอย่างได้จำนวน 384 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และระยะเวลาการเป็นสมาชิก

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความเข้มแข็งขององค์กรการเงิน ได้แก่ 1.ความมั่นคงทางการเงิน 2.ความสามัคคี 3.การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงิน ได้แก่ 1. ปัจจัยความสัมพันธ์ภายใน 2. ปัจจัยความสัมพันธ์ภายนอก และ 3. โครงสร้างพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบว่ามีความแตกต่าง จึงทดสอบการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ (LSD) วิเคราะห์สมการการถดถอยของพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. การวิจัยปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนของสมาชิกองค์กรการเงินชุมชนอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมพบว่า ระดับความเข้มแข็งขององค์กรชุมชน ในภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=3.82$)เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตัวแปรที่มากค่าเฉลี่ยมากกว่าด้านอื่นๆ โดยอยู่ในระดับมากคือด้านความมั่นคงทางการเงิน ($\bar{X}=3.95$) รองลงมา คือ ด้านความสามัคคี ($\bar{X}=3.92$)และด้านการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ($\bar{X}=3.60$) ตามลำดับดังตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน

ปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน	ระดับความคิดเห็น			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลความ	อันดับ
ความมั่นคงทางการเงิน	3.95	.331	มาก	1
ความสามัคคี	3.92	.328	มาก	2
การมีคุณภาพชีวิตที่ดี	3.60	.352	มาก	3
รวม	3.82	.230	มาก	

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 สมาชิกขององค์กรการเงินมีปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการเป็นสมาชิก ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินต่างกัน

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ในภาพรวม จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	T/F	Sig
เพศ	4.797	.000
อายุ	.897	.483
ระดับการศึกษา	5.645	.000
อาชีพ	26.870	.000
รายได้	6.411	.000
ระยะเวลาการเป็นสมาชิก	36.082	.000

*แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมาชิกขององค์กรที่มีเพศต่างกัน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมาชิกขององค์กรมีเพศต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.000$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมาชิกขององค์กรที่มีอายุต่างกัน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมาชิกขององค์กรมีอายุต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.483$) ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมาชิกขององค์กรที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมาชิกขององค์กรมีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.000$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมาชิกขององค์กรที่มีอาชีพต่างกัน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมาชิกขององค์กรที่มีอาชีพต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.000$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมาชิกขององค์กรที่มีรายได้ต่างกัน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมาชิกขององค์กรที่มีรายได้ต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.000$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมาชิกขององค์กรที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรต่างกัน จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สมาชิกขององค์กรที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($P=.000$) ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยสนับสนุนความเข้มแข็งขององค์กร มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กร จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยสนับสนุนความเข้มแข็งขององค์กร มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.743$, $P_j =$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์ของ สมการถดถอยของปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนใน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ความเข้มแข็งขององค์กรการเงิน	B	Std.Error	Beta	t	Sig
ปัจจัยและความสัมพันธ์ภายใน	.264	.030	.427	8.683	.000
ปัจจัยและความสัมพันธ์ภายนอก	.170	.030	.280	5.721	.000
โครงสร้างพื้นฐาน	.206	.026	.270	7.798	.000
(Constant)	1.537	.122		12.612	.000

$R=.743^a$, $R^2=.552$, $R^2\text{Adjusted}=.549$, $\text{Sig}=.154$

*มีอิทธิพลต่อตัวแปรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่นัยสำคัญ .05

จากตาราง พบว่า โมเดลดังกล่าวสามารถทำนายระดับความเข้มแข็งขององค์กรได้ร้อยละ 54.9 โดยปัจจัยที่มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มากที่สุดคือ ปัจจัยและความสัมพันธ์ภายใน รองลงมาโครงสร้างพื้นฐาน และปัจจัยและความสัมพันธ์ภายนอก คือมีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

นำค่าสัมประสิทธิ์ของตัวทำนายมาเขียนเป็นสมการทำนายแนวโน้มความเข้มแข็งต่อองค์กรการเงินชุมชน โดยใช้คะแนนดิบดังนี้

$$y = 1.537 + (0.264x_1) + (0.170x_2) + (0.206x_3)$$

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้ ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวก กับระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนขององค์กร (y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ปัจจัยและความสัมพันธ์ภายใน (X_1) โครงสร้างพื้นฐาน (X_3) ปัจจัยและความสัมพันธ์ภายนอก (X_2) โดยมีค่า สัมประสิทธิ์เท่ากับ .264 .206 และ

.170ตามลำดับ หมายความว่าปัจจัยและความสัมพันธ์ภายใน (X_1) โครงสร้างพื้นฐาน (X_3) ปัจจัยและความสัมพันธ์ภายนอก (X_2) เป็นปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความมั่นคงทางการเงิน มีผลมากที่สุด รองลงมาคือด้านความสามัคคี และ ด้านการมีคุณภาพชีวิตที่ดี
2. ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรแตกต่างกันส่วนอายุมีความเข้มแข็งขององค์กรไม่แตกต่างกัน
3. ผลการวิเคราะห์สมการการถดถอยของพหุคูณ พบว่า ปัจจัยสนับสนุนขององค์กร สามารถทำนายความเข้มแข็งขององค์กรของสมาชิกองค์กรได้ โดยปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งต่อองค์กรมากที่สุด คือปัจจัยและความสัมพันธ์ภายใน รองลงมาคือ โครงสร้างพื้นฐาน และ ปัจจัยและความสำคัญภายนอก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่องปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อำเภอบางเลนในเขตจังหวัดนครปฐม ผู้วิจัยมีการอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

1. ความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.82$) ทั้งนี้เกิดจากองค์กรมีฐานะทางการเงินที่มั่นคง มีเงินทุนหมุนเวียนเพียงพอต่อความต้องการของสมาชิก และเตรียมพร้อมที่จะรับมืออยู่ตลอดเวลา อีกทั้งสมาชิกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนที่มีดอกเบี้ยต่ำเป็นที่พึงทางการเงินให้แก่คนจนและผู้ที่มีรายได้น้อย สมาชิกจึงมีเงินทุนในการประกอบอาชีพ ทำให้มีอาชีพและรายได้ที่มั่นคงมากยิ่งขึ้น จึงทำให้สมาชิกขององค์กรมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีลำดับความต้องการของ Maslow (รัตนภรณ์ ศุภประเสริฐ, 2554) ทั้งนี้ด้านคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกนั้น ถือเป็นส่วนประกอบสำคัญที่ทำให้องค์กรเกิดความเข้มแข็ง เมื่อศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินชุมชน อาทิ งานวิจัยของวิสิทธิ์ ยิ้มแย้มและอุษณากร ทาวะรัมย์ (2561) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอกะเจาจันทร์ จังหวัดชลบุรี, ลัดดาวัลย์ สำราญ (2557) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษา อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี, ศิริเทพ วีระภัทรกุลและประชัน คะเนวัน (2554) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรบริหารส่วนตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ส่วนใหญ่ล้วนแล้วแต่พบว่า ระดับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชน อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล แตกต่างกัน ในระดับอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ที่แตกต่างกันขององค์กรการเงินต่างกัน ดังนี้

ด้านเพศ พบว่าสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดย เพศชายมีระดับความเข้มแข็งต่อองค์กรการเงินชุมชนสูงกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เป็นเพราะเพศชายจะต้องเป็นหัวหน้าครอบครัว จึงมีความจำเป็นต้องวางแผนจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของครอบครัวมากขึ้น และในกิจกรรมพัฒนาชุมชนต่างๆ เพศชายจะมีบทบาทและมีส่วนร่วมมากกว่า จึงเป็นผลที่ทำให้้องค์กรการเงินมีความเข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวนิจ พิทักษ์ชาติ (2547) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านสมาชิกที่มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อำเภอป่าเห็ญณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยพบว่าองค์กรการเงินชุมชนที่สมาชิกมีเพศแตกต่างกัน มีความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนแตกต่างกัน

อายุ พบว่าสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีระดับความเข้มแข็งต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นเพราะว่า แม้ว่าอายุสมาชิกองค์กรการเงินชุมชนจะมีอายุที่ต่างกัน ต่างก็ได้รับการบริการจากสถาบันการเงินชุมชนเท่าเทียมกัน และมีการรับรู้ความเข้าใจในกฎระเบียบของสถาบันเดียวกัน ดังนั้น อายุจึงไม่มีผลต่อการเป็นสมาชิกของสถาบันการเงินชุมชน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณก น้อยแย้ม (2557) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี โดย พบว่า สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ที่มีอายุต่างกันทำให้สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนแตกต่างกัน

ระดับการศึกษา พบว่าสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนแตกต่างกัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน ที่มีการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนมากกว่าสมาชิกผู้ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี สาเหตุเพราะผู้ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาน้อย จะทำให้รู้จักการพัฒนาตนเอง โดยเข้ามามีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมที่องค์กรจัดตั้งขึ้นสม่ำเสมอ เพื่อนำความรู้ที่ได้จากองค์กรไปพัฒนาอาชีพและความเป็นอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวนิจ พิทักษ์ชาติ (2547) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านสมาชิกที่มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อำเภอป่าเห็ญณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยพบว่าองค์กรการเงินชุมชนที่สมาชิกมีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนแตกต่างกัน

อาชีพ พบว่า สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยอาชีพเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สมาชิกขององค์กรการเงินชุมชนมีรายได้ เพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนทั้งนี้ องค์กรมีการจัดการเรียนรู้และการพัฒนาอาชีพให้แก่สมาชิก เพื่อจะให้สมาชิกมีรายได้ และจัดกิจกรรมการส่งเสริมการออม เพื่อให้สมาชิกได้มีทุนสำรอง ไว้ใช้ในยามจำเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณก น้อยแย้ม (2557) ได้วิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี โดยพบว่าสมาชิกที่มีอาชีพต่างกัน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนแตกต่างกัน

รายได้ พบว่าสมาชิกสถาบันการเงินชุมชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน แตกต่างกัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน ที่มี

รายได้ 5,001 – 10,000 บาท มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน ต่ำกว่าผู้ที่มีรายได้มากกว่า 40,001 บาท สาเหตุเพราะ อัตรารายได้ที่มาจากประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นอาชีพหลักหรืออาชีพเสริม ผู้ที่มีรายได้น้อยจะมีสถานะทางการเงินน้อยกว่าผู้ที่มีรายได้สูง เนื่องจากผู้ที่มีรายได้น้อยต้องนำเงินมาใช้จ่ายในครัวเรือนอยู่ตลอดเวลา จึงทำให้การทำธุรกรรมทางการเงิน มีความไม่พร้อมเหมือนผู้ที่มีรายได้สูงที่มีทุนทรัพย์หมุนเวียนในการทำธุรกรรมทางการเงินตลอดเวลา ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณก น้อยแนม (2557) ได้วิจัยเรื่อง ความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี โดยพบว่ารายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนไม่แตกต่างกัน

ระยะเวลาการเป็นสมาชิก พบว่าสมาชิกสถาบันการเงินชุมชน ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก แตกต่าง กัน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน แตกต่าง กัน ซึ่งยอมรับกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ โดยสมาชิกขององค์กรการเงินที่มีระยะเวลาในการเป็นสมาชิก น้อยกว่าหรือเทียบเท่า 1 ปี มีระดับความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนสูงกว่าสมาชิกองค์กรที่มีระยะเวลา 10 ปีขึ้นไป สาเหตุเพราะ สมาชิกขององค์กรที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกน้อยกว่าหรือเทียบเท่า 1 ปี ให้ความสนใจกับกิจกรรมขององค์กร มีการเรียนรู้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และให้ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กรอยู่สม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกรรณก น้อยแนม (2557) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรีโดย พบว่า สมาชิกสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 ที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกต่างกัน ทำให้สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนแตกต่างกัน

3. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของปัจจัยที่เสริมสร้างความเข้มแข็งองค์กรการเงินชุมชน อำเภอ บางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่าปัจจัยสนับสนุนความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน มีผลต่อระดับความเข้มแข็งขององค์กรมากที่สุด เนื่องจากองค์กรมีสภาพแวดล้อมที่ดี สถานที่สำนักงาน เอื้ออำนวยความสะดวก ให้กับสมาชิกที่เข้ามาใช้บริการ มีโทรศัพท์เพื่อการสื่อสารและเชื่อมโยงระบบฐานข้อมูล สารสนเทศมีคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ที่เป็นช่องทางการติดต่อสื่อสารที่สะดวกและทันสมัย โดยบุคลากรภายในองค์กรมีการจัดกิจกรรมร่วมกับสมาชิก พร้อมการให้บริการและปฏิบัติงานอยู่ภายใต้กฎระเบียบขององค์กร ให้การปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับความเข้มแข็งขององค์กร โดยผู้วิจัยเห็นว่ามีผลสอดคล้องกับ (สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ, 2554)

รองลงมาคือ ด้านปัจจัยและความสัมพันธ์ภายใน พบว่า องค์กรประกอบไปด้วยบุคลากรและสมาชิกขององค์กร มีการพบปะพูดคุยสร้างความรักความสามัคคีในการทำกิจกรรมร่วมกัน ให้ความรู้ชี้แนะวิธีการทำธุรกรรมทางการเงิน ให้แก่สมาชิก เพื่อนำไปปรับใช้ในครัวเรือน ทำให้ บุคลากรและสมาชิก อยู่ร่วมกันภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับขององค์กร อย่างเป็นระเบียบแบบแผนเดียวกัน โดยไม่มีข้อยกเว้น ปฏิบัติงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยผู้วิจัยเห็นว่ามีผลสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศุภวิช มั่นป้อม, 2554) ที่กล่าวถึง การประสานความสัมพันธ์ภายในชุมชน เป็นปัจจัยแห่งการดำรงอยู่ของชุมชน จากการสื่อสารเพื่อระดมพลังกลุ่มต่างๆใน

ชุมชนในการร่วมกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความสามัคคี เป็นการฟื้นฟูความสัมพันธ์ของชุมชนด้วยกิจกรรมที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างคนในชุมชน

และด้านปัจจัยและความสัมพันธ์ภายนอก พบว่า องค์กรมีการจัดกิจกรรมร่วมกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กร เปิดโอกาสให้ความรู้เกี่ยวกับธุรกรรมการเงิน ให้แก่บุคคลทั่วไปที่มีความสนใจ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นสมาชิกก็เข้าร่วมกิจกรรมได้ องค์กรจัดทำเอกสารเพิ่มเกร็ดความรู้ที่สามารถเข้าใจง่าย ทั้งนี้ยังเป็นการเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสาร ที่มีความสะดวกมากยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศุภวัช มั่นป้อม, 2554) ที่กล่าวถึง การประสานงานการติดต่อกับภายนอก เพื่อให้ได้มาซึ่งความร่วมมือได้รับทรัพยากรมาสนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อชุมชน ให้การดำเนินงาน ของชุมชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องและบรรลุเป้าหมาย โดยผู้วิจัยเห็นว่ามีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุมพร ผลสนอง, 2550) ที่กล่าวถึง การสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ด้านการพัฒนาองค์กร ภาวะผู้นำ การมีส่วนร่วมของ สมาชิก และการได้รับสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ด้านวิชาการ ทั้งนี้ ปัจจัยเหล่านี้สามารถร่วมกันอธิบายการเปลี่ยนแปลง ค่าความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม พบว่า ความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อยู่ในระดับมากมีค่าเฉลี่ย 3.56 และการศึกษายังมีปัจจัยบางประการที่ยังต้องได้รับการปรับปรุง ผู้ศึกษาขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เพื่อที่จะนำไปใช้กับองค์กรดังต่อไปนี้

1. ด้านความสัมพันธ์ภายใน องค์กรควรมีผู้เชี่ยวชาญทางการเงินโดยเฉพาะ เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาและให้คำปรึกษาทางการเงินให้แก่ของสมาชิก ที่เข้ามาใช้บริการได้อย่างถูกวิธีคณะกรรมการจะต้องมีความรู้ความสามารถมากเพียงพอ ที่จะให้คำปรึกษาแก่สมาชิกที่เข้ามาใช้บริการในกรณีฉุกเฉิน และสายงานที่ได้รับมอบหมาย จะต้องตรงกับความสามารถของบุคลากร

2. ด้านความสัมพันธ์ภายนอก องค์กรควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ ทางด้านการทำธุรกรรมการเงิน ให้แก่สมาชิกขององค์กรสม่ำเสมอ วัดระดับประเมินผลความเข้าใจ ในการเข้าร่วมกิจกรรมของประชาชน เพื่อนำข้อบกพร่องกลับมาแก้ไข และมีการพบปะพูดคุยกับสมาชิกอยู่ตลอด เพื่อลดช่องว่างระหว่างบุคลากรและสมาชิกให้สมาชิก ในการให้คำปรึกษาการทำธุรกรรมการเงิน

3. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน องค์กรควรมีสถานที่สำนักงานขององค์กร สะอาดเป็นระเบียบ เรียบร้อย บรรยากาศปลอดโปร่ง อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ทันสมัยสะดวกต่อการให้บริการแก่สมาชิก ที่เข้ามาใช้บริการ ให้สมาชิกมีความสะดวกสบายและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น องค์กรเปิดโอกาสให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในกิจกรรมขององค์กร เพื่อที่องค์กรจะได้นำกลับมาปรับใช้

4. องค์กรส่งเสริมสมาชิก ให้จัดทำบัญชีรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน เพื่อที่จะทราบรายรับรายจ่าย และยอดคงเหลือทั้งหมด เพื่อวางแผนเก็บออมเงินไว้ใช้ในกรณีฉุกเฉิน และวางแผนการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งขององค์กร หลากๆองค์กรเพื่อแลกเปลี่ยนข้อดีข้อเสียของในการทำงานของแต่ละองค์กรเพื่อนำไปปรับใช้แล้วพัฒนาให้องค์กรการเงินชุมชนให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น
2. ศึกษาเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตที่ดี ของประชาชนที่เป็นสมาชิก และไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรการเงินชุมชนอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
3. ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชนอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก น้อยแย้ม. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดร่วมใจ 2 จังหวัดนนทบุรี (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประसार ไตรรัตน์วรกุล. (2560). สาเหตุของวิกฤติเศรษฐกิจต้มยำกุ้ง. ค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2561, จาก <https://www.stock2morrow.com>
- รังสรรค์ ปิตักัญญา. (2543). แนวทางการพัฒนาองค์กรการเงินชุมชนและเครือข่ายเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน. วารสารเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 7(2), 148-160.
- ลัดดาวัลย์ สาราณ. (2557). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน กรณีศึกษา อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี. การประชุมวิชาการระดับชาติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. ครั้งที่ 1 (The 1st RUSNC), 629-637.
- วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. (ม.ป.ป.). วิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย 2540. ค้นเมื่อ 14 พฤษภาคม 2561, จาก https://th.wikipedia.org/wiki/วิกฤตการณ์การเงินในเอเชีย_พ.ศ._2540
- วิโรจน์ สันติประภพ. (2560). ธรรมชาติในการบริหารสหกรณ์ยุค 4.0 เชียงใหม่. ค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2561, จาก <https://www.bot.or.th/Thai/PressandSpeeches>
- วิสิทธิ์ ยิ้มแย้ม และอุษณากร ทาวะรมย์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชนหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงต้นแบบ อำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการศิลปศาสตร์การประยุกต์, 11(1), 39-50.
- ศิริเทพ วีระภัทรกุล และประชัน คะเนวัน. (2554). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรบริหารส่วนตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 6(2), 22-29.
- ศุภวัช มั่นป้อม. (2554). บทบาทของผู้นำในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนกองขยะหนองแขม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์พัฒนาชุมชนมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สยมพร สมองผล. (2550). *ความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชนในจังหวัดมหาสารคาม* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. *ความเป็นมาของกองทุนหมู่บ้าน*. (2554). ค้นเมื่อ 10 มิถุนายน 2561, จาก <https://www.parliament.go.th>
- สุนิจ พิทักษ์ชาติ. (2547). *ปัจจัยด้านสมาชิกที่มีผลต่อความเข้มแข็งขององค์กรการเงินชุมชน อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อมรรัตน์ มั่นสัมฤทธิ์. (2555). *การศึกษาความมั่นคงทางการเงินขององค์กรการเงินชุมชนกรณีศึกษากลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์พัฒนาคุณธรรมครบวงจรชีวิต วัดป่ายางจังหวัดนครศรีธรรมราช* (สารนิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Maslow, A. (1970). *Motivation and Personality*. New York : Harper and Row Publishers.

การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร
The Academic Administration of the Participative Management Extra Large
School under Bangkok Primary Educational Service Area Office

สุนันทา จันทรชุกลิน¹ และ เตือนใจ ดลประสิทธิ์²
Sunanta Junchooklin¹ and Tuanjai Donprasit²

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{1,2}Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: wichai.jdar@gmail.com¹

Received: 2022-3-15; Revised: 2022-3-29; Accepted: 2022-3-30

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน 3 โรงเรียนจำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร ที่มีเพศและวุฒิการศึกษา ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการให้มากขึ้น ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาการมอบหมายงานในแต่ละครั้งหรือการดำเนินงานใด ๆ ต้องมีการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลและปรับปรุงพัฒนาแก้ไข ควรสร้างเครือข่ายทางวิชาการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

คำสำคัญ: การบริหารงานวิชาการ, การบริหารแบบมีส่วนร่วม, โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ

Abstract

This research aims to 1) study the participatory academic administration of extra large schools under Bangkok Primary Educational Service Area Office. The sample consisted of 400 administrators, teachers and guardians in 3 schools. The data collection tool was a questionnaire. The statistics used in data analysis were percentage, mean.

The research found that:

1. The level of academic administration with participation of extra large schools Bangkok Primary Educational Service Area Office the overall picture is high.

2. Comparison of academic administration of the participative management schools in extra large schools Bangkok Primary Educational Service Area Office found that administrators, teachers and guardians who have gender and educational backgrounds different affect the academic administration of the large-scale participative management schools in Bangkok Primary Educational Service Area Office differently with statistical significance at the level of 0.05.

3. Guidelines for developing participation in the academic administration of extra large schools Bangkok Primary Educational Service Area Office should promote and provide opportunities for teachers, guardians and related parties to participate in more academic administration, co-planning and joint decision making for solve problems. Each assignment or operation must be supervised, monitored, evaluated, and improved should create an academic network exchange information.

Keywords: Academic Administration, Participative Management, Extra Large Schools

บทนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการปกครองประเทศที่ยังคงดำรงเจตนารมณ์ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่การปกครองก็มิได้มีเสถียรภาพหรือราบรื่นเรียบร้อย ซึ่งจำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขด้วยการปฏิรูปการศึกษาและการบังคับใช้ กฎหมาย และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรม ส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคเอกชน ในการจัดการศึกษาทุกระดับ และตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติและการดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไข

เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ที่ระบุว่า การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ดังนั้นการเปิดโอกาสให้สังคม อาทิ บุคคล ครอบครัว ชุมชน สังคม ภาคเอกชน สถานประกอบการ มูลนิธิ วัด สถาบันและองค์กรต่าง ๆ ในสังคมที่มีศักยภาพ และความพร้อมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย โดยมีกฎหมาย กฎ ระเบียบกติกาที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และมีนโยบายและมาตรการจูงใจทั้งที่เป็นตัวเงินและสิทธิประโยชน์อื่น เช่น การลดหย่อนภาษี เพื่อส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือ ในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาเป็นแนวคิดที่เหมาะสมและควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุนเป็นอย่างยิ่ง

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ได้จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษามีจำนวนมาก ด้วยสภาพชุมชนในเขตพื้นที่ของโรงเรียนการจัดการศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู ได้แสดงความคิดเห็นในการประชุมผู้ปกครอง ซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู ตามสมควร แต่ยังไม่เกิดความร่วมมือพัฒนาการทางการศึกษาเท่าที่ควร ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครู ยังมีความต้องการให้โรงเรียนจัดการบริหารงานวิชาการตามความต้องการของตนเอง ซึ่งผู้ปกครอง ผู้บริหาร ครูแต่ละท่านมีความต้องการที่แตกต่างกัน บางครั้งเกิดข้อร้องเรียนต่าง ๆ มากมาย ตั้งแต่ระดับสายชั้น ระดับโรงเรียน ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ไปจนถึงระดับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาและดำเนินการตามความต้องการของผู้ปกครองและครู

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยคาดหวังเพื่อผลจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาโรงเรียน โดยนำภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการเข้ามามีส่วนร่วม ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันส่งผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีคุณภาพและบรรลุจุดมุ่งหมายตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษา พุทธศักราช 2551 รวมทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร

ทบทวนวรรณกรรม

ความหมายการบริหารการศึกษา

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาไว้หลายประการ ดังนี้

ถวิล เกษุพรรณ (2552) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษาที่บุคคลผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมมือกันดำเนินงาน โดยใช้ทรัพยากรการบริหารเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพของสังคมตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

สมเดช สำนวนดี (2553) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลปะในการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกระบวนการเรียนรู้ และความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมแห่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากที่กล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่ร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคม อันได้แก่ เด็ก เยาวชน ประชาชน เพื่อให้เป็นกำลังคนที่มีประสิทธิภาพของสังคม

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ ดังนี้

ศิลป์ชัย อ่องตระกูล (2552) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานร่วมกับกลุ่มบุคคลมีอาชีพและชุมชนในท้องถิ่น เพื่อให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมตามวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

ณัฐรฎา พงษ์ธรรม (2553) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการบริหาร การพัฒนา และปรับปรุงวิธีการบริหารงานด้านต่างๆ เพื่อนำพาสถานศึกษาสู่ความก้าวหน้าส่งเสริมความเจริญด้านความคิด ความรู้ ควบคู่กับการสอดแทรกคุณธรรมแก่นักเรียนเพื่อให้ได้นักเรียนที่มีคุณภาพ

สรุปได้ว่าการบริหารการศึกษาสถานศึกษา หมายถึง การบริหารโรงเรียนเป็นการร่วมมือกันทำงานของบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพโดยใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์กับการศึกษามากที่สุด ผู้เรียนเกิดการพัฒนาด้านความรู้ความสามารถทักษะทัศนคติค่านิยมคุณธรรมจริยธรรม โดยผ่านวิธีการของการจัดการองค์การการสั่งการอำนวยการควบคุม และการปรับปรุงการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการศึกษา

กระบวนการบริหาร

การบริหารเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกัน การบริหารที่ดีจึงต้องอาศัยกระบวนการบริหารเป็นหลัก กระบวนการบริหารที่นิยมกันมากที่สุด และสามารถนำมาใช้เป็นหลักในการบริหารงานทั่ว ๆ ไปคือ กระบวนการบริหารของลูเธอร์ กุลลิค (Luther Gulick) (1973) มีองค์ประกอบและขั้นตอน 7 ขั้นตอน รวมเรียกว่า “POSDCoRB” ซึ่งเป็นอักษรนำขององค์ประกอบกระบวนการ ดังนี้

1.การวางแผนงาน (Planning) หมายถึง การจัดวางโครงการ แผนปฏิบัติงาน และวิธีการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้า ผู้จัดการองค์กรต้องวางแผนงานทุกขั้นตอนของการปฏิบัติงาน เพราะแผนงานจะเป็นแนวทางปฏิบัติทั้งองค์กร ซึ่งประกอบด้วย แผนงานหลัก และแผนงานย่อย แผนงานต้องมีลักษณะยืดหยุ่น

2.การจัดหน่วยงาน (Organizing) หมายถึง การกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ การแบ่งส่วนงาน และการจัดกลไกงาน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์

3.การจัดตัวบุคคล (Staffing) หมายถึง การบริหารงานด้านบุคลากร ได้แก่ การจัดอัตรากำลัง การสรรหาและพัฒนาบุคลากร การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ สวัสดิการ และการเสริมสร้างบรรยากาศในการทำงาน “คน” เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ที่ส่งผลให้งานสำเร็จหรือล้มเหลว

4.การอำนวยการ (Directing) หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ การควบคุมบังคับบัญชา และการควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร ในฐานะหัวหน้าหน่วยงาน หัวหน้าต้องมอบหมายหน้าที่ให้ลูกน้องแต่ละคนตามลำดับ โดยให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับความรับผิดชอบแต่ละตำแหน่ง ประกาศใช้ระเบียบให้ปฏิบัติตาม มีการตัดสินใจสั่งการ อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

5.การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดมีการร่วมมือที่ดีและนำไปสู่จุดหมายปลายทางเดียวกัน

6.การรายงาน (Reporting) หมายถึง การรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับต่าง ๆ ในหน่วยงาน เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกหน่วยงานได้รับทราบความเคลื่อนไหวและความคืบหน้าของกิจการอย่างสม่ำเสมอ

7.การบริหารงบประมาณ (Budgeting) หมายถึง การจัดทำงบประมาณการจัดทำบัญชีการใช้จ่ายเงิน และการควบคุมตรวจสอบทางการเงินและทรัพย์สิน

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมือง และสังคมที่ดี

การบริหารจัดการตามอำนาจหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนอกจากจะดำเนินการตามหลักการและแนวปฏิรูปการศึกษาแล้ว ยังต้องยึดหลักการดำเนินการตามหลักบริหารกิจการบ้านเมือง และสังคมที่ดี ซึ่งประกอบด้วยหลักการสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ (พาทีพยั ชมคำ, 2552)

1. หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายถูกต้อง เป็นธรรม การกำหนดกฎกติกา และการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัดโดยคำนึงถึง สิทธิเสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

2. หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทนมีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตเป็นนิสัยประจำชาติ

3. หลักความโปร่งใส หมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติโดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กร ทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน

4. หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความคิดเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศไม่ว่าด้วยการแสดงความคิดเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ และการแสดงประชามติหรือ อื่น ๆ

5. หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมืองและกระตือรือร้นในการแก้ไขปัญหาตลอดจนเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการ และใช้ทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยการรณรงค์ให้คนไทยมีความประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม

ทำนอง ภูเกิตพิมพ์ (2551) กล่าวว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม เป็นการทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพความคิด ความเชื่อและความยึดมั่นของแต่ละบุคคล แต่ละหน่วย แต่ละองค์กร อีกทั้งยังขึ้นอยู่กับกาลเวลาแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย โดยการมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างพลังการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม (Teamwork) ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนา เพราะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนร่วมเข้าใจสถานการณ์และอุทิศตนมากยิ่งขึ้นเพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา

โนชญ์ ชาญด้วยกิจ (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการหรือวิธีการที่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้กับประชาชนในชุมชน การมีส่วนร่วม การมีส่วนเกี่ยวข้อง การมีความผูกพัน ทั้งส่วนบุคคล กลุ่มต่าง ๆ ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องหนึ่งเรื่องใดหรือหลายเรื่องร่วมกัน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้พัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการกับปัญหาของตนเองได้อย่างเต็มที่ และเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมและชุมชน ให้มีความสามารถที่จะพึ่งตนเองได้ การมีส่วนเกี่ยวข้องของชุมชนทำให้เกิดความผูกพันต่อภารกิจของตนที่มีส่วนร่วมต่อองค์กรในฐานะที่โรงเรียนเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อสนองความต้องการของสังคมและชุมชน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่บุคคลได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งทางด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การรับผิดชอบ การวางแผนการปฏิบัติงาน ตลอดจนการประเมินผล โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการบริหารงานในองค์กร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2561 จำนวน 400 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และ มอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .963

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบขั้นตอนของทางบัณฑิตวิทยาลัย โดยการแจกและเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ จำนวน 400 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด ผลการวิเคราะห์ในการวิจัย ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 รองลงมา การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 และจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.03

2. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า การจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผลสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 รองลงมา การกำหนดระยะเวลาในการวัดและการประเมินผลการเรียนกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง นำผลการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98

3. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า การศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 รองลงมา การผลิต พัฒนาสื่อ จัดหาสื่อ เทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และการกำหนดนโยบายการพัฒนาและการใช้สื่อเทคโนโลยีของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79

4. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า การใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 รองลงมา การจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้

ให้แก่ครูสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่นหรือในเขตพื้นที่ใกล้เคียง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73

5. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.81 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า การประเมินผลนิเทศภายในเพื่อให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนแก่ครู นำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 รองลงมา การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์ การจัดนิเทศการศึกษาภายในกับสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84

6. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.72 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.76 รองลงมา การพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์และสะดวกต่อการศึกษาของชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 และการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73

7. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา และองค์กรอื่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 เมื่อจำแนกเป็นรายข้อแล้ว พบว่า การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 รองลงมา การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อเป็นแหล่งวิทยาการในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทางวิชาการหรือวิชาชีพให้ชุมชน สังคมมีความเข้มแข็งสามารถแก้ปัญหาพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายผลตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นการบูรณาการความรู้ด้านต่าง ๆ ปูกล้างคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อีกทั้งมีการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ กาญจนา เจือบุญ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน โดยภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าแต่ละด้านมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการจัดทำแผนการวัดผล และประเมินผล สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา ซึ่งมีการกำหนดระยะเวลาในการวัดและการประเมินผลการเรียนกำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา และดำเนินการวัดผล และประเมินผลการเรียนการสอนโดยเน้นการประเมินตามสภาพจริง นำผลการวัดและประเมินผลมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาภรณ์ บำรุงวงศ์ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.95$) อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิรา เกษมราษฎร์ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู โรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

3. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยี อีกทั้งมีการผลิต พัฒนาสื่อ จัดหาสื่อเทคโนโลยีและนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอน และการกำหนดนโยบายการพัฒนาการใช้สื่อเทคโนโลยีของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติกานต์ ธรรมสิทธิ์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ในการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ของครูผู้สอนจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการกำกับติดตาม ด้านการประเมินผล และขอข่ายการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุคอสกี (Bukosky, 1999) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติ งานของโรงเรียน ประถมศึกษาที่บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในการเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนในมลรัฐ แคลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาพบว่าในการ

เปลี่ยนแปลงเพื่อให้เกิดองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ หลักสูตรมี มาตรฐาน การสอนที่มีประสิทธิภาพ การเรียนแบบปฏิสัมพันธ์ การวัดผลประเมินผล การปฏิบัติงานมีเทคโนโลยีการพัฒนาบุคลากรการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองการออกแบบการทำงาน ใหม่ ยูเนสโก

4. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ พร้อมทั้งการจัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้ให้แก่ครูสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น และการสำรวจแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาชุมชน ท้องถิ่นหรือในเขตพื้นที่ใกล้เคียง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิติกานต์ กรรณสิทธิ์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาส อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอมะนัง จังหวัดเชียงใหม่ ในการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา ของครูผู้สอนจำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน ด้านการดำเนินงาน ด้านการกำกับติดตาม ด้านการประเมินผล และขอขยายการบริหารงานวิชาการ 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อวัสดุเครื่องมือ และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในระดับมาก อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนารักษ์ บำรุงวงศ์ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$)

5. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการนิเทศการศึกษา พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการประเมินผลนิเทศภายในเพื่อให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนแก่ครู นำผลการนิเทศมาปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน อีกทั้งมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การจัดนิเทศการศึกษาภายในกับสถานศึกษา และการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบล ถินขาว (2559) ที่ศึกษา สภาพและแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ พบว่า สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

6. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชน ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการพัฒนาฐานข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์และสะดวกต่อการศึกษาของชุมชน และการกำหนดนโยบายในการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพอสัน (Person, 1993: 3071) ได้ทำการศึกษาระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการรับรู้

ประสิทธิผลของสถาบันของวิทยาลัยชุมชนในนอร์ทแคโรไลนา พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่ครอบครัวองค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดและพบว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารไม่มีผลต่อการรับรู้ในประสิทธิผลของวิทยาลัย อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดอยู่ในระดับมาก เนื่องจาก โรงเรียนมีการส่งเสริมท้องถิ่นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการศึกษา

7. การบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น พบว่าโดยรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา พร้อมทั้งการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน เพื่อเป็นแหล่งวิทยาการในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น และการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทางวิชาการหรือวิชาชีพให้ชุมชน สังคมมีความเข้มแข็งสามารถแก้ปัญหาพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชอท เกรียและเมลวิน (Short, Greeran and Melvin, 1994 : 38-52) ได้ทำการศึกษารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษา พบว่า โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ 9 โรงเรียน ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีอิสระในการตัดสินใจกับค่าจ้าง งบประมาณและหลักสูตรที่ใช้ นอกจากนั้น ยังมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน และการแนะแนวการศึกษา ช่วยเหลือให้ครูได้เรียนรู้การตัดสินใจและรับผิดชอบงานรวมถึงการพัฒนาบทบาทในการจัดการเรียนการสอนของครู การเสริมสร้างพลังอำนาจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างโรงเรียนในโครงการ ซึ่งถือเป็นการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบล ถิ่นขาว (2559) ได้ทำการศึกษา สภาพและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์ พบว่า แนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมการบริหารงาน วิชาการด้านการนิเทศ ควรวางแผนจัดโครงการนิเทศเพื่อให้ทราบถึงการทำงาน ควรให้ความรู้แก่ บุคลากรในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมีการนิเทศ ขณะเดียวกันผู้บริหารควรสร้างขวัญและกำลังใจ ระหว่างการทำงานและ ทำการประเมินผล การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการ ด้านหลักสูตร แนวทางพัฒนาคือความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรทั้งในและนอกสถานศึกษา ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจในเอกสารหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนา คุณภาพผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการติดตามหลักสูตร เพื่อนำหลักสูตรมาพิจารณาปรับเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพการดำเนินการของโรงเรียนวิเคราะห์ และกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้รายวิชาที่เป็นการประเมินตามสภาพจริง

2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกๆระดับ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะบทบาทที่แตกต่างกันในด้านจัดการเรียนการสอนของ ผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะเกิดแนวทางในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนมากขึ้น

2. ควรศึกษาในเชิงลึกการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วม ในด้านการประกันคุณภาพภายใน โดยเฉพาะการร่วมกันนำผลการประกันคุณภาพภายในมาพัฒนาสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา เจือบุญ. (2557). *การมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของบุคลากรในสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมาเขต 3 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ณัฐภา พงษ์ธรรม. (2553). *การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา* สังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ถวิล เกษสุพรรณ. (2552). *การศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทำนอง ภูเกิดพิมพ์ (2551). *แนวคิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาราชวิทยาลัย.
- นิติกานต์ กรรมสิทธิ์. (2561). *การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขยายโอกาสอำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิติกานต์ กรรมสิทธิ์. (2561). *สภาพและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมการบริหารงานวิชาการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดเทศบาลนครนครสวรรค์. วารสารวิชาการเซอีส์ท์บางกอก (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 2(2), 68-77.*
- โนชญ์ ชาญด้วยกิจ. (2553). *การศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2551). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม: ประสานการพิมพ์.
- พาทิพย์ ชมคำ. (2551). *การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครสวรรค์ เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- รัตนภรณ์ บำรุงวงศ์. (2560). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนในกลุ่มเครือข่าย
สถานศึกษาที่ 13 และ 14 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 3
(วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์. (2557). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาตราด (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ศิลป์ชัย อ่องตระกูล. (2552). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนร่วมสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 4 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราช
ภัฏเชียงราย.
- สมเดช สำนวนดี. (2553). การนำเสนอรูปแบบการบริหารการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานต้นแบบ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานีเขต 5 (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สุทธิรา เกษมราษฎร์. (2559). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 4 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 3 (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bukosky, A. E. (1999). *Comprehensive high school restructuring: Utilizing school-based
management and curricular reforms to increase student achievement comprehensive
restructuring*. (CD-Rom), Abstract from Pro Quest-File: Dissertation Abstracts Irm:
AAC9933792.
- Gulick, L. & Urwick, L. (1973). *The Science of Administration*. New York: Columbia University
Person, J. L. (1993). An Examination of The Relationship Between Participative. Management
and Perceived Institutional Effectiveness in North Carolina Community Colleges.
Dissertation Abstracts International, 53(15), 1351 – A.
- Short, P. M., Greer, J. T., & Melvin, W. M. (1994). Creating empowered schools: Lessons in
change. *Journal of Educational Research*, 32(4), 38-52.

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ ทีมชาติไทย

Achievement Motivation for Professional Success of the Thai National Rugby Team

ชลธิภา อภิรตนาณ¹ และ เฉลิมพร เย็นเยือก²

Chontipa Aphirattananon¹ and Chalermponr Yenyuak²

^{1,2}บริหารธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต

^{1,2}Business Administration, Rungsat Unoversity,Thailand

E-mail: chontipa_num@hotmail.com¹, chalermponr.y@rsu.ac.th²

Received: 2022-3-1; Revised: 2022-3-28; Accepted: 2022-3-30

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย 2) เพื่อศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ นักกีฬารักบี้ที่เป็นทีมชาติ จำนวน 400 ราย และใช้วิธีการคัดเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม โดยชุดแบบสอบถามจะถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ในครั้งนี้ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างแบบรายคู่ การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่า 1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 25,000 บาท และประกอบอาชีพรักบี้เป็นเวลา 2 – 5 ปี 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความทะเยอทะยาน รองลงมาคือ ด้านความกระตือรือร้น ด้านความรับผิดชอบตนเอง และด้านความต้องการตัดสินใจของตนเอง สำหรับข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความขยันขันแข็ง ตามลำดับ

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า 1) ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ด้านอายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทยต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับเพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มีความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย ไม่ต่างกัน และ 2) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า ด้านความทะเยอทะยาน ด้านความขยันขันแข็ง มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์, ความสำเร็จในอาชีพ, กีฬารักบี้

The purposes of this study were 1) to study demographic factors affecting career success of the Thai national rugby team, and 2) to study the achievement motivation affecting the career success of the Thai national rugby team. This study employed quantitative research methods. The samples of the study included 400 Thai national rugby players. These samples were selected using the accidental sampling method. The questionnaire was used to collect data from the samples. The statistics used in the analysis were frequency, percentage, average, standard deviation, multiple comparison, one-way ANOVA, and multiple linear regression.

The results from the hypothesis testing revealed that the demographic factors, including age and education background, affected the career success differently with a statistically significant level at 0.05. In addition, the demographic factors, including monthly income and experience in the field, affected the career success similarly. Concerning the achievement motivation factors, it was found that ambition, industriousness, self-responsibility, self-determination, and enthusiasm are all related to the career success of the Thai national rugby players with a statistically significant level at 0.05.

บทนำ

กีฬาอาชีพเป็นกิจกรรมกีฬาที่นานาชาติให้ความสำคัญและเป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ นักกีฬาอาชีพ บุคลากรกีฬาอาชีพและผู้ที่เกี่ยวข้องกับกีฬาอาชีพ อีกทั้งการจัดให้มีการแข่งขันกีฬาอาชีพหรือ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกีฬาอาชีพยังเป็นปัจจัยส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและเผยแพร่ชื่อเสียง เกียรติภูมิของประเทศ ตัวอย่างเช่น ฟุตบอล ถือเป็นกีฬาอาชีพที่ได้รับนิยมสูงสุดในโลกไม่ว่าจะเป็นรายการชิง แชมป์สโมสรยุโรป (UEFA Champions League), ฟุตบอลลีกประเทศอังกฤษ (Premier League), ฟุตบอล ลีกประเทศสเปน (La Liga), ฟุตบอลลีกประเทศเยอรมนี (Bundes Liga) ฟุตบอลลีกประเทศอิตาลี (Calcio

Seria A) หรือในสหรัฐอเมริกา กีฬาอาชีพที่ได้รับความนิยมและ มีความแข็งแกร่งทางด้านการพาณิชย์มาก ได้แก่ อเมริกันฟุตบอล (NFL), บาสเกตบอล (NBA), เบสบอล (MLB) และฮอกกี้น้ำแข็ง (NHL) นอกจากนี้ยังมี กีฬาอาชีพอื่นๆ อีกที่ได้รับความนิยมและตระเวนจัดการแข่งขันไปตามประเทศต่างๆ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็น เทนนิสอาชีพ (ATP Tour และ WTA Tour), กอล์ฟอาชีพ (PGA Tour, European Tour และ LPGA Tour) รถยนต์สูตร 1 (Formula 1) จักรยานยนต์ชิงแชมป์โลก (Moto GP) เป็นต้น ซึ่งกีฬาอาชีพเหล่านี้ล้วนแต่สร้าง รายได้ให้กับผู้จัดการแข่งขันและนักกีฬาอาชีพอย่างมหาศาล โดยจะมีรายได้หลักมาจากลิขสิทธิ์ การ ถ่ายทอดสด ผู้สนับสนุนสโมสร ค่าบัตรเข้าชมการแข่งขัน และการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกไปทั่วโลก (การกีฬา แห่งประเทศไทย, 2564)

กีฬารักบี้ เป็นกีฬาประเภททีมที่ใช้คนเล่นจำนวนมากและทุกคนที่เล่นต้องทำหน้าที่ที่ต่างกันออกไป และต้องรับผิดชอบในหน้าที่ตัวเองให้ดีที่สุด เช่น กีฬารักบี้ประเภท 15 คน ที่จะแบ่งได้เป็น 10 ตำแหน่งไล่จาก กองหน้าไปยังกองหลัง คือ Prop, Hooker, Lock, Flanker, Number Eight, Scrumhalf, Flyhalf, Center, Wing และ Fullback กีฬารักบี้เป็นกีฬาที่ใช้คนจำนวนมาก ฉะนั้นหน้าที่และตำแหน่งจึงสำคัญมาก ทำให้กีฬารักบี้เป็นกีฬาที่สอนความเป็นทีมเวิร์คได้ดีที่สุด ซึ่งการเข้าสกรัมและแถวทุ่มที่กองหน้าทั้ง 8 คนต้องมีการซ้อม แผนแต่ละแบบมากกว่าร้อยรอบก่อนจะนำมาใช้จริง การเข้าปะทะระหว่างเกมที่มีหน้าที่ต้องรับเข้าไปช่วยกัน ปกป้องการครองบอลเพื่อเล่นเกมบุกต่อไปก็ต้องอาศัยความเข้าใจของทุกคนภายในทีม ส่วนกองหลัง 7 คนที่ ต้องแบ่งภาระการป้องกันพื้นที่ด้านกว้างกว่า 70 เมตร หรือในเกมบุกที่จะต้องวิ่งเพื่อทำระยะและมีแผนการเล่นการจ่ายบอลหลายสิบแบบที่ถ้ามีคนพลาดแค่คนเดียวก็จะทำให้จังหวะเสียทั้งหมดได้ และบางครั้งก็มี จังหวะที่กองหลังต้องไปช่วยกองหน้า เล่นร่วมกันจนจบ 80 นาที ทำให้ต้องเป็นกีฬาที่เน้นทีมเวิร์คสูงมาก ๆ ยังมีคนมากเท่าไรก็ยิ่งต้องสามัคคีกันให้มากขึ้นอีกด้วย หากต่างคนต่างเล่นไปคนละทิศคนละทางโอกาสที่จะ ชนะจะมีน้อยมาก ฉะนั้นกีฬารักบี้จึงเป็นกีฬาที่สอนการทำงานร่วมกันได้ดีมาก ๆ การมีระเบียบวินัยต่อตนเอง ก็สำคัญมากเช่นกันกับกีฬานี้ เนื่องจากกีฬารักบี้เป็นกีฬาที่ต้องใช้ทักษะทางด้านร่างกายเป็นหลัก ทำให้นักกีฬาต้องมีระเบียบวินัยเป็นอย่างมาก เพราะนักกีฬาทุกคนต้องฝึกฝนร่างกายให้แข็งแกร่งอยู่ตลอดเวลา เข้ายิมออกกำลังกาย เพราะถ้าไม่รักบี้ในทีมใดทีมหนึ่งขาดซ้อมอาจจะส่งผลถึงร่างกายไม่พร้อมต่อการเข้า ปะทะจะทำให้เกิดอันตรายได้ ฉะนั้นจึงเป็นกีฬาที่เหมาะสมกับการฝึกระเบียบวินัยเป็นอย่างยิ่ง (Siam sport, 2563)

แรงจูงใจมีส่วนสำคัญต่อพฤติกรรมทางจิตใจหรือพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการคิด อารมณ์ ความคาดหวัง หรือเรียกว่า พฤติกรรมภายในของนักกีฬา ดังนั้น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จึงเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นต้อง ปลุกฝังให้เกิดขึ้นในตัวนักกีฬา ส่งผลต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากนักกีฬาหรือเยาวชน ในชาติเป็นผู้ที่มีความเพียรพยายาม ในการเอาชนะอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ มีผลให้การ กระทำสิ่งต่าง ๆ ลุล่วงไปด้วยดี ถือว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้นักกีฬามีศักยภาพ สูงขึ้นหรือกล่าวได้ว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สามารถควบคุมตนเองให้มีความเพียรพยายาม มุ่งมั่น ทุ่มเท ทั้งการฝึกซ้อมหรือการแข่งขัน เพื่อไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จได้ในที่สุด

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสนใจศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย เพื่อที่จะสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับนักกีฬาอาชีพ มุ่งไปสู่เป้าหมายหรือความสำเร็จที่ตั้งไว้อย่างไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหา รวมถึงการนำหลักและวิธีการทางจิตวิทยาการกีฬาไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในการฝึกซ้อมหรือการแข่งขันต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย
2. เพื่อศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพนักกีฬารักบี้ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย ต่างกัน
2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประกอบด้วย ด้านความทะเยอทะยาน ด้านความขยันขันแข็ง ด้านความรับผิดชอบต่องาน ด้านความต้องการตัดสินใจของตนเอง และด้านความกระตือรือร้น มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย

การทบทวนวรรณกรรม

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นแรงผลักดันภายในตัวบุคคลที่แสดงถึงความต้องการประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งนักจิตวิทยาและนักวิชาการศึกษาต่างให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ดังนี้

เพลินพิศ วิบูลย์กุล (2558) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า แรงผลักดันที่ทำให้คนมีพฤติกรรมและยังสามารถกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรมนั้น บุคคลที่มีแรงจูงใจสูง จะใช้ความพยายามในการกระทำไปสู่จุดหมายโดยไม่ลดละ แต่คนที่มีแรงจูงใจต่ำจะไม่แสดงพฤติกรรมหรือล้มเลิกการกระทำก่อนบรรลุจุดหมาย

ณัฐพงศ์ ชูทัย (2559) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า แรงผลักดันที่เกิดจากความต้องการมากระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เพื่อไปยังจุดหมายปลายทางหรือเป้าหมาย

McClelland (1953) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า เป็นความปรารถนาของบุคคลหรือเป็นแรงขับภายในบุคคลที่จะหาสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายหรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

Rabideau (2005) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไว้ว่า เป็นความต้องการที่จะบรรลุความสำเร็จหรือให้ได้ผลดีเลิศแต่ละบุคคลจะบรรลุความต้องการของตนเองในหลากหลายวิธี และขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันซึ่งอาจจะเป็นเหตุผลภายในตัวบุคคลหรือเป็นเหตุผลจากความต้องการภายนอกก็ได้

จากความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หมายถึง ความต้องการหรือความปรารถนาของบุคคลที่กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมที่ตระหนักและตั้งใจกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้ประสบความสำเร็จด้วยดีและได้มาตรฐานอันดีเลิศ พร้อมกับการบรรลุเป้าหมายในระดับสูง โดยพยายามแข่งขันกับมาตรฐานและบุคคลอื่นเพื่อให้ได้มาตรฐานและดีกว่าบุคคลอื่น และเป็นแรงผลักดันให้มีพฤติกรรมที่มีความมุ่งมั่น มีความทะเยอทะยาน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และฝ่าฟันอุปสรรคด้วยความหวังที่จะทำงานให้สำเร็จมากกว่ากลัวความล้มเหลว

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) นับว่าเป็นความมุ่งมั่นของบุคคลที่ต้องการความสำเร็จในการทำงาน ซึ่งองค์การมีความต้องการ อย่างไรก็ตามในการที่จะเกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้น

Weiner (1973) ได้สรุปลักษณะเด่นของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงเปรียบเทียบกับผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำดังนี้

1. ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงตั้งใจทำงานดีกว่าอดทนต่อความล้มเหลวชอบเลือกงานสลับซับซ้อนมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ
2. ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงชอบริเริ่มกระทำสิ่งต่างๆ ด้วยความคิดของตนเองมากกว่าผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ

Cassidy and Lynn (1989) ยังได้กล่าวถึงแนวคิดของนักจิตวิทยาหลาย ๆ คนที่ได้อธิบายในเรื่องของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งได้ให้ความหมายที่ครอบคลุมและเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่มีผลโดยตรงต่อการที่จะก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมของแต่ละบุคคลในรูปแบบต่าง ๆ อีกทั้งยังได้ทำการวิจัยโดยนาเอานักจิตวิทยาที่มีความหลากหลายมาสรุปรวมเป็นแนวคิดใหม่และได้ดัดแปลงแนวคิดทฤษฎี เหล่านั้นขึ้นมาใหม่ที่เป็นตัวแปรเพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือสำหรับวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ขึ้น ซึ่งสามารถสรุปได้เป็น 6 ปัจจัย ดังนี้

1. ความต้องการจริยธรรมในการทำงาน แนวคิดเกี่ยวกับความต้องการจริยธรรมในการทำงานเป็นแนวคิดของ Weber ซึ่งนักจิตวิทยาหลายคนได้อธิบายถึง แรงจูงใจต่อการกระทำให้บรรลุสิ่งหนึ่งสิ่งใด ว่ามาจากการเสริมแรงที่มีผลต่อการปฏิบัติงานโดยตรง ซึ่งอาจจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานอยากทำงานนั้น ก็คือการรวมเอาปัญหาหรือความลำบากในการทำงาน กับความต้องการที่จะทำให้สำเร็จมารวมเข้าด้วยกัน และยังเป็นความเข้าใจอันเนื่องมาจากแรงจูงใจในเรื่องทัศนคติของแต่ละบุคคลต่อสิ่งนั้น ๆ ที่อาจจะมีอำนาจเหนือกว่า ค่านิยมทัศนคติและพฤติกรรม

2. ความต้องการค่าตอบแทน ความต้องการนี้เป็นแรงเสริมภายนอก หรือเป็นสิ่งที่ยึดหลักบนคุณสมบัติในการส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจ ซึ่งเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับสิ่งของรางวัลและผลตอบแทน ซึ่งนักจิตวิทยาที่ศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้ให้ความสนใจน้อยมาก และถูกจัดอยู่ในความต้องการขั้นพื้นฐาน หรือความต้องการอันดับแรกของ Maslow ดังนั้น ในองค์กรที่มีระดับชนชั้นลดหลั่นกันก็จะมีความต้องการที่เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางสังคมด้วย

3. ความต้องการแสวงหามาตรฐานที่ดีเลิศ McClelland ได้ให้คำจำกัดความ ไว้ว่า ความต้องการแสวงหามาตรฐานที่ดีเลิศ หมายถึง การกระทำที่เป็นการแข่งขัน หรือต้องการเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ดีเลิศกับความสามารถอย่างใดอย่างหนึ่งที่ดีที่สุดของตนเอง และจะต้องทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุดยิ่ง ๆ ขึ้นไป

4. ความต้องการแข่งขันในการทำงาน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า เป็นลักษณะของความพอใจ หรือเป็นลักษณะของความต้องการที่จะแข่งขันกับคนอื่น และต้องการไปให้ถึงเป้าหมายของการได้รับชัยชนะ ซึ่งจะตรงข้ามกับความต้องการแข่งขันกับตนเองของ McClelland ที่เป็นการแข่งขันกับผู้อื่นกับมาตรฐานหนึ่ง ๆ ที่ตนเองได้วางเอาไว้ และเป็นความต้องการแข่งขัน ที่มีความเกี่ยวข้องกับเรื่องของการยกย่องทางสังคม และยังเกี่ยวข้องกับพฤติกรรม หรือ ลักษณะนิสัยของมนุษย์ด้วย

5. ความต้องการที่จะมีสถานภาพที่สูงขึ้น เป็นลักษณะของแรงจูงใจอย่างหนึ่งของบุคคลที่มีความต้องการที่จะได้ตำแหน่งสถานภาพทางสังคมขององค์กร ที่มีระดับขึ้นเพื่อให้ตนเองมีสถานภาพที่สูงขึ้น และยังคงครอบคลุมถึงความประสงค์หรือความต้องการจะมีลักษณะที่เด่น หรือต้องการเป็นผู้นำ ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นสิ่งที่ปิดกั้นลักษณะนิสัย หรือพฤติกรรมของบุคคลที่อยู่ในสังคมองค์กรที่เป็นระดับชั้นลดหลั่นกันอยู่แล้ว

6. ความต้องการที่จะเอาชนะปัญหาต่าง ๆ เป็นอีกเรื่องที่บางคนอาจมองในรูปของการแข่งขันแต่ความเป็นจริงไม่ใช่เพราะความต้องการเอาชนะปัญหาและความยุ่งยากต่าง ๆ ซึ่งมันเป็นสิ่งกระตุ้นให้เกิดคุณสมบัติของการแก้ปัญหาการเผชิญกับภาระงานที่ยุ่งยาก ซับซ้อน เพื่อที่จะต้องการทำให้สิ่งนั้นประสบความสำเร็จและบางครั้งในการแข่งขันที่สูงนี้ ยังจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่น่าจะเอามาใช้เป็นการแก้ปัญหาที่เข้าใกล้กับชีวิตความเป็นอยู่จริงได้อีกด้วย

จากทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นปัจจัยที่สำคัญของการเรียนรู้ เพราะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะเป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลมีความมุ่งมั่นมานะพยายามอดทนที่จะทำงานให้สำเร็จโดยบุคคลจะมีเป้าหมายและมักจะเป็นเป้าหมายที่มีมาตรฐานสูงมีความทะเยอทะยานและแผนการทางงานของตนเองอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้และแม้ว่าบุคคลจะพบปัญหาอุปสรรคบุคคลจะไม่ย่อท้อแต่กลับมีความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคต่างๆ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้

กรองกาญจน์ ด้านรัตนะ (2557) ได้ให้ความหมายของความสำเร็จในอาชีพไว้ว่า การที่บุคคลรับรู้ความสำเร็จของตนเองในด้านหน้าที่การงาน โดยพิจารณาจากการได้เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่งงาน การขึ้นเงินเดือน การมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมงาน หัวหน้างานและบุคคลอื่น ๆ ในองค์กร รวมไปถึงการที่บุคคลได้ทำงานที่มี ความหลากหลาย สามารถมีส่วนร่วมในงานได้อย่างเต็มที่ มีอิสระในการทำงาน ก่อให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจในงานที่ทำ

Lau and Shaffer (1999) ได้ให้ความหมายของความสำเร็จในอาชีพไว้ว่า เป็นเส้นทางเดินของชีวิตที่จะตอบสนองต่อความต้องการประสบความสำเร็จ และการมีอำนาจ เพื่อเพิ่มคุณภาพและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของชีวิต

Seibert & Kraimer (2001) ได้ให้ความหมายของความสำเร็จในอาชีพไว้ว่า ประสพการณ์ที่เป็นผลบวกของการทำงานที่ผ่านมารวมกับผลบวกทางจิตใจที่บุคคลสามารถรับรู้ได้ด้วยตนเอง

Harris & Ogbonna (2006) ได้ให้ความหมายของความสำเร็จในอาชีพไว้ว่า ความจริงที่เกิดขึ้นหรือการรับรู้ของตัวบุคคลในความสำเร็จที่ได้รับมาจากผลของประสพการณ์ในการทำงานของแต่ละบุคคล

จากความหมายของความสำเร็จในอาชีพที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความสำเร็จในอาชีพหมายถึง การรับรู้ของบุคคลเกี่ยวกับอาชีพการทำงานที่ก่อให้เกิดผลบวกทางจิตใจ ซึ่งมาจากประสบการณ์ในการทำงานของบุคคล โดยรับรู้ถึงความพึงพอใจในการทำงาน การได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมงาน ความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และรายได้ที่เพิ่มขึ้น ที่ก่อให้เกิดความสุขความพึงพอใจในสิ่งที่ตนได้รับ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ ทีมชาติไทย ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน และคำนวณกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของ (Cochran, 1977) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จากสูตรการคำนวณข้างต้นได้ขนาดตัวอย่างจำนวนประชากร 384 ตัวอย่าง และได้เพิ่มจำนวนตัวอย่างเข้าไปอีก 16 ตัวอย่างเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังนั้นงานวิจัยนี้จะใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 400 ตัวอย่าง โดยใช้วิธีแบบตามสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยเครื่องมือคือแบบสอบถาม แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ t-test, F-test สำหรับวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ย และ สถิติ regression สำหรับทดสอบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ประกอบการอภิปรายผลการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 230 คน (ร้อยละ 57.5) มีช่วงอายุ 21 – 30 ปี จำนวน 250 คน (ร้อยละ 62.5) ส่วนใหญ่การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 222 คน (ร้อยละ 55.5) มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 25,000 บาท จำนวน 241 คน (ร้อยละ 60.3) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรักบี้เป็นเวลา 2 – 5 ปี จำนวน 222 คน (ร้อยละ 55.5)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านความทะเยอทะยาน	4.33	.67	มากที่สุด
2. ด้านความขยันขันแข็ง	4.13	.65	มาก
3. ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง	4.21	.71	มากที่สุด
4. ด้านความต้องการ การตัดสินใจของตนเอง	4.21	.63	มากที่สุด
5. ด้านความกระตือรือร้น	4.27	.70	มากที่สุด
รวม	4.23	.53	มากที่สุด

ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านความทะเยอทะยาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 รองลงมา คือ ด้านความกระตือรือร้น ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง และด้านความต้องการตัดสินใจของตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 และ 4.21 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความขยันขันแข็ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 ตามลำดับ

ด้านความทะเยอทะยาน โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาข้อเรียงรายลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ท่านชอบทำงานที่มุ่งมั่นความสำเร็จมากกว่าหลีกเลี่ยงความล้มเหลว ท่านชอบคิดค้นวิธีการ เทคนิคในการฝึกซ้อมใหม่ ๆ เนื่องจากเป็นสิ่งที่ยากและมีความท้าทาย ท่านคิดว่าสิ่งที่ยาก คือ สิ่งที่มีคุณค่าและน่าทำ เมื่อท่านมีโอกาสดึงลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ท่านจะตัดสินใจที่จะทำให้ตัวท่านมีคุณค่าเพิ่มขึ้น และเมื่อท่านเจอปัญหาและอุปสรรคเฉพาะหน้า ท่านสามารถตัดสินใจภายใต้หลักเหตุและผลทันที มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49, 4.36, 4.29, 4.27 และ 4.25 ตามลำดับ

ด้านความขยันขันแข็ง โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อเรียงรายลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ท่านชอบที่จะเจอปัญหาและอุปสรรค เพื่อที่ท่านจะได้หาทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาความสามารถของตนเองได้อย่างสูงสุด เมื่อท่านทราบว่าผลงานของท่านไม่เป็นที่น่าพอใจ ท่านจะมีความพยายามในการฝึกซ้อมมากยิ่งขึ้น ท่านมีการฝึกซ้อมอย่างหนักและฝึกนอกเวลา เพื่อให้ทักษะของท่านได้มาตรฐาน เมื่อท่านเจอปัญหาและอุปสรรค ท่านจะไม่ย่อท้อ ไม่ลดละความพยายามจนกว่าจะประสบความสำเร็จตามที่ตั้งไว้ และท่านมีความตั้งใจทุกครั้งที่ได้ฝึกซ้อมกีฬารักบี้ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในอาชีพของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19, 4.16, 4.13, 4.11 และ 4.05 ตามลำดับ

ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาข้อเรียงรายลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ เมื่อท่านตัดสินใจลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้ว ท่านจะทำให้สำเร็จ และท่านมีความรับผิดชอบหน้าที่ที่ท่านได้รับอย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และ 4.22 สำหรับข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านมีความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาปรับปรุงผลการฝึกซ้อมของท่านให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และท่านกล้าที่จะรับผิดชอบในความผิดพลาดจากการแข่งขันของท่าน และท่านสามารถแบ่งเวลาในการทำงานกับเวลาส่วนตัวได้เป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 เท่ากันทั้งสองข้อ

ด้านความกระตือรือร้น โดยรวม อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาข้อเรียงรายลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่าด้านที่มีค่ามากที่สุด คือ ท่านมีการเปรียบเทียบระหว่างความสามารถของท่านและคู่แข่ง เพื่อที่จะพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย 4.27 ท่านต้องการที่จะมีอนาคตที่ก้าวไกลและเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง และเมื่อท่านทราบถึงผลการตัดสินใจของท่าน ท่านจะสามารถยอมรับและนำมาพัฒนาแก้ไข ปรับปรุงให้ดีขึ้นกว่าเดิม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 เท่ากันทั้งสองข้อ สำหรับข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ท่านต้องการมีผลงานที่ดีเด่น เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับและชื่นชม และท่านรู้สึกภาคภูมิใจทุกครั้งที่ท่านมีผลงานดีกว่าคู่แข่ง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และ 4.16 ตามลำดับ

ความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย พบว่า ส่วนใหญ่เห็นด้วยมากที่สุดกับท่านได้รับผลการประเมินการฝึกซ้อมอยู่ในระดับที่ดี และเมื่อพิจารณาแบบสอบถาม

เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ท่านได้รับการประเมินการฝึกซ้อมอยู่ในระดับที่ดี ท่านกับเพื่อนร่วมงานของท่าน สามารถทำงานร่วมกันได้เป็นอย่างดี ท่านสามารถจัดการกับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกซ้อมด้วยตัวท่านเองได้ ท่านได้รับความชื่นชมและเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น ท่านได้รับความไว้วางใจจากหัวหน้าทีมกีฬารักบี้ของท่าน และการเป็นนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทยสามารถบ่งบอกได้ถึง ความก้าวหน้าและความรับผิดชอบของท่าน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.34, 4.26, 4.25, 4.24, และ 4.22 สำหรับข้อคำถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ค่าตอบแทนที่ท่านได้รับจากอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทยมีความเหมาะสม ท่านได้รับโอกาสในการเลื่อนตำแหน่งในทีมระดับที่สูงขึ้น ท่านได้รับสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เป็นสิ่งตอบแทนนอกเหนือจากเงินเดือนประจำ และท่านคิดว่าได้ก้าวหน้าถึงเป้าหมายในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย ตามที่ท่านได้ตั้งไว้ภายในระยะเวลาที่กำหนด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.16, 4.14, 4.13 และ 4.12 ตามลำดับ

สรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทยต่างกัน พบว่า นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทยที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทยต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่สำหรับเพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์ต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประกอบด้วย ด้านความทะเยอทะยาน ด้านความขยันขันแข็ง ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านความต้องการตัดสินใจของตนเอง และด้านกระตือรือร้น มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัย เรื่อง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. จากการศึกษาปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทยต่างกัน พบว่า นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทยที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทยต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่สำหรับเพศ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จาครนธ์ ลิ้มหัน และภาควิชา รัตนโรจนกุล (2562) ได้ศึกษาแรงจูงใจในการตัดสินใจเล่นกีฬาฟุตบอลอาชีพ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศ อายุ ระดับ

การศึกษา รายได้ และประสบการณ์ ที่แตกต่างกัน มีการตัดสินใจเล่นกีฬาฟุตบอลอาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. จากการศึกษาปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประกอบด้วย ด้านความทะเยอทะยาน ด้านความขยันขันแข็ง ด้านความรับผิดชอบต่อนตนเอง ด้านความต้องการ การตัดสินใจของตนเอง และด้านความกระตือรือร้น มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ เสมรสสุวรรณ (2559) ได้ศึกษา การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในนักเรียนที่ประสบความสำเร็จของนักเรียนโรงเรียนกีฬา สังกัดสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในนักเรียนที่ประสบความสำเร็จของนักเรียนโรงเรียนกีฬา สังกัดสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความสำเร็จของนักเรียนโรงเรียนกีฬา สังกัดสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จำแนกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับความสำเร็จของนักเรียนโรงเรียนกีฬา โดยแยกแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 8 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการยอมรับ 2. ด้านการทำงานเป็นทีม 3. ด้านสมรรถภาพ 4. ด้านกิจกรรมทางสังคม 5. ด้านความตื่นตัวและความสนุกสนาน 6. ด้านการแสดงออก 7. ด้านการมีส่วนร่วม 8. ด้านการพัฒนาทักษะ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1) ด้านความทะเยอทะยาน ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมนักกีฬา หรือทุนสนับสนุน นักกีฬาที่มีความทะเยอทะยาน ในการฝึกฝน ฝึกซ้อม เพื่อต้องการที่จะพัฒนาความสามารถและพัฒนา ศักยภาพของตนเองได้อย่างสูงสุด

2) ด้านความขยันขันแข็ง ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการฝึกฝน และฝึกซ้อมนักกีฬาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ให้นักกีฬาได้เจอกับปัญหา และอุปสรรคที่หลากหลาย ในการที่จะพัฒนาศักยภาพของนักกีฬา ให้สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

3) ด้านความรับผิดชอบต่อนตนเอง ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการมอบหมายภาระหน้าที่ที่ต้อง รับผิดชอบให้กับนักกีฬาไว้อย่างชัดเจน เพื่อที่จะให้นักกีฬาได้รับรู้ถึงภาระหน้าที่ของตนเองและรับผิดชอบต่อ ตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

4) ด้านความต้องการการตัดสินใจของตนเอง ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการให้อำนาจในการตัดสินใจสำหรับนักกีฬาในการที่จะกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อที่จะให้นักกีฬาได้เจอสถานการณ์หรือเหตุการณ์จริง และจะทำให้ให้นักกีฬาสามารถลงมือปฏิบัติได้จนสำเร็จ

5) ด้านความกระตือรือร้น ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการสร้างแรงจูงใจให้กับนักกีฬาในปัจจัย ต่างต่าง ๆ เช่น รางวัล หรือผลตอบแทนสำหรับภารกิจนั้น ๆ ให้กับนักกีฬา เพื่อสร้างแรงกระตุ้น และความ กระตือรือร้นในการฝึกซ้อมให้มากขึ้น เพื่อที่จะนำไปสู่ความสำเร็จได้ในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไป ควรศึกษาเพิ่มเติมในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเป็นการเจาะข้อมูลเชิงลึก และให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น
- 2) อาจมีการศึกษาเพิ่มเติมในปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย กรณีศึกษา นักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย เพื่อให้ทราบถึงความแตกต่างของแต่ละปัจจัยแล้วสามารถนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจในเรื่องอื่น ๆ ได้
- 3) อาจมีการศึกษาข้อมูลให้ลึกซึ้งกว่าเดิม โดยใช้ข้อมูลรายย่อยของปัจจัยที่ศึกษามาศึกษา เช่น ปัจจัยด้านความทะเยอทะยาน ที่มีผลต่อความสำเร็จในอาชีพนักกีฬารักบี้ทีมชาติไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก และสามารถนำข้อมูลไปใช้ได้ตรงจุด

เอกสารอ้างอิง

- กรองกาญจน์ ด่านรัตน์. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้คุณภาพชีวิตในการทำงาน การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการรับรู้ความสำเร็จในอาชีพของกลุ่มชายรักชาย ที่เป็นบุคลากรในหน่วยงานรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- การกีฬาแห่งประเทศไทย. (2564). *แผนยุทธศาสตร์การกีฬาแห่งประเทศไทย*. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564, จาก <https://www.sat.or.th/aboutus/>
- จาครนต์ ลิ้มหัน และภาคภูมิ รัตนโรจนากุล. (2562). แรงจูงใจในการตัดสินใจเล่นกีฬาฟุตบอลอาชีพ. *วารสารสุขศึกษา พลศึกษา และสันทนาการ*, 45(1), 1-13.
- ณัฐพงษ์ ชูทัย. (2559). *ความหมายของการจูงใจและแรงจูงใจ*. ค้นเมื่อ 26 มีนาคม 2564, จาก <https://nuttapong.wikispaces.com>
- เพลินพิศ วิบูลย์กุล. (2558). *แรงจูงใจ Motives*. ค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2564, จาก <http://www.bangkok.go.th/training/page/sub/5280/Book-Briefing>
- อนันต์ เสมรสวรรณ. (2559). *การศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในนักเรียนที่ประสบความสำเร็จของนักเรียนโรงเรียนกีฬา สังกัดสถาบันการพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต)*. สถาบันการพลศึกษา.
- Cassidy, T., and Lynn, R. (1989). A Multifactorial approach to Achievement Motivation: The Development of a Comprehensive Measure. *Journal of Occupational Psychology*, 62(4), 301-312.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling Techniques*. (3rd ed.). New York: John Wiley and Sons Inc.
- Harris, L. C., & Ogbonna, E. (2006). Approaches to career success: an exploration surreptitious career-success strategy. *Human resource management*, 45(1), 43-65.

- Lau, V. P., & Shaffer, M. A. (1999). Career success: the effects of personality. *Career Development International*, 4(4), 225-231.
- McClelland, D. C. (1953). *The Achievement Motive*. New York: Appleton Centurycrofts.
- Rabideau, T. S. (2005). *Effects of achievement motivation on behavior*. Retrieved 20 March 2021, from <http://www.personalityresearch.org/papers/rabideau.html>
- Seibert, S. E., & Kraimer, M. L. (2001). The Five-Factor Model of Personality and Career Success. *Journal of Vocational Behavior*, 58(1), 1-21.
- Weiner, B. (1973). Attribution theory achievement motivation and the education process. *Review of Education Research*, 42(2), 205-215.

ศักยภาพทางนวัตกรรมที่มีต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชี
ที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร

The innovation potential towards the accounting firm model
development of authorized representatives of the Revenue Department

ศิริรัตน์ พ่วงแสงสุข¹, รัตนาวลี ไม้สัก², และนิพล แก่นโกลม

Sirirat Pounsangsuk¹, Rattनावalee Maisak² and Nipon Kankomon³

^{1,2,3}คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

^{1,2,3}Faculty of Business Administration, Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Thailand

E-mail: sirirat.p@rmutp.ac.th¹

Received: 2022-3-17; Revised: 2022-3-29; Accepted: 2022-3-30

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาศักยภาพทางนวัตกรรมที่มีต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าของสำนักงานบัญชี ผู้นำองค์กร หรือผู้บริหารของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 44 คน ใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์แบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางนวัตกรรมมีผลต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชี ในระดับมากที่สุด โดยศักยภาพทางนวัตกรรมด้านการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้ และด้านกลยุทธ์ ตามลำดับ ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ รองลงมาคือ ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และ ด้านการปฏิบัติงานตามลำดับ

คำสำคัญ: ศักยภาพทางนวัตกรรม, การพัฒนารูปแบบ, สำนักงานบัญชี

Abstract

The purpose of this research is to study the innovation potential towards the development of accounting firm representatives licensed by the Revenue Department. The sample group used in the research was the owners of the accounting firms, organizational leaders, or executives of the accounting firms that were authorized by the Revenue

Department. Forty-four questionnaires were used as a tool for data collection in Bangkok. Descriptive statistics and multiple regression analysis were employed.

The research found that, overall, there were opinions about the innovation potential affecting the model development of the accounting firms. The innovation potential in resource utilization was rated the highest, followed by the learning and the strategies respectively. As for the overall opinions on the model development of the accounting firms, the highest-rated ones were ethic requirements, followed by monitoring and operation respectively.

Keywords: Innovation Potential, Model Development, Accounting Firm

บทนำ

ปัจจุบันภาครัฐและภาคเอกชนได้พยายามสร้างศักยภาพทางนวัตกรรม และสร้างความเป็นมืออาชีพให้แก่ธุรกิจ กฎเกณฑ์สำคัญที่จะนำธุรกิจให้เติบโตและประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารต้องปรับปรุงความสามารถขององค์กรให้ไปอย่างมีนวัตกรรม ภายใต้ภาวะเศรษฐกิจและการเมืองที่ไม่แน่นอนในปัจจุบัน อีกทั้งการแข็งค่าของเงินบาท ทำให้ผู้ประกอบการต่างหาวิธีการในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อความอยู่รอดขององค์กร แต่ภาวะการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นปัจจัยภายนอกที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของผู้ประกอบการ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องให้ความสำคัญกับปัจจัยภายในซึ่งเป็นสิ่งที่ควบคุมได้ ปัจจัยภายในประการหนึ่งขององค์กรที่ปฏิเสธไม่ได้ว่ามีส่วนในการพัฒนาองค์กรให้เจริญรุ่งเรือง คือ นวัตกรรม ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ตั้งใจไว้ ถือเป็นความสำเร็จขององค์กร โดยการกระทำเป็นตัวก่อให้เกิดการบรรลุความสำเร็จเป็นความหวังเป็นผลลัพธ์ที่ต้องการให้เกิดความสำเร็จ มีความหมายตรงกันข้ามกับความล้มเหลว (กนิษฐา ปะบุตร, 2550, 24) ซึ่งความสำเร็จขององค์กรขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหลาย ๆ เงื่อนไข คือ เงื่อนไขเกี่ยวกับองค์กรและเป้าหมาย เงื่อนไขเกี่ยวกับผู้บริหารระดับสูง เงื่อนไขเกี่ยวกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง เงื่อนไขเกี่ยวกับองค์กรหน่วยเหนือ และเงื่อนไขเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (สุนันทา เลาहनนท์, 2551, 229–231) โดยมีการวัดผลการดำเนินงานแบบดุลยภาพ (Balance Scorecard: BSC) มาวัดความสำเร็จขององค์กร ซึ่งมีมุมมองอยู่ 4 ด้าน คือ ด้านลูกค้า ด้านกระบวนการภายใน ด้านการเรียนรู้และพัฒนา และ ด้านการเงิน สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อผู้บริหารให้ความสำคัญและสนับสนุนในเรื่องของการสร้างความแตกต่าง โดยการนำประสบการณ์จากการปฏิบัติงานในอดีต พร้อมทั้งให้พนักงานมีการฝึกฝนแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันเพื่อเกิดความรู้และนวัตกรรมใหม่ ๆ โดยมีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม การค้า และการบริการได้ทั้งในรูปของโอกาสและอุปสรรค การเปิดเสรีทางการค้าบริการ ด้านบัญชี ในรูปแบบการให้ต่างชาติเข้ามาจัดตั้งหน่วยธุรกิจเพื่อให้บริการด้านการบัญชี และการนำเข้าบุคลากรต่างชาติที่มีฝีมือเข้ามาในประเทศได้อย่างเสรี และไม่มีข้อจำกัดในการที่คนไทยจะไปใช้บริการด้านการบัญชีในต่างประเทศ ส่งผลให้วิชาชีพการบัญชีของไทย จำเป็นต้องมีการพัฒนาและปรับตัวให้มีคุณภาพเพื่อเพิ่มโอกาส

ในการแข่งขันกับนานาประเทศการส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพการบัญชีของไทยต้องคำนึงถึงปัญหาภายในประเทศประกอบกับต้องดำเนินการให้มีแนวทางปฏิบัติที่เป็นสากล ซึ่งมุ่งเน้นการยกระดับมาตรฐานของวิชาชีพเพื่อรองรับผลกระทบของการเปิดเสรีด้านการค้าบริการ

ประเทศไทยได้เปิดเสรีด้านการทำบัญชี ทำให้สำนักงานบัญชีในปัจจุบันอยู่ในสภาวะการณ์ที่มีการแข่งขันกันสูง รวมถึงยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาควบคุมและสอดส่องการทำบัญชีให้เป็นไปตามกฎหมายที่กำหนด ดังนั้นสำนักงานบัญชีจะต้องมีการพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน เพื่อสร้างข้อได้เปรียบจากคู่แข่ง สำนักงานบัญชีจึงมีบทบาทสำคัญในการรองรับกับความต้องการของธุรกิจต่างๆ ดังกล่าว แต่การที่สำนักงานบัญชีจะสร้างความเชื่อถือให้กับองค์กรธุรกิจที่จะใช้บริการได้นั้น สำนักงานบัญชีควรมีรูปแบบการบริหารจัดการในการประกอบกิจการด้านการทำบัญชี รวมถึงการให้คำปรึกษาทางด้านบัญชี ภาษีอากร การวางระบบบัญชีและบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง สำนักงานบัญชีต้องมีความรู้ความเข้าใจในงานที่ให้บริการอย่างลึกซึ้งพอที่จะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจด้วยการให้บริการที่มีรูปแบบการบริหารจัดการและกระบวนการที่เป็นเลิศสู่ความเป็นสากล (ปิยธิดา สายสุทธิ, 2554)

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศักยภาพทางนวัตกรรม เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าขององค์กรจากการใช้ทรัพยากรในองค์กรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร ในประเทศไทย รวมถึงการเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการสู่ความเป็นสากลและความก้าวหน้าในวิชาชีพบัญชีและคุณภาพในการให้บริการและการบริหารจัดการองค์กรที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพทางนวัตกรรมที่มีต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร
2. เพื่อศึกษาการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร

สมมติฐานการวิจัย

ศักยภาพทางนวัตกรรมมีผลต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ตัวแปรต้นและตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัย มีดังนี้

- 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ศักยภาพทางนวัตกรรม ประกอบด้วย ศักยภาพด้านการเรียนรู้ ศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนา ศักยภาพด้านการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ศักยภาพด้านการตลาด ศักยภาพด้านองค์กร และศักยภาพด้านกลยุทธ์

2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร ประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารของสำนักงานบัญชี ด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และด้านการจัดการเอกสาร

2. ขอบเขตด้านประชากร

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าของ ผู้นำองค์กร หรือผู้บริหารของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร จำนวน 44 คน (กรมสรรพากร, รายชื่อสำนักงานบัญชีตัวแทนที่ได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร, 2559)

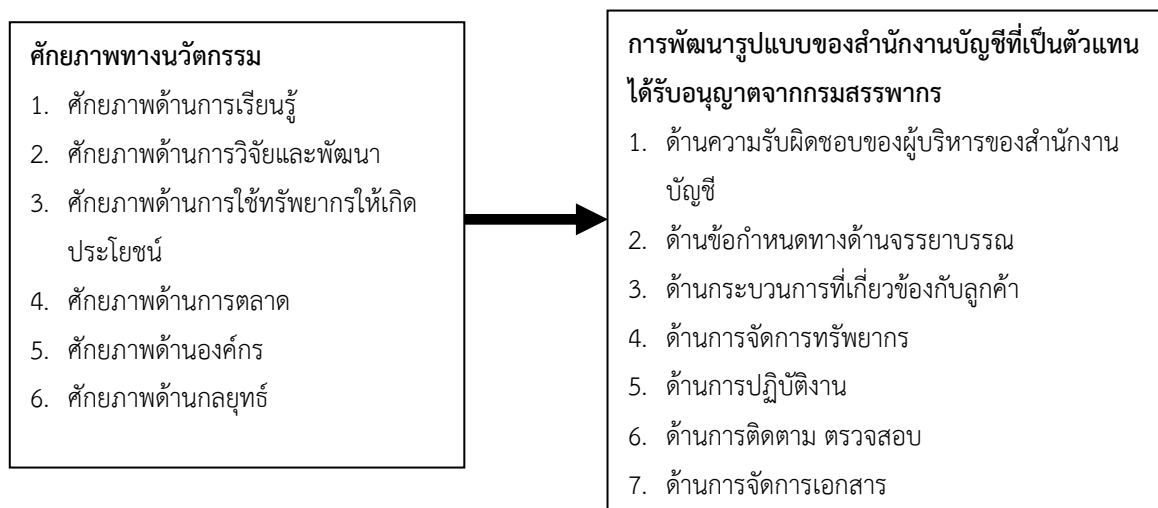
2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าของ ผู้นำองค์กร หรือผู้บริหารของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร โดยใช้จำนวนประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ขอบเขตด้านพื้นที่ พื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานประกอบการสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนมกราคม-มีนาคม พ.ศ. 2562

การนำไปใช้ประโยชน์ในด้านวิชาการ เพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาการนำนวัตกรรมที่เกิดขึ้นมาใช้ในการบริหารจัดการภายในสำนักงานบัญชีในประเทศไทยให้เกิดประสิทธิผลคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด และนำไปสู่การพัฒนาองค์กรในด้านทรัพยากรบุคคลในองค์กรเพื่อนำไปสร้างข้อได้เปรียบทางการแข่งขันทางธุรกิจต่อไป

ผู้ที่นำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ผู้บริหาร สำนักงานบัญชี และนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาและไปประกอบอาชีพด้านบัญชี

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

ประวัติและความเป็นมาของการบัญชี

นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ (2551:1) กล่าวว่า การบัญชีมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องและยาวนานประมาณ 5,000 ปี แต่การบัญชีมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วและเป็นที่ยอมรับกันในยุคปัจจุบันประมาณ 100 ปีมาแล้ว วิวัฒนาการดังกล่าวเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจสังคม กฎหมาย และการเมืองที่เปลี่ยนไปตามช่วงเวลาที่ผ่านมาสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจส่งผลให้รูปแบบการประกอบธุรกิจการค้าเปลี่ยนแปลงไป เช่น เปลี่ยนจากระบบของแลกของ (Barter System) มาเป็นการผลิตและซื้อขายด้วยการใช้เงินตรา (Money) เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนการศึกษาพัฒนาการทางการบัญชีจะช่วยให้เข้าใจได้ดีขึ้นถึงเหตุผลความเป็นมาของการบัญชีที่เกิดขึ้นแล้วในอดีต ที่กำลังเกิดขึ้นในปัจจุบัน และที่คาดว่าจะเกิดในอนาคตจากการศึกษาประวัติของการบัญชีที่เกิดขึ้นในต่างประเทศ อีกทั้งยังช่วยให้เข้าใจถึงพัฒนาการทางการบัญชีของประเทศไทยซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากต่างประเทศด้วย

การบัญชีของประเทศไทยมีการพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องตามลำดับเวลา ดังนี้ (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2551)

ในสมัยกรุงสุโขทัยมีการค้าขายอย่างเสรี การจดบันทึกบัญชีอยู่คู่กับการทำมาค้าขายแต่การบันทึกบัญชีในสมัยสุโขทัยเป็นการบันทึกช่วยจำกันลืมนมากกว่าที่จะเป็นการจดบันทึกบัญชีอย่างเป็นระบบ ต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองได้มีการตราพระราชบัญญัติลักษณะเข้าหุ้นส่วนและบริษัทรัตนโกสินทร์ศก 130 (พ.ศ. 2455) พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้ บริษัทจำกัด ต้องจัดทำบัญชีและมีผู้สอบบัญชีตรวจสอบ ซึ่งกำหนดให้บริษัทจำกัดเท่านั้นที่ต้องจัดทำบัญชีในปี พ.ศ. 2467 พระราชบัญญัติลักษณะเข้าหุ้นส่วนและบริษัทรัตนโกสินทร์ศก 130 ถูกยกเลิกและประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 3 ลักษณะ 22 ว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท ซึ่งมีข้อกำหนดให้บริษัทต้องจัดให้มีการบันทึกบัญชีจำนวนเงินรับ จ่าย และรายการอันเป็นเหตุให้รับหรือจ่ายนั้น และจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน รวมทั้งบัญชีกำไรขาดทุนอย่างน้อยปีละครั้งงบแสดงฐานะการเงินจะต้องมีผู้สอบบัญชีตรวจสอบเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นผลให้เกิดความตื่นตัวทางด้านเศรษฐกิจ ในปี พ.ศ. 2482 รัฐบาลได้ออกประมวลรัษฎากรมาบังคับใช้จัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรสุทธิสำหรับปี และจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาโดยประเมินจากยอดรายได้ และมีการตราพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2482 เพื่อกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องจัดทำบัญชี ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีตามประมวลรัษฎากรพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2482 ถือเป็นกฎหมายการบัญชีฉบับแรกของประเทศไทย ซึ่งมีจุดมุ่งหมายหลัก 3 ประการได้แก่ เพื่อให้การจัดทำบัญชีของธุรกิจต่าง ๆ มีแนวทางแบบเดียวกัน เพื่อคุ้มครองประโยชน์และส่วนได้ส่วนเสียของผู้เกี่ยวข้อง และเพื่ออำนวยความสะดวกและเกิดความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี ซึ่งกฎหมายการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้บริษัท ห้างหุ้นส่วนและบุคคลธรรมดา ซึ่งประกอบธุรกิจที่กำหนดไว้ในกฎหมายต้องจัดทำบัญชีรวมถึงการลงรายการในบัญชีและปิดบัญชี การเก็บรักษาบัญชีและเอกสาร พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2482 ได้มีการปรับปรุงแก้ไขครั้งแรกในปี พ.ศ. 2496 และได้ปรับปรุงอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2515 ได้

ออกเป็นประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 (ปว 285) ซึ่งใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2515 ซึ่ง ปว 285 มีหลักการสำคัญสรุปได้ ดังนี้ (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจันทพร, 2551)

- 1) กำหนดให้บุคคลธรรมดา และนิติบุคคลที่ประกอบธุรกิจตามที่รัฐมนตรีกำหนดเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเป็นนิติบุคคลต้องจัดทำและยื่นงบการเงินต่อทางราชการ
- 2) กำหนดให้อธิบดีมีอำนาจกำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำ และรายการที่ต้องมีในบัญชี ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี
- 3) กำหนดให้งบแสดงฐานะการเงินต้องมีรายการย่อตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและงบแสดงฐานะการเงินต้องมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบ
- 4) กำหนดให้ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องเก็บรักษาบัญชี และเอกสารประกอบการลงบัญชีไว้ไม่น้อยกว่า 10 ปี

แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพทางนวัตกรรม

ชัยวัฒน์ ธนปัญญาพันธ์ (2552) ได้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรม หมายถึงวิธีการใหม่ ๆ ที่แปลกไปจากเดิมโดยอาจจะได้มาจากเดิมโดยอาจจะได้มาจากการคิดค้นพบวิธีการใหม่ ๆ ขึ้นมาหรือมีการปรับปรุงของเก่าให้เหมาะสมและสิ่งทั้งหลายเหล่านี้ได้รับการทดลอง พัฒนาจนเป็นที่เชื่อถือได้แล้วว่าได้ผลดีในทางปฏิบัติ ทำให้ระบบก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมีประสิทธิภาพขึ้น

Yam และ others (2004) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ศักยภาพทางนวัตกรรม หมายถึง การสื่อสารที่ดี ทั้งภายในและภายนอก การปฏิบัติงานด้านนวัตกรรมถือเป็นงานที่สำคัญของบริษัท การปฏิบัติตามแผนและกระบวนการควบคุมโครงการอย่างรอบคอบ ประสิทธิภาพในการพัฒนางาน และการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพสูง มีการมุ่งทางการตลาดที่เหมาะสม มีการบริการด้านเทคโนโลยีที่ดีกับลูกค้า การวางระบบทางเทคโนโลยีที่มีรหัสเฉพาะบุคคลและการจัดการที่มีคุณภาพสูงจากความหมายข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ศักยภาพทางนวัตกรรม หมายถึงการคิดค้น กระบวนการใหม่ๆ ที่นำมาปรับใช้ในองค์กรได้ โดยมีการพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือบริการ กระบวนการให้มีความแตกต่าง หลากหลายเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ การบริการมีการใช้ทรัพยากรขององค์กรให้เกิดประโยชน์มากที่สุด มีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ การสื่อสารในองค์กรที่รวดเร็ว มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับความเสี่ยงที่เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน

ลักษณะที่สำคัญของธุรกิจที่มีศักยภาพทางนวัตกรรม

ศักยภาพทางนวัตกรรมเป็นสิ่งสนับสนุนส่งเสริมให้ธุรกิจมีความได้เปรียบด้านการแข่งขันในตลาด นอกจากนั้นธุรกิจที่มีศักยภาพจะมีการปรับปรุงคุณภาพของการบริการให้ดีขึ้นสอดคล้องกับศักยภาพทางนวัตกรรมนั้น เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ความสามารถในการพัฒนาการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ธุรกิจที่มีการนำนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้จะช่วยสร้างชื่อเสียง ทำให้เป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับสู่การประสบความสำเร็จในธุรกิจ

ดังนั้น ธุรกิจที่มีศักยภาพทางนวัตกรรม มีตัวชี้วัดที่สำคัญ อยู่ 7 ด้าน คือ (Guan and Ma, 2003 อ้างถึงในปิยธิดา สายสุทธิ, 2554) โดยได้ให้ความหมาย ดังนี้

1) ศักยภาพด้านการเรียนรู้ (Learning Capability) หมายถึง การมีแนวโน้มของการพัฒนาการตรวจสอบเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบ มีการคำนึงถึงกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาในระยะยาวและระดับของเทคโนโลยีที่สำคัญ มีความสามารถในการแสวงหาเพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้ใหม่ ๆ มีความสามารถในการปรับนวัตกรรมใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของตลาดระหว่างประเทศมีความสามารถในการเรียนรู้จากประสบการณ์และความล้มเหลวในอดีต มีการประยุกต์ใช้ความรู้จากภายในและภายนอกกิจการมาเป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนา มีการสร้างจิตสำนึกในการเรียนรู้การทุ่มเทให้กับการเรียนรู้ และให้ความสำคัญกับการสะสมความรู้อย่างต่อเนื่องยาวนาน

2) ศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนา (Research and Development Capability) หมายถึง การคัดเลือกบุคลากรหรือการสร้างองค์กรที่หลากหลายเพื่อนำไปเป็นแนวคิดในการสร้างนวัตกรรมการเชื่อมโยงแผนการการพัฒนาบุคลากรกับแผนขององค์กรและประสิทธิภาพของเทคโนโลยี มีการคัดเลือกการทำงานข้ามสายงานของแผนงานพัฒนาใหม่ มีการตั้งเป้าหมายของโครงการ กำหนดลำดับขั้นตอนและมีการควบคุมการจัดการโครงการ มีการสร้างทีมงานที่จะทำโครงการข้ามสายงานอย่างชัดเจนมีผู้นำของทีมงานที่มีความสามารถและมีความเป็นผู้นำอย่างเพียงพอ มีเครื่องมือในการสื่อสารท่ามกลางบุคลากรฝ่ายพัฒนา มีวิธีการออกแบบที่มีความก้าวหน้า มีการผสมผสานระหว่างนวัตกรรมของกระบวนการบริการ ตามภาวะตลาด

3) ศักยภาพด้านการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ (Research and Development Capability) หมายถึง การให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรมนุษย์เป็นระยะ ๆ มีการคัดเลือกบุคลากรที่สำคัญเพื่อใช้ในแต่ละส่วนงาน มีการส่งเสริมการลงทุนด้านการผลิตนวัตกรรมอย่างสม่ำเสมอ มีการร่วมมือกับธุรกิจรายอื่น ๆ เพื่อช่วยลดต้นทุนด้านนวัตกรรม มีการใช้เทคโนโลยีจากภายนอกองค์กรอย่างคุ้มค่า มีความเข้าใจสมรรถนะทางเทคโนโลยีหลัก ๆ ของคู่แข่ง และมีการคาดการณ์แนวโน้มทางเทคโนโลยีใหม่ ๆ

4) ศักยภาพด้านการผลิต (Manufacturing Capability) หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในระยะแรก ๆ ของการพัฒนา มีการปรับรูปแบบการผลิตตามความต้องการของการออกแบบกระบวนการวิจัยพัฒนา มีการยกระดับเทคโนโลยีในการผลิต จัดทำที่ทันสมัย มีบุคลากรที่มีทักษะในการใช้อุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอเป็นระบบ มีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพสูงสุด และมีการลดต้นทุน

5) ศักยภาพด้านการตลาด (Marketing Capability) หมายถึง มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าในระยะยาวเพื่อที่จะได้เข้าใจความต้องการของลูกค้าที่แตกต่างกัน มีการสังเกตสถานการณ์ทางการตลาด มีการคัดเลือกและทดสอบแนวคิดใหม่ๆ แนวคิดด้านการบริการ ความชอบของลูกค้าเพื่อเป็นไปตามความต้องการของลูกค้า และเป้าหมายทางการแข่งขัน มีการควบคุมและจัดการเครือข่ายการกระจายสินค้า มีการให้บริการช่วยเหลือลูกค้า มีการเน้นความเชื่อมั่นในการบริการ

6) ศักยภาพด้านองค์กร (Organizational Capability) หมายถึง มีการปรับโครงสร้างขององค์กรให้ยืดหยุ่นไปตามแผนการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ มีการรวมศูนย์ทรัพยากรเกี่ยวกับการสร้างนวัตกรรมได้ มีการทำหน้าที่สอดคล้องกันระหว่างการวิจัยและพัฒนา การตลาดมีระบบส่งเสริมหรือมาตรการลงโทษพนักงาน มีการให้อิสระในการทำงานแก่ผู้จัดการระดับล่างมีการปรับตัวและตอบสนอง ต่อสิ่งแวดล้อมภายนอก มีการ

แลกเปลี่ยนข้อมูลและการติดต่อสื่อสารกันระหว่างองค์กรที่ทำงานแตกต่างกัน มีการสื่อสารกับลูกค้า ให้ความสำคัญกับกฎของการรักษาระบบมีการสร้างระบบตัวชี้วัดขององค์กร และมีการสร้างระบบการควบคุม ภาวะหนี้สินของกิจการ

7) ศักยภาพด้านกลยุทธ์ (Strategic Capability) หมายถึง การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารระดับสูง มีความเข้าใจเป้าหมายหลักทางเทคโนโลยีและความสามารถหลักของผู้บริหารระดับสูง มีการเชื่อมโยงระหว่างกลยุทธ์ด้านเทคโนโลยีกับกลยุทธ์ด้านธุรกิจ มีระบบการตัดสินใจที่ก้าวหน้ามีการสร้างจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของกิจการรวมถึงการสร้างนวัตกรรมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมอย่างแท้จริง ยอมรับความเสี่ยง และปัญหาที่อาจเกิดขึ้น มีความเข้าใจต่อตำแหน่งของการแข่งขันอย่างถ่องแท้ มีความเข้าใจแนวโน้มการพัฒนาทางเทคโนโลยีของอุตสาหกรรม มีการตระหนักถึงคู่แข่งจากต่างประเทศ มีการปรับกลยุทธ์ด้านนวัตกรรมให้มีความสอดคล้องกันมีความเข้าใจในผลกระทบด้านต่างๆ ของปัจจัยภายนอกองค์กร และให้ความสำคัญกับคุณค่าของการเรียนรู้จากลักษณะสำคัญของธุรกิจที่มีศักยภาพทางนวัตกรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าของ ผู้นำองค์กร หรือผู้บริหารของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร จำนวน 44 คน (กรมสรรพากร, 2559)

2) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าของ ผู้นำองค์กร หรือผู้บริหารของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร โดยใช้จำนวนประชากรทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสำนักงานบัญชี ประกอบด้วย รูปแบบกิจการ ทุนเริ่มต้นที่ใช้ในการประกอบกิจการ จำนวนพนักงาน ระยะเวลาในการดำเนินงาน และสถานที่ตั้งของสำนักงานบัญชี ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับศักยภาพทางนวัตกรรม ประกอบด้วย ศักยภาพด้านการเรียนรู้ ศักยภาพด้านการวิจัยและพัฒนา ศักยภาพด้านการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ ศักยภาพด้านการตลาด ศักยภาพด้านองค์กร และศักยภาพด้านกลยุทธ์ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่ามาตรฐานแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร ประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารของสำนักงานบัญชี ด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ด้านการจัดการทรัพยากร ด้านการปฏิบัติงาน ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และด้านการจัดการเอกสาร ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบแบบมาตราส่วนประมาณค่ามาตรฐานแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยได้แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 ถึง 3 ได้แบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดระดับคะแนนให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณา(กุลชลี เวชสาร, 2550, 47)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและตรวจสอบเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1. การทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) เพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความตรงทางเนื้อหา ความครอบคลุมของข้อคำถาม ความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษา และรูปแบบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดรวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงข้อคำถาม

2. การทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเข้าใจตรงกัน และตอบแบบสอบถามได้ตามความจริงได้ทุกข้อ วิธีการทดสอบความเชื่อถือได้ โดยนำไปทดลองใช้ (Try-Out) และนำแบบสอบถามมาทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha Cronbach Method) ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นมีค่ามาตรฐานมากกว่า 0.7 เป็นเกณฑ์ที่สามารถยอมรับได้ (บุญใจ ศรีสถิตย่นรากร, 2550)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำแบบสอบถามแจกให้กับเจ้าของ ผู้นำองค์กร หรือผู้บริหารของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร จำนวน 44 คน

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการค้นคว้ารวบรวมงานวิจัย บทความ วารสาร เอกสารการสัมมนา สถิติในรายงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชน นำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. วิธีการจัดการข้อมูล เมื่อเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้แล้ว จึงทำการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามทั้งหมด และทำการลงรหัส (Coding) เพื่อนำไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์โดยประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS

2. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง

2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

2.1) ใช้ Correlation Coefficient Analysis ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย เกี่ยวกับความสำเร็จขององค์กรมีความสัมพันธ์กับการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีในประเทศไทยเพื่อรองรับกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

2.2) ใช้สถิติการวิเคราะห์แบบพหุคูณถอย (Multiple Regression) เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพทางนวัตกรรมส่งผลต่อความสำเร็จของสำนักงานบัญชีในประเทศไทย

ผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การศึกษาศักยภาพทางนวัตกรรมที่มีต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร ได้ผลการวิจัยดังนี้

1. ศักยภาพทางนวัตกรรม จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ศักยภาพทางนวัตกรรมมีผลต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชี ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.43) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านก็พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยศักยภาพทางนวัตกรรมด้านการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับสูงสุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.45) รองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.45) ด้านการตลาด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.46) ด้านองค์กร ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.51) ด้านการวิจัยและพัฒนา ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.45) และต่ำสุดคือ ด้านกลยุทธ์ ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.61) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพทางนวัตกรรมที่มีผลต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชี

ศักยภาพทางนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการเรียนรู้	4.47	0.45	มากที่สุด
2. ด้านการวิจัยและพัฒนา	4.28	0.59	มากที่สุด
3. ด้านการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์	4.54	0.45	มากที่สุด
4. ด้านการตลาด	4.43	0.46	มากที่สุด
5. ด้านองค์กร	4.37	0.51	มากที่สุด
6. ด้านกลยุทธ์	4.23	0.61	มากที่สุด

2. การพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า สำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร มีความคิดเห็นว่าการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.44) และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยการพัฒนาของสำนักงานบัญชีที่เป็นจริงมากที่สุดคือ ด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.46) รองลงมาคือ ด้านการติดตามตรวจสอบ ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = 0.49) และน้อยที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.64) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคะแนนความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชี

การพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรับผิดชอบของผู้บริหารของสำนักงานบัญชี	4.30	0.56	มากที่สุด
2. ด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ	4.58	0.46	มากที่สุด
3. ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า	4.33	0.55	มากที่สุด
4. ด้านการจัดการทรัพยากร	4.27	0.53	มากที่สุด
5. ด้านการปฏิบัติงาน	4.26	0.64	มากที่สุด
6. ด้านการติดตาม ตรวจสอบ	4.57	0.49	มากที่สุด
7. ด้านการจัดการเอกสาร	4.56	0.44	มากที่สุด

ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

การวิเคราะห์ถดถอยพหุระหว่างศักยภาพทางนวัตกรรมและการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีภาพรวม พบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ $R = 0.858$ และ ค่า $R^2 = 0.737$ หมายความว่า สมการถดถอยสามารถอธิบายการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีภาพรวม ได้ 73.7% โดยมีตัวแปรศักยภาพทางนวัตกรรมถูกเลือกเข้าสมการถดถอย 2 ตัวคือ ด้านกลยุทธ์ (Innov_6) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($P\text{-value} < 0.01$) และด้านการเรียนรู้ (Innov_1) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P\text{-value} < 0.05$) เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย (β) พบว่า มีค่าเป็นบวกทั้ง 2 ตัวหมายความว่าศักยภาพทางนวัตกรรมด้านกลยุทธ์ และด้านการเรียนรู้ ส่งผลทางบวกต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีภาพรวม โดยสมการถดถอยไม่เกิดปัญหา Multicollinearity เนื่องจาก Tolerance ไม่ต่ำกว่า 0.2 และค่า VIF ไม่เกิน 10 รายละเอียดแสดงในตาราง 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ถดถอยพหุระหว่างศักยภาพทางนวัตกรรมและการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีภาพรวม

Model Profitability	Unstandardized		Standardized	t	P- Value	Collinearity	
	Coefficients		Coefficients			Statistics	
	B	Std.Error	Beta			Tolerance	VIF
Constant	1.120	0.439		2.550	0.017		
Inno_6	0.487	0.086	0.673	5.627	0.000**	0.681	1.468
Inno_1	0.268	0.117	0.274	2.286	0.030*	0.681	1.468
R = 0.858	R ² = 0.737		S.E. = 0.251				
Df = 29	P _(ANOVA) = 0.000**		Durbin-Watson = 1.605				

a. Dependent Variable: Dev

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยศักยภาพทางนวัตกรรมที่มีต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร สามารถอภิปรายได้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ศักยภาพทางนวัตกรรมสำนักงานบัญชีของเจ้าของ ผู้นำองค์กร หรือผู้บริหารสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนของกรมสรรพากร พบว่า กลุ่มตัวอย่างสำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร มีความคิดเห็นว่าคุณภาพทางนวัตกรรมมีผลต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชี ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านก็พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยศักยภาพทางนวัตกรรมด้านการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ อยู่ในระดับสูงสุดรองลงมาคือ ด้านการเรียนรู้ และต่ำสุดคือ ด้านกลยุทธ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยธิดา สายสุทธิ (2554) ได้ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของศักยภาพทางนวัตกรรมที่มีต่อความเป็นมืออาชีพ และความสำเร็จขององค์กรของสำนักงานบัญชีในเขตภาคกลาง พบว่าคุณภาพทางนวัตกรรม มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความเป็นมืออาชีพและความสำเร็จขององค์กรของสำนักงานบัญชีในเขตภาคกลาง และความเป็นมืออาชีพมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความสำเร็จขององค์กรของสำนักงานบัญชีในเขตภาคกลาง

2. สำนักงานบัญชีที่เป็นตัวแทนได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร มีความคิดเห็นว่าการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกัน โดยการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีที่เป็นจริงมากที่สุดคือ ด้านข้อกำหนดทางด้านจรรยาบรรณ รองลงมาคือ ด้านการติดตาม ตรวจสอบ และน้อยที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุรภา ไถ่บ้านกวย (2555) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบสำนักงานบัญชีในประเทศไทยเพื่อรองรับกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่สุดเพราะเป็นผู้ปฏิบัติรวมทั้งเป็นผู้นำความรู้และประสบการณ์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร ประกอบด้วย ด้านจรรยาบรรณ ด้านความรับผิดชอบของผู้บริหาร ด้านการจัดการทรัพยากรของสำนักงานบัญชี ส่วนกระบวนการเป็นการบริหารจัดการโดยนำระบบที่มีมาตรฐานสู่การปฏิบัติมุ่งสู่ความเป็นสากลไปใช้ เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาปรับปรุง และนวัตกรรม ประกอบด้วย ด้านกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับลูกค้า ด้านการปฏิบัติงานของสำนักงานบัญชี และด้านการติดตาม ตรวจสอบของสำนักงานบัญชี ส่วนเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่ช่วยค้นหา จัดเก็บ แลกเปลี่ยน และนำข้อมูลหรือสารสนเทศไปใช้ได้ง่ายและรวดเร็วยิ่งขึ้นศักยภาพทางนวัตกรรม ทุกตัวแปร ส่งผลทางบวกต่อการพัฒนารูปแบบของสำนักงานบัญชีด้านการจัดการเอกสาร

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนารูปแบบสำนักงานบัญชีมีดังนี้

1. ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสำนักงานบัญชี ควรกำหนดโครงสร้างการบริหารให้ชัดเจน ส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพ

2. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคคลากรมีการฝึกอบรมและการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการติดตามประเมินผล เพื่อการปรับปรุงคุณภาพและพัฒนาสำนักงานบัญชีสู่เป้าหมายและความสำเร็จขององค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา ปะบุตร. (2550). ผลกระทบของศักยภาพการบริหารการเงินที่มีต่อความสำเร็จขององค์กรของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2555). รายชื่อและที่ตั้งของสำนักงานบัญชีที่ผ่านการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชีตามข้อกำหนดการรับรองคุณภาพสำนักงานบัญชี. ค้นเมื่อ 16 พฤษภาคม 2559, จาก <http://www.dbd.go.th/mainsite/index.php?id=22381>
- กรมสรรพากร. (2559). รายชื่อสำนักงานบัญชีตัวแทนที่ได้รับอนุญาตจากกรมสรรพากร. ค้นเมื่อ 2 พฤษภาคม 2562, จาก http://www.rd.go.th/publish/fileadmin/user_upload/account/pdf/TaxAgent-List-020359.pdf
- กุลทลี เวชสาร. (2550). การวิจัยการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ ธนปัญญานันท์. (2552). การบริหารนวัตกรรม. กรุงเทพฯ: เนชั่น
- นิพนธ์ เห็นโชคชัยชนะ. (2551). ทฤษฎีการบัญชี. กรุงเทพฯ: เนชั่น.
- บุญใจ ศรีสถิตยน์รากุล. (2550). ระเบียบวิธีวิจัย: แนวทางปฏิบัติสู่ความสำเร็จ. กรุงเทพฯ: ยูแอนด์ไอ อินเตอร์มีเดีย จำกัด.
- ปิยธิดา สายสุทธิ. (2554). ผลกระทบของศักยภาพทางนวัตกรรมที่มีต่อความเป็นมืออาชีพ และความสำเร็จขององค์กรของสำนักงานบัญชีในเขตภาคกลาง (วิทยานิพนธ์บัญชีมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เมธากุล เกียรติกระจาย และ ศิลปพร ศรีจันเพชร. (2551). ทฤษฎีการบัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ: ทีเอเอ็น เพรส.
- สุนันทา เลาหนนท์. (2551). การพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ: ดี.ดี.บุ๊คส์ไตร์.
- สุรภา ไถ่บ้านกวย. (2555). การพัฒนารูปแบบสำนักงานบัญชีในประเทศไทยเพื่อรองรับกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Guan, J. & Ma, N. (2003). Innovative Capability and Export Performance of Chinese Firms. *Technovation*, 23(9), 737-747.
- Yam, R. C. M., et al. (2004). An Audit of Technological Capabilities in Chinese Firms: Some Empirical Findings in Beijing. China. *Research Policy*, 33(8), 1123-1140.

14 ปีของการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในอีสาน ว่าด้วยนโยบายสาธารณะ

14 Years of Public Administration Studies in the Northeastern

Thailand : Public Policy

ศุภกานต์ โสภภาพร¹, ณัฐชัย เอกนราจินดาวัตน์², ธีรรัตน์ อำนาจเจริญ³ และ วลีรัตน์ แสงไชย⁴

Suphakarn Sophaporn¹, Nattachai Aeknarajindawat², Teerarat Amnartcharoen³ and

Waleerat Sangchai⁴

^{1,2,3,4}มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา (ศูนย์การศึกษาจังหวัดอุดรธานี)

^{1,2,3,4}Suan Sunandha Rajabhat University (Udon Thani Education Center), Thailand

E-mail: suphakarn.so@ssru.ac.th¹, nattachai.ae@ssru.ac.th², teerarat.am@ssru.ac.th³, waleerat.sa@ssru.ac.th⁴

Received: 2022-3-15; Revised: 2022-3-27; Accepted: 2022-3-28

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอสถานภาพองค์ความรู้ของรัฐประศาสนศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2560 ในหมวดนโยบายสาธารณะ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อเขียนทางรัฐประศาสนศาสตร์ในหมวดนโยบายสาธารณะที่เขียนขึ้นโดยนักวิชาการที่เป็นอาจารย์รัฐประศาสนศาสตร์ในหมวดดังกล่าวในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษาที่ 1/2560 ซึ่งถูกผลิต ตีพิมพ์ และเผยแพร่ต่อสาธารณะระหว่างปี พ.ศ. 2547-2560 ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นข้อเขียนทางรัฐประศาสนศาสตร์ 4 ประเภท ได้แก่ (1) บทความตีพิมพ์ในวารสารและหนังสือรวมบทความในระดับชาติ (2) ผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ (3) โครงการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการ และ (4) ตำราทางรัฐประศาสนศาสตร์ โดยไม่รวมเอกสารคำสอน

ผลการวิจัยพบว่า การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตลอดระยะเวลา 14 ปีได้สะท้อนถึงความสนใจของแวดวงวิชาการต่อการศึกษานโยบายสาธารณะในช่วงเวลาดังกล่าว ผ่านข้อเขียนจำนวนทั้งสิ้น 184 เรื่อง โดยแบ่งออกอีกเป็น 6 หมวดย่อย ทั้งนี้ ผลของการวิจัยพบว่า การศึกษาในบางหมวดย่อยยังมุ่งตอบคำถามที่เป็นกรณีศึกษา จนละเลยการมองถึงภาพกว้าง ทว่าในบางหมวดย่อยที่ให้ความสำคัญกับข้อเขียนเชิงสังเคราะห์กลับมีอยู่จำนวนน้อย ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่ในแต่ละหมวดย่อยในการศึกษานโยบายสาธารณะในอีสาน ควรเดินไปด้วยกันเสมอทั้งการศึกษาในรูปแบบกรณีศึกษาและการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการต่อยอดแนวคิดหรือพัฒนากรอบการศึกษานโยบายที่ได้จากการศึกษา ตลอดจนต่อยอดผลของการศึกษา ด้วยมุมมองมิติใหม่ ๆ ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

คำสำคัญ: สถานภาพองค์ความรู้ของรัฐประศาสนศาสตร์, นโยบายสาธารณะ, ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Abstract

This research aimed to present the status of knowledge in public administration between B.C. 2547-2560 in the public policy section. The data was collected from research papers written by teacher educators of public policy in the field of public administration in Northeast Thailand in the first academic year, 2560. These research papers were written, published, and publicized between B.C. 2547-2560 in four types which include (1) published articles in journals and national proceedings, (2) international published articles, (3) public administration research projects, and (4) project leaders and public administration textbooks without in inclusion of teaching documents.

The results showed that: the public administration's study in the northeastern throughout the latest 14 years reflected the interests of the field towards public policies in the period. The study gathered 184 concerned documents and divided them into six groups. The study found that some groups focused on answering case studies but ignored wide points of view; how few works stressed social interpretations. Therefore, it was necessary to conduct the groups to study public policy in the northeastern; in particular, the case studies and other associated activities should be focused on extended concepts or framework's development, including extending the study's result with new dimensions to build farthest interests.

Keywords: The State of Knowledge in Public Administration, Public Policy, Northeast Thailand

บทนำ

แม้การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์เริ่มเข้ามามีบทบาทในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างน้อยตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1/2539 ที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏมหาสารคาม ภายใต้ชื่อ “ภาควิชา รัฐศาสตร์และนิติศาสตร์” (คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2558) และภาคเรียนที่ 2 ปีเดียวกัน ที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี (สาขา รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, 2554) การเริ่มเข้ามามีบทบาทของศาสตร์การบริหาร ภาครัฐในอีสานถือว่ายังไม่มีความเป็น “รัฐประศาสนศาสตร์” พอสมควร (ศุภกานต์ โสภาพร และอลงกรณ์ อรรคแสง, 2562) อย่างไรก็ตาม จากจุดเริ่มต้นดังกล่าว พัฒนาการของศาสตร์นี้ก็เข้าไปในลักษณะดังกล่าว เรื่อยมา ต่อมาในปี พ.ศ. 2547 เมื่อวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคามได้เปิดสอนใน สาขาวิชา (Discipline) บริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะขึ้น จึงทำให้สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์หรือนัย หนึ่งคือสาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะในขณะนั้นเป็นรูปธรรมพอที่จะถือเป็นจุดเริ่มต้นของ การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้

งานวิจัยที่เป็นฐานของบทความนี้ได้แบ่งการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในอีสานออกเป็น 4 หมวด ได้แก่ หมวดนโยบายสาธารณะ หมวดทฤษฎีและพฤติกรรมองค์การ หมวดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ และหมวดการคลังและงบประมาณ ซึ่งในบทความนี้จะกล่าวถึงเพียงการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในหมวดนโยบายสาธารณะเท่านั้น อย่างไรก็ตาม จากขอบเขตด้านระยะเวลา ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2560 ของงานวิจัยที่เป็นฐานของบทความนี้ แม้จะกล่าวได้ว่าการศึกษาในหมวดนโยบายสาธารณะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเริ่มใน พ.ศ. 2547 ทว่าข้อเขียนแรกภายใต้เงื่อนไขของงานวิจัยขึ้นดังกล่าว กลับพบว่างานวิชาการแรกของสาขานี้ถูกนำเสนอเมื่อ พ.ศ. 2520 โดย วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์ เรื่องการอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยองค์กรของชุมชน กรณีศึกษา 1 ศาลปู่ตาของบ้านห้วยน ต.ห้วยนคำ อ.ราชสีห์ จ.ศรีสะเกษ ซึ่งหากนับจากศักราชแรกที่มีการศึกษานโยบายสาธารณะในอีสานจนถึง พ.ศ. 2546 ข้อเขียนในหมวดนโยบายสาธารณะกลับได้รับความสนใจจากแวดวงวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์เพียง 14 เรื่องเท่านั้น จึงกล่าวได้การศึกษาศาสตร์แห่งการบริหารภาครัฐภายใต้หมวดนี้ในอีสานเกือบ 26 ปี ยังไม่มีความเป็นรูปธรรมพอสมควร

อย่างไรก็ดี ภายหลังจาก พ.ศ. 2547 ที่เริ่มมีการเรียนการสอนในสาขาวิชาบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ พร้อมกับความสนใจที่เพิ่มขึ้นของสังคมอีสานในการศึกษาด้านนี้ ซึ่งจากพัฒนาการดังกล่าว นอกจากจะเป็นการเริ่มขอบเขตด้านระยะเวลาของบทความนี้ ในปีนั้นยังมีข้อเขียนที่กล่าวถึงนโยบายสาธารณะถึง 5 เรื่องในปีเดียว และมีข้อเขียนที่ศึกษาภายใต้หมวดนี้ถึง 22 เรื่องเมื่อสิ้นสุดปี พ.ศ. 2550 โดยจำนวนดังกล่าวเป็นจำนวนที่มากกว่าการศึกษานโยบายสาธารณะในภูมิภาคนี้ตลอด 26 ปีที่ผ่านมา ดังนั้นบทความนี้จึงมีความประสงค์ที่จะนำเสนอสถานภาพองค์ความรู้ของรัฐประศาสนศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2560 ในหมวดนโยบายสาธารณะ อย่างเฉพาะเจาะจง และให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมหลังจากงานวิจัยที่เป็นฐานของบทความนี้ถูกเผยแพร่ไปแล้ว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อนำเสนอสถานภาพองค์ความรู้ของรัฐประศาสนศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2560 ในหมวดนโยบายสาธารณะ

วิธีดำเนินการวิจัย

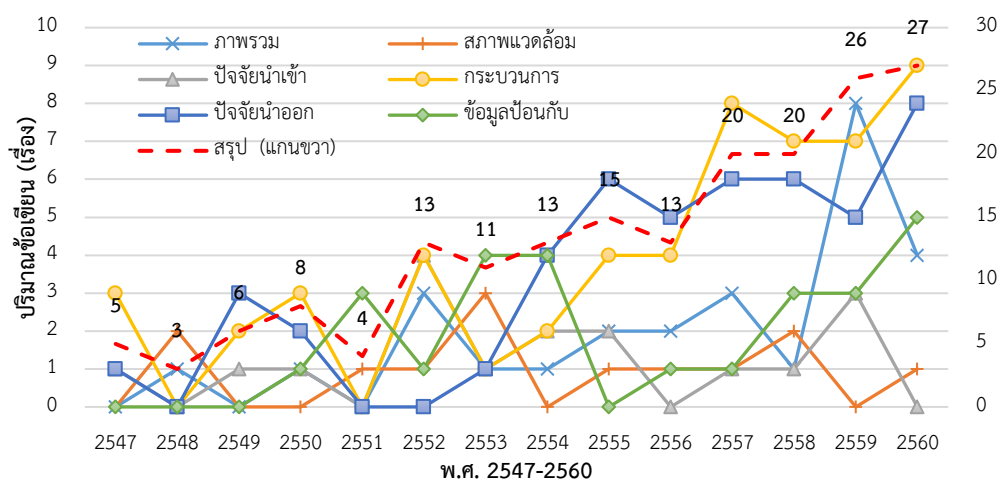
บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยที่อาศัยการวิจัยเชิงผสมผสาน กล่าวคือ ใช้วิธีเชิงคุณภาพในรูปแบบของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลัก และเสริมด้วยวิธีเชิงปริมาณ เพื่อให้เห็นถึงแนวโน้มและภาพรวม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อเขียนทางรัฐประศาสนศาสตร์ในหมวดนโยบายสาธารณะที่เขียนขึ้นโดยนักวิชาการที่เป็นอาจารย์รัฐประศาสนศาสตร์ในหมวดดังกล่าวในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปีการศึกษาที่ 1/2560 ซึ่งถูกผลิต ตีพิมพ์ และเผยแพร่ต่อสาธารณะระหว่างปี พ.ศ. 2547-2560 ภายใต้งานวิจัยที่เป็นข้อเขียนทางรัฐประศาสนศาสตร์ 4 ประเภท ได้แก่ (1) บทความตีพิมพ์ในวารสารและหนังสือรวมบทความในระดับชาติ (2) ผลงานตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ (3) โครงการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์ ซึ่งเป็นหัวหน้าโครงการ และ (4) ตำราทางรัฐประศาสนศาสตร์ โดยไม่รวมเอกสารคำสอน

ทั้งนี้ สำหรับแนวทางการพิจารณาและตีความข้อมูลที่ได้นั้น จะอิงตามกรอบซึ่งประยุกต์จากการสังเคราะห์ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พ.ศ. 2558 ประกาศ ณ วันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2558 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) ผสมกับกรอบเชิงระบบของ David Easton (1965 อ้างถึงใน ปิยะพงษ์ บุชบงก์, 2552) และกรอบกระบวนการของ Thomas R. Dye (1981 อ้างถึงใน ปิยะพงษ์ บุชบงก์, 2552) มาเป็นกรอบแนวคิดในการจัดการกับข้อเขียน ซึ่งจะแบ่งเป็นหมวดย่อยที่มีขอบเขตและคลุมถึงเนื้อหา ดังนี้ (1) หมวดย่อยที่กล่าวถึงภาพรวมของนโยบายสาธารณะ (2) หมวดย่อยสภาพแวดล้อม ที่กล่าวถึงสถานการณ์ บริบท รวมไปถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ห้อมล้อมหมวดย่อยปัจจัยนำเข้า หมวดย่อยกระบวนการ หมวดย่อยปัจจัยนำออก และหมวดย่อยข้อมูลป้อนกลับ (3) หมวดย่อยปัจจัยนำเข้า ที่กล่าวถึง การระบุถึงปัญหา การเสนอข้อเรียกร้อง และการให้ความสนับสนุน (4) หมวดย่อยกระบวนการ ที่กล่าวถึง การกำหนดข้อเสนอแนะนโยบาย การสร้างความชอบธรรมให้กับนโยบาย การกล่าวถึงกระบวนการทางการเมืองหรือการบริหาร (5) หมวดย่อยปัจจัยนำออก ที่กล่าวถึงตัวนโยบาย/กฎหมาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ รวมไปถึงการตัดสินใจเลือกกระทำกับนโยบายทั้งการเลือกกระทำและเลือกไม่กระทำ และ (6) หมวดย่อยข้อมูลป้อนกลับ ที่กล่าวถึง การประเมินผลนโยบาย รวมถึงข้อมูลป้อนกลับ อนึ่ง จะมีการยืนยันข้อมูลดังกล่าวด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

สถานภาพองค์ความรู้ของรัฐประศาสนศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2560 ในหมวดนโยบายสาธารณะ

การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตลอดระยะเวลา 14 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2560 ได้สะท้อนถึงความสนใจของแวดวงวิชาการต่อการศึกษา นโยบายสาธารณะในช่วงเวลาดังกล่าว ผ่านข้อเขียนจำนวนทั้งสิ้น 184 เรื่อง โดยในหมวดย่อยกระบวนการมีปริมาณข้อเขียนที่มากที่สุด จำนวน 54 เรื่อง หรือร้อยละ 29.35 รองลงมาเป็นหมวดย่อยปัจจัยนำออกมีปริมาณข้อเขียน จำนวน 47 เรื่อง หรือร้อยละ 25.54 รองลงมาอีกเป็นหมวดย่อยที่กล่าวถึงภาพรวมของนโยบายสาธารณะ จำนวน 27 เรื่อง หรือร้อยละ 14.67 ตามด้วยหมวดย่อยข้อมูลป้อนกลับที่มีปริมาณข้อเขียนจำนวน 26 เรื่อง ร้อยละ 14.13 ต่อด้วยหมวดย่อยปัจจัยนำเข้าที่มีปริมาณข้อเขียน จำนวน 17 เรื่อง หรือร้อยละ 9.24 และหมวดย่อยสภาพแวดล้อมที่มีปริมาณข้อเขียนน้อยที่สุด จำนวน 13 เรื่อง หรือร้อยละ 7.07 ทั้งนี้ หากมองในภาพรวมแล้ว จะเห็นว่า ในปี พ.ศ. 2560 มีปริมาณข้อเขียนมากที่สุด จำนวน 27 เรื่อง ขณะที่ ปี พ.ศ. 2548 มีปริมาณข้อเขียนน้อยที่สุดจำนวนเพียง 3 เรื่อง ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพที่ 1 แสดงภาพรวมและแนวโน้มการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภายใต้หมวดนโยบายสาธารณะ ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2560 โดยแบ่งตามปี

อนึ่ง ข้อเขียนในหมวดนโยบายสาธารณะ แต่ละหมวดย่อยให้ความสนใจศึกษาในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งเป็นไปตามตารางดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แสดงประเด็นที่ข้อเขียนในหมวดนโยบายสาธารณะให้ความสนใจ

ประเด็นที่ข้อเขียนในหมวดนโยบายสาธารณะ ให้ความสนใจ	ปริมาณข้อเขียน	
	เรื่อง	ร้อยละ
1. หมวดย่อยภาพรวม	27	14.67
- ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ	27	14.67
2. หมวดย่อยสภาพแวดล้อม	13	7.07
- ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการขยะ	1	0.54
- ประเด็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	1	0.54
- ประเด็นเกี่ยวกับความยากจนและความเหลื่อมล้ำ	1	0.54
- ประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	1	0.54
- ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ	8	4.35
- ประเด็นเกี่ยวกับสังคม	1	0.54
3. หมวดย่อยปัจจัยนำเข้า	17	9.24
- ประเด็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	4	2.17
- ประเด็นเกี่ยวกับเกษตรกรรม	1	0.54
- ประเด็นเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ	1	0.54
- ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ	8	4.35
- ประเด็นเกี่ยวกับพลังงานทดแทน	2	1.09
- ประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน	1	0.54
4. หมวดย่อยกระบวนการ	54	29.35
- ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการขยะ	4	2.17
- ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ	2	1.09

ประเด็นที่ข้อเขียนในหมวดนโยบายสาธารณะ ให้ความสนใจ	ปริมาณข้อเขียน	
	เรื่อง	ร้อยละ
- ประเด็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	4	2.17
- ประเด็นเกี่ยวกับเกษตรกรรม	3	1.63
- ประเด็นเกี่ยวกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ	1	0.54
- ประเด็นเกี่ยวกับความยากจนและความเหลื่อมล้ำ	2	1.09
- ประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	6	3.26
- ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ	23	12.50
- ประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน	3	1.63
- ประเด็นเกี่ยวกับสังคม	3	1.63
- ประเด็นเกี่ยวกับสุขภาพ	1	0.54
- ประเด็นเกี่ยวกับอาหาร	2	1.09
5. หมวดย่อยปัจจัยนำออก	47	25.54
- ประเด็นเกี่ยวกับการคมนาคมขนส่ง	1	0.54
- ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการขยะ	2	1.09
- ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ	2	1.09
- ประเด็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	4	2.17
- ประเด็นเกี่ยวกับการศึกษา	2	1.09
- ประเด็นเกี่ยวกับเกษตรกรรม	2	1.09
- ประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	13	7.07
- ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ	12	6.52
- ประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน	3	1.63
- ประเด็นเกี่ยวกับสังคม	5	2.72
- ประเด็นเกี่ยวกับอาหาร	1	0.54
6. หมวดย่อยข้อมูลป้อนกลับ	26	14.13
- ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการขยะ	1	0.54
- ประเด็นเกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติ	1	0.54
- ประเด็นเกี่ยวกับเกษตรกรรม	4	2.17
- ประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2	1.09
- ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ	14	7.61
- ประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจชุมชน	3	1.63
- ประเด็นเกี่ยวกับอุตสาหกรรม	1	0.54
รวม	184	100.00

อภิปรายผล

จากสถานภาพองค์ความรู้ของรัฐประศาสนศาสตร์ในหมวดนโยบายสาธารณะที่ถูกสะท้อนผ่านข้อเขียนทางวิชาการโดยนักวิชาการที่เป็นอาจารย์ซึ่งสอนอยู่ในมหาวิทยาลัยในภาคอีสาน จำนวน 184 เรื่อง แสดงให้เห็นว่าประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเป็นประเด็นที่ถูกศึกษามากที่สุด จำนวนถึง 92 เรื่อง ซึ่งหากมองกล่าวตามหมวดย่อย จะเห็นว่า การศึกษาประเด็นนี้ภายใต้หมวดย่อยที่กล่าวถึงภาพรวมของนโยบายสาธารณะมีจำนวนมากที่สุดถึง 27 เรื่อง แต่ที่น่าสนใจไปกว่านั้นคือ การศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนโยบายสาธารณะภายใต้หมวดย่อยกระบวนการที่ปรากฏว่ามีข้อเขียนที่สนใจประเด็นดังกล่าวถึง 23 เรื่อง มากไปกว่านั้น ในหมวดย่อยปัจจัยนำออกมีการแย่งชิงขึ้นมาเป็นประเด็นหลักของการศึกษาในหมวดย่อยนี้ระหว่างประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะอีกด้วย ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าการอภิปรายผลด้วยการแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในประเด็นที่โดดเด่นที่แวดวงรัฐประศาสนศาสตร์ในอีสานสนใจตลอดห้วงเวลา 14 ปี และให้ข้อเสนอแนะหลังจากเห็นภาพดังกล่าว จะทำให้แวดวงวิชาการในแถบนี้เห็นถึงจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส รวมไปถึงอุปสรรคในการจะสร้างสรรค์ผลงานวิชาการในมิติใหม่ๆ ก็เป็นไปได้ ทั้งนี้ เนื่องจากหมวดย่อยที่กล่าวถึงภาพรวมของนโยบายสาธารณะมีการศึกษาเพียงประเด็นเดียว ผู้เขียนจึงได้อภิปรายให้เห็นถึงภาพรวมทั้งหมดของการศึกษาในประเด็นนี้ภายใต้หมวดย่อยดังกล่าว แต่หมวดย่อยอื่นนอกจากนั้น จะเห็นว่าได้รับความสนใจจากแวดวงวิชาการในหลายประเด็น ทว่าในแต่ละหมวดย่อยกลับมีเพียง 1 หรือ 2 ประเด็นเท่านั้นที่ถูกศึกษามากเป็นพิเศษ เช่นนี้ ผู้เขียนจึงหยิบเพียงประเด็นเหล่านั้นขึ้นมาอภิปราย ดังนี้

1. หมวดย่อยที่กล่าวถึงภาพรวมของนโยบายสาธารณะ

14 ปีของการศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในภาคอีสาน หมวดย่อยนี้ได้รับความสนใจจากแวดวงวิชาการถึงร้อยละ 14.67 หรือหากนับเป็นจำนวนของข้อเขียนแล้ว นับได้จำนวน 27 เรื่อง โดยข้อเขียนแรกในหมวดย่อยนี้เป็นผลงานของ กิติรัตน์ สีหพันธ์ (2548) เรื่องความสัมพันธ์ของการเขียนประวัติศาสตร์ลาวกับนโยบายจินตนาการใหม่ ในปี พ.ศ. 2548 จากนั้นถึงเวลาถึง 2 ปี ถึงได้มีการกล่าวถึงประเด็นดังกล่าวอีกครั้ง โดยเป็นข้อเขียนของ พันธเรศ ธรรมสอน (2550) เรื่องการวิเคราะห์นโยบาย จากนั้นถึงเวลาไปอีก 2 ปี กล่าวคือใน พ.ศ. 2552 ถึงได้มีงานในลักษณะเดียวกันอีก นั่นคือ งานของ Boossabong, Piyapong & Matthew, Taylor (2009) เรื่อง Social Capital-based Policy Making: Theoretical Background and Practices และหนังสือรวมบทความเรื่องนโยบายและแผนระดับท้องถิ่น: ฐานคติทางทฤษฎีและสังเขปแนวปฏิบัติ (ปิยะพงษ์ บุขบงก์ (บรรณาธิการ), 2552) และงานของ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2552) เรื่องการวิจัยเชิงคุณภาพกับการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าในครั้งแรกของทศวรรษ ข้อเขียนทางวิชาการได้ใช้วิธีการศึกษาที่เป็นวิธีเชิงคุณภาพทั้งหมด ซึ่งข้อเขียนทั้งหมดให้ความสำคัญไปที่ประเด็นภาพรวมของนโยบายสาธารณะหรืออีกนัยหนึ่งคือแนวคิด ทฤษฎี ตัวแบบของนโยบายสาธารณะเพียงอย่างเดียว

ครึ่งหลังของทศวรรษเริ่มด้วยผลงานของ ปิยะพงษ์ บุขบงก์ (2553) ในรูปแบบหนังสือรวมบทความเรื่องสรุสาระการบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ ในปี พ.ศ. 2553 หลังจากนั้นอีกหนึ่งปี กล่าวคือ ในปี 2554 ประโยชน์ ส่งกลิ่น (2554) ได้เสนอผลงานเรื่องนโยบายสาธารณะยุคหลังสมัยใหม่ ซึ่งผลการศึกษา

ชี้ให้เห็นว่าได้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นในการศึกษาและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ โดยมีการเปลี่ยนแปลงจากการศึกษานโยบายสาธารณะแบบดั้งเดิมที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของระเบียบวิธีเชิงประจักษ์นิยมของยุคสมัยใหม่ไปสู่ระเบียบวิธีแบบวาทกรรม แนวการตีความและแบบเรื่องเล่าในยุคหลังสมัยใหม่ และในแง่ของการปฏิบัติมีการเปลี่ยนแปลงจากการกำหนดนโยบายจากบนลงล่าง (Top Down) ไปสู่การกำหนดนโยบายจากล่างขึ้นบน (Bottom Up) ถัดมาอีกหนึ่งปี คือในปี พ.ศ. 2555 กตัญญู แก้วหานาม (2555) ได้เสนอผลงานเรื่องนโยบายสาธารณะ ที่กล่าวถึงภาพรวมๆ ของนโยบายสาธารณะดังที่เคยเป็นมา ขณะที่ในส่วน ของ ปิยะพงษ์ บุขบงก์ (2555) ได้เสนอผลงานเรื่องเครือข่ายนโยบาย (Policy Networks): ทบทวนปฏิสัมพันธ์ รัฐ ท้องถิ่น องค์กรพัฒนา และชุมชน โดยมีข้อเสนอแนะให้มีความระมัดระวังในการใช้แนวคิดหรือทฤษฎีของ ตะวันตกเพื่อศึกษาหรือวิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่างๆ ในบริบทของไทย ทั้งนี้ ข้อเสนอแนะบางประการเกี่ยวกับงาน เขียนในศักราชนี้คงหนีไม่พ้นการไม่ได้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับระเบียบวิธีเชิงประจักษ์นิยมของนโยบายสาธารณะหรือ หากมองภาพที่ใหญ่กว่า อาจกล่าวได้ว่าการเริ่มหันห่างจากระเบียบวิธีเชิงประจักษ์นิยมของรัฐประศาสน ศาสตร์ในอีสานเลยก็ว่าได้

จากนั้นมาในปี พ.ศ. 2556 ถึง 2558 ผลงานทางวิชาการด้านนโยบายสาธารณะถูกหยิบจับและ นำเสนอเรื่องมาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งประกอบไปด้วยข้อเสนอเรื่องนโยบายสาธารณะและการวางแผน ของ ธัญว รัตน์ แจ่มใส (2556) เรื่องการบริหารการพัฒนา ของปาริชา มารีเคน (2556) เรื่องการวางแผนกลยุทธ์และ การบริหารโครงการ ของ กตัญญู แก้วหานาม (2557) เรื่องนโยบายสาธารณะแนวการตีความ ของ ประโยชน์ สังกลิณ (2557) ซึ่งผลการศึกษาปรากฏว่าแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตีความแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ (1) การ ตีความเชิงบรรยาย ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดย่อย 2 แนวคิด คือ ชาติพันธุ์วรรณาและปรากฏการณ์วิทยา (2) การตีความเชิงวิพากษ์ และ (3) การตีความแบบหลังสมัยใหม่ ซึ่งประกอบด้วยแนวคิดย่อย 5 แนวคิด คือ เรื่องเล่าและอัตถิภาวนาน วาทกรรม การรื้อสร้าง การวิเคราะห์ภาษา และการบริหารจัดการชีวิต นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอเรื่องการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ: จากวันนั้น..เราเดินทางมาไกลเท่าไร ของ วรุตม์ อิงคदारวงศ์ (2557) ที่มีการตรวจสอบองค์ความรู้ในภาพรวมของการนำนโยบายไปปฏิบัติ โดยมีการไล่เลียงให้เห็นถึงพัฒนาการของการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนการให้ ข้อเสนอแนะ และปิดท้ายการพยากรณ์การก้าวสู่ยุคต่อไปของการศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ ตาม Pattern ของข้อเสนอแนะนี้ และทิ้งท้ายด้วยข้อเสนอเรื่องการพัฒนากระบวนการนโยบายสาธารณะภาคประชาชน ของ สถาพร เริงธรรม (2558) ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่าในห้วงเวลานี้ขอบเขตของการศึกษาเกี่ยวกับภาพรวมของ นโยบายสาธารณะได้ขยายไปถึงหัวข้อการบริหารการพัฒนา และข้อเสนอแนะอีกประการคืองานของ สถาพร เริงธรรม (2558) ในปี พ.ศ. 2558 แม้ได้กล่าวถึงภาพรวมของนโยบายสาธารณะ แต่กลับมีจุดเน้นไปที่การ พัฒนาระบบการของนโยบายสาธารณะโดยภาคประชาชน หรืออีกนัยหนึ่งคือผลงานที่ศึกษาภาพรวมดังเช่น ในหมวดย่อยนี้เริ่มมีการให้ความสำคัญกับภาคประชาชน พร้อมทั้งเริ่มมองว่าภาครัฐไม่ได้เป็นเพียงผู้เดียวอีก แล้วในกระบวนการนโยบาย นอกจากนี้ ประโยชน์ สังกลิณ (2557) เริ่มให้ภาพใหม่แก่การศึกษานโยบาย สาธารณะต่อจากปี พ.ศ. 2554 ที่เน้นย้ำให้เห็นถึงความพยายามที่จะออกจากระเบียบวิธีเชิงประจักษ์นิยมของ นโยบายสาธารณะ

นับระยะเวลาได้ 11 ปี ที่องค์ความรู้ในเรื่องนโยบายสาธารณะได้แสดงให้เห็นประจักษ์ท่ามกลางพลวัตของปัญหาและประเด็นท้าทายในอีสาน แต่เมื่อย้อนกลับไปวิเคราะห์ในเชิงสถิติกลับพบว่า 11 ปีที่ผ่านมามีผลงานทางวิชาการในประเด็นภาพรวมของนโยบายสาธารณะน้อยมากเมื่อเทียบกับ 2 ปีสุดท้ายก่อนสิ้นสุดระยะเวลาของการศึกษานี้ กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2559-2560 มีข้อเขียนทางวิชาการรวมกันถึง 12 เรื่อง แต่ 11 ปีที่ผ่านมา มีข้อเขียนรวมกันเพียง 15 เรื่อง ซึ่งข้อเขียนในช่วงปลายห้วงเวลาในการศึกษาของบทความนี้ ดูเหมือนว่า ผลงานของ ปิยะพงษ์ บุซบงก์ จะสว่างไสวบนเวทีของโรงละครแห่งนี้ เริ่มด้วยผลงานเรื่อง Policy Analysis in Thailand: A Comparison of Technical and Local Knowledge (Boossabong, 2017) ต่อด้วยเรื่อง Deliberative Policy Analysis (Boossabong, Piyapong & Fischer, 2016) ที่เป็นผลงานร่วมกับ Frank Fischer ต่อด้วยเรื่องการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือ: สำนวนจิตพิสัย Habermas ใน การศึกษานโยบายและแผน (ปิยะพงษ์ บุซบงก์, 2559ก) ต่อด้วยเรื่องการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือในการบริหารจัดการท้องถิ่นไทย: บทเรียนแนวปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง (ปิยะพงษ์ บุซบงก์ และ Frank Fischer, 2559) และเรื่องถอดรหัสนโยบายสาธารณะ: จากเชิงเทคนิคสู่เชิงวิพากษ์ ตีความและปรึกษาหารือ (ปิยะพงษ์ บุซบงก์, 2559ข) ทั้งนี้ ความโดดเด่นของผลงานในศักราชนี้ คงหนีไม่พ้นการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือที่ถูกบ่มเพาะมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 โดย ปิยะพงษ์ บุซบงก์ (2559ก, 2559ข) ได้ชี้ให้เห็นว่าการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือต่อโยงจากการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ทว่าเน้นการมีส่วนร่วมที่เข้มข้นกว่าหรือใส่ใจมิติด้านคุณภาพของการมีส่วนร่วมมากกว่าด้านปริมาณ และยังชี้ให้เห็นต่อไปว่าการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบดั้งเดิมได้กีดกันผู้คนทั่วไปออกจากเรื่องการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผน เนื่องจากมองว่าเรื่องเหล่านี้ไม่ใช่เรื่องที่ชาวบ้านทั่วไปจะรู้เรื่องหรือเข้ามาเกี่ยวข้อง หากแต่เป็นเรื่องของนักเทคโนโลยีหรือนักนโยบายและแผน นอกจากนั้น ใน พ.ศ. นี้ ยังมีผลงานของ สัญญา เคนาภูมิ (2559ค, 2559ง, 2559ก) อีก 3 เรื่อง ประกอบด้วย เรื่องการสร้างกลยุทธ์จากฐานการวิจัยเชิงสำรวจทางการบริหารจัดการ ต่อด้วยเรื่องนโยบายสาธารณะ: การยุติและการถ่วงดุล และเรื่องกรอบแนวคิดการศึกษานโยบายสาธารณะ ซึ่งในเรื่องหลังสุด สัญญา เคนาภูมิ (2559ก) ได้เสนอผลงานโดยกลับไปทบทวนการให้ความหมายของนโยบายสาธารณะ วิวัฒนาการและแนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ กรอบแนวคิดการศึกษานโยบายสาธารณะที่แสดงให้เห็นถึงตัวแบบ เช่น ตัวแบบชนชั้นนำ ตัวแบบสถาบัน หรือตัวแบบส่วนที่เพิ่ม และได้เสนอกระบวนการนโยบายสาธารณะ ซึ่งแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ การก่อตัวนโยบาย การกำหนดนโยบาย การตัดสินใจนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบาย

ในปีสุดท้ายก่อนสิ้นสุดระยะเวลาในการศึกษา ข้อเขียนในประเด็นภาพรวมก็ถูกเสนอโดยนักวิชาการในภาคอีสานเรื่อยมา โดยในปี พ.ศ. 2560 นี้ ปิยะพงษ์ บุซบงก์ (2560) ได้เสนอผลงานเรื่องการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือ ขณะเดียวกันนักวิชาการคนอื่นๆ ประกอบไปด้วย สุนทรชัย ขอบยศ (2560) ได้เสนอข้อเขียนเรื่องการวางแผนยุทธศาสตร์: แนวคิดและแนวปฏิบัติ สถาพร เริงธรรม (2560) ได้เสนอเรื่องนโยบายสาธารณะของประชาชน ส่วนสัญญา เคนาภูมิ ได้เสนอผลงานร่วมกับเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร ภายใต้เรื่องกรอบแนวคิดการศึกษาการวางแผนและการบริหารแผน (สัญญา เคนาภูมิ และ

เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร, 2560) ซึ่งข้อเขียนนี้ให้ภาพว่าการวางแผนเป็นกระบวนการเกี่ยวกับการคิดและการตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุดในการปฏิบัติงานโดยการเลือกใช้ปัจจัยต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานในอนาคตเป็นไปอย่างเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพสูงสุด ดังนั้น ในงานชิ้นนี้จึงเสนอประเภทของแผน องค์ประกอบของการวางแผน กระบวนการวางแผน เทคนิควิธีการ รวมไปถึงเครื่องมือสำหรับการวางแผน

2. ทมวดยอยสภาพแวดล้อม

ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะได้รับความสนใจมากที่สุดสำหรับการศึกษาในทมวดยอยสภาพแวดล้อม โดยประกอบไปด้วยงานของ ปิยะพงษ์ บุชบงก์ (2552ข) ในปี พ.ศ. 2552 เรื่องทุนทางสังคม: การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจ กรณีศึกษา จ.มหาสารคาม ขอนแก่น และร้อยเอ็ด ปีถัดมาประเด็นนี้ก็ถูกศึกษาอีกครั้ง ด้วยผลงานเรื่องการเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายสาธารณะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดย ปิยะพงษ์ บุชบงก์ และคณะ (2553) ที่มีความต้องการบรรลุเป้าหมายของการเฝ้าระวังและติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบจากประเด็นการเมืองและนโยบายสาธารณะที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับพื้นที่ภาคอีสานหลังเหตุการณ์การรัฐประหาร ในวันที่ 19 กันยายน 2549 และการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ 2550 และข้อค้นพบที่สำคัญ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายสาธารณะภายหลังการรัฐประหาร 2549 ถึง 2553 ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และระบบนิเวศอีสานอย่างกว้างขวางและในหลายมิติ นอกจากนั้นยังมีข้อเขียนของ ปิยะพงษ์ บุชบงก์ และพิศาล มุกดาร์สมิ (2553) เรื่องทุนทางสังคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้การเปลี่ยนแปลง: เปรียบเทียบชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท ที่ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงที่จะมีผลต่อสภาพแวดล้อมของนโยบายสาธารณะในภาคอีสานดังกล่าว และปิดท้ายศักราชด้วยผลงานของ สิทธิชัย ต้นศรีสกุล (2553) เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม ในรูปแบบการศึกษาแบบกรณีศึกษาที่มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างและพัฒนาแบบการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดมหาสารคาม โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงผสมผสานเพื่อให้เห็นถึงปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนที่ว่ำนั้น ซึ่งรูปแบบการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนในจังหวัดมหาสารคามตามข้อเสนอของข้อเขียนดังกล่าว มี 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) การศึกษาชุมชน (2) การวิเคราะห์ปัญหาชุมชน (3) การจัดลำดับความต้องการและปัญหาชุมชน (4) การวางแผนแก้ปัญหา (5) การพิจารณาวิธีการดำเนินงาน (6) การดำเนินงาน (7) การประเมินผลงาน และ (8) การทบทวนเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรค

เว้นระยะห่างไปหลายปี สำหรับการศึกษานี้ ประเด็นนี้ จนกระทั่งช่วงปลายของการศึกษา ศราวุธ พลโคตร (2557) ได้เสนอผลงานเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการจัดตั้งจังหวัด กรณีศึกษา อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ในปี พ.ศ. 2557 ต่อด้วยอีก 2 ผลงานจาก ปิยะพงษ์ บุชบงก์ และสุนทรชัย ขอบยศ (2558ก, 2558ข) ใน พ.ศ. 2558 ได้แก่ เรื่องนโยบายและการบริหารจัดการท้องถิ่นบนฐานของทุนทางสังคม: ทางเลือกของการพัฒนาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 และเรื่องสถานะและบทบาทของทุนทางสังคมที่สะท้อนความเป็นอีสานในการพัฒนาเมืองที่มีเอกลักษณ์และยั่งยืน: กรณีศึกษา ชุมชนเมืองเก่าในร้อยแก่นสารสินธุ์ โดยได้สำรวจพรมแดนของทุนทางสังคมที่มีรากฐานเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ทางสังคมมีศักยภาพที่จะนำมาพัฒนาท้องถิ่น เพื่อสร้างทางเลือกการพัฒนาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21 ที่นอกเหนือไปจาก

การแสวงหานวัตกรรม อันนำมาซึ่งการให้ภาพใหม่แก่ “ทุนทางสังคม” ว่ามีฐานะที่เป็นทรัพยากรการพัฒนาท้องถิ่นอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นยังเป็นเสมือนเป็นกาวที่เชื่อมตัวแสดงนโยบายและผู้มีส่วนได้เสียของการบริหารจัดการเข้าหากันอีกด้วย และปิดท้ายด้วยผลงานแนวปฏิบัตินิยามของ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และ สมศักดิ์ พรหมเตือ (2560) เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม โดยมีความต้องการศึกษาการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนา และศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อผลการดำเนินงานดังกล่าว ด้วยวิธีการศึกษาในเชิงปริมาณเพื่อให้เห็นถึงภาพรวมของสภาพแวดล้อมในการศึกษาเกี่ยวกับประเด็นนโยบาย และพบว่าปัจจัยด้านจิตใจ ปัจจัยด้านการยอมรับ ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม และปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม เป็น 4 ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมหาสารคาม

3. หมวดยอยปัจจัยนำเข้า

การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ในสาขา/หมวดนโยบายสาธารณะ ในหมวดย่อยปัจจัยนำเข้าก็ยังคงเน้นถึงประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะดังเช่น 2 หมวดย่อยก่อนหน้านี้ โดยผลงานเรื่องแนวทางในการพัฒนาชุมชนแออัดในเขตพื้นที่เทศบาลนครอุบลราชธานีโดยการให้การอบรมในรูปแบบศึกษาสงเคราะห์ ของ วินัย จำปาอ่อน (2552) และงานของ ปิยะพงษ์ บุขบงก์ (2552ก) เรื่องการกำหนดนโยบายสาธารณะ: กระบวนทัศน์ แนวทาง ตัวแบบ กรอบ และเทคนิค สะท้อนให้เห็นความสนใจดังกล่าว ซึ่งงานชิ้นหลังก็คือของ ปิยะพงษ์ บุขบงก์ (2552ก) นับเป็นข้อเขียนไม่กี่เรื่องในประเทศที่น่าเสนอเฉพาะเจาะจงไปที่เรื่องของการกำหนดนโยบายสาธารณะโดยเฉพาะและอย่างละเอียด ไล่เลียงมาจากกระบวนทัศน์ แนวทาง ตัวแบบ กรอบ และเทคนิค พร้อมทั้งพยายามอธิบายผ่านหลักอริยสัจสี่ในทางพุทธศาสนา ในฐานะที่เป็นขั้นตอนภายใต้กระบวนการเพื่อการดับทุกข์เหมือนกัน โดยในแง่ของการกำหนดนโยบายสาธารณะนั้นถือเป็นการพยายามดับทุกข์ของสังคมหรือส่วนรวม

ข้อเขียนในหมวดย่อยปัจจัยนำเข้าให้ความสำคัญกับประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะติดต่อกันกว่าครึ่งทศวรรษ กล่าวคือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2552-2557 (เว้นแต่เพียง พ.ศ. 2556) โดยหลังจาก พ.ศ. 2552 ที่ได้กล่าวถึงไปแล้วก่อนหน้านี้ ก็ได้มีข้อเขียนเพิ่มขึ้นอีก 5 เรื่องโดยให้ความสำคัญกับประเด็นนี้ นั่นคือ ข้อเขียนเรื่องการศึกษาศักยภาพ สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด ของ เสกสรรค์ สนวา (2553) ต่อด้วยข้อเขียนเรื่องการศึกษาพลังชุมชนบนฐานการจัดการของชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านริมบึง ต.ขามมะแกแสง อ.ขามมะแกแสง จ.นครราชสีมา ของ วรัชยา เชื้อจันทิก (2554) ในปีถัดมา และผลงานของ วิฑูรย์ วีรศิลป์ เรื่องกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด, เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล จากฐานข้อมูลการมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ ในปีเดียวกันตามด้วยผลงานของ สุรพงษ์ พันชะโก, พรสวรรค์ สุวัฒนศรีย์, มาริยา เถาอินปาก, อนุกุล นุ่นภูบาล และพชรภณ ใจงามดี (2555) เรื่องการพัฒนาศักยภาพชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย และข้อเขียนของ จิตรลดา ไชยะ (2557) เรื่องการกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการรณรงค์ให้ใช้จักรยานในชีวิตประจำวันของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปี พ.ศ. 2557 และปิดท้ายห้วงปลายของการศึกษา

ด้วยผลงานของ สัญญา เคนาภูมิ (2559ข) เรื่องการกำหนดนโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและกระบวนการ
ในประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ

4. หมวดยอยกระบวนการ

ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะยังคงเป็นประเด็นหลักของการศึกษาในหมวดย่อยนี้ มากไปกว่านั้น หากไม่นับประเด็นนี้ภายใต้การศึกษาของหมวดย่อยภาพรวม ถือได้ว่าแวดวงวิชาการให้ความสนใจศึกษา
ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะภายใต้หมวดย่อยกระบวนการมากที่สุด โดยมีจำนวนข้อเขียนถึง 23 เรื่อง
หรือร้อยละ 12.50 ด้วยการเริ่มศึกษาถึงประเด็นนี้ตั้งแต่เปิดห้วงเวลาของการศึกษานี้เป็นต้นมา

ในปี พ.ศ. 2547 ข้อเขียนเรื่องการวิเคราะห์โครงการและการบริหารโครงการ: แนวคิดและแนวทาง
เชิงสร้างสัมฤทธิ์ผล ของ วชิรินทร์ สุทธิชัย (2547) ต่อด้วยข้อเขียนเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
ดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ของ วิทยา เจริญศิริ
(2547) เปิดสองเรื่องแรกที่ศึกษาประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะภายใต้หมวดย่อยกระบวนการ จากนั้น
ว่างเว้นไปสักระยะ ในปี พ.ศ. 2550 ผลงานเรื่องการศึกษาพัฒนาแหล่งเรียนรู้และบทเรียนท้องถิ่น: กรณีศึกษา
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชนผู้ไท ตำบลหนองห้าง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ จึงถูกเสนอโดย
กตัญญู แก้วหานาม (2550) จากนั้นทิ้งช่วงไปอีก 2 ปี กล่าวคือ พ.ศ. 2552 การศึกษาในประเด็นนโยบาย
สาธารณะจึงถูกศึกษาอีกครั้งภายใต้หมวดย่อยนี้ โดยเป็นผลงานของ เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา (2552) เรื่องการ
มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัด
มหาสารคาม ซึ่งข้อเขียนนี้ได้ใช้วิธีการศึกษาในเชิงปริมาณเพียงอย่างเดียวเพื่อชี้ให้เห็นภาพรวมของการที่
ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะ และนำเสนอด้วยการพรรณนาความโดยอิงข้อมูล
เชิงสถิติเพียงอย่างเดียว ดังเช่นการศึกษาภายใต้ร่มเงาของปฏิธานนิยมทั่ว ๆ ไป และปิดท้ายด้วยงานของ
ปิยะพงษ์ บุชบงก์ และจาพิกรณ์ เผือกโสภณ (2552) เรื่องการวัดอุณหภูมิประชาธิปไตยในท้องถิ่น: นวัตกรรม
การตรวจสอบการเมืองและการบริหารงานท้องถิ่นโดยชุมชน

ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะจะกลายเป็นประเด็นร้อน (Hot Issue) ของข้อเขียนในหมวดย่อย
กระบวนการ โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554 เป็นต้นมา กระทั่งสิ้นสุดระยะเวลาของการศึกษานี้ หน้ากระดาษถูกอุทิศ
ให้แก่ประเด็นนี้ถึง 18 เรื่อง โดยเริ่มจากผลงานของ จีรวัฒน์ เจริญสุข (2554) เรื่องความต้องการและอุปสรรค
ของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะใน
ระดับท้องถิ่น: ศึกษาในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม
และร้อยเอ็ด ต่อมาในปี พ.ศ. 2555 กตัญญู แก้วหานาม (2555ก) ได้นำเสนอผลงานเรื่องข้อเขียนเรื่องการมี
ส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล: ศึกษาเปรียบเทียบเทศบาลนครขอนแก่นกับเทศบาล
เมืองกาฬสินธุ์ และในปีเดียวกัน สิทธิชัย ต้นศรีสกุล (2555) ได้เสนอผลงานเรื่องการใช้วิถีชุมชนแบบดั้งเดิม
เสริมสร้างการบริหารจัดการชุมชนให้เข้มแข็ง กรณีศึกษา บ่อพันขัน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยได้เสนอการสร้างการ
บริหารจัดการแบบบูรณาการจาก 5 รูปแบบ ได้แก่ (1) ปัจจัยสี่และวิถีชีวิต ที่ต้องรักษาป่า แหล่งน้ำ/สร้าง
ความเชื่อความศรัทธา พึ่งพาปราชญ์ชาวบ้าน บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมแบ่งปันกัน พึ่งพาระบบเศรษฐกิจ
พอเพียง (2) ปัจจัยพิธีกรรมและความเชื่อ ที่ต้องกระตุ้นจิตสำนึก มีกระบวนการเรียนรู้ชุมชนผ่านพิธีกรรมเจ้าปู่

ผ่านและผีปูด (3) ปัจจัยการใช้พื้นที่และอาชีพ ที่ต้องกระตุ้นจิตสำนึกรักษาป่าต้นน้ำ ใช้ประโยชน์จากป่า แหล่งน้ำ (4) ปัจจัยการบริหารจัดการน้ำ ที่ต้องทำประชาพิจารณ์ และ (5) ปัจจัยการบริหารการปกครอง ที่ต้องเอา 2 วิธีมารวมกันไว้ คือ ใช้การสรรหาคนดีและระบบการเลือกตั้ง เชื่อมโยงสิ่งเก่าและสิ่งใหม่ที่มีค่าให้ ผสมกลมกลืนกันให้ได้

ในปี พ.ศ. ถัดมา ผลงานของ ศิริพน โปธิอาภา (2556) เรื่องความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นระหว่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษ ได้มีการกล่าวถึงความมิติของ ร่วมมือ ขณะที่งานของเรื่องการบริหารจัดการแผนพัฒนาเทศบาล ภายใต้อิทธิพลของนโยบายแห่งรัฐในช่วงปี พ.ศ. 2550-2555: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์ ของ กัตัญญู แก้วหานาม (2556) ยังมีจุดเน้นเหมือนกับผลงานของเขาใน พ.ศ. ที่ผ่านมา ในส่วนของ เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ (2556) ได้กล่าวถึงกระบวนการจัดการเรียนรู้ของชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อยกสถานภาพสู่ความเป็น ศิลปวัฒนธรรมแห่งประชาคมอาเซียน โดยเผยให้เห็นถึงศักยภาพการจัดการเรียนรู้ ขั้นตอนการจัดการ เรียนรู้ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพของชุมชนเพื่อยกฐานะ ศิลปวัฒนธรรมชุมชนสู่ความเป็นศิลปวัฒนธรรมอาเซียนของพื้นที่ที่ศึกษา ผ่านผลงานเรื่องกระบวนการจัดการ เรียนรู้ชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อยกสถานภาพความเป็นศิลปวัฒนธรรมแห่งประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษา ชุมชนตำบลกันทรวิชัย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม และทิ้งท้ายด้วยข้อเขียนเรื่องปัญหาและ กระบวนการเพื่อการจัดตั้ง “นครแม่สอด” เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษแห่งใหม่ของประเทศไทย ของ นพพล อัครชาติ, วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และสมเกียรติ วันทะนะ (2556) ซึ่งได้สะท้อนให้เห็น กระบวนการในการจัดตั้งนครแม่สอดว่ามีด้วยกัน 7 ขั้นตอน ได้แก่ (1) ขั้นค้นหาและรวบรวมข้อมูล (2) ขั้นสนับสนุนการกำหนดนโยบาย (3) ขั้นกำหนดและวางนโยบาย (4) ขั้นกำหนดสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้อง กับนโยบาย (5) ขั้นนำเอานโยบายไปปฏิบัติ (6) ขั้นการประเมินผลนโยบาย และ (7) ขั้นการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงนโยบาย นอกจากนั้นยังชี้ให้เห็นถึงปัญหาการจัดตั้งนครแม่สอดที่พบมากที่สุดว่าเป็นปัญหาการ ผลัดเปลี่ยนรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศมีผลต่อการจัดตั้งนครแม่สอด ทั้งนี้ ขอให้ตั้งข้อสังเกตด้วยว่าแม้ ข้อเขียนดังกล่าวจะมีระดับของการวิเคราะห์ในระดับท้องถิ่น แต่พื้นที่ (Area) ในการศึกษากลับเป็นพื้นที่นอก ภาคอีสาน

ถัดมาอีกปี กล่าวคือ ในปี พ.ศ. 2557 การศึกษาในประเด็นนโยบายสาธารณะในหมวดย่อยนี้เพื่อพุ่งถึง ชัดสุด เห็นได้จากมีจำนวนข้อเขียนถึง 6 เรื่องในปีเดียว ประกอบด้วยผลงานของ กัตัญญู แก้วหานาม, พิมพ์ ลิขิต แก้วหานาม และจรรยา ชาตะสุวฉานนท์ (2557ก) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ยังมีจุดเน้นของ การศึกษาและการนำเสนอองค์ความรู้ที่มีลักษณะเหมือนเดิม ต่อด้วยข้อเขียนเรื่องปัญหาอุปสรรคในการเข้ามา มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ของ กัตัญญู แก้วหา นาม, พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม และจรรยา ชาตะสุวฉานนท์ (2557ข) ต่อด้วยข้อเขียนของ สถาพร เริงธรรม (2557) เรื่องธรรมนูญประชาชนคนอำนาจเจริญกับการส่งเสริมการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น ที่ได้สังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาจัดทำและนำเสนอเป็น “ตัวแบบอำนาจเจริญ” หรือ “อำนาจเจริญโมเดล”

โดยแบ่งระยะการดำเนินงานออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ (1) ระยะเริ่มต้น เป็นระยะของการพัฒนาความเข้มแข็งของขบวนการชุมชนและสภาองค์กรชุมชนตำบล ประกอบด้วย การร่วมกันสรุปบทเรียนและความล้มเหลวของการพัฒนาที่ผ่านมา การเสริมสร้างภาวะผู้นำ การสร้างชุดทำงานทางวิชาการและการระบุปัญหา/ความต้องการของประชาชน การพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วม และสร้างความเชื่อมโยงกับกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ (2) ระยะดำเนินงาน เป็นระยะของการจัดทำ และการนำเอาธรรมนูญประชาชนคนอำนาจเจริญไปปฏิบัติ เมืองประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การจัดทำข้อตกลงร่วมกันของประชาชนในท้องถิ่น การแปลงธรรมนูญประชาชนคนอำนาจเจริญมาเป็นเป้าหมายของการพัฒนาร่วมกัน การจัดทำแผนพัฒนาฯ ของประชาชน การบูรณาการร่วมกับแผนพัฒนาจังหวัดและท้องถิ่นของหน่วยงานราชการ และการใช้แผนร่วมกันระหว่างประชาชนและหน่วยงานของรัฐ และ (3) ระยะขยายผล ซึ่งเป็นระยะสุดท้ายของการดำเนินงานตามตัวแบบอำนาจเจริญหรืออำนาจเจริญโมเดล เมืองประกอบ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ การทบทวนผลการดำเนินงานในรอบปีที่ผ่านมาในรูปแบบของการร่วมกันถอดบทเรียนการดำเนินงาน และการเพิ่มเครือข่ายการดำเนินงาน

จากนั้น นพพล อัครชาติ (2557) ได้เสนอผลงานเรื่องกระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อการจัดตั้ง “นครแม่สอด”: ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชนชั้นนำในราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นภาคต่อจากปี พ.ศ. 2556 โดยในรายละเอียดแล้วไม่มีความแตกต่างจากงานที่นำเสนอเมื่อ ปี พ.ศ. 2556 มากนัก หากแต่มีข้อเสนอแนะที่เป็นรูปธรรมและสามารถนำมาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเพื่อนำไปปฏิบัติได้มากกว่า นอกจากนั้นยังมีผลงานของ พรสวรรค์ ปิยนันท์ศักดิ์ (2557) เรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และปิดท้ายความรื้อแรงของประเด็นนี้ด้วยผลงานเรื่องการพัฒนาแบบการป้องกันยาเสพติดโดยประชาชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาบ้านฮองฮี ต.ยางตลาด อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์ ของ คณอง พิลุน (2557) โดยข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ รูปแบบในการป้องกันปัญหาเสพติดโดยการนำแนวคิดที่เป็นรูปแบบทั้งภาครัฐและภาคประชาชนมาผสมผสานและพัฒนาเป็นรูปแบบของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด เช่น การจัดตั้งเครือข่ายกลุ่มตาสับปะรด กลุ่ม อปพร. กลุ่มสารวัตรและตำรวจบ้านที่ทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน ทำหน้าที่ติดตามดูแลพฤติกรรมเสี่ยงของกลุ่มเยาวชนหรือบุคคลที่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด หรือ รูปแบบ “สุม 4 สุม KLA” ที่ประกอบไปด้วย สุม 4 คือ สายใยจากครอบครัว ผู้นำ เครือข่ายชุมชน และกฎระเบียบชุมชน ส่วน สุม KLA คือ Knowledge (ความรู้) Learning (การเรียนรู้) Attitude (ทัศนคติ) โดย คำว่า “สุม” นั้น หมายความว่า “สุมไม้” ซึ่งสะท้อนถึงวัฒนธรรมของท้องถิ่นภาคอีสาน สุมจึงแทน “เกราะในการป้องกัน” โดยกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญที่สุดคือ กลุ่มเยาวชน ตัวสุม คือเกราะป้องกันเยาวชนให้ปลอดภัยจากยาเสพติด แล้วตัวเยาวชนเองก็ควรมีความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับปัญหาเสพติดโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน บวกกับการขับเคลื่อนร่วมกันของสายใยจากครอบครัวซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นทำงานร่วมกับผู้นำ เครือข่ายชุมชน โดยมีกฎระเบียบชุมชนเป็นบรรทัดฐานร่วมกันนั่นเอง

เข้าสู่ช่วงปลายของระยะเวลาที่ทำการศึกษา ซึ่ง 3 ปีสุดท้าย กล่าวคือ พ.ศ. 2558-2560 ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะยังคงเป็นประเด็นที่ได้รับความสนใจจากนักวิชาการในอีสาน แม้ในปี พ.ศ. 2558 จะมีเพียงข้อเขียนเรื่อง Collaborating Urban Farming Networks: To Promote Community Gardens

and Alternative Markets as Theaters of Social Action ของ Boossabong (2015) ที่สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือของเครือข่ายการ Urban Farming ในกรุงเทพฯ ที่มุ่งสร้างแหล่งผลิตทดแทนภายในเมืองและสร้างตลาดทางเลือก ผ่านทุนทางสังคมที่เป็นทรัพยากรสำคัญสำหรับการทำงานร่วมกันในเรื่องนี้ก็ตาม ทว่าถัดมาในปี พ.ศ. 2559 และปีสุดท้าย แวดวงวิชาการก็ยังให้ความสนใจในประเด็นนี้อยู่ โดยจะเห็นได้จากผลงานของ กตัญญู แก้วหานาม, จริยา ชวตะสุวัจฉานนท์ และพิมพ์ลลิต แก้วหานาม (2559) ที่ได้มีการนำเสนอเรื่องแนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยวิธีการศึกษาและระดับของการวิเคราะห์เป็นอย่างเดียวกันกับผลงานชิ้นที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2557 เรื่องปัญหาอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังที่ได้กล่าวถึงไป นอกจากนั้นยังมีข้อเขียนเรื่องการเสริมสร้างบทบาทขององค์กรชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ของ สถาพร เริงธรรม (2559ก) ที่ได้ศึกษาการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดการรวมตัวกันเป็นองค์กรชุมชนและการกระจายอำนาจให้องค์กรชุมชนรับผิดชอบในการจัดทำบริการสาธารณะบางอย่างแทนเทศบาล ซึ่งผลการศึกษปรากฏว่าองค์กรชุมชนได้มีการดำเนินการตามแนวทางที่กำหนด โดยเริ่มต้นจากการจัดทำแผนชุมชน การรับรองแผนชุมชน การนำเสนอแผนให้เทศบาลพิจารณา การปรับปรุงแก้ไขแผนการปฏิบัติการตามแผน และการกำกับติดตามประเมินผลร่วมกับเทศบาล ผลที่เกิดขึ้นคือ ทำให้ประชาชน และองค์กรชุมชนที่มีความเป็นพลเมืองผู้มีความรับผิดชอบต่อชุมชนของตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองเพื่อสร้างสรรค์ประโยชน์ให้กับชุมชนของตนเองได้เพิ่มมากขึ้น

ในช่วงสุดท้ายของระยะเวลาการศึกษาของงานวิจัยนี้ ปิดท้ายด้วยข้อเขียนเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ของ ประภัสสร ดาเวสเรษฐ (2560) ซึ่งได้สะท้อนว่าประชาชนภายใต้ขอบเขตของการศึกษา ได้มีส่วนร่วมครบตามองค์ประกอบของหลักธรรมาภิบาล และข้อเขียนเรื่องการสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการท้องถิ่น: สรรพแนวปฏิบัติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของปิยะพงษ์ บุษบงก์, สุนทรชัย ขอบยศ, พบสุข ชำของ, วชิรวัฒน์ อาริยะสิริโชติ, อลงกรณ์ วรรคแสง และวนิดา พรหมหล้า (2560) ได้สะท้อนสิ่งที่น่าสนใจหลายประการ อาทิ ความร่วมมือที่สร้างโดย อบท. เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในภูมิภาคนี้และมีลักษณะที่ค่อนข้างเป็นทางการ ทว่า ในความเป็นทางการมีความไม่เป็นทางการซ่อนอยู่ หรือ ท้องถิ่นริเริ่มความร่วมมือเองได้ แต่ยังคงต้องการการสนับสนุนเชิงนโยบายจากส่วนกลาง หรือ การสร้างความร่วมมือผ่าน MOU เป็นเสมือนแพชชั่นใหม่ทางการบริหาร รวมไปถึงความคุ้มค่าของความร่วมมือมีมากกว่ามิติทางเศรษฐศาสตร์

5. หมวดยอยัจจยนำออก

การศึกษารัฐประศาสนศาสตร์ หมวดนโยบายสาธารณะในหมวดยอยัจจยนำออกที่กำลังกล่าวถึงอยู่นี้ กล่าวได้ว่าไม่เหมือนกับหมวดยอยัจจยนำออกที่ผ่านมาและไม่เหมือนหมวดยอยัจจยนำออกที่กล่าว กล่าวคือ ในหมวดยอยัจจยนำออกนี้ ประเด็นที่ได้รับความสนใจจากนักรัฐประศาสนศาสตร์ในอีสาน ตั้งแต่ พ.ศ. 2547-2560 มากที่สุด คือ ประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมีจำนวนข้อเขียน 13 เรื่อง หรือร้อยละ 7.07 จากจำนวนข้อเขียนในหมวดนี้ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ข้อเขียนในประเด็นดังกล่าวได้รับความสนใจจากแวดวงวิชาการ

มากกว่าข้อเขียนในประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะที่ถูกศึกษาภายใต้หมวดย่อยนี้เพียง 1 เรื่องเท่านั้น อนึ่ง ในการสะท้อนให้เห็นถึงสถานภาพองค์ความรู้ของหมวดนี้ อาจมีการอธิบายโดยกระโดดข้ามประเด็นไปมา ดังนั้น จึงขอให้ผู้อ่านระมัดระวังในการทำความเข้าใจในส่วนนี้ด้วย

ในปี พ.ศ. 2547 พิชันดร นิตยสุทธิ (2547) ได้เสนอผลงานในประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องสิทธิพลเมืองกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติภายใต้ภาวการณ์ขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งนับว่าเป็นผลงานเรื่องแรกของการศึกษาในหมวดย่อยนี้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2549 ประสิทธิ์ คุณุรัตน์ (2549ก, 2549ข) ได้นำเสนอ 2 ผลงาน ได้แก่ เรื่องการปรับปรุงและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศสี จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดสุรินทร์ ปี 2549 และเรื่องการปรับปรุงและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศสี จังหวัดยโสธรและจังหวัดอำนาจเจริญปี 2549 ในประเด็นเกี่ยวกับเดียวกัน และในปีเดียวกัน ประภาศ แสนทอง (2549) ก็ได้เสนอผลงานเรื่องการดำรงชีวิตของครัวเรือนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเงื่อนไขคุณธรรม จังหวัดอุดรธานี ในประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ จากนั้นในปี พ.ศ. 2550 ประสิทธิ์ คุณุรัตน์ (2550) ก็ยังได้เสนอผลงานเรื่องการจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินโดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศออร์โธรีสี จังหวัดอุดรธานี ซึ่งมีขอบเขตของการศึกษาเช่นเดียวกันกับผลงานของเขาในปี พ.ศ. 2549

ว่างเว้นจากการนำเสนอผลงานในหมวดย่อยนี้ไป 1 ปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 ปิยะพงษ์ บุขบงก์ (2552ค) ได้เสนอผลงานในประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องนโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานของทุนทางสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: แนวคิดและวิธีการบริหารงานที่เป็นเลิศ (Best Practices) ซึ่งถือเป็นข้อเขียนเรื่องเดียวในปีนั้นของหมวดย่อยนี้ โดยพยายามอธิบายฐานแนวคิดและนำเสนอกรณีตัวอย่างที่โดดเด่นในมิติของการจัดการสิ่งแวดล้อมโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบนฐานของทุนทางสังคม ด้วยการเชื่อมโยงสิ่งแวดล้อมเข้ากับเศรษฐกิจชุมชน วิธีการประกอบอาชีพและสิทธิชุมชน ไม่ว่าจะเป็นกรณีของสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวชุมชนแบบยั่งยืน การส่งเสริมการเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการหนุนเสริมการจัดการป่าชุมชน

ต่อจากนั้นมาในปี พ.ศ. 2554 ทั้งสองประเด็นได้รับความสนใจในการศึกษาภายใต้หมวดย่อยนี้ โดย วีระกุล ขายผา (2554ข) ได้เสนอผลงานประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องศูนย์วิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ขณะที่สองผลงานจาก ประจวบ จันทรหมื่น (2554ข, 2554ก) ได้นำเสนอในประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ เรื่องโครงการพระราชดำริกับการถ่ายทอดสู่ท้องถิ่น จังหวัดศรีสะเกษ และเรื่องการขยายผลพื้นที่ต้นแบบโครงการพระราชดำริสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

ในปี พ.ศ. 2555 มีความชัดเจนว่าประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นที่ได้รับความสนใจอย่างมาก โดยจำนวนข้อเขียน 3 ใน 4 เรื่องได้อุทิศหน้ากระดาษแก่ประเด็นดังกล่าว เริ่มจากผลงานสองเรื่องของ วีระกุล ขายผา (2555ข, 2555ก) เรื่องศูนย์วิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเรื่องการวิจัยและพัฒนาความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการลุ่มน้ำขององค์การบริหารจัดการลุ่มน้ำสาขาและองค์การปกครองท้องถิ่น ตามด้วยผลงานของ ประโยชน์ ส่งกลิ่น

(2555) เรื่องนโยบายสาธารณะยุคหลังสมัยใหม่: ศึกษากรณีนโยบายสาธารณะเชิงปรึกษาหารือขององค์กรชาวบ้านอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกหินลาด จังหวัดมหาสารคาม ทั้งนี้ ขอให้ตั้งข้อสังเกตว่า ประโยชน์ สังกัณห์ ได้นำเสนอผลงานที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับผลงานชิ้นนี้แล้ว นั่นคือ ผลงานในปี พ.ศ. 2554 เรื่องนโยบายสาธารณะยุคหลังสมัยใหม่ ที่อยู่ในหมวดย่อยที่กล่าวถึงภาพรวมของนโยบายสาธารณะ ขณะที่การศึกษาประเด็นนโยบายสาธารณะภายใต้หมวดย่อยนี้เป็นผลงานของ ประจวบ จันทร์หมื่น (2555) เรื่องการส่งเสริมการรับรู้และประยุกต์ใช้แนวทางการทำเกษตรแบบพอเพียงของเกษตรกรพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ

การเปิดแข่งขันเป็นประเด็นหลักในการศึกษาภายใต้หมวดย่อยนี้ ก็ยังคงเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2556 โดยในปีนี้ ประเด็นนโยบายสาธารณะถูกศึกษามากกว่าประเด็นคู่แข่งเพียงเรื่องเดียว ซึ่งประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมถูกศึกษาโดย วีระกุล ชายผา (2556) ในผลงานที่มีลักษณะเช่นเดียวกันกับผลงานที่เคยนำเสนอมาเมื่อปี พ.ศ. 2555 นั่นคือ เรื่องศูนย์วิจัยและพัฒนากิจการบำบัดรักษาผู้ป่วยโรคพิษสุราเรื้อรังและการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ในขณะที่ยังมีผลงานเรื่องการนำนโยบายการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ ของ ปาริชา มารีเคน (2556ก) และผลงานของ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2556) เรื่องการเปลี่ยนแปลงประชาคมหมู่บ้าน: การขยายตัวและความยั่งยืนในชุมชน บ้านคุ้ม ตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร เป็น 2 ผลงานที่ศึกษาในประเด็นนโยบายสาธารณะ

เช่นเดียวกันกับปีที่แล้ว ในปีนี้ผลงานวิชาการถูกนำเสนอภายใต้ประเด็นทั้งสองอย่างละเรื่อง โดย ปิยะพงษ์ บุขบงก์ (2557) ได้นำเสนอผลงานโดยเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาเมือง ซึ่งสะท้อนผ่านการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาเมืองกรุงเทพฯ เปรียบเทียบกับการขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาเมืองในภูมิภาค และมีการกล่าวถึงทิศทางที่ผ่านมามของนโยบายพัฒนาเมืองและข้อเสนอแนะสำหรับทศวรรษหน้า ในชื่อเรื่องนโยบายพัฒนาเมืองในประเทศไทยในทศวรรษที่ผ่านมา ขณะที่ในอีกประเด็น กรุงไท นพรัตน์ (2557) ได้เสนอผลงานเรื่องแนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี

ว่างเว้นจากการศึกษาทั้ง 2 ประเด็น ในปี พ.ศ. 2558 แต่เมื่อถึง 2 ปีหลังสุด ดูเหมือนว่าแวดวงรัฐประศาสนศาสตร์ในอีสานจะให้ความสนใจในประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเป็นพิเศษ โดยมีข้อเขียนเพียงปีละเรื่องเท่านั้นที่ยังคงประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม นั่นคือ ผลงานของ ชัคตัตถ์ วยะสวัสดิ์ (2559) และผลงานของ จิราพร บาร์ศรี, ธรรมรัตน์ สินธุเดช, สุรศักดิ์ ชะमारัมย์ และภักดี โพธิ์สิงห์ (2560) เรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาพื้นที่ด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม และเรื่องการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มแม่น้ำชี กรณีศึกษา: ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ตามลำดับ โดยงานเรื่องแรกได้สะท้อนถึงกระบวนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วมกับภาคีในพื้นที่ที่ศึกษาว่ามีขั้นตอนในการดำเนินงาน จำนวน 8 ขั้นตอน คือการสำรวจทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ การจัดเวทีประชุมการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้นำชุมชน การจัดหาเอกสารเผยแพร่ การเผยแพร่แผนที่ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดทำกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และการติดตามความก้าวหน้าการนำกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรธรรมชาติไปใช้ประโยชน์ ขณะที่การศึกษาประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเป็นผลงานเรื่องกระบวนการนำนโยบาย

สาธารณะไปสู่ชุมชนท้องถิ่น: มุมมองสำหรับการตัดสินใจของนักบริหารรัฐกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งของฐานรากในสังคมไทย ในปี พ.ศ. 2559 ของ นพพล อัครชาติ และอัครวิทย์ ศาสนพิทักษ์ (2559) ที่สะท้อนว่าการจะยอมรับนโยบายจากส่วนกลางมาเป็นนโยบายของชุมชนท้องถิ่นและการนำมาปฏิบัติในสภาพแวดล้อมของแต่ละชุมชนท้องถิ่นที่เกิดขึ้นเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดการพัฒนาและเข้มแข็งเป็นฐานรากที่มั่นคงของประเทศได้นั้น ต้องมีกระบวนการขั้นตอนในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติในระดับจุลภาคคือชุมชนท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วย ขั้นระดมพลัง ขั้นการปฏิบัติ และขั้นการสร้างความเป็นปึกแผ่น และในปีเดียวกัน สถาบันพระธรรมนูญ (2559ข) ได้เสนอผลงานเรื่ององค์การชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณี: โครงการเทศบาลเล็กในเทศบาลใหญ่ เทศบาลนครขอนแก่น ซึ่งภายหลังจากที่ได้มีการดำเนินงานโครงการฯ นี้ องค์กรชุมชนได้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ และและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ 3 ประการคือ มีความเป็นพลเมืองเพิ่มขึ้น มีการยกฐานะเป็นหุ้นส่วนกับเทศบาลในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีความรับผิดชอบต่อชุมชนเพิ่มมากขึ้น และในปีถัดมา นั่นคือปี พ.ศ. 2560 ยุวเรศ หลุดพา (2560) ได้เสนอผลงานเรื่องความสำเร็จของนโยบายสาธารณะสู่ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นไทย ในขณะที่ ชนาใจ หมั่นไธสง และสุกัญญา เอ็มอัมธรรม (2560) และ พบสุข ชำของ (2560ค) นำเสนอผลงานเรื่องความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และเรื่องเหตุผลของการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบริบทสากลตามลำดับ ซึ่งผลงานเรื่องแรกนั้นได้สะท้อนการทำงานของคณาวในองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ โดยมีลักษณะการทำงานที่ทำให้รัฐบาลสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยอมรับ นอกจากนั้นยังเป็นกลุ่มคนที่มีทัศนคติที่ดีต่อความร่วมมือทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ส่วนในข้อเขียนเรื่องหลังได้นำเสนอเหตุผลที่นำมาใช้สนับสนุนนโยบายการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบริบทสากล และสะท้อนว่าไม่สมเหตุสมผลต่อการใช้เหตุผลด้านเศรษฐศาสตร์เพียงด้านเดียวมาเป็นเหตุผลรองรับข้อเสนอการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบริบทสากล

6. หมวดยอยข้อมูลป้อนกลับ

ผ่านไปถึง 3 ปีนับจากระยะเวลาแรกเริ่มที่งานวิจัยนี้ให้ความสำคัญ ข้อเขียนเรื่องแรกของหมวดยอยนี้จึงปรากฏ โดยในปี พ.ศ. 2550 พันธเรศ ธรรมสอน (2550ก) ได้เสนอผลงานเรื่องการประเมินผลโครงการซึ่งเป็นผลงานเรื่องเดียวในปีนั้น ถัดมาในปี พ.ศ. 2552 ถึง 2554 ดูเหมือนผลงานของ ปิยะพงษ์ บุขบงก์ ทั้งผลงานเดี่ยวและผลงานร่วมจะมีความโดดเด่นในหัวเวลานี้เป็นอย่างมาก โดยข้อเขียน 5 เรื่องจากทั้งหมด 6 เรื่อง สะท้อนถึงให้เห็นภาพของประโยคดังกล่าว ซึ่งในปี พ.ศ. 2552 ข้อเขียนเรื่องปัญหาธรรมาภิบาลในกระบวนการนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่น: สะท้อนผ่านปัญหาการมีส่วนร่วมในภาคปฏิบัติของ ปิยะพงษ์ บุขบงก์ (2552ง) ได้ถูกนำเสนอ และเป็นผลงานเรื่องเดียวในปีนั้นที่ถูกนำเสนอ ในปีถัดมา ปิยะพงษ์ บุขบงก์ (2553ข) ก็ได้นำเสนอผลงานอีกเรื่องชื่อการตรวจสอบการดำเนินนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสภาเยาวชน: การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่นด้วยพลัง

เยาวชน อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางความโดดเด่นของ ปิยะพงษ์ บุชบงก์ บนเวทีวิชาการในหมวดย่อยนี้ สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2553) ก็ได้นำเสนอผลงานเรื่องบทบาทที่คาดหวังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต โดยมี การกล่าวถึงธรรมชาติ พัฒนาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนั้น ยังได้นำเสนอบทบาทที่คาดหวังของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพร้อมทั้งให้ข้อคิดบางประการต่อบทบาทที่คาดหวังในอนาคตดังกล่าว ถัดมาอีก 1 ปี นั่นคือ ในปี พ.ศ. 2554 ปิยะพงษ์ บุชบงก์ และจตุรงค์ ศรีสุธรรม (2554ก, 2554ข) ก็ได้นำเสนออีก 2 ผลงาน เรื่องการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของการเมืองและนโยบายสาธารณะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านเศรษฐกิจ สังคมและระบบนิเวศหลังรัฐประหาร และเรื่องการวางแผนพัฒนาภูมิภาคในระยะเปลี่ยนผ่าน: การเปลี่ยนแปลงและอุปสรรค

ว่างเว้นจากการนำเสนอผลงานในหมวดย่อยนี้ 1 ปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2556 ข้อเขียนเพียงเรื่องเดียวชื่อ แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารการพัฒนาเมืองของเทศบาลนครสกลนคร ของ ชาติชัย อุดมกิจมงคล (2556) ก็ได้ให้ความสนใจประเด็นนี้ และการศึกษานโยบายภายใต้หมวดย่อยนี้ก็เงียบไปเมื่อถึงปีถัดมา อย่างไรก็ตาม นับว่ามีสีสันยิ่ง เมื่อเข้าสู่ 3 ปีสุดท้ายของขอบเขตด้านระยะเวลา โดยในช่วงดังกล่าวมีข้อเขียนที่ให้ความสนใจ ประเด็นนโยบายภายใต้หมวดย่อยนี้ถึง 7 เรื่อง แบ่งเป็นงานที่ถูกเสนอในปี พ.ศ. 2558 ถึง 3 เรื่อง และปีที่ เหลือแบ่งเป็นปีละ 2 เรื่อง

ในปี พ.ศ. 2558 ประกอบด้วย ผลงานของ ชนาใจ หมื่นไธสง (2558) เรื่องสองทศวรรษของความ ร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทย-สปป. ลาว พัฒนาการและผลสะท้อนของนโยบาย ตามด้วยผลงานของ กตัญญู แก้วหานาม และพิมพ์ลิขิต แก้วหานาม (2558) เรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์ และผลงานของ วชิรวิทย์ อาริยะศิริ โขติ (2558) เรื่องการพัฒนานโยบายและกลไกเพื่อส่งเสริมสภาเด็กและเยาวชนตำบลต้นแบบ กรณีศึกษา ตำบลเลิงแฝก อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเรื่องแรกในสองเรื่องหลังได้สะท้อนรูปแบบการมีส่วนร่วม ในการติดตามตรวจสอบผ่านการจัดซื้อจัดจ้างของเทศบาลเมืองบัวขาวและเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ ว่ามีรูปแบบ การติดตามตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างแบบไม่เป็นทางการ และรูปแบบการมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ การจัดซื้อจัดจ้างแบบผ่านตัวแทนในเทศบาลแรก ส่วนการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานด้านการจัดซื้อจัด จ้างของเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ จะทำโดยผ่านอาสาสมัครตรวจสอบการบริหารงาน (อสต.) ส่วนข้อเขียนเรื่อง หลังนั้นได้มีการนำเสนอ “เลิงแฝกโมเดล” ซึ่งเป็นโมเดลในการพัฒนานโยบายและกลไกเพื่อส่งเสริมสภาเด็ก และเยาวชนตำบลต้นแบบ โดยมีกระบวนการสำคัญ ได้แก่ (1) การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการร่วมเพื่อ นำไปสู่การขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชนระดับตำบลโดยกลไกนโยบาย (2) การพัฒนาและเสริมศักยภาพ กลไกนโยบายขับเคลื่อนสภาเด็กและเยาวชนตำบล (3) การออกแบบแนวนโยบายร่วมกันโดยกลไกเพื่อพัฒนา สภาเด็กและเยาวชนตำบล และ (4) นำแนวนโยบายไปร่วมปฏิบัติร่วมกันและมีการติดตามประเมินผลเป็น ระยะ ถัดมาในปี พ.ศ. 2559 นพพล อัครฮาด (2559) เสนอข้อเขียนเรื่องกระบวนการขับเคลื่อนการจัดทำ บริการสาธารณะระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับคณะทำงานชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดการบริการสาธารณะแนว ใหม่: กรณีศึกษาโครงการชุมชนตัวอย่างวัฒนธรรมสันติวิธีตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ซึ่งได้ สะท้อนว่าหน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้านการติดตามตรวจสอบและการกระตุ้นให้ชุมชนเกิดการ

ตื่นตัวและขับเคลื่อนการทำงานไปบนพื้นฐานของกลไกวัฒนธรรมชุมชน ขณะที่คณะทำงานชุมชนเองก็ต้องมีการสร้างกระบวนการเรียนรู้การทำงานระหว่างการพัฒนาขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการทำงานที่เหมาะสม อันนำไปสู่การเกิดกระบวนการขับเคลื่อนการจัดทำบริการสาธารณะ และตามด้วยข้อเขียนเรื่องแนวทางการเสริมสร้างสำนักพลเมืองของประชาชนในการติดตามตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ของ กัตัญญุ แก้วหานาม และพิมพ์ลิขิต แก้วหานาม (2559) ซึ่งได้สะท้อนแนวทางการเสริมสร้างและยกระดับสำนักพลเมืองของประชาชน รวมถึงแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการท้องถิ่น 7 ประการ ดังนี้ (1) จัดเวทีสำหรับการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องบทบาทหน้าที่ของประชาชน (2) ต้องกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่นและต้องปฏิรูปท้องถิ่น (3) พยายามสร้างความเป็นตัวแทนหรือความรู้สึกของความเป็นตัวแทนของประชาชนให้มากขึ้น (4) จัดการกับระบบสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งในตัวของผู้ส่งสาร ตัวสาร และผู้รับสาร (5) กระตุ้นหรือขยายสัญญาณที่ดีที่ต่อสำนักพลเมืองในระดับต่างๆ (6) เพิ่มการรับรู้ทางเศรษฐกิจและความรับผิดชอบทางด้านงบประมาณ และ (7) ปลุกฝังจิตสำนึกของความเป็นพลเมืองผ่านระบบการศึกษา ประเพณี วัฒนธรรม การกล่อมเกลாத่างสังคม หรือแผนงานโครงการต่างๆ และในปีสุดท้ายของระยะเวลาการศึกษานี้ ประเด็นนโยบายสาธารณะได้ถูกกล่าวถึงจากนักวิชาการสองท่าน นั่นคือ สัญญา เคนาภูมิ (2560ก) เรื่องการประเมินผลนโยบายสาธารณะ: หลักการ รูปแบบ และวิธีการ และ พบสุข ขำทอง (2560ก) เรื่องการกำหนดนโยบายและการสร้างความยั่งยืนในการดำเนินนโยบายด้านการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก: ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบประเทศอังกฤษและประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในงานวิจัยครั้งนี้

จากการอภิปรายในหัวข้อก่อนหน้า นำมาซึ่งการให้ข้อเสนอแนะ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้เขียนได้อภิปรายในทุกหมวดย่อยของการศึกษานโยบายสาธารณะ ดังนั้น ในหัวข้อนี้จึงจะให้ข้อเสนอแนะตามหัวข้อที่อภิปรายในแต่ละหมวดย่อย ดังนี้

1. หมวดย่อยที่กล่าวถึงภาพรวมของนโยบายสาธารณะ เวลาผ่านไปถึง 13 ปี กล่าวคือ ตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2560 ข้อเขียนทางวิชาการทั้งหมดได้อุทิศหน้ากระดาษในการนำเสนอในประเด็นเดียวกัน นั่นคือ ประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ อนึ่ง เป็นที่น่าสังเกตว่าองค์ความรู้ในประเด็นภาพรวมของนโยบายสาธารณะในภาคอีสานส่วนหนึ่งยังเป็นเพียงการกล่าวถึงความหมาย วิวัฒนาการ แนวทางการศึกษา กรอบแนวคิดการศึกษา และตัวแบบในการศึกษานโยบายสาธารณะเพียงเท่านั้น แต่ยังมีอีกส่วนหนึ่งที่มีความพยายามไปให้ไกลกว่าสิ่งที่เคยเป็นมาตลอดระยะเวลา 13 ปี หรือนานกว่านั้น และแน่นอนว่าการวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือและนโยบายสาธารณะแนวการตีความเป็น 2 ผลงานที่แสดงให้เห็นถึงความพยายามดังกล่าว ดังนี้แล้ว แม้นักวิชาการในแถบนี้เริ่มมีความกล้าบางแล้วในการจะออกจากพื้นที่ปลอดภัย ที่มีการศึกษาเพียงเชิงประจักษ์นิยมดังเช่นแต่ก่อน ทว่านี่ยังคงถือเป็นแสงแรกของการก้าวออกจากร่มเงาของการศึกษารูปแบบที่ว่าเท่านั้น เช่นนี้ การคงความกล้าเอาไว้และนำเสนอผลงานที่มีความแตกต่าง

อย่างสม่ำเสมอ โดยใช้แนวทางภายใต้กระบวนทัศน์ใหม่ๆ ที่ไม่ใช่เฉพาะปฏิธานนิยมหรือหลังปฏิธานนิยมก็อาจทำให้เกิดผลงานที่สะท้อนถึงความเป็นอีสานในมิติใหม่ๆ เพื่อแก้ปัญหาและตอบสนองต่อความต้องการอย่างรอบด้านภายใต้บริบทอีสานก็เป็นได้

2. หมวดย่อยสภาพแวดล้อม ตั้งแต่ พ.ศ. 2552-2560 ในการศึกษาประเด็นนโยบายสาธารณะภายใต้หมวดย่อยสภาพแวดล้อม คงปฏิเสธไม่ได้ว่าการให้ภาพใหม่แก่ทุนทางสังคม ทั้งในการใช้รับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจ หรือมีฐานะที่เป็นทรัพยากรในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างหนึ่ง อีกทั้งยังเป็นเสมือนเป็นกาที่เชื่อมตัวแสดงนโยบายและผู้มีส่วนได้เสียของการบริหารจัดการเข้าหากัน เป็นสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นท่ามกลางพลวัตของบริบทในอีสาน อย่างไรก็ตาม แม้จะกล่าวได้ว่าประเด็นนโยบายสาธารณะจะเป็นประเด็นที่ถูกศึกษามากที่สุด ทว่าเมื่อมองในเชิงตัวเลข กลับพบว่าการศึกษาในหมวดย่อยนี้ได้รับความสนใจน้อยที่สุดจากแวดวงวิชาการ ดังนั้น แม้จะมีความยุ่งยากอยู่บ้างในการจะมองให้เห็นสภาพแวดล้อมที่ห้อมล้อมกระบวนการทางนโยบายสาธารณะทั้งกระบวนการ กระนั้น การมองให้เห็นภาพรวมที่ไม่เฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะเท่านั้นก็เป็นเรื่องที่สำคัญ นี่เองที่จะทำให้เห็นสิ่งใหม่ ๆ ที่ถูกสะท้อนจากพื้นที่ที่ทำการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นในภาคอีสานหรือภูมิภาคอื่น ๆ

3. หมวดย่อยปัจจัยนำเข้า ข้อเขียนในหมวดย่อยนี้ได้เผยให้เห็นข้อสังเกตประการสำคัญในการศึกษานโยบายสาธารณะ นั่นคือ การมาก่อนของนโยบายนอกจากจะส่งผลกระทบไปยังส่วนรวมในระบบสังคมแล้ว อาจนำมาซึ่งประเด็นปัญหาใหม่ ๆ อันนำไปสู่การระบุถึงปัญหาหรือความต้องการแบบใหม่ หรือหากกล่าวในแง่ของตัวแบบระบบแล้ว นั่นคือ ปัจจัยนำออกเดิมนำมาซึ่งปัจจัยเข้าใหม่นั้นเอง ดังนั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจที่จะต่อยอดผลงานจากผลงานเรื่องเดิมที่นำเสนอมาแล้ว ซึ่งจะเป็นการขุดลงลึกถึงรากของปัญหาและประเด็นท้าทายที่เกิดขึ้นในแต่ละสมัย

4. หมวดย่อยกระบวนการ กล่าวได้ว่าการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะภายใต้หมวดย่อยกระบวนการมากที่สุดหากไปนับการศึกษาประเด็นนี้ในหมวดย่อยภาพรวม ดังนั้น จึงเป็นที่น่าสนใจและควรพิจารณาสาเหตุของปรากฏการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ หากกล่าวตามกรอบของงานวิจัยที่เป็นฐานของบทความนี้ หมวดย่อยกระบวนการจะกล่าวถึงการกำหนดข้อเสนอแนะนโยบาย การสร้างความชอบธรรมให้กับนโยบาย และกล่าวถึงกระบวนการทางการเมืองหรือการบริหารที่เกิดขึ้นในชั้นกระบวนการตามกรอบเชิงระบบของ David Easton (1965 อ้างถึงใน ปิยะพงษ์ บุขงก์, 2552) ดังนั้น หัวข้อเหล่านี้จึงสะดวกต่อการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาในรูปแบบกรณีศึกษาที่ถูกกำหนดโดยขอบเขตของพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา อย่างไรก็ตาม จากการอภิปรายที่ผ่านมาในหมวดย่อยนี้ทำให้เห็นว่า ข้อเขียนทางวิชาการที่ถูกเสนอส่วนใหญ่เป็นการศึกษาที่อาศัยรูปแบบกรณีศึกษา ทว่าการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ กลับถูกละเลย ดังนั้นแล้ว แวดวงรัฐประศาสนศาสตร์ในอีสานก็ควรที่จะมีการนำเสนอผลงานที่อาศัยการศึกษาในรูปแบบอื่น เช่น การต่อยอดแนวคิดหรือพัฒนารอบการศึกษานโยบายที่ได้จากการศึกษาแต่ละกรณี การสังเคราะห์ประเด็นหรือศึกษาพัฒนาการ รวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงด้านกระบวนการของนโยบายที่ถูกศึกษามาแล้วในอดีตด้วย

5. หมวดย่อยปัจจัยนำออก ทั้งสองประเด็นที่โดดเด่นภายใต้การศึกษาของหมวดย่อยนี้ ข้อเขียนที่ถูกนำเสนอมีลักษณะที่คล้ายกันทั้งคล้ายกันในหมวดย่อยนี้และหมวดย่อยก่อนหน้า นั่นคือ ส่วนใหญ่มุ่งตอบ

คำถามเชิงกรณีศึกษา โดยเฉพาะข้อเขียนในประเด็นเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้น ข้อเสนอแนะจึงเป็นสิ่งที่กล่าวไปแล้วในหมวดก่อนหน้า ทว่าในประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ แม้ส่วนหนึ่ง จะยังก้าวไม่พ้นการศึกษาแบบกรณีศึกษา แต่ส่วนที่เหลือก็พยายามให้สร้างความหมาย คำอธิบาย และให้ มุมมองเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะในภาพกว้าง

6. หมวดย่อยข้อมูลป้อนกลับ กล่าวได้ว่าการศึกษาประเด็นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะในหมวดย่อยนี้ เดินไปด้วยกันเสมอทั้งการศึกษาในรูปแบบกรณีศึกษาและการศึกษาในรูปแบบอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ดังเช่น อภิปรายไปแล้วในหมวดย่อยปัจจัยนำเข้าที่ว่า การมาก่อนของนโยบายอาจนำมาซึ่งประเด็นปัญหาใหม่ ๆ อันนำไปสู่การระบุถึงปัญหาหรือความต้องการแบบใหม่ ดังนั้น การต่อยอดผลของการศึกษา ด้วยมุมมองแบบ ใหม่ ๆ หรือศึกษาในมิติใหม่ ๆ ถือว่าเป็นสิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ด้วยข้อจำกัดในเรื่องเทคโนโลยี ทำให้การนำเสนอข้อมูลที่มีขนาดใหญ่เช่นนี้เป็นไปอย่างน่าเบื่อและไม่ น่าสนใจ กระนั้นก็ตาม ผู้เขียนเชื่อเหลือเกินว่ามีโอกาสสูงมากสำหรับการก้าวพ้นข้อจำกัดดังกล่าว ดังนั้น ผู้เขียนจึงหวังว่าจะได้เห็นการนำเสนอผลงานทางวิชาการ ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัย ข้อเขียนทางวิชาการ หรือ ผลงานอื่นๆ ในเชิงวิชาการที่มีความน่าตื่นตาตื่นใจ มีความหวือหวาน่าสนใจไปกว่าวิธีการที่บทความนี้ได้ นำเสนอ

เอกสารอ้างอิง

- กตัญญู แก้วหานาม, จริยา ชาตะสุวัจนานนท์ และพิมพ์ลิขิต แก้วหานาม. (2559). แนวทางการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสาร การเมืองการปกครอง*, 6(2), 70-69.
- กตัญญู แก้วหานาม, พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม และจริยา ชาตะสุวัจนานนท์. (2557a). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาเทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (รายงานวิจัย). สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- กตัญญู แก้วหานาม, พิมพ์ลิขิต แก้วหานาม และจริยา ชาตะสุวัจนานนท์. (2557b). ปัญหาอุปสรรคในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสาร รัฐประศาสนศาสตร์*, 12(2), 117-145.
- กตัญญู แก้วหานาม. (2550). การศึกษาพัฒนาแหล่งเรียนรู้และบทเรียนท้องถิ่น: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชุมชนผู้ไท ตำบลหนองห้วย อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- กตัญญู แก้วหานาม. (2555a). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาล: ศึกษาเปรียบเทียบเทศบาลนครขอนแก่นกับเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์. *วารสารรัฐประศาสนศาสตร์*, 10(2), 39-65.
- กตัญญู แก้วหานาม. (2555b). นโยบายสาธารณะ. กาฬสินธุ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- กตัญญู แก้วหานาม. (2556). การบริหารจัดการแผนพัฒนาเทศบาล ภายใต้อิทธิพลของนโยบายแห่งรัฐในช่วง

- ปี พ.ศ. 2550-2555: กรณีศึกษาเทศบาลเมืองกาฬสินธุ์ อ.เมือง จ.กาฬสินธุ์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- กตัญญู แก้วหานาม. (2557). การวางแผนกลยุทธ์และการบริหารโครงการ. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- กตัญญู แก้วหานาม และพิมพ์ลิขิต แก้วหานาม. (2558). รูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์*, 4(2), 82-98.
- กตัญญู แก้วหานาม และพิมพ์ลิขิต แก้วหานาม. (2559). แนวทางการเสริมสร้างสำนึกพลเมืองของประชาชนในการติดตามตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลเมืองในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *เรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ พ.ศ. 2558*. กรุงเทพฯ: วงศ์สว่างพับลิชชิง แอนด์ พริ้นติ้ง.
- กรุงไท นพรัตน์. (2557). แนวทางการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University*, 7(3), 1-13.
- กิติรัตน์ สีหพันธ์. (2548). ความสัมพันธ์ของการเขียนประวัติศาสตร์ลาวกับนโยบายจินตนาการใหม่. *มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*, 24(4), 104 - 115.
- คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. (2558). *ประวัติความเป็นมาของหลักสูตรสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. ค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2560 จาก http://pa.rmu.ac.th/index.php?option=com_content&view=article&id=22&Itemid=34
- ศราวุธ พลโคตร. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดตั้งจังหวัด กรณีศึกษา อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- คะแนน พิลุน. (2557). การพัฒนารูปแบบการป้องกันยาเสพติดโดยประชาชนมีส่วนร่วม กรณีศึกษาบ้านฮองฮี ต.ยางตลาด อ.ยางตลาด จ.กาฬสินธุ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การประชุมวิชาการมหาสารคามวิจัย ครั้งที่ 10, ฉบับพิเศษ*, 211-220.
- จิตรลดา ไชยะ. (2557). การกำหนดยุทธศาสตร์สำหรับการรณรงค์ให้ใช้จักรยานในชีวิตประจำวันของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- จิราพร บาริศรี, ธรรมรัตน์ สินธุเดช, สุรศักดิ์ ชะมารัมย์ และภักดี โพธิ์สิงห์. (2560). การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในกลุ่มแม่น้ำชี กรณีศึกษา: ตำบลท่าม่วง อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 11(2), 97-108.
- จิรวรรณ เจริญสุข. (2554). ความต้องการและอุปสรรคของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองและเขตชนบทต่อการเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น: ศึกษาในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองและองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดกาฬสินธุ์ มหาสารคาม และร้อยเอ็ด. มหาสารคาม: วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- ชัคตตรัย ริยะสวัสดิ์. (2559). การจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อการพัฒนาพื้นที่ด้วยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม. *วารสารราชพฤกษ์*, 14(3), 42-48.
- ชนาใจ หมื่นไธสง. (2558). สองทศวรรษของความร่วมมือทางวิชาการระหว่างไทย-สปป. ลาว พัฒนาการและผลสะท้อนของนโยบาย. *วารสารรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*, 1(2), 65-84.
- ชนาใจ หมื่นไธสง และสุกัญญา เอ็มอัมธรรม. (2560). ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทางวิชาการระหว่างประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว: บทบาทการพัฒนาประเทศของกลุ่มองค์กรไม่แสวงหาผลกำไรในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 9(1), 259-285.
- ชาติชัย อุดมกิจมงคล. (2556). แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารการพัฒนาเมืองของเทศบาลนครสกลนคร. *วารสารการบริหารปกครอง*, 2(2), 76-96.
- ธัญวรัตน์ แจ่มใส. (2556). นโยบายสาธารณะและการวางแผน. ศรีสะเกษ: วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- นพพล อัคราต, วัลลภ รัฐฉัตรานนท์ และสมเกียรติ วันทะนะ. (2556). ปัญหาและกระบวนการเพื่อการจัดตั้ง “นครแม่สอด” เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษแห่งใหม่ของประเทศไทย. *วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์*, 2(2), 32-56.
- นพพล อัคราต. (2557). กระบวนการกำหนดนโยบายเพื่อการจัดตั้ง “นครแม่สอด”: ปฏิสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างชนชั้นนำในราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์*, 1(2), 117-148.
- นพพล อัคราต. (2559). กระบวนการขับเคลื่อนการจัดทำบริการสาธารณะระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับคณะทำงานชุมชนบนพื้นฐานแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่: กรณีศึกษาโครงการชุมชนตัวอย่างวัฒนธรรมสันติวิธีตำบลสาวะถี อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 9(1), 59-82.
- นพพล อัคราต และอัศวินท์ ศาสนพิทักษ์. (2559). กระบวนการน่านโยบายสาธารณะไปสู่ชุมชนท้องถิ่น: มุมมองสำหรับการตัดสินใจของนักบริหารรัฐกิจเพื่อสร้างความเข้มแข็งของฐานรากในสังคมไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์*, 3(1), 1-41.
- ประกาศ แสนทอง. (2549). *การดำรงชีวิตของครัวเรือนภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้านเงื่อนไขคุณธรรม จังหวัดอุดรธานี*. อุดรธานี: คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ประจวบ จันทร์หมื่น. (2554ก). *การขยายผลพื้นที่ต้นแบบโครงการพระราชดำริสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ประจวบ จันทร์หมื่น. (2554ข). *โครงการพระราชดำริกับการถ่ายทอดสู่ท้องถิ่น จังหวัดศรีสะเกษ*. ศรีสะเกษ: คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ประจวบ จันทร์หมื่น. (2555). *การส่งเสริมการรับรู้และประยุกต์ใช้แนวทางการทำเกษตรแบบพอเพียงของเกษตรกรพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ*. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.

- ประภัสสร ดาเวเศรษฐ์. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(65), 215-224.
- ประโยชน์ ส่งกลิ่น. (2554). นโยบายสาธารณะยุคหลังสมัยใหม่. วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประโยชน์ ส่งกลิ่น. (2555). นโยบายสาธารณะยุคหลังสมัยใหม่: ศึกษากรณีนโยบายสาธารณะเชิงปรึกษาหารือขององค์กรชาวบ้านอนุรักษ์ป่าชุมชนโคกหินลาด จังหวัดมหาสารคาม. มหาสารคาม: วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ประโยชน์ ส่งกลิ่น. (2557). นโยบายสาธารณะแนวการตีความ. มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.
- ประสิทธิ์ คุณรัตน์. (2549ก). การปรับปรุงและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศสี จังหวัดมหาสารคามและจังหวัดสุรินทร์ ปี 2549. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประสิทธิ์ คุณรัตน์. (2549ข). การปรับปรุงและจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศสี จังหวัดยโสธรและจังหวัดอำนาจเจริญ ปี 2549. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ประสิทธิ์ คุณรัตน์. (2550). การจัดทำแผนที่สภาพการใช้ที่ดินโดยใช้ภาพถ่ายทางอากาศออร์โธรี จังหวัดอุดรธานี. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปาริชา มารีเคน. (2556ก). การนำนโยบายการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)*, 7(3), 59-72.
- ปาริชา มารีเคน. (2556ข). *การบริหารการพัฒนา*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปิยะพงษ์ บุขบงก์, ธวัชชัย ป้องศรี, กันตา วิลาชัย, Matthew F. Taylor, จุฑามาศ มละครบุรี, จตุรงค์ ศรีสุธรรม และสรารุช เชื้ออ่อน. (2553). การเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบายสาธารณะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. มหาสารคาม: ศูนย์ศึกษาการเมืองท้องถิ่นอีสาน วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยะพงษ์ บุขบงก์, สุนทรชัย ขอบยศ, พบสุข ช่างทอง, วชิรวัฑดี อาริยะสิริโชติ, อลงกรณ์ อรรคแสง และวนิดา พรหมล้ำ. (2560). การสร้างความร่วมมือในการบริหารจัดการท้องถิ่น: สำนักรวบรวมปฏิบัติในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ปิยะพงษ์ บุขบงก์. (2552ก). การกำหนดนโยบายสาธารณะ: กระบวนทัศน์ แนวทาง ตัวแบบ กรอบ และเทคนิค. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- ปิยะพงษ์ บุขบงก์. (2552ข). *ทุนทางสังคม: การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจ* กรณีศึกษา จ.มหาสารคาม ขอนแก่น และร้อยเอ็ด. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปิยะพงษ์ บุขบงก์. (2552ค). นโยบายการจัดการสิ่งแวดล้อมบนฐานของทุนทางสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: แนวคิดและ วิธีการบริหารงานที่เป็นเลิศ (Best Practices). *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 7(2), 84-115.

- ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2552ง). ปัญหาธรรมาภิบาลในกระบวนการนโยบายสาธารณะในระดับชุมชนท้องถิ่น: สะท้อนผ่านปัญหาการมีส่วนร่วมในภาคปฏิบัติ. *วารสารสหศาสตร์*, 9(2), 28-57.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2553ก). การจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อการส่งเสริมการเกษตร: สะท้อนผ่านภูมิปัญญาท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 29(3), 34-50.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2553ข). การตรวจสอบการดำเนินนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสภาเยาวชน: การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่นด้วยพลังเยาวชน. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2555). เครือข่ายนโยบาย (Policy Networks): ทบทวนปฏิสัมพันธ์รัฐ ท้องถิ่น องค์กรพัฒนา และชุมชน. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 2(1), 99-118.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2557). นโยบายพัฒนาเมืองในประเทศไทยในทศวรรษที่ผ่านมา. สถาบันคลังปัญญาด้านยุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2559ก). การวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือ: สำนวณอิทธิพล Habermas ในการศึกษา นโยบายและแผน. *วารสารรัฐศาสตร์ มธว.*, 1(1), 113-134.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2559ข). ถอดรหัสนโยบายสาธารณะ: จากเชิงเทคนิคสู่เชิงวิพากษ์ ดีความและปรึกษาหารือ. กรุงเทพฯ: คอมมอนบุ๊ก.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2560). การวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือ. กรุงเทพฯ: คอมมอนบุ๊ก.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2552). นโยบายและแผนระดับท้องถิ่น: ฐานคติทางทฤษฎีและสังเขปแนวปฏิบัติ. มหาสารคาม: วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์. (2553). *สรรพสาระการบริหารรัฐกิจและกิจการสาธารณะ*. มหาสารคาม: วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์ และ Frank Fischer. (2559). การวิเคราะห์นโยบายและการวางแผนแบบปรึกษาหารือในการบริหารจัดการท้องถิ่นไทย: บทเรียนแนวปฏิบัติของเทศบาลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง. วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์ และจตุรงค์ ศรีสุรธรรม. (2554a). การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบของการเมืองและนโยบายสาธารณะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือด้านเศรษฐกิจ สังคมและระบบนิเวศหลังรัฐประหาร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ฉบับพิเศษ*, 72-78.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์ และจตุรงค์ ศรีสุรธรรม. (2554b). การวางแผนพัฒนาภูมิภาคในระยะเปลี่ยนผ่าน: การเปลี่ยนแปลงและอุปสรรค. *วารสารการเมืองการปกครอง*, 1(1), 129-151.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์ และจาพิกรณ์ เผือกโสภณ. (2552). การวัดอุณหภูมิประชาธิปไตยในท้องถิ่น: นวัตกรรมการตรวจสอบการเมืองและการบริหารงานท้องถิ่นโดยชุมชน (รายงานวิจัย). สถาบันพระปกเกล้า.
- ปิยะพงษ์ บุชบงก์ และพิศาล มุกตาร์ศรี. (2553). ทูตทางสังคมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้การเปลี่ยนแปลง: เปรียบเทียบชุมชนเมืองกับชุมชนชนบท. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 29(4),

62-78

- ปิยะพงษ์ บุขบงก์ และสุนทรชัย ขอบยศ. (2558ก). นโยบายและการบริหารจัดการท้องถิ่นบนฐานของทุนทางสังคม: ทางเลือกของการพัฒนาท้องถิ่นในศตวรรษที่ 21. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 11(1), 53-83.
- ปิยะพงษ์ บุขบงก์ และสุนทรชัย ขอบยศ. (2558ข). *สถานะและบทบาทของทุนทางสังคมที่สะท้อนความเป็นอีสานในการพัฒนาเมืองที่มีเอกลักษณ์และยั่งยืน: กรณีศึกษา ชุมชนเมืองเก่าในร้อยแก่นสารสินธุ์*. มหาสารคาม: วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พบสุข ชำชอง. (2560ก). *การกำหนดนโยบายและการสร้างความยั่งยืนในการดำเนินนโยบายด้านการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก: ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบประเทศอังกฤษและประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- พบสุข ชำชอง. (2560ข). *เหตุผลของการควมรวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในบริบทสากล*. *วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 13(2), 161-185.
- พรสรรค์ ปิยนันท์ศักดิ์. (2557). *การมีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์กรส่วนปกครองท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น*. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พันธเรศ ธรรมสอน. (2550ก). *การประเมินผลโครงการ*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พันธเรศ ธรรมสอน. (2550ข). *การวิเคราะห์นโยบาย*. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พิจันทร์ นิตยสุทธิ. (2547). *สิทธิพลเมืองกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติภายใต้ภาวะการณ์ขยะมูลฝอยของเทศบาลนครขอนแก่น*. *มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์*, 22(1), 95-107.
- ยุวเรศ หลุดพา. (2560). *ความสำเร็จของนโยบายสาธารณะสู่ความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นไทย*. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์*, 4(1), 136-153.
- วชิรวัฑดี อาริยะสิริโชติ. (2558). *การพัฒนานโยบายและกลไกเพื่อส่งเสริมสภาพเด็กและเยาวชนตำบลต้นแบบกรณีศึกษา ตำบลเลิงแฝก อำเภอกุดรัง จังหวัดมหาสารคาม (รายงานวิจัย)*. วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรชยา เชื้อจันทิก. (2554). *การศึกษาพลังชุมชนบนฐานการจัดการของชุมชนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนของชุมชนบ้านริมบึง ต.ขามมะแกแสง อ.ขามมะแกแสง จ.นครราชสีมา (รายงานวิจัย)*. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วรุตม์ อิงคถาวรวงศ์. (2557). *การศึกษาการนำนโยบายไปปฏิบัติ: จากวันนั้น..เราเดินทางมาไกลเท่าไร*. *วารสารการบริหารปกครอง*, 3(2), 71-93.
- วัชรินทร์ สุทธิชัย. (2547). *การวิเคราะห์โครงการและการบริหารโครงการ: แนวคิดและแนวทางเชิงสร้างสัมฤทธิ์ผล (รายงานวิจัย)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิทยา เจริญศิริ. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าสองคอน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม (รายงานวิจัย)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (ม.ป.ป.). ประวัติวิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2560, จาก <http://copag.msu.ac.th/th/index.php?BL=aboutcopag/aboutcopag>
- วินัย จำปาอ่อน. (2552). *แนวทางในการพัฒนาชุมชนแออัดในเขตพื้นที่เทศบาลนครอุบลราชธานีโดยการให้การอบรมในรูปแบบศึกษาสงเคราะห์*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- วิยุทธ์ จำรัสพันธุ์. (2520). *การอนุรักษ์และการจัดการทรัพยากรป่าไม้ โดยองค์การของชุมชน กรณีศึกษา 1 ศาลปู่ตาของบ้านห้วยน้ำ ต.ห้วยน้ำคำ อ.ราชสีห์ จ.ศรีสะเกษ* (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระกุล ชายผา. (2554). *ศูนย์วิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระกุล ชายผา. (2555ก). *การวิจัยและพัฒนาความเข้มแข็งด้านการบริหารจัดการลุ่มน้ำขององค์การบริหารจัดการลุ่มน้ำสาขาและองค์การปกครองท้องถิ่น*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระกุล ชายผา. (2555ข). *ศูนย์วิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระกุล ชายผา. (2556). *ศูนย์วิจัยและพัฒนาการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบบูรณาการภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริพน โปธิอาภา. (2556). *ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดศรีสะเกษ*. ศรีสะเกษ: มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- ศุภกานต์ โสภภาพร และอลงกรณ์ อรรคแสง. (2562). *สถานภาพองค์ความรู้ของรัฐประศาสนศาสตร์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: พ.ศ. 2547-2560. วารสารการบริหารปกครอง, 8(2), 25-51.*
- สถาพร เริงธรรม. (2557). *ธรรมนูญประชาชนคนอำนาจเจริญกับการส่งเสริมการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สถาพร เริงธรรม. (2558). *การพัฒนากระบวนการนโยบายสาธารณะภาคประชาชน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สถาพร เริงธรรม. (2559ก). *การเสริมสร้างบทบาทขององค์กรชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะของเทศบาลนครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 11(2), 65-79.*
- สถาพร เริงธรรม. (2559ข). *องค์กรชุมชนกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ศึกษากรณี: โครงการเทศบาลเล็กในเทศบาลใหญ่ เทศบาลนครขอนแก่น. วารสารราชพฤกษ์, 14(1), 16-24.*
- สถาพร เริงธรรม. (2560). *นโยบายสาธารณะของประชาชน*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2552). *การวิจัยเชิงคุณภาพกับการพัฒนาท้องถิ่น. วารสารศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 17(14), 62-67.*

- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2553). บทบาทที่คาดหวังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต. *วารสารศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 18(1), 4-11.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2556). การเปลี่ยนแปลงประชาคมหมู่บ้าน: การขยายตัวและความยั่งยืนในชุมชน บ้านคุ้ม ตำบลคูเมือง อำเภอมหาชนะชัย จังหวัดยโสธร. *วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์*, 32(1), 17-36.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2559ก). กรอบแนวคิดการศึกษานโยบายสาธารณะ. *วารสารวิชาการและวิจัยสังคมศาสตร์*, 11(33), 1-16.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2559ข). การกำหนดนโยบายสาธารณะ: ทฤษฎีและกระบวนการ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 7(2), 101-126.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2559ค). การสร้างกลยุทธ์จากฐานการวิจัยเชิงสำรวจทางการบริหารจัดการ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 35(2), 282-309.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2559ง). นโยบายสาธารณะ: การยุติและการถ่ายโอน. *วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา*, 10(2), 435-455.
- สัญญา เคนาภูมิ และเสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร. (2560). กรอบแนวคิดการศึกษาการวางแผนและการบริหารแผน. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์*, 4(2), 389-411.
- สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (2554). ประวัติความเป็นมาของสาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. ค้นเมื่อ 14 พฤศจิกายน 2560 จาก http://politic.ubru.ac.th/index.php?option=com_content&view=article&id=1&Itemid=2
- สิทธิชัย ต้นศรีสกุล. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนยั่งยืน กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารช่อพะยอม*, 21, 51-68.
- สิทธิชัย ต้นศรีสกุล. (2555). การใช้วิถีชุมชนแบบดั้งเดิม เสริมสร้างการบริหารจัดการชุมชนให้เข้มแข็ง กรณีศึกษา บ่อพันขัน จังหวัดร้อยเอ็ด (รายงานวิจัย). วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุนทรชัย ขอบยศ. (2560). *การวางแผนยุทธศาสตร์: แนวคิดและแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพงษ์ พันชะโก, พรสวรรค์ สุวัฒนศรีย์, มาริยา เกาอินปาก, อนุกุล นุ่นภูบาล และพชรมน ใจงามดี. (2555). การพัฒนาศักยภาพชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลนาอ้อ อำเภอเมือง จังหวัดเลย (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- เสกสรรค์ สนวา. (2553). การศึกษาศักยภาพ สภาพปัญหาและความต้องการของประชาชน อำเภอศรีสมเด็จ จังหวัดร้อยเอ็ด (รายงานวิจัย). มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสมศักดิ์ พรหมเตือ. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรบริหารส่วนตำบล จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารวิชาการแพรวากาฬสินธุ์*, 4(3), 501-517.

- เสาวลักษณ์ โกศลกิตติอัมพร และสัญญา เคนาภูมิ. (2556). กระบวนการจัดการเรียนรู้ชุมชนด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อยกสถานภาพความเป็นศิลปวัฒนธรรมแห่งประชาคมอาเซียน: กรณีศึกษาชุมชนตำบลกันทรวิชัย อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 7(1), 197-204.
- เสาวลักษณ์ นิกรพิทยา. (2552). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น กรณีศึกษา: องค์การบริหารส่วนตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- Boossabong, P. & Fischer, F. (2016). *Deliberative Policy Analysis*. Oxford: Oxford University Press.
- Boossabong, P. & Matthew, T. (2009). Social Capital-based Policy Making: Theoretical Background and Practices. In *Various Knowledge in Public Administration and Public Affairs*.
- Boossabong, P. (2015). Collaborating Urban Farming Networks: To Promote Community Gardens and Alternative Markets as Theaters of Social Action. In Y. Cabannes (Ed.), *Asian Cities: Cities by and for the People*. Amsterdam University Press.
- Boossabong, P. (2017). Policy Analysis in Thailand: A Comparison of Technical and Local Knowledge. *Journal of Comparative Policy Analysis*, 19(1), 173-183.

โซเชียลดีท็อกซ์: บำบัดด้วยสติ เมื่อชีวิตเสพติดโลกออนไลน์

Social Detox: Using awareness when life is addicted to online

กนกวรรณ ปรีดีเปรม

Kanokwan Preeprem

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรีศรีโพธิ์

Bachelor of Arts Program in Vipassana Meditation, Kanchanaburi Sripaibool Buddhist College, Thailand

E-mail: noonono33@hotmail.com

Received: 2022-3-8; Revised: 2022-3-25; Accepted: 2022-3-26

บทคัดย่อ

โซเชียลมีเดีย เป็นรูปแบบการสื่อสารที่ช่วยย่อโลกให้เล็กลง ติดต่อกันง่าย ใกล้ชิดกันมากขึ้น เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เพียงแค่กดปุ่มสัมผัส เวลาใช้โซเชียลมีเดียจะเกิดการหลั่งสารเคมีโดปามีนออกมา ทำให้เกิดอาการติดได้ ถ้าปล่อยไปนาน ๆ อาจจะเข้าสู่ภาวะซึมเศร้า และอาจรุนแรงถึงขั้นฆ่าตัวตาย เพียงเพราะไม่ได้รับการยอมรับ ดังนั้น จึงต้องได้รับการบำบัดอาการเสพติดโลกออนไลน์ หรือ การทำโซเชียลดีท็อกซ์ และที่สำคัญ คือ การเสริมสร้างสติปัญญาเพื่อให้สามารถรับมือกับปัญหาดังกล่าวนี้ได้มากขึ้น

คำสำคัญ: สติ, โซเชียลดีท็อกซ์, โลกออนไลน์, เสพติดโลกออนไลน์

Abstract

Social media is a form of communication making the world smaller, the communications easier, and the people closer. We can access to any information by touching the button. When we use the social media, Dopamine will be released so we will be addicted to it. If this addiction stays so long, we will have depression up to suicide if we are accepted. Therefore, the online addiction must be cured or social detox must be done. Importantly, wisdom must be strengthened so that we can battle with this problem.

Keywords: Mindfulness, Social Detox, Online World, Online Addiction

บทนำ

โซเชียลเน็ตเวิร์ค (social network) คือ โลกอีกใบของมนุษย์ ได้แก่ เฟสบุ๊ก ทวิตเตอร์ ยูทิวบ์ ดิจิตอล อินสตราแกรม กลายเป็นบ้านอีกหลัง ที่เราได้ใช้เวลาร่วมกัน ผ่านหน้าจออุปกรณ์ต่าง ๆ (ณัฐนนท์ จันทรวง, 2563) โซเชียลมีเดีย เป็นรูปแบบการสื่อสารที่มีบทบาทในชีวิตเรามาก บางคนจับมือถือเป็นอย่างแรกหลังตื่นนอน และวางเป็นครั้งสุดท้ายก่อนเข้านอน จุดเด่นที่ทำให้โซเชียลมีเดียกลายเป็นปัจจัยที่ 5 ของการใช้ชีวิต เพราะเข้าถึงง่าย สะดวก ฉับไว ไม่ลบล้าง คนเราใช้โซเชียลมีเดีย เพราะติดต่อมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น หาข้อมูลข่าวสารที่ต้องการทราบ ติดต่อธุระ ใช้เพื่อเบี่ยงเบนความสนใจ เป็นวิธีการรับมือความเครียด โซเชียลมีเดียช่วยย่อโลกให้เล็กลง เพิ่มความสะดวกสบาย ติดต่อกันง่าย ใกล้ชิดกันมากขึ้น เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ ได้ทุกอย่างเกิดขึ้นได้เพียงแค่กดปุ่มสัมผัสที่ปลายนิ้ว แต่โซเชียลมีเดีย ก็มีข้อเสีย เพราะคนที่ใช้โซเชียลมีเดียบ่อยและมากในระดับหนึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม อารมณ์ และความสามารถในการเรียนรู้ คือ มักอ่านอะไรสั้น ๆ ไม่อ่านเนื้อหาทั้งหมด ทำให้ขาดทักษะการจับใจความและวิเคราะห์ข้อมูล เห็นคนอื่นมีสิ่งต่าง ๆ เกิดการเปรียบเทียบ ทำให้ทุกข์ใจ จนอาจเป็นซึมเศร้าได้ เวลาที่เราใช้โซเชียลมีเดีย สมองต้องรับข้อมูลปริมาณมากในเวลาเดียวกัน ทั้งที่จำเป็น และไม่จำเป็น ทำหลาย ๆ อย่างพร้อมกัน สมองถูกกระตุ้นให้ตื่นตัวตลอดเวลา เวลาเล่นมีการหลังสารเคมีโดปามีนออกมา ทำให้เกิดอาการติดได้ สมองมีกระบวนการเก็บข้อมูลที่เรียนรู้ใหม่และความทรงจำใหม่ที่แย่งความสามารถในการตัดสินใจไม่ดี การอดทนรอคอยลดลง (ปราณี ปวีณขนา, 2565) โซเชียลมีเดียไม่ได้แค่ดึงความสนใจของเรา แต่มันเจาะลึกเข้าไปในก้นสมองมนุษย์เป็นเผ่าพันธุ์ที่ให้ความสนใจกับความเห็นของคนรอบข้าง เพราะเรารู้สึกว่าเป็นสิ่งสำคัญกับเรา จนมีอาการเหมือนคนเป็นโรคสมาธิสั้นได้ (ณัฐนนท์ จันทรวง, 2563)

จัสติน โรเซนสไตน์ ผู้ร่วมคิดค้นปุ่มไลค์บนเฟซบุ๊กเศร้าใจมากที่ทุกวันนี้ปุ่มไลค์กลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้คนรุ่นใหม่เป็นโรคซึมเศร้าที่เกิดจากการเสพติดการยอมรับในโลกออนไลน์ การรู้สึกเอาความรู้สึกไปยึดติดกับการไลค์ การเลิฟ การแชร์ และคอมเมนต์ในโซเชียลมีเดีย นภพัฒน์จักษ์ อัตตนนท์ (2563) กล่าวว่า “เราอยู่ในโลกที่ต้นไม้ที่ตายแล้วมีค่ามากกว่าไม้ยืนต้น และวาทที่ตายแล้วมีค่ามากกว่าวาทที่มีชีวิต” บริษัทต่างๆ ทำทุกอย่างที่พวกเขาเห็นว่าทำลายโลกแต่ก็ทำอยู่ดีเพราะมันทำกำไรได้มากกว่า และ “ตอนนี้เราก็คือต้นไม้คือ วาฬ” เพราะความสนใจของเราเหมือนกับถ่านหิน หรือน้ำมันที่ต้องถูกขุดเจาะขึ้นมา โดยที่ไม่ได้สนใจว่าโลกข้างนอกจะเป็นอย่างไร หลังจากยุคที่มี Social Media ในมือถือ ยอดเด็กที่ต้องเข้าโรงพยาบาลเพราะทำร้ายตัวเองในสหรัฐฯ สูงขึ้นอย่างน่าตกใจ เด็กโต อายุ 10 - 14 ปีมีมากขึ้นถึง 189% และวัยรุ่นอายุ 15 - 19 ปีขึ้น 62% เช่นเดียวกับยอดฆ่าตัวตาย ในเด็กอายุ 10 - 14 ปี ขึ้นกว่า 151 % และอายุ 15 - 19 ปีขึ้นอีกกว่า 70% (Workpointtoday, 2563)

การฆ่าตัวตาย (Suicide) เป็นเหตุการณ์ที่น่าเศร้าและไม่ควรขึ้นกับใคร สาเหตุส่วนหนึ่งของการฆ่าตัวตายมาจากอารมณ์ด้านลบ เช่น ความเศร้า ความท้อแท้สิ้นหวัง ความเครียด ความอับอาย ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้ อาจมาจากปัญหาชีวิตและความผิดปกติทางอารมณ์ โดยเนื้อหาจากโซเชียลมีเดียบางส่วนอาจเพิ่มความเสี่ยงของปัญหาทางอารมณ์ในบางคนได้ (pobpad, 2565) และถ้าปล่อยไปนาน ๆ อาจจะเข้าสู่ภาวะ Socialism วิถีเยียวยาให้เราได้อยู่ในโลกออฟไลน์คือ การทำ Social Detox (เมืองไทยประกันชีวิต, 2564)

โซเชี่ยลมีเดีย

โซเชี่ยลมีเดีย เกิดจากความต้องการของมนุษย์ หรือคนเราที่ต้องการติดต่อสื่อสาร หรือมีปฏิสัมพันธ์กัน จากเดิมเรามีเว็บในยุค 1.0 ก็คือ เว็บที่แสดงเนื้อหาอย่างเดียวนั้น บุคคลแต่ละคนไม่สามารถติดต่อหรือโต้ตอบกันได้ แต่เมื่อเทคโนโลยีเว็บพัฒนาเข้าสู่ยุค 2.0 ก็มีการพัฒนาเว็บไซต์ที่เรียกว่า web application คือ เว็บไซต์มีแอปพลิเคชัน หรือโปรแกรมต่าง ๆ ที่มีการโต้ตอบกับผู้ใช้จำนวนมากขึ้น ผู้ใช้งานแต่ละคนสามารถโต้ตอบกันได้ผ่านหน้าเว็บ เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ให้นึกถึง สื่อต่าง ๆ ที่อยู่บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งคนที่อยู่ในสังคมออนไลน์ สื่อเหล่านี้แต่ละคนสามารถเข้าไปดูได้ เข้าไปสร้างได้ และสามารถแลกเปลี่ยนสื่อกันได้ เป็นสื่อของสังคมของผู้ใช้อินเทอร์เน็ตร่วมกัน (กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว, 2553) เป็นโลกอีกใบของมนุษย์ ได้แก่ เฟสบุ๊ก, ทวิตเตอร์, ยูทิวบ์, ดิกต็อก, อินสตาแกรม กลายเป็นบ้านอีกหลัง ที่เราได้ใช้เวลาร่วมกัน ผ่านหน้าจออุปกรณ์ต่าง ๆ โลกโซเชี่ยล กลายเป็นพื้นที่ ซึ่งให้คุณประโยชน์หลายทาง กลายเป็นช่องทางประชาสัมพันธ์ของสื่อ กระจายข่าวสาร แบ่งปันความคิดสร้างสรรค์ โซเชี่ยลเน็ตเวิร์ค คือ การเป็นกระบอกเสียงให้กับผู้ใช้ กระจายและรับข้อมูลข่าวสาร แต่ในทางกลับกัน ก็เป็นช่องทางในการแพร่กระจายข่าวลวงได้อย่างง่ายดาย โลกโซเชี่ยล คือ พื้นที่ที่ทุกคนสามารถตั้งตนเป็นสื่อ เพียงแค่เปิดเพจเฟซบุค, สร้างแอคเคาท์ในทวิตเตอร์ หรือยูทิวบ์ ผลิตภัณฑ์ที่อยากจะพูดขึ้นมา (ณัฐนนท์ จันทะขาง, 2563)

คำว่า Social Media และ Social Network ซึ่งคนที่อยู่ในวัยทำงานปัจจุบัน น้อยคนนักที่จะไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับ 2 คำนี้ เพราะทั้งสองคำนี้ มาพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่าย ซึ่งปัจจุบันเราสามารถอ่านหนังสือพิมพ์ผ่านทางอินเทอร์เน็ต ที่เราเรียกว่า หนังสือพิมพ์ออนไลน์ ดูหนังผ่านทางอินเทอร์เน็ต ขายสินค้าผ่านทางอินเทอร์เน็ตเรียนหนังสือผ่านทางอินเทอร์เน็ต นอกจากนั้น เรายังสามารถนำเอารูปภาพ วิดีโอ ของเราเผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ตให้ผู้คนในสังคมออนไลน์ (Online Community) ได้ชมได้ ดังนั้นการเผยแพร่สื่อในรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวเข้าไปในเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จึงเป็นที่มาของคำว่า Social Media และ Social Network

ความหมายของโซเชี่ยลมีเดีย

โซเชี่ยลมีเดีย หมายถึง สื่อสังคมออนไลน์ที่มีการตอบสนองทางสังคมได้หลายทิศทาง โดยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พุดง่าย ๆ ก็คือ เว็บไซต์ที่บุคคลบนโลกนี้สามารถมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกันผ่านโซเชี่ยลเน็ตเวิร์ค

Social Media มีลักษณะดังนี้ (กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว, 2553)

- 1) เป็นสื่อที่แพร่กระจายด้วยปฏิสัมพันธ์เชิงสังคม
- 2) เป็นสื่อที่เปลี่ยนแปลงสื่อเดิมที่แพร่กระจายข่าวสารแบบทางเดียว (one-to-many) เป็นแบบการสนทนาที่สามารถมีผู้เข้าร่วมได้หลาย ๆ คน (many-to-many) เมื่อมีสภาพของการเป็นสื่อสังคม สิ่งสำคัญก็คือการสนทนาพาทีที่เกิดขึ้น อาจจะเป็นการร่วมกลุ่มคุยในเรื่องที่สนใจร่วมกัน หรือการวิพากษ์วิจารณ์สินค้าหรือบริการต่าง ๆ โดยที่ไม่มีใครเข้ามาควบคุมเนื้อหาของการสนทนา แม้กระทั่งตัวผู้ผลิตเนื้อหา เพราะผู้ที่

ได้รับสารมีสิทธิที่จะเข้าร่วมในรูปแบบของการเพิ่มเติมความคิดเห็น หรือแม้กระทั่งเข้าไปแก้ไขเนื้อหาชิ้นนั้นได้ด้วยตัวเอง

3) เป็นสื่อที่เปลี่ยนผู้คนจากผู้บริโภคเนื้อหาเป็นผู้ผลิตเนื้อหาจากคนตัวเล็กๆในสังคมที่แต่เดิมไม่มีปากมีเสียงอะไรมากนัก เพราะเป็นเพียงคนรับสื่อ ขณะที่สื่อจำพวก โทรทัศน์ วิทยุ หรือ หนังสือพิมพ์จะเป็นผู้ทรงอิทธิพลอย่างมาก สามารถชี้ชะตาใครต่อใครหรือสินค้าหรือบริการใดโดยที่เราแทบจะไม่มีทางอุทธรณ์ แต่เมื่อเป็น Social Media ที่แทบจะไม่มีต้นทุน ทำให้ใครๆก็สามารถผลิตเนื้อหาและกระจายไปยังผู้รับสารได้อย่างเสรี หากใครผลิตเนื้อหาที่โดนใจคนหมู่มาก ก็จะเป็นผู้ทรงอิทธิพลไป ยิ่งหากเป็นในทางการตลาด ก็สามารถโน้มน้าวผู้ติดตามในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการได้โดยง่าย

ถ้าอธิบายความหมายเพียงแค่นี้ หลายท่านอาจจะนึกภาพ Social Media ไม่ออก ถ้าจะให้เข้าใจง่าย ๆ ก็คงจะต้องเปิดเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เผยแพร่กันอยู่บนอินเทอร์เน็ต ขึ้นมาสักเว็บไซต์หนึ่ง จะเห็นว่า บนหน้าเว็บไซต์นั้น เราจะพบตัวหนังสือ ภาพ หรืออื่น ๆ เราจะเรียกสิ่งที่นำเสนอผ่านหน้าเว็บไซต์ดังกล่าวว่า สื่อ (media) แต่เนื่องจากสื่อดังกล่าวที่เผยแพร่ผ่านอินเทอร์เน็ตเหล่านั้น เราจึงเรียกว่า สื่อออนไลน์ (หมายถึง สื่อที่ส่งมาตามสาย (line) ถึงแม้ปัจจุบัน จะเผยแพร่แบบไร้สาย เราก็ยังเรียกว่า ออนไลน์

ก่อนหน้านั้น การเปิดดูสื่อแต่ละเว็บไซต์นั้น ต่างคนก็ต่างเปิดเข้าไปดูสื่อออนไลน์ในในเว็บไซต์เหล่านั้น ต่อมาจึงมีผู้คิดหา ทำอย่างไร จะทำให้ผู้ที่เข้ามาในเว็บไซต์นั้นๆ แทนที่จะมาอ่าน มาดูสื่อเพียงอย่างเดียว ทำอย่างไรให้สามารถมาสร้างสื่อ เช่น พิมพ์ข้อความ หรือใส่ภาพ เสียง วิดีโอ ในเว็บไซต์นั้นได้ด้วย ซึ่งเว็บไซต์ที่พัฒนาในระยะต่อมาจะเป็นเว็บไซต์ที่ผู้คนทั่วไป สามารถเข้าไปเพิ่มเติมเนื้อหา หรือเพิ่มเติมสื่อได้ตามที่ตนเองต้องการ ซึ่งมีผลทำให้เว็บไซต์เหล่านั้น เป็นเว็บไซต์ที่ผู้ใช้งานมีส่วนร่วมในการสร้างสื่อ แทนที่จะเป็นเว็บไซต์ส่วนตัวของคนใดคนหนึ่ง ก็กลายเป็นเว็บไซต์ของกลุ่มคนกลุ่มหนึ่งขึ้นมา ทำให้เกิดเป็นชุมชน หรือ สังคมย่อย ๆ ของผู้ใช้เว็บไซต์นั้นขึ้นมา โดยเนื้อหาหรือสื่อที่นำเสนอผ่านเว็บไซต์นั้น ก็เป็นสื่อที่คนในสังคมนั้น ๆ ช่วยกันสร้างขึ้นมา แต่การพัฒนายังไม่หยุดยั้ง เพราะมีการคิดกันต่อไปอีกว่าทำอย่างไรที่จะให้คนในชุมชนหรือสังคมของคนใช้เว็บไซต์นั้น ๆ นอกจากจะสามารถเพิ่มสื่อของตนเองแล้ว ยังสามารถที่จะสื่อสารติดต่อ ได้ต่อกันได้ด้วย ซึ่งปัจจุบัน มีเว็บไซต์จำนวนมากที่สามารถพัฒนาจนกระทั่งสร้างเป็นชุมชนขนาดใหญ่ ที่มีสมาชิกจำนวนมากนับเป็นล้านคน สามารถติดต่อสื่อสาร ส่งเรื่องราวต่างๆถึงกันได้อย่างกว้างขวาง ทำให้เรื่องราวที่ส่งถึงกันนั้น เป็นเรื่องราวของคนในสังคมออนไลน์นั้น กลายเป็นสื่อ หรือ media ที่สร้างโดยคนที่อยู่ในสังคมที่เป็นสมาชิกของเว็บไซต์นั้น ๆ

เพื่อให้เห็นภาพที่ชัดเจนของ Social Media มากขึ้น จะขอยกตัวอย่างเว็บไซต์ที่เป็นสังคมขนาดใหญ่มีสมาชิกเป็นล้านคนทั่วโลก แต่แต่ละคนที่มีเรื่องราวมากมายเผยแพร่บนเว็บไซต์ กลางเป็นแหล่งรวมของเรื่องราวหรือสื่อออนไลน์ขนาดใหญ่ ซึ่งคนทั่วไปก็รู้จักดีคือเว็บไซต์ของ Facebook

ประเภทของ Social Media

1) Blog ซึ่งเป็นการลดรูปจากคำว่า Weblog ซึ่งถือเป็นระบบจัดการเนื้อหา (Content Management System: CMS) รูปแบบหนึ่ง ซึ่งทำให้ผู้ใช้สามารถเขียนบทความเรียกว่า Post และทำการเผยแพร่ได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากในการที่จะต้องมานั่งเรียนรู้ถึงภาษา HTML หรือโปรแกรมทำ web site ทั้งนี้การ

เรียงของเนื้อหาจะเรียงจากเนื้อหาที่ใหม่สุดก่อน จากนั้นก็ลดหลั่นลงไปตามลำดับของเวลา (Chronological Order) การเกิดของ Blog เปิดโอกาสให้ใคร ๆ ที่มีความสามารถในด้านต่างๆ สามารถเผยแพร่ความรู้ดังกล่าว ด้วยการเขียนได้อย่างเสรี ไม่มีขีดจำกัดเรื่องเทคนิคอย่างในอดีตอีกต่อไป ทำให้เกิด Blog ขึ้นมาจำนวนมากมาย และเพิ่มเนื้อหาให้กับโลกออนไลน์ได้เป็นจำนวนมากหลายอย่างไม่เคยมีมาก่อน นอกจากนี้เครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้เกิดลักษณะของ Social คือการเปิดให้เพื่อนๆ เข้ามาแสดงความเห็นได้นั่นเอง

2) Twitter และ Microblog อื่น ๆ เป็นรูปแบบหนึ่งของ Blog ที่จำกัดขนาดของการ Post แต่ละครั้งไว้ที่ 140 ตัวอักษร โดยแรกเริ่มเดิมที ผู้ออกแบบ Twitter ต้องการให้ผู้เขียนเรื่องราวว่าคุณกำลังทำอะไรอยู่ ในขณะนี้ (What are you doing?) แต่กิจการต่าง ๆ กลับนำ Twitter ไปใช้ในทางธุรกิจ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างการบอกต่อ เพื่อยอดขาย สร้าง Brand หรือเป็นเครื่องมือ สำหรับการบริหารความสัมพันธ์ลูกค้า (CRM) ทั้งนี้ เรายังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์รับทความใหม่ๆ บน Blog ของเราได้ด้วย Twitter นั้นเป็น นิยมขึ้นมากอย่างรวดเร็ว จนทำให้เว็บไซต์ประเภท Social Network ต่าง ๆ เพิ่ม Feature ที่ให้ผู้ใช้สามารถ บอกได้ว่าตอนนี้กำลังทำอะไรกันอยู่ นั่นก็คือการนำ Microblog เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งด้วยนั่นเอง

3) Social Networking จากชื่อก็สามารถแปลความหมายได้ว่าเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงเรากับเพื่อน ๆ จนกลายเป็นสังคม ทั้งนี้ผู้ใช้จะเริ่มต้นสร้างตัวตนของตนเองขึ้นในส่วนของ Profile ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล ส่วนตัว (Info) รูป (Photo) การจดบันทึก (Note) หรือการใส่วิดีโอ (Video) และอื่น ๆ นอกจากนี้ Social Networking ยังมีเครื่องมือสำคัญในการสร้างจำนวนเพื่อนให้มากขึ้น คือ ในส่วนของ Invite Friend และ Find Friend รวมถึงการสร้างเพื่อนจากเพื่อนของเพื่อนอีกด้วย

4) Media Sharing เป็นเว็บไซต์ที่เปิดโอกาสให้เราสามารถ upload รูป หรือวิดีโอ เพื่อแบ่งปันให้กับ ครอบครัว เพื่อนๆ หรือแม้กระทั่งเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน นักการตลาด ณ ปัจจุบันไม่จำเป็นจะต้องทุ่มทุน ในการสร้างหนังโฆษณาที่มีต้นทุนสูง เราอาจจะใช้กล้องดิจิตอลราคาถูก ๆ ถ่ายทอดความคิดเป็นรูปแบบวิดีโอ จากนั้นนำขึ้นไปสู่เว็บไซต์ Media Sharing อย่าง Youtube หากความคิดของเราเป็นที่ชื่นชอบ ก็ทำให้เกิดการ บอกต่ออย่างแพร่หลาย หรือกรณีหากกิจการคุณขายสินค้าที่เน้นดีไซน์ที่สวยงาม ก็อาจจะถ่ายรูปแล้วนำขึ้นไปสู่เว็บไซต์อย่าง Flickr เพื่อให้ลูกค้าได้ชม หรืออาจจะใช้เป็นเครื่องมือในการนำชมโรงงาน หรือบรรยากาศใน การทำงานของกิจการ เป็นต้น หรืออย่างกรณีของ Multiply ที่คนไทยนิยมนำรูปภาพที่ตนเองถ่ายมาแสดง ฝีมือ เหมือนเป็นแกลลอรีส่วนตัว ทำให้ผู้ว่าจ้างได้เห็นฝีมือก่อนที่จะทำการจ้าง

5) Social News and Bookmarking เป็นเว็บไซต์ที่เชื่อมโยงไปยังบทความ หรือเนื้อหาใดใน อินเทอร์เน็ต โดยผู้ใช้เป็นผู้ส่งและเปิดโอกาสให้คะแนนและทำการโหวตได้ เป็นเสมือนมหาชน ช่วยกลั่นกรอง ว่าบทความหรือเนื้อหาใดนั้นเป็นที่น่าสนใจที่สุด ในส่วนของ Social Bookmarking นั้น เป็นการที่เปิดโอกาส ให้คุณสามารถทำการ Bookmark เนื้อหาหรือเว็บไซต์ที่ชื่นชอบ โดยไม่ขึ้นอยู่กับคอมพิวเตอร์เครื่องใดเครื่อง หนึ่ง แต่สามารถทำผ่านออนไลน์ และเนื้อหาในส่วนที่เราทำ Bookmark ไว้นี้ สามารถที่จะแบ่งปันให้คนอื่น ๆ ได้ด้วย นักการตลาดจะใช้เป็นเครื่องมือในการบอกต่อ และสร้างจำนวนคนเข้ามายังที่เว็บไซต์หรือ Campaign การตลาดที่ต้องการ

6) Online Forums ถือเป็นรูปแบบของ Social Media ที่เก่าแก่ที่สุด เป็นเสมือนสถานที่ ที่ให้ผู้คนเข้ามาพูดคุยในหัวข้อที่พวกเขาสนใจ ซึ่งอาจจะเป็นเรื่อง เพลง หนังสือ การเมือง กีฬา สุขภาพ หนังสือ การลงทุน และอื่นๆอีกมากมาย ได้ทำการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แสดงข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนถึงการแนะนำสินค้าหรือบริการต่าง ๆ นักการตลาดควนสนใจเนื้อหาที่พูดคุยใน Forums เหล่านี้ เพราะบางครั้งอาจจะเป็นคำวิจารณ์เกี่ยวกับตัวสินค้าและบริการของเรา ซึ่งเราเองสามารถเข้าไปทำความเข้าใจ แก้ไขปัญหา ตลอดจนถึงใช้สร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า เว็บไซต์ประเภท Forums อาจจะเป็นเว็บไซต์ที่เปิดให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันโดยเฉพาะ หรืออาจจะเป็นส่วนหนึ่งในเว็บไซต์เนื้อหาต่าง ๆ

โรคเสพติดโซเชียล

ผู้สร้างโซเชียลมีเดียมีเป้าหมายที่จะปลูกพฤติกรรมบางอย่างไว้ในตัวเรา โดยที่เราไม่รู้ตัวตอนที่เรากำลังเล่นโซเชียลมีเดีย เราอาจกำลังถูกมือที่มองไม่เห็นชักใยปลายนิ้วของเรา เพื่อให้เราจดสิ่งที่เขาอยากให้เกิด สิ่งที่เขาอยากให้คุณ การกระทำของเรากลายเป็นการกระทำที่ถูกคำนวณมาแล้วทั้งสิ้นผ่านการคิดทางจิตวิทยา ทำให้เราอยากหยิบมือถือขึ้นมาทุกครั้งที่เราเห็น “อ่านต่ออีกแป๊บหนึ่ง” ไปเรื่อย ๆ หรืออย่างการแท็กก็ทำให้เราอยากกดเข้าไปดูรูปทั้ง ๆ ที่ถ้าเขาอยากให้คุณก็เอารูปแปะมาด้วยก็สิ้นเรื่อง หรือคำว่า typing ทำให้เราอยู่เพื่รออ่านสิ่งที่เพื่อนจะตอบมา และในขณะที่เราใช้งาน ฯลฯ เราทุกคนต่างกลายเป็นหนูทดลอง เพื่อให้พวกเขาค้นหาสิ่งที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการควบคุมเราให้เรายืนบนหน้าจอนานขึ้นอีก ผู้บริหารของทุกแอปรู้ตัวทั้งนั้นว่ากำลังเล่นกับจุดอ่อนและจิตใจของคน แต่พวกเขาก็ทำอยู่ดี ส่วนผู้ใช้อย่างเราก็ใช้เครื่องมือดิจิทัลเป็นเครื่องบรรเทาทุกข์ เมื่อเราไม่สบายใจ เหงา รู้สึกไม่มั่นคง หรือกลัว ทำให้เราลดความสามารถในการจัดการกับอารมณ์เหล่านี้ด้วยตัวเองไปอย่างช้าๆ เช่นเดียวกับความสามารถในการรับความคิดเห็นที่แตกต่าง เมื่อเราสามารถปิดกั้นการมองเห็นในสิ่งที่เราไม่ชอบ และอัลกอริทึมก็เรียนรู้ว่า อะไรคือสิ่งที่เราชอบ และมอบสิ่งนั้นให้เรา การค้ากำไรจากการโฆษณาในอินเทอร์เน็ต สร้างระบบที่เอื้อต่อชาวปลอม ไม่ใช่เพราะผู้สร้างอยากให้เป็นอย่างนั้น แต่ชาวปลอมเป็นอะไรที่ทำเงินให้กับบริษัท เพราะมันน่าสนใจกว่าชาวจริง เหมือนกรณีเรื่องไวรัสโควิด-19 ที่พวกวิดีโอที่สนับสนุนว่าไวรัสเป็นทฤษฎีสมคบคิดนั้นยอดเยอะมาก และแพร่กระจายอย่างรวดเร็ว บางคนคิดแค่ว่าชาวบ้าๆ ใครจะไปเชื่อ แต่ถ้ามีคนเชื่อชาวปลอมอีกเป็นสิบเป็นร้อยพันหมื่นจะเกิดอะไรขึ้น (Workpointtoday, 2563)

เมื่อผู้คนติดโซเชียลมีเดียมากถึงในระดับหนึ่งจะวินิจฉัยว่าเป็น “โรคเสพติดโซเชียลมีเดีย” ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการรักษา เพราะอาการดังกล่าวส่งผลเสียต่อการใช้ชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการเรียนการทำงาน การดูแลสุขภาพสุขอนามัย หรือสัมพันธ์กับผู้อื่น เกณฑ์การวินิจฉัยต้องมีการครบ 4 ข้อ คือ (ปราณี ปวีณนา, 2565)

- 1) เล่นมากจนเกินไป เช่น เล่นไม่รู้จักเวลา ไม่กิน ไม่นอน เสียการเรียน เสียสัมพันธภาพกับคนอื่น
- 2) มีอาการหลอนเมื่อไม่ได้เล่น เช่น หงุดหงิด อาละวาด ทำลายข้าวของ เครียด ซึมเศร้า
- 3) มีความต้องการที่จะเล่นเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น เพิ่มจำนวนเวลาในการเล่น ความทันสมัยของอุปกรณ์

4) มีพฤติกรรมที่ไม่ดีที่ตามมาเพื่อให้ได้เล่น เช่น ขโมยเงิน โกหก ทะเลาะกับคนรอบข้าง “โรคเสพติดโซเชียลมีเดีย” มักพบร่วมกับโรคทางจิตเวชอื่นได้บ่อย จำเป็นต้องให้การรักษาควบคู่กันไป เช่น โรคสมาธิสั้น โรคซึมเศร้า โรควิตกกังวล โรคกลัวการเข้าสังคม โรคย้ำคิดย้ำทำ พฤติกรรมรุนแรงก้าวร้าว การใช้สารเสพติด

ข้อเสียอื่น ๆ ที่ตามมาจากการใช้โซเชียลมีเดียที่ต้องเฝ้าระวัง ตัวอย่างเช่น การกลั่นแกล้งและคุกคาม (Cyberbullying and Online Harassment) การรับ หรือส่งสื่อบลามกไปให้คนอื่น (Sexting) ภาวะซึมเศร้าที่เกิดจากการใช้โซเชียลมีเดียมากเกินไป การถูกขโมยข้อมูลส่วนบุคคล การถูกจู่โจมให้ชื่อของมากเกินไปจนความจำเป็น

ข้อเสียอีกอย่างหนึ่งที่คนมักมองข้ามไปและเป็นประเด็นที่สำคัญ คือ การใช้โซเชียลมีเดียทำให้คนติดอยู่ในโลกนั้น ถอยห่างจากโลกความเป็นจริง เพราะโลกโซเชียลมีเดียทำให้เรารู้สึกมีอำนาจ อยากเป็นใครก็ได้ อยากทำอะไรก็ได้ ซึ่งแตกต่างจากชีวิตจริงที่เราต้องอยู่ในกฎกติกาของสังคม บางคนเล่นมากเกินไปจนไม่มีสัมพันธภาพกับคนอื่นในชีวิตจริง ไม่ออกจากบ้าน ขาดโอกาสฝึกทักษะการเข้าสังคม แม้บางคนจะคิดว่าการใช้โซเชียลมีเดียเป็นรูปแบบการสื่อสารอย่างหนึ่ง แต่อย่าลืมนะมันเป็นการสื่อสารทางเดียว (One way communication) ที่ไม่เหมือนกับการที่เรามาคุยกันต่อหน้า ได้เห็นภาษากาย (Nonverbal) ของอีกฝ่าย และมีการตอบสนองกันทันที เช่น เมื่อเห็นอีกฝ่ายเครียด เราสามารถพูดปลอบและให้การแต่สัมผัสให้กำลังใจกันได้ พฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียอาจทำให้คนเราห่างเหินกันมากขึ้น แม้จะนั่งติดกันก็ตาม เช่น ครอบครัวที่นั่งกินข้าวพร้อมกัน แต่ทุกคนก้มหน้าเล่นมือถือ (Phubbing) ไม่มีการพูดคุยกัน

เด็กและเยาวชน ถือเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดโซเชียลมีเดียและได้รับผลเสียจากการใช้ เช่น ถูกหลอกให้โอนเงิน ถูกหลอกให้ถ่ายรูปอนาจารส่งไปให้อีกฝ่ายดู การป้องกันและการให้การช่วยเหลือตั้งแต่แรกเริ่มจึงเป็นสิ่งสำคัญ วิธีการ คือ พิจารณาอายุของเด็กว่าสามารถเข้าใช้เว็บใดได้ หรือไม่ได้ ใช้โปรแกรมกรองเว็บที่ไม่เหมาะสม มีกติกากในการใช้โซเชียลมีเดีย รู้พฤติกรรมการใช้โซเชียลมีเดียของเด็ก สอนเด็กไม่ให้กรอกข้อมูลส่วนบุคคลตามเว็บต่าง ๆ ติดตามดูรูปของเด็กที่โพสต์ เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับเด็กในการใช้โซเชียลมีเดีย สอนเรื่องความคงอยู่ของข้อมูลที่โพสต์ลงไป สอนเรื่องอันตราย ที่อาจเกิดขึ้นได้จากการใช้โซเชียลมีเดีย และผู้ใหญ่ต้องตามเทคโนโลยีให้ทันเด็ก

หากคุณ หรือคนใกล้ตัวเริ่มมีพฤติกรรมที่ติดโซเชียลมีเดียมากเกินไปจนเริ่มมีผลเสีย ต่อการใช้ชีวิต วิธีการช่วยเหลือเบื้องต้น เช่น พยายามลดเวลาที่เล่นลง กำหนดเวลา จำนวนครั้งที่จะเช็คข้อมูลต่อวัน ลบแอปพลิเคชันที่ทำให้ติดมากๆ ออกจากเครื่อง เวลาทำกิจกรรมอย่างอื่น ๆ ให้เอาอุปกรณ์หน้าจอห่างจากตัวให้มากที่สุด แต่ถ้าได้ลองหลายวิธีแล้วยังไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ เช่น จิตแพทย์ นักจิตวิทยา

Social Detox

การบำบัดอาการเสพติดการใช้โซเชียลมีเดีย ที่ส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจจนเกิดความทุกข์ ความเครียด ร่างกาย และการใช้ชีวิตประจำวัน จึงทำให้เราต้องบำบัดอาการเหล่านี้ เพื่อให้สภาพจิตใจกลับมาสดใส สดชื่นขึ้น หรือพูดง่าย ๆ ก็คือ การพาตัวเองออกห่างจากมือถือและโซเชียลมีเดียต่าง ๆ เพื่อเป็นการพักใจ พักสมอง และเรียกความเป็นตัวเองกลับมา เหมือนกับเป็นการล้างสารพิษในร่างกายออกไป

การก้มหน้าก้มตาเล่นมือถือ ทั้งรับข่าวสาร ทำงาน และติดตามเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งส่งผลเสียทั้งร่างกาย และจิตใจ ดังนี้ (เมืองไทยประกันชีวิต, 2564)

1) ปวดเมื่อยฝ่ามือ คอ ไหล่ หากใครเริ่มมีอาการปวดจุดดังกล่าว ถือเป็นสัญญาณว่าควรหยุดเล่นมือถือได้แล้ว

2) ปวดตา แสบตา แสบบนหน้าจอสว่างของมือถือจะมีแสงสีฟ้าปนออกมาด้วย ซึ่งแสงสีฟ้าคือส่วนสำคัญที่จะทำให้สายจอต้อประสาทตาให้เสื่อมสภาพลง และยังทำให้ตาของเราแห้งจากการเพ่งมองหน้าจอนานเกินไปอีกด้วย

3) ความกระวนกระวายใจเมื่อไม่ได้เล่นโซเชียล เช่น เครือข่ายล่ม แบทหมด ติดงาน ทำให้เรามีความหงุดหงิดมากกก ในใจนี้แบบอยากจะเข้าไปไล ๆ สัก 2 - 3 นาทีก็ยิ่งดี ใครที่เริ่มมีอาการนี้พูดเลยว่า คุณกำลังเริ่มเสพติด Social Media เข้าแล้ว

4) ความไม่มั่นใจในตัวเองและเปรียบเทียบชีวิตกับคนอื่น คนส่วนใหญ่มักจะใช้โซเชียลมีเดียในการแชร์โพสต์ อัปเดตไลฟ์สไตล์ต่าง ๆ โดยเฉพาะเพื่อน ๆ ของเราที่ใช้ชีวิตแบบกินหรืออยู่แพง ทำให้บางที่เราอาจน้อยใจขึ้นมาเองว่าทำไมชีวิตเราไม่เป็นอย่างนั้นบ้าง และเริ่มขาดความมั่นใจ เพราะเอาชีวิตตนเองไปเปรียบเทียบกับภาพที่เห็นในสังคมออนไลน์ หรือบางคนอาจจะเสพติดยอดไลก์ และสูญเสียความมั่นใจเมื่อยอดไลก์ลดน้อยลง

1) ปิด Notification ต่าง ๆ วิธีที่ง่ายที่สุดในการทำ Social Detox คือ การปิดการแจ้งเตือนที่หน้าจอของแอปต่าง ๆ โดยเฉพาะโซเชียลมีเดีย ซึ่งนั่นจะทำให้ถูกรบกวนความสนใจได้น้อยลง อาจจะตั้งให้เป็นเพียงตัวเลขบนแอปเท่านั้นก็พอแล้ว

2) หากิจกรรมออฟไลน์ทำ เมื่อเราหยุดเล่น Social Media แล้ว เราย่อมมีเวลาให้กับตัวเองมากขึ้น ควรหากิจกรรมที่ชอบทำแทน เช่น อ่านหนังสือ ดูซีรีส์ ฟังเพลง ทำอาหาร ปลูกต้นไม้

3) งด หรือกำหนดเวลาในการเล่นโซเชียล สำหรับสายโหด พูดเลยว่าวิธีที่ง่ายที่สุดคือ การลบแอปโซเชียลออกไปให้หมด เหลือไว้แต่แอปสำหรับทำงานเท่านั้น แต่ส่วนน้อยที่จะทำแบบนี้ได้ เพราะในชีวิตประจำวันเรายังต้องติดต่อสื่อสารกับคนภายนอกและยังต้องรับรู้ข่าวสารอยู่ เพียงแค่เราอาจจะจำกัดเวลาการเล่น หรือแค่ลดการใช้โทรศัพท์เท่านั้นเอง เช่น การอัปเดต หรือโพสต์ข้อความ การเสพสื่อข่าวสารต่าง ๆ อาจจะจำกัดเวลาเล่น เช่น วันนี้แพลนไว้ว่าจะเล่นแค่ 2 ชั่วโมงต่อวันเท่านั้น

เพราะโซเชียลทำให้การเข้าถึงกันและกันง่ายขึ้น ทำให้คนที่อยู่ไกลก็เหมือนอยู่ใกล้กันแค่หน้าปากซอย หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นไม่กี่นาทีที่ที่แล้ว กลายมาเป็นข่าวติดเทรนด์ในโซเชียลให้เราได้อัปเดตแบบทันท่วงที ทำให้บางคนกลัวพลาดกระแสหรือเรื่องราวสำคัญ ต้องคอยเช็คมือถือ หรือตั้งแจ้งเตือนตลอดเวลา ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งร่างกายและจิตใจ ดังนั้นใครที่มีอาการต่อไปนี้ควรปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด่วน ๆ

1) รู้สึกเครียด จิตตก กับการเสพข้อมูลข่าวสาร หรือคอมเมนต์ต่าง ๆ มากเกินไป ทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่เรื่องของเรา

2) รู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองลดลง เมื่อไม่ได้รับการยอมรับในสังคมออนไลน์

3) เริ่มเปรียบเทียบตัวเองกับคนในโซเชียล เพราะตามติดชีวิตคนอื่นมากเกินไป

4) ทุกวันต้องโพสต์ข้อความ ถ่ายรูป อัปโหลดโซเชียล

5) เสพติดโซเชียลขนาดหนัก เล่น Facebook Twitter หรือ IG ได้ทั้งวัน รู้สึกกระวนกระวาย หงุดหงิดเมื่อไม่ได้เล่นโซเชียล

โรคร้ายอาจถามหา ถ้าติด social มากไป เพราะอาการติดจอหรือเสพติดโซเชียลที่มากเกินไป อาจเป็นการทำร้ายสุขภาพกายและสุขภาพใจของเราได้ในระยะยาว ดังนี้

โรควุ้นในตาเสื่อม บางคนอาจจะต้องทำงานติดจอคอมพิวเตอร์ทุกวัน วันละหลาย ๆ ชั่วโมง หรือจ้องมือถือบ่อยแบบไม่วางตา ทั้งการเล่นโซเชียล หรือเล่นเกม พฤติกรรมเหล่านี้หากทำติดต่อกันนานเกินไปอาจทำให้เกิด "โรควุ้นในตาเสื่อม" ได้ เพราะในหน้าจอของอุปกรณ์เหล่านี้จะมีแสงสีฟ้าชนิดหนึ่งซึ่งเป็นอันตรายต่อดวงตาของเรา โดยเจ้าแสงสีฟ้านี้จะตรงเข้าทำลายดวงตาของเราจากภายใน ทำให้เกิดการเสื่อมสภาพของน้ำวุ้นในตา ทำให้เกิดโรควุ้นในตาเสื่อมนั่นเอง อาการสำคัญ คือเวลามองจะเห็นภาพเป็นคราบดำ ๆ คล้ายหยากไย่ ซึ่งใครเริ่มมีอาการเหล่านี้ จะทำให้เกิดอาการปวดตาและมีปัญหาด้านสายตาในที่สุด

Text - Neck Syndrome เป็นโรคที่เกิดจากพฤติกรรมการใช้งานอุปกรณ์สื่อสาร อย่างโทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต ด้วยท่าทางที่ผิด และอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม จึงเกิดอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย อาการเริ่มแรกส่วนใหญ่จะพบกับอาการ ปวดต้นคอ ไหล่ห่อ คอตก และปวดหลัง หรือรุนแรงกว่านั้น จะเริ่มมีความเสื่อมของแนวกระดูก หรือหมอนรองกระดูกคอ ซึ่งก่อให้เกิดการกดทับของไขสันหลังหรือรากประสาทบริเวณคอ ส่งผลให้เกิดอาการชา มือและแขนอ่อนแรง ซึ่งหากใครเริ่มมีอาการดังกล่าว แสดงว่าคุณเสี่ยงเป็นโรค Text-Neck Syndrome หนึ่งในโรคสุดฮิตของยุคสังคมก้มหน้าแล้วนะ

โซเชียลมีเดียหรือสื่อสังคมออนไลน์เป็นเทคโนโลยีการสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่าย และเชื่อมโยงกัน ทำให้ข้อมูลต่าง ๆ สามารถรับและส่งต่อกันอย่างรวดเร็ว ถือเป็นช่องทางที่ช่วยให้คนเข้าถึงแหล่งข้อมูลเพื่อหาความรู้ ความบันเทิง อีกทั้งยังเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งทำให้เกิดประโยชน์อย่างมหาศาลในหลากหลายมิติ แต่ในทางตรงกันข้ามก็มีข้อมูลจำนวนมากไม่น้อยที่รับและส่งต่อกันโดยไม่ผ่านการคัดกรอง ทั้งจากตัวผู้ส่งและระบบการใช้งาน เนื้อหาในโซเชียลมีเดียบางส่วนจึงอาจส่งผลกระทบต่อผู้ใช้เองได้ไม่น้อย

ไซเบอร์บูลลี่ (Cyberbully) หรือการกลั่นแกล้งผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็น การแสดงความคิดเห็นเชิงลบด้วยถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม เหยียดหยาม ลดความน่าเชื่อถือ ลดทอนคุณค่าของตัวบุคคล หรือการสื่อสารที่ทำให้เกิดผลกระทบทางลบอย่างตั้งใจ ฉะนั้น การอ่านความคิดเห็นในลักษณะดังกล่าวก็อาจส่งผลกระทบต่อสภาพอารมณ์และจิตใจของผู้อ่านที่ถูกพูดถึงอยู่ได้

การศึกษาจำนวนมากไม่น้อยชี้ว่า โซเชียลมีเดียมีส่วนกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกทางลบ อย่างความรู้สึกไม่พอใจ ความอิจฉา ความเครียด ความวิตกกังวล ความเศร้า และอื่น ๆ โดยในงานชิ้นหนึ่งที่ศึกษาอัตราการฆ่าตัวตายระหว่างกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้โซเชียลมีเดียอย่างน้อย 2 ชั่วโมงต่อวันเป็นประจำกับกลุ่มวัยรุ่นที่ใช้โซเชียลมีเดียน้อยกว่านั้น ผลพบว่ากลุ่มที่ใช้โซเชียลมีเดียมากกว่ามีแนวโน้มที่จะฆ่าตัวตายมากกว่าอีกกลุ่ม

นอกจากนี้ ผลจากการศึกษาอีกชิ้นได้ชี้ว่า ไซเบอร์บูลลี่อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดการฆ่าตัวตายในกลุ่มวัยรุ่น โดยวัยรุ่นหญิงและวัยรุ่นที่มีสีผิวต่างออกไปเป็นกลุ่มที่มีแนวโน้มที่ถูกบูลลี่ หรือกลั่นแกล้ง และเสี่ยงต่อการเกิดอาการซึมเศร้า และการฆ่าตัวตายมากกว่า

แม้ว่าการศึกษาที่พูดถึงในข้างต้นจะเน้นไปที่กลุ่มวัยรุ่นเป็นส่วนใหญ่ แต่คนในช่วงวัยอื่นก็อาจได้รับผลกระทบจากการใช้โซเชียลมีเดียได้เช่นกัน เช่น การใช้โซเชียลมีเดียผ่านเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ อย่างสมาร์ตโฟน แท็บเล็ต หรือแล็ปท็อปในช่วงก่อนเข้านอน อาจกระทบต่อคุณภาพในการนอนและเพิ่มความเสี่ยงในการเกิดปัญหาการนอนหลับตามมา อีกทั้งปัญหาการนอนหลับ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องอาจส่งผลเสียต่อร่างกายสมอง และอารมณ์ในทางลบจนอาจนำไปสู่ปัญหาสุขภาพและภาวะผิดปกติทางอารมณ์ได้เช่นกัน

สัญญาณของการฆ่าตัวตาย

แม้ว่ายังไม่มี การสรุปแน่ชัดว่าโซเชียลมีเดียเป็นสาเหตุหรือปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการฆ่าตัวตาย แต่หากพบสัญญาณต่อไปนี้ ไม่ว่าจะจากการใช้โซเชียลมีเดียหรือเกิดขึ้นเอง ควรไปพบแพทย์ทันที รู้สึกสิ้นหวัง ไม่มีทางออก หรือรู้สึกว่าไม่อยากมีชีวิตอยู่ต่อไป จมอยู่กับความเศร้า และวนเวียนอยู่กับความเสียใจ คิดวนไปวนมาและหาทางออกจากวังวนความคิดนั้นไม่ได้ รู้สึกเจ็บปวดจนเหมือนจะทนไม่ได้ถึงเหตุการณ์เลวร้ายที่ยังไม่เกิดขึ้น อาจจะขึ้น หรือกำลังจะเกิดขึ้น รู้สึกโดดเดี่ยว ไม่มีค่า ไม่มีความสำคัญ แลกเปลี่ยน และไม่เป็นที่ต้องการ หรือรู้สึกว่าคนอื่นอาจมีความสุขมากขึ้นหากไม่มีเราอยู่ รู้สึกตัวชา รู้สึกว่าความตายไม่ได้น่ากลัวอย่างที่คิด หรือเป็นสิ่งที่น่าตื่นตาตื่นใจหรือน่าหลงใหล

นอกจากนี้ บุคคลบางกลุ่มอาจมีแนวโน้มที่เกิดความคิดในข้างต้นและเพิ่มความเสี่ยง ของการฆ่าตัวตายได้ เช่น ผู้ที่มีความเจ็บป่วยทางอารมณ์และจิตใจ อย่างภาวะซึมเศร้า โรคเครียด ภาวะวิตกกังวล เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรัง รวมไปถึงผู้ที่กำลังเผชิญกับปัญหาที่สร้างผลกระทบต่จิตใจ อย่างอาการป่วย การเงิน การหย่าร้าง การถูกล่วงละเมิดทางเพศ การตั้งครมโดยไม่ตั้งใจ หรือการสูญเสียคนในครอบครัว บางรายอาจเป็นผู้ที่ดื่มสุราและใช้สารเสพติด

หากรู้สึกว่าตนเอง หรือคนรอบข้างมีความเสี่ยง ควรหมั่นตรวจสอบสภาพจิตใจอยู่เสมอ และอาจสังเกตอาการผิดปกติที่เกิดขึ้น เพราะการเจ็บป่วยทางจิตใจอาจสะท้อนออกมาทางพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป เช่น นอนไม่หลับ อยากรับประทานหรือเบื่ออาหาร น้ำหนักตัวเปลี่ยนแปลง หดเหี่ยวแรง และไม่มีกำลังใจในการทำสิ่งต่าง ๆ อยากรอยู่คนเดียว ขาดความมั่นใจในตนเอง เกิดความกังวล หรือสงสัยในตนเอง การเลือกใช้อย่างถูกต้องย่อมส่งผลดี แต่หากเกิดความรู้สึกทางลบ ควรพักการใช้โซเชียลมีเดียและหาวิธีอื่นเพื่อผ่อนคลาย อย่างการออกกำลังกาย การนอนหลับพักผ่อน และขณะใช้ควรเลือกรับเนื้อหาที่มีประโยชน์และตระหนักถึงผลกระทบของสิ่งที่กำลังรับหรือส่งต่ออยู่เสมอ (pobpad, 2565)

สติ Mindfulness

ในทางพุทธศาสนาได้ให้ความหมายของคำว่าสติไว้ว่า สติ คือ การระลึกได้ การไม่ลืม การไม่เพลา การไม่เลินเล่อ การไม่ฝันเฟื่อง การไม่เลื่อนลอย การระมัดระวัง การตื่นตัวต่อหน้าที่ การมีสมาธิ การที่จิตอยู่กับสิ่งที่กำลังทำอยู่ในขณะนั้น สภาวะที่มีความตื่นตัวต่อการรับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ และตระหนักได้ว่าควรโต้ตอบต่อสิ่ง

ต่าง ๆ เหล่านั้นอย่างเหมาะสมได้อย่างไร โดยทำหน้าที่เหมือนกับผู้เฝ้าระวัง ฝ้าดูการเปลี่ยนแปลงของจิตใจ ทำหน้าที่กำหนดรู้ต่อประสาทสัมผัสทั้ง 5 และรวมถึงกระบวนการที่เกิดขึ้นในจิตใจ ทำให้สติเป็นส่วนสำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่คอยกำกับพฤติกรรม ทั้งภายในและภายนอกให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถมุ่งใส่ใจต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ในปัจจุบันขณะ ยอมรับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์ (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต, 2555)

ในทางตะวันตก หรือในทางจิตวิทยาก็ได้ศึกษาเกี่ยวกับสติเป็นจำนวนมากและได้นิยามความหมายไว้ว่า สติ (mindfulness) คือ คุณลักษณะของบุคคลที่จะสามารถมุ่งใส่ใจต่อปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบันขณะ โดยส่งผ่านจากขณะหนึ่งสู่อีกขณะหนึ่งในลักษณะที่ต่อเนื่องกัน โดยที่บุคคลยอมรับและเปิดรับต่อประสบการณ์โดยไม่ประเมิน วิเคราะห์ และตัดสิน ซึ่งเป็นการยอมรับต่อประสบการณ์ หรือปรากฏการณ์นั้น ๆ อย่างสมบูรณ์

องค์ประกอบของสติ

นักจิตวิทยามองว่าสติเป็นกลุ่มของทักษะที่บุคคลสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้ โดย Dimidjian และ Linehan ได้จำแนกทักษะที่เป็นองค์ประกอบของสติได้ 4 องค์ประกอบ ได้แก่ (Linehan, 1993)

1) การสังเกต คือ ความสามารถในการรับรู้และใส่ใจกับสิ่งแวดล้อมภายนอก เช่น เสียง สัมผัส และกลิ่นรอบตัว รวมทั้งการสังเกตปรากฏการณ์ภายในบุคคล เช่น การสังเกตการรับรู้ กระบวนการทางความคิด และอารมณ์

2) การบรรยาย คือ ความสามารถในการระบุและวิเคราะห์อย่างไม่ตัดสินต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการรับรู้ของจิตและมุ่งให้ความสนใจต่อกระบวนการของจิต พร้อมทั้งเปลี่ยนทัศนคติให้ไม่มีการตัดสินและคาดเดาเกี่ยวกับสิ่งนั้น

3) การแสดงออกด้วยความตระหนักรู้ คือ ความสามารถในการทำกิจกรรม หรือแสดงพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีความตระหนักรู้ต่อตนเองผ่านการมุ่งความสนใจไปที่พฤติกรรมนั้น ๆ โดยไม่มีการแบ่งสติไปกับสิ่งอื่น ซึ่งมีลักษณะตรงข้ามกับการตอบสนองอัตโนมัติที่เป็นพฤติกรรมที่ทำไปโดยขาดความตระหนักรู้

4) การยอมรับ คือ ความสามารถในการที่จะยอมรับต่อสิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่มีการตัดสินผ่านการหยุดการประเมินหรือการจำแนกที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น ดี/ไม่ดี ถูก/ผิด หรือ มีค่า/ไม่มีค่า และอยู่กับความเป็นจริงโดยไม่หลีกเลี่ยง หลบหนี หรือพยายามเปลี่ยนแปลง

กระบวนการของสติ

กระบวนการของสติ ประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ

1) การมีเจตนา (Intention) คือ กลไกของการกระตุ้นให้บุคคลเกิดการพัฒนาตนเอง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาต่อสภาวะทางจิตใจซึ่งนำไปสู่การตระหนักรู้และเข้าใจอย่างถ่องแท้

2) การมุ่งความใส่ใจ (Attention) คือ การมุ่งสนใจและสังเกตต่อปรากฏการณ์ของจิตใจตนเองในปัจจุบันขณะ ซึ่งรวมทั้งประสบการณ์ภายในและภายนอกของบุคคลโดยไม่มีการตีความต่อประสบการณ์นั้น ๆ

3) การมีทัศนคติ (Attitude) คือ ทัศนคติของบุคคลที่นำไปใช้กับการมุ่งให้ความสนใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยทัศนคติที่ส่งเสริมให้เกิดสติ

การเล่นโซเชียลอย่างมีสติ

ปัจจุบันโซเชียลมีเดียเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมากที่สุดเรื่องหนึ่ง เพราะการที่เรามีสังคมนั้นก็ถือว่าเป็นเรื่องที่ดี แต่ก็จะต้องเลือกที่จะเสพข่าวอย่างมีสติด้วย เป็นเรื่องที่เราเองจะต้องคิดไตร่ตรองให้ดีเพื่อตัวเอง ทุกอย่างจึงเป็นเรื่องที่เราจะมองข้ามไปไม่ได้ (Liam Lane, 2563) จัสติน โรเซนสไตน์ ผู้ร่วมคิดค้นปุ่มไลค์บนเฟซบุ๊กเศร้าใจมากที่ทุกวันนี้ปุ่มไลค์ กลายเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ทำให้คนรุ่นใหม่เป็นโรคซึมเศร้า ที่เกิดจากการเสพติดการยอมรับในโลกออนไลน์ การรู้สึกเอาความรู้สึกไปยึดติดกับการไลค์ การเลิฟ การแชร์ และคอมเมนต์ในโซเชียลมีเดีย (กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว, 2553) หน่วยงาน นักวิชาการต่าง ออกมาเตือนเกี่ยวกับการเล่นโซเชียล โดยนำเสนอวิธีการเล่นการเล่นโซเชียลอย่างมีสติ ดังนี้ (พศิน อินทรวงค์, 2563)

- 1) จำไว้เสมอว่า สิ่งที่คุณโพสต์ จะไม่ใช่เรื่องส่วนตัวอีกต่อไป
- 2) ใช้เพื่อ "หาความรู้" อย่าใช้เพื่อ "สอรู้" อย่างแรกให้คุณ อย่างหลังให้โทษ
- 3) อย่าเล่นเกินวันละสองชั่วโมง ชีวิตจริงอยู่นอกจอ มิใช่อยู่ในจอ
- 4) การใช้โซเชียลมีเดียต้องอยู่ภายใต้กรอบศีลธรรมอันดีงาม และควรต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคม การนำเสนอเรื่องบางเรื่อง เช่น ศาสนา การเมือง เพศ เชื้อชาติ ฯลฯ จำเป็นต้องคำนึงถึงความดีงามให้มาก เพราะเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อน ต้องมีความเที่ยงตรง ปราศจากอคติในการโพสต์เนื้อหาเหล่านั้น (เทียนทิพย์ เดียวกี้, 2561) จึงควรเว้นที่ว่างไว้ให้เห็นต่าง อย่าเกลียดกันเพราะเขาคิดไม่เหมือนเรา
- 5) โพสต์ แชร์ เน้นแบบตามน้ำ มีสติก็กลายเป็นเครื่องมือในเกมข่าวลือ
- 6) คิดก่อนเชื่อ เช็กก่อนแชร์ ตั้งสติหน่อยค่อยโซเชียล (Marketeer Team, 2015) แชร์ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมที่มีสรรพคุณรักษาโรคเรื้อรังโดยที่ไม่ตรวจสอบข้อเท็จจริงว่า ไม่มีอาหารเสริมชนิดใดที่สามารถรักษาโรคเรื้อรังได้ ทั้งนี้ต้องรู้จักตั้งคำถามในสิ่งที่สื่อไม่ได้แจ้งให้ทราบ อ่านแหล่งที่มาให้ดี ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ไม่แน่ใจ อย่าแชร์ต่อ ควรใช้สติ
- 7) คนส่วนใหญ่มักจะคิดว่าตัวเองมีภูมิคุ้มกันเพียงพอ หรือระมัดระวังเพียงพอและไม่น่าจะได้รับผลกระทบ แต่ความจริงแล้วอาจไม่เป็นอย่างที่คิด เช่น การเขียนวิพากษ์วิจารณ์คนอื่นด้วยภาษาไม่สุภาพ โดยไม่ตระหนักว่าสิ่งที่เขียนย้อนกลับมาทำร้ายตัวเองภายหลัง จึงควรแสดงความเห็นด้วยคำพูดที่สุภาพ มีเหตุผล เป็นคนพูดตรงไม่จำเป็นต้องก้าวร้าว หยาบคาย
- 8) โมโหอะไร เย็นลงสักนิด ก่อนคิดจะโพสต์ ตั้งสติหน่อยค่อยโซเชียล แชร์ โพสต์ อะไรดี ๆ ให้อ่านดีกว่าบ่นด่าให้เขาฟัง
- 9) อพรวุอะไร ระวังไปไกลกว่าที่คิด ตั้งสติหน่อยค่อยโซเชียล (Marketeer Team, 2015) บางคนมีทักษะพิเศษในการใช้สื่อ เช่น วิธีการตัดต่อภาพ ตัดคลิปวิดีโอ ตัดเสียง เมื่อจำเป็นต้องทำก็ควรต้องคำนึงถึงควาเหมาะสม ไม่ปรุงแต่งเนื้อหามากเกินไปจนทำให้เกิดความเข้าใจผิด เช่น ไม่ตัดต่อหน้าบุคคลอื่นหากไม่ได้รับอนุญาตก่อน (เทียนทิพย์ เดียวกี้, 2561) ควรคิดทุกสิ่งที่โพสต์ อย่าโพสต์ทุกสิ่งที่คิด
- 10) สิ่งที่เราแนะนำ กำลังสร้างบรรยากาศมวลรวมให้โลกโซเชียล
- 11) บางครั้งพ่อแม่ ควรปล่อยให้โลกโซเชียล เป็นโลกส่วนตัวของลูก ๆ ต่อไป ลูก ๆ ก็เช่นกัน
- 13) เห็นใครหมกมุ่นใจเขียนข้อความน่ารัก ๆ ให้อ่าน เขาได้ยิ้มออก

- 14) อย่าเถียงกันเพราะเรื่องไม่เป็นเรื่อง มันจะกลายเป็นเรื่องใหญ่ ได้ไม่คุ้มเสีย
- 15) ปรับความเข้าใจผ่านโซเชียลมีเดียแต่ฟังกับฟัง เจตตัวเป็น ๆ เข้าท่ากว่า
- 16) คิดสักนิด ก่อนเช็คอิน การ check-in ตั้งสติหน่อยค่อยโซเชียล (Marketeer Team, 2015) อยู่ที่ไหน กับใคร เมื่อไหร่ เปิดเผยข้อมูลมากเกินไป อาจนำภัยมาถึงตัว
- 17) เห็นใครทำอะไรดี ๆ ให้สนับสนุน ขึ้นชมความสำเร็จของผู้อื่น แม้ไม่รู้จักกันก็ได้
- 18) หากเกิดความอิจฉา ให้ระวังใจตนเอง ไม่ใช่ความผิดเขา ผิดที่เราเข้าไปส่องชีวิตเขา
- 19) เล่นกับลูก คุยกับแฟน อยู่กับพ่อแม่ อย่าเอาแต่เล่นมือถือ
- 20) เห็นอะไรน่าสนใจ สร้างสรรค์ แปลก ๆ นำมาแบ่งปันกันได้เสมอ
- 21) เล่นให้ถูกที่ ถูกทาง อาจเกิดอุบัติเหตุได้ ตั้งสติหน่อยค่อยโซเชียลบางวัน ลองวางโทรศัพท์ไว้ที่บ้าน เพื่อพิสูจน์ว่า โลกโซเชียลไม่ใช่ทุกอย่างในชีวิต
- 22) คนซนก็ตัวลอย คนด่าก็ทุกซี้ใจ เล่นแล้วรู้สึกไม่ดี ให้หยุดเล่นไปสักพัก
- 23) อย่าเอาตัวเองไปเปรียบเทียบกับ
- 24) รู้จักกันผ่านโซเชียล อาจต้องทำความรู้จักกันใหม่ในชีวิตจริง
- 25) นักการเมืองและนักโฆษณา มักเล่นโซเชียลด้วยสมองมากกว่าหัวใจอ่านข่าวการเมือง เสพสื่อโฆษณา ต้องใช้สมองให้มากเป็นพิเศษ
- 26) มีบางคนกำลังจ้องมองคุณอยู่ บางคนส่องเฉย ๆ แต่ไม่ได้แสดงความเห็น และมีบางคนกำลังเสียดสีคุณ ผ่านคำคมต่าง ๆ
- 27) โซเชียลเป็นของกลาง ๆ มีทั้งคุณและโทษ ขึ้นอยู่กับปัญญาของผู้ใช้
- 28) คนที่ต้องทำงานผ่านโซเชียล มักมีข้ออ้างในการติดโซเชียลอย่างชอบธรรม
- 29) บอกรักพ่อแม่ผ่านโซเชียลบ้าง อย่าเอาแต่บอกรักแฟนอย่างเดียว หากพ่อแม่มาเห็น อาจน้อยใจได้
- 30) ดอกไม้ในโซเชียลไม่มีกลิ่นหอม ท้องฟ้าสวยงาม น่าเสียดายมาก ถ้าเรามัวแต่จมอยู่กับ โทรศัพท์ทั้งวัน

โซเชียลมีเดีย คือ สิ่งที่เราไม่สามารถตัดขาดจากมันแบบ 100% โดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชนที่เสพติดการยอมรับจากสังคม ผ่านยอดไลค์ ยอดแชร์, ยอดรีทวีต หรือจำนวนคอมเมนต์ จนทำให้อารมณ์และความสามารถในการรับมือกับเรื่องที่กระทบกับจิตใจลดน้อยลง ถ้าหากเราจะแก้ไขปัญหที่เกิดจากโซเชียลมีเดีย มันจะต้องเป็นการแก้ปัญหาด้วยกันทั้งในส่วนของผู้บริโภคและผู้ให้บริการ เช่น การออกกฎหมายควบคุมกิจกรรมทางโซเชียลมีเดียให้ได้อย่างชัดเจน รวมถึงปรับเปลี่ยนวิธีการสร้างรายได้แบบใหม่ๆ เพื่อลดการเสพติดโซเชียลมีเดียของผู้ใช้งาน (Workpointtoday, 2563)

บทสรุป

โซเชียลมีเดีย เป็นรูปแบบการสื่อสารช่วยย่อโลกให้เล็กลงสะดวกสบาย ติดต่อกันง่าย ใกล้ชิดกันมากขึ้น เข้าถึงข้อมูลต่าง ๆ เพียงแค่กดปุ่มสัมผัส เวลาใช้โซเชียลมีเดียจะเกิดการหลั่งสารเคมีโดปามีนออกมา ทำให้เกิดอาการติดได้ ถ้าปล่อยไปนาน ๆ อาจจะเข้าสู่ภาวะ Socialism ส่งผลต่ออารมณ์จนถึงมีการฆ่าตัวตาย

(Suicide) เพราะเพียงแค่ไม่ได้รับการยอมรับ ดังนั้นจึงต้องมีการออฟไลน์ คือ การทำ Social Detox และใช้สติรับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ และตระหนักได้ว่าควรโต้ตอบต่อสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นอย่างเหมาะสม เผื่อระวัง เผื่อการเปลี่ยนแปลงของจิตใจ ทำหน้าที่กำหนดรู้ต่อประสาทสัมผัสทั้ง 5 และรวมถึงกระบวนการที่เกิดขึ้นในจิตใจ ทำให้สติเป็นส่วนสำคัญ เนื่องจากเป็นสิ่งที่คอยกำกับพฤติกรรมทั้งภายในและภายนอกให้เป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กานดา รุณนะพงศา สายแก้ว. (2553). โซเชียลมีเดีย. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.slideshare.net/krunapon/social-media-5661152>
- ณัฐนันท์ จันทรวง. (2563). ด้านมืดของโซเชียล : โลกออนไลน์เพิ่มความเกลียดชังและทำร้ายวงการกีฬาได้อย่างไร. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.mainstand.co.th/1982>
- เทียนทิพย์ เดียวกี. (2561). แนวทางการใช้โซเชียลมีเดียที่เหมาะสม. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content>
- นภาพัฒนจักษ์ อัดตนนท์. (2563). *The Social Dilemma* เมื่อโซเชียลมีเดียคือสวรรค์และนรกในเวลาเดียวกัน เราจะรับมืออย่างไร. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://workpointtoday.com/the-social-dilemma-netflix-review/>
- ปราณี ปวีณชนา. (2565). เกร็ดสองด้านของโซเชียลมีเดีย. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2565, จาก https://www.manarom.com/blog/the_two_sided_coin_of_social_media.html
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2555). พุทธธรรม ฉบับขยาย. พิมพ์ครั้งที่ 32. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พศิน อินทรวงศ์. (2563). 30 ข้อคิดวิธีเล่นโซเชียลอย่างมีสติ. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://today.line.me/th/v2/article/JM0P0M>
- เมืองไทยประกันชีวิต. (2564). ถึงเวลาต้อง Social Detox เมื่อชีวิตเสียดิโลกออนไลน์. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.muangthai.co.th/th/article/social-detox>
- Liam Lane. (2563). สังคมโซเชียลที่ควรจะต้องเลือกเสพข่าวอย่างมีสติ. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://loiscourt.com/สังคมโซเชียลที่ควรจะต้องเลือก/>
- Linehan, M.M. (1993). *Cognitive Behavioral treatment of Borderline Personality disorder*. New York: Guilford Press.
- Marketeer Team. (2015). AIS ชวนให้ทุกคนใช้โซเชียลอย่างมีสติ “ตั้งสติหน่อย ค่อยโซเชียล”. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://marketeeronline.co/archives/43277>
- Poboad. (2565). ข่าวตัวตายและโซเชียลมีเดีย เรื่องไม่ใหม่ที่ควรใส่ใจ. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.pobpad.com/ข่าวตัวตายและโซเชียลมีเดีย>

Workpointtoday. (2563). *The Social Dilemma* เผยความลับหลังธุรกิจโซเชียลมีเดีย ทำอย่างไรให้ผู้บริโภคเสพติด. ค้นเมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://workpointtoday.com/the-social-dilemma-social-media/>

พุทธธรรมสร้างภูมิคุ้มกันโควิดผ่านแอปพลิเคชัน Zoom Cloud Meeting

Buddhism as Immunity for COVID via Zoom Cloud Meeting Application

พระสุภกิจ สุปญโญ

Phrasupakit Supanyo

หลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิปัสสนาภาวนา วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรีศรีโพธิ์

Bachelor of Arts Program in Vipassana Meditation, Kanchanaburi Sripaibool Buddhist College, Thailand

E-mail: vi.10aquare333@gmail.com

Received: 2022-3-8; Revised: 2022-3-24; Accepted: 2022-3-26

บทคัดย่อ

บทความนี้ มุ่งสะท้อนให้เห็นถึงหลักพุทธธรรมในการปรับสภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของประชาชนในประเทศไทย ในขณะที่กำลังเผชิญสถานการณ์การแพร่ระบาดและการกลายพันธุ์ของเชื้อไวรัส (COVID-19) ด้วยการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตด้วยสื่อและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ให้เกิดความสมดุลทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถเผชิญปัญหาได้อย่างมีสติและปัญญา สามารถสร้างความสุขในชีวิตระหว่างวันได้ ผู้เขียนได้นำเสนอแอปพลิเคชัน Zoom Cloud Meeting ซึ่งเป็นการประยุกต์การใช้งานในการประชุมติดต่อสื่อสาร มาเป็นช่องทางใหม่ในการเข้าถึงธรรมะมากยิ่งขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาชีวิตในด้านปัญญาและเป็นช่องทางในการฝึกสติตามแนวสติปัฏฐาน 4 โดยผ่านการใช้ชีวิตประจำวัน (กาย) สภาพอารมณ์ (เวทนา) ความคิด (จิต) และความรู้สึกของตนเอง (ธรรม) ที่เป็นการปฏิบัติธรรมในยุควิถีใหม่ สอดคล้องกับสถานการณ์และความต้องการของคนที่ต้องการปรับสภาพและสร้างภูมิคุ้มกันจิตใจได้เป็นอย่างดี ทำให้สามารถจัดการชีวิตให้มีคุณภาพ และมีสุขภาพกาย สุขภาพใจ ที่ดีได้ สิ่งนี้ถือได้ว่าได้รับความนิยมในยุค New Normal

คำสำคัญ: พุทธธรรม; ภูมิคุ้มกัน; โควิด19; แอปพลิเคชัน Zoom Cloud Meeting

Abstract

This article aims to present how to use Buddhism principles to revive physical and mental conditions of people in Thailand as they have been confronting the spreading and mutation of COVID-19 strain by using media and new technologies to change their lifestyle so that their body and mind would be balanced, encounter any problems by using their awareness and wisdom, and could make happiness in their daily life. Therefore, Zoom Cloud Meeting Application was presented. This is to apply an application used for meetings and

communications as a new channel to access to Dhamma more. This channel would help develop our wisdom, and practice our awareness based on Satipattana 4 (Foundation of Mindfulness) based on our daily life, comprising body, feeling, mind, and mental state. This deems the Dhamma practice in the new normal age which is consistent with the situation and demand of persons who want to revive and immunize their mind until they are able to handle the quality of life, and to have the good body and mental health.

Keywords: Buddhism; Immunity; Covid-19; Application Zoom Cloud Meeting

บทนำ

ในช่วงของสถานการณ์การแพร่ระบาดที่ยังคงทวีความรุนแรงและเป็นไปอย่างรวดเร็ว ตัวเลขของผู้ติดเชื้อและการเสียชีวิตยังคงขึ้น ๆ ลง ๆ รัฐบาลจึงได้ออกประกาศพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยห้ามมิให้บุคคลใดออกนอกเคหสถานภายในระยะเวลาที่กำหนด ห้ามการใช้อาคารหรือสถานที่ใด ๆ ให้ปิดสถานที่ซึ่งมีคนจำนวนมากไปทำกิจกรรมร่วมกันเป็นการชั่วคราว ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมเริ่มเปลี่ยนไปสถานที่ท่องเที่ยวหลายแห่งต้องหยุดกิจการ บริษัทห้างร้านต่าง ๆ ต้องปิดทำการ โดยที่พนักงานต้องเปลี่ยนไปทำงานที่บ้านแทน หรือเรียกว่า Work from Home นักเรียน นิสิต นักศึกษาต้องหยุดเรียนและเปลี่ยนไปเรียนทางออนไลน์แทน การทำกิจกรรมนอกบ้านก็ต้องมีระยะห่างทางสังคม หรือที่เรียกว่า Social Distancing เพื่อเป็นการป้องกันเชื้อโรคที่มาจาก การจาม การไอ และน้ำลาย ที่มีโอกาสฟุ้งกระจายอยู่ในอากาศ และมีคำแนะนำให้ทุกคนต้องใส่แมสหรือหน้ากากอนามัย 2 ชั้น หมั่นทำความสะอาดล้างมือและควรใช้แอลกอฮอล์ในการฆ่าเชื้อโรคที่อาจปนเปื้อนมากับสิ่งของต่างๆ จึงเป็นเรื่องที่คนไทยกำลังจะก้าวผ่านจาก New Normal ชีวิตวิถีใหม่อยู่ร่วมกับโควิด ไปสู่ Next Normal ชีวิตวิถีถัดไปหลังโควิด

จากสภาพสังคมในปัจจุบันเมื่อวิถีชีวิตประจำวันของประชาชนเปลี่ยนไป หลายคนเกิดความเครียด ความกังวลจากการตกงาน หรือแม้กระทั่งรายได้ที่ลดลงอย่างชนิดที่ตั้งตัวไม่ทัน ส่งผลให้ผู้คนเกิดภาวะตึงเครียดในการใช้ชีวิตในความเป็นอยู่มีมากขึ้น และนับวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น หลายคนไม่สามารถที่จะปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์การแพร่ระบาดที่เกิดขึ้นได้ จึงทำให้มียอดของผู้เสียชีวิตจากการฆ่าตัวตายเพิ่มขึ้น สาเหตุเนื่องมาจากการได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิด 19 เป็นเหตุให้เกิดความเครียดความวิตกกังวล จากปัญหาเรื่องปากท้อง เรื่องความจนที่มาจากการตกงาน และจากรายได้ที่ลดลง ทำให้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายส่วนตัวและคนในครอบครัว บางคนเครียดเพราะหมดหนทางจึงต้องไปกู้ยืมและไม่สามารถชำระคืนได้ทันเวลา จึงเป็นปัญหาเรื่องหนี้ในระบบ และมีคนอีกจำนวนมากที่อยู่ในภาวะลำบากในการดำรงชีพ จากเหตุการณ์สถานการณ์โควิดจึงทำให้เกิดปัญหาทั้งทางสุขภาพกายและสุขภาพจิตเป็นจำนวนมาก

ประเทศไทยนั้นต่อให้เผชิญปัญหามากขนาดไหน ประชาชนส่วนใหญ่ก็ยังคงระลึกรู้ถึงและมีพระพุทธศาสนาเป็นที่พึ่งทางใจอยู่ตลอดเวลา จะเห็นได้จากวิถีชีวิตของคนไทยเป็นวิถีชีวิตที่ความผูกพันกับพระพุทธศาสนาอย่างช้านาน ชาวพุทธได้ศึกษาธรรมะและปฏิบัติธรรมตามคำสอน จนเป็นขนบธรรมเนียม

ประเพณีของชาวไทย พระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญและมีความกลมกลืนในการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไปของคนไทย บทบาททางพระพุทธศาสนาเองก็ยังมีปรับตัวเพื่อคอยช่วยเหลือประชาชนโดยการนำพระธรรมคำสอน ที่เปรียบเหมือนที่พึ่งพิงทางใจให้กับคนไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยผ่านเทคโนโลยีสื่อสารสมัยใหม่ ที่ได้มีการพัฒนาแอปพลิเคชันต่าง ๆ มากมาย ซึ่งสามารถเป็นทางเลือกหนึ่งที่คนไทยจะนำพระธรรมคำสอนมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างคล่องตัวโดยไม่ต้องเดินทางไปนั่งฟังธรรมและปฏิบัติธรรมที่วัดเหมือนเช่นอดีตที่เคยเป็นมา เป็นการปรับตัวปรับใจสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านร่างกายและจิตใจและลดความเครียดที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์สถานการณ์โควิด 19 ซึ่งอาจมีผลกระทบที่จะทำให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมา ผู้เขียนมีความสนใจศึกษาเรื่องการนำพุทธธรรมมาสร้างภูมิคุ้มกันโดยผ่านแอปพลิเคชัน Zoom Could Meeting เพื่อเป็นการสร้างโอกาสที่จะพัฒนาปัญญาและสติให้มีความรู้เท่าทันในการใช้ชีวิตจะการปัญหาสถานการณ์โควิดได้เป็นอย่างดีมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

วิกฤตสุขภาพจิตของคนไทยในช่วงการแพร่ระบาด

การติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือโรคโควิด 19 (Coronavirus Disease 2019; COVID-19) ถือเป็นโรคอุบัติใหม่ที่มีการระบาดใหญ่ (pandemic) นอกจากจะส่งผลกระทบต่อร่างกายของผู้ติดเชื้อแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของประชาชนเป็นวงกว้าง จนถึงปัจจุบันทั่วโลกมีจำนวนผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวม 219,456,675 ล้านคน และมีผู้ติดเชื้อในประเทศไทย 1,308,34 คน (ข้อมูลเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2564) (ไวรัสโคโรนา (โควิด-19) ประเทศไทย - 2564) สถานการณ์โควิดระลอกใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นเชื่อว่าส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตของคนทั่ว ๆ ไปมากกว่าในระลอก 2 ที่เกิดขึ้นเมื่อช่วงปลายปีที่ผ่านมา ทั้งจากลักษณะของเชื้อที่ระบาดได้ง่ายขึ้น จำนวนยอดผู้ติดเชื้อที่เพิ่มสูงขึ้น รวมถึงคนใกล้ชิดหรือคนรู้จักจำนวนมากขึ้นที่ตกเป็นเหยื่อของโควิดในครั้งนี้ ประกอบกับความไม่แน่นอนของโอกาสที่จะได้รับฉีดวัคซีน ก็ทำให้หลาย ๆ ท่าน (หรือคนใกล้ชิดท่าน) เกิดทั้งอาการกลัว วิดกกังวล จนถึงขั้นตื่นตกใจขึ้นมาได้

อันตรายและความน่ากลัวของการแพร่ระบาดนั้นนอกจากตัวเชื้อโรคที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพกายแล้ว ความกังวลใจในเรื่องของความไม่แน่นอนที่มาจากโควิดก็ยังส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตอีกด้วย ความกังวลใจดังกล่าวครอบคลุม ทั้งความกังวลว่าตนเองหรือคนในครอบครัวจะได้รับเชื้อโรคมาโดยไม่รู้ตัวหรือไม่ ความกังวลว่าถ้ารับเชื้อมาแล้วอาการจะเป็นอย่างไร ความกังวลว่าถ้าติดเชื้อจะมีโรงพยาบาลรักษาหรือไม่ ความกังวลเกี่ยวกับแผนการต่างๆ ที่ได้วางไว้ล่วงหน้า หรือแม้กระทั่งความกังวลเกี่ยวกับการจะได้รับวัคซีนหรือความกังวลในภาวะเศรษฐกิจว่าตนเองจะมีงานและรายได้หรือไม่ (Fear of COVID-19 – 2020)

ความเครียดที่เพิ่มขึ้นจากสถานการณ์ แพร่ระบาดของโรคติดต่อ ความเครียดจากการทำงาน ความเครียด จากปัญหาเศรษฐกิจ เราเครียดแต่ละครั้งร่างกายจะหลั่งฮอร์โมนเครียด คือ ฮอร์โมนคอร์ติซอล (Cortisol) และ สารก่อการอักเสบ (Inflammatory markers) ถ้าหากมีความเครียดเรื้อรังต่อเนื่องเป็นเวลานาน จะส่งผลเสียต่อสุขภาพ ทำให้เกิดการควบคุมของระบบภูมิคุ้มกันผิดปกติไป และทำให้เสี่ยงต่อการเกิดโรคอื่นๆ มากขึ้น โดยเฉพาะโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง ผลข้างเคียงจากความเครียดเรื้อรัง เป็นเวลานานอีกอย่าง

หนึ่งก็คือ ระบบภูมิคุ้มกันของร่างกายเรา (Immune System) จะลดต่ำลง ทำให้มีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อไวรัสได้ง่ายกว่าปกติ เช่น ไข้หวัดใหญ่ อาการเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการลดลงของระบบภูมิคุ้มกันของร่างกาย

ความเครียดด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ และสังคมที่เกี่ยวข้องกับการระบาด ส่งผลสำคัญต่อสุขภาพจิตของคน “ความกังวลใจ” ที่เกิดขึ้นเนื่องจากโควิดนั้น อาจจะทำให้เราวิตกกังวลกับเจ้าตัวไวรัสโควิดเอง เพียงแต่แทนที่จะส่งผลต่อสุขภาพกาย ก็ส่งผลต่อสุขภาพจิตแทน เนื่องจากความกังวลที่เกิดขึ้นจะไปกระตุ้นความหวาดกลัวในสมองของคน ซึ่งความกลัวก็เป็นหนึ่งในอารมณ์พื้นฐานของคนและเมื่อเราเผชิญกับความกลัว คนก็จะมีปฏิกิริยาที่จะปรับพฤติกรรมหรือปรับตัวเพื่อหลบเลี่ยงจากความกลัวดังกล่าวที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

อย่างไรก็ดีความวิตกกังวล จะส่งผลสุขภาพจิตโดยตรง และที่น่ากลัวคือการแพร่กระจายของข้อมูลต่างๆ บนโลกสังคมออนไลน์ ที่เมื่อเปิดเข้าไปอ่านข้อความหรือข้อมูลต่าง ๆ ในช่วงนี้ก็มักจะมีแต่เรื่องราวที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับโควิด ซึ่งถึงแม้ผู้โพสต์ข้อความจะมีเจตนาที่จะกระจายข้อมูลข่าวสารให้ผู้อื่นได้รับรู้ แต่เมื่อผู้รับสารต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนจากโควิด มีความความกลัวและความวิตกกังวลเป็นทุนเดิม ก็ยังทำให้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับนั้นกลายเป็นการตอกย้ำ และทำให้ความวิตกกังวลแพร่กระจายไปในวงกว้างมากขึ้น และสามารถที่จะนำไปสู่ความตื่นตกใจในสังคมวงกว้างได้

ยังพบอีกว่าความวิตกกังวลที่เกิดขึ้นจากโควิดและความไม่แน่นอนที่เกี่ยวข้องนั้น จะอยู่ในความจิตใจและความคิดของคนจำนวนมากตลอดเวลา ทำให้ไม่สามารถไปคิดในเรื่องอื่น ๆ และต้องใช้พลังงานทางความคิดและอารมณ์จำนวนมาก เพื่อปิดกั้นความวิตกกังวลที่อยู่ในความคิดได้ นอกจากนี้ สถานการณ์โควิดยังทำให้คน ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยวและลดกิจกรรมทางสังคมลง ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่และสุขภาพจิตของคนในช่วงสถานการณ์โควิด

ทางออกหลักของปัญหาทางด้านจิตใจที่สืบเนื่องมาจากโควิดนั้น คือต้องเริ่มจากการมีสติ ทั้งสติในการรับรู้ พิจารณา ไตร่ตรองข้อมูลข่าวสาร สติในการใช้ชีวิตเพื่อดูแลป้องกันตัวเองและครอบครัวจากโควิด รวมถึงสติต่อความไม่แน่นอน ความกลัว และความวิตกกังวลที่เกิดขึ้น (โควิด-19 กับผลกระทบต่อสุขภาพจิต – 2564) บุคลากรทางการแพทย์ของกระทรวงสาธารณสุข ก็ได้ออกมารณรงค์ ว่าเราควรป้องกันตนเองไม่ให้ รับเชื้อได้ โดยการดูแลสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง ปฏิบัติตามคำแนะนำของบุคลากรทางการแพทย์ สวมใส่หน้ากากอนามัย ล้างมือด้วยแอลกอฮอล์ และเว้นระยะห่างทางสังคมในการดำเนินชีวิต และอย่าลืมดูแลจิตใจไม่ให้เกิดความเครียด หรือวิตกกังวลมากเกินไป วิธีที่จะแนะนำนั้นเป็นวิธีง่าย ๆ ในการดูแลจิตใจของตนเอง ด้วยหลัก 5 ร. เพื่อช่วยให้เราก้าวผ่านสถานการณ์วิกฤตจากไวรัสโควิด-19 ครั้งนี้ไปด้วยกัน

1. รู้อารมณ์ หาวิธีผ่อนคลายความเครียดแบบที่ตนเองชอบ เช่น ดูหนัง ฟังเพลง ฝึกสมาธิ เพื่อช่วยผ่อนคลายความเครียดที่เกิดขึ้น
2. รับสื่ออย่างมีสติ ไม่หมกมุ่นเกินไป ลดการดู การอ่าน หรือการฟังข่าวที่ทำให้ คุณรู้สึกวิตกกังวลเกินไป และควรอ่านข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อถือได้เท่านั้น
3. รักษาสุขภาพ ดูแลร่างกายให้แข็งแรง นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ดูแลและป้องกันตนเองอย่างเคร่งครัด
4. ปรึกษาปรึกษาถ้ากังวลใจ โทรสายด่วนสุขภาพจิต 1323 ได้ตลอด 24 ชั่วโมง

5. ระมัดระวังไม่แสดงท่าทีรังเกียจ ไม่ตอกย้ำ ไม่ล้อเลียนคนที่เสี่ยงหรือ ป่วยโควิด-19 ว่าเป็น “ตัวเชื้อโรค” เพราะพวกเขาเป็นเพียง “คนที่ป่วยด้วยโควิด” เท่านั้น ซึ่งหลังจากหายป่วยจาก โควิด แล้วพวกเขาก็จะใช้ชีวิตได้ตามปกติ สามารถไปทำงานและอยู่กับครอบครัวรวมถึงคนที่รักได้ สิ่งสำคัญคือ เราไม่ควรสร้างตรรกะบาปให้คนที่ป่วยด้วยโรคนี้ (สุดา วงศ์สวัสดิ์, 2563)

ในขณะเดียวกันยังสนับสนุนให้สร้างสมดุลของชีวิต ป้องกันความเครียด วิตกกังวลเพราะความเครียดที่มากและยาวนานจะไปกดภูมิคุ้มกันในร่างกาย ทำให้เสี่ยงต่อการติดโรค และเกิดอาการรุนแรง ดังนั้นการมีกิจกรรมทำจะช่วยลดความวิตกกังวลและความเครียดลงได้ คือ

1. จัดเวลางาน แบ่งเป็นจัดเวลาสำหรับ Work from home ในผู้ใหญ่ และการเรียนการสอนผ่านออนไลน์ ในวัยรุ่น ใช้เวลาทำงานหรือเรียนอย่างมีคุณภาพ จัดเวลาตามเป้าหมายผลลัพธ์ของงานที่ต้องการให้เกิด และทำอย่างเต็มที่ให้มีคุณภาพ เป็นต้น

2. จัดเวลาเพื่อสลายพลังงานส่วนเกิน โดยเฉพาะวัยรุ่นที่มีพลังงานส่วนเกิน ล้นเหลือ ห้ามมอมอกกำลังกายเพื่อยึดเส้นยึดสาย เป็นต้น

3. จัดเวลาเพื่อเพิ่มพูนความรู้ โดยเฉพาะความรู้ในโลกออนไลน์มีมากมาย อาจเป็นความรู้เพื่อเสริมรายได้ในอนาคต เป็นการวางแผนชีวิตอย่างหนึ่ง อาจเป็นความรู้ เพื่อใช้ในชีวิตประจำวันที่ช่วยให้พึ่งตนเองได้มากขึ้น เช่น การทำความสะอาดบ้านและการซ่อมแซมของใช้ในบ้าน เป็นต้น

เป็นการประคับประคองทั้งร่างกายและจิตใจให้ผ่านพ้นวิกฤติการแพร่ระบาดไปได้อย่างมีความสมดุลในชีวิต เปลี่ยนวิกฤติเป็นโอกาส สร้างภูมิคุ้มกันกายและใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดำเนินชีวิตด้วยปัญญาและความมีสติ

พุทธธรรมสร้างภูมิคุ้มกัน

การแพร่ระบาดของโควิด-19 ในครั้งนี้ ดูจะยาวนานและหนักกว่าครั้งก่อนๆ ทุกชีวิต ทุกอาชีพ ล้วนได้รับผลกระทบด้วยกันทั้งสิ้น เมื่อปัญหาเศรษฐกิจส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และปากท้องของผู้คน นำมาซึ่งความทุกข์ยาก ถึงแม้ร่างกายไม่ป่วย แต่จิตใจป่วย ก็อาจส่งผลเสียต่อร่างกายได้เช่นกัน หากลองพิจารณาดูดี ๆ จะพบว่า ในความทุกข์ที่เกิดขึ้นมักแฝงไปด้วยแสงสว่างแห่งปัญญา ที่นำมาซึ่งทางออก วิธีการแก้ไข เพื่อให้เราได้ปรับตัว ปรับใจ ให้ตั้งรับกับทุกสถานการณ์ได้อย่างมีสติ

พุทธธรรมจึงเป็นหลักคำสอนที่สำคัญที่ให้พุทธศาสนิกชนได้ใช้ สติและปัญญา ให้สามารถเผชิญหน้ากับปัญหาด้วยความมีสติ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาส่วนใหญ่ได้อธิบายปรากฏการณ์เกี่ยวกับความทุกข์ และการปฏิบัติเพื่อความไม่ทุกข์ไว้อย่างชัดเจน หลักธรรมในพระพุทธศาสนามุ่งสร้างความเข้าใจต่อโลกและชีวิตที่ถูกต้องตามความเป็นจริง มุ่งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความทุกข์และความดับทุกข์ ดังพุทธพจน์ที่ว่า “ทั้งในกาลก่อนและในกาลบัดนี้ เราบัญญัติทุกข์และการดับทุกข์” เราจะเห็นได้ว่า อาการความโศกเศร้าจะลดลงมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับว่าเรายอมรับความจริงมากน้อยแค่ไหน ยิ่งเราฝึกพิจารณา ทำความเข้าใจความจริงของชีวิตและโลกบ่อยครั้งเพียงใด จิตใจ เราจะพร้อมที่จะยอมรับความเปลี่ยนแปลงได้มากยิ่งขึ้นว่าทุกสิ่งทุกอย่างในที่เกิดขึ้นในโลก ล้วนเป็นสิ่งไม่แน่นอน

สติและปัญญา จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่นำมาใช้ในการพัฒนาชีวิต ทั้งการฝึกสติในชีวิตประจำวัน การปฏิบัติธรรมเป็นครั้งคราว การหมั่นศึกษาคำสอนของพระพุทธเจ้า และพยายามพิสูจน์ด้วยตนเอง พระพุทธองค์ทรงสอนทุกเรื่องที่ล้วนเป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ไม่ว่าจะเป็นสถานะใด ทั้งนักบวชและฆราวาส ทั้งในสถานะลูก พ่อแม่ ผู้ครองเรือน อาจารย์ ลูกศิษย์ ทรงสอนให้เราเข้าถึงความเป็นจริงของชีวิตเพื่อไม่ต้องเป็นทุกข์ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 จึงเป็นบทเรียนชีวิตที่สำคัญที่มาเตือนให้มนุษย์ทุกคนเห็นว่าปัญหาทุกอย่างไม่ว่าเล็กหรือใหญ่ มีทางแก้ไขได้ ถ้ารู้จักคิดให้ดีและนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้อง การขบคิดวินิจฉัยปัญหา จึงต้องใช้สติปัญญา คือคิดด้วยสติรู้ตัวอยู่เสมอ เพื่อหยุดยั้งและป้องกันความประมาทผิดพลาดและอคติต่างๆ มิให้เกิดขึ้น ช่วยให้การใช้ปัญญาพิจารณาปัญหาต่างๆ เป็นไปอย่างเที่ยงตรง ทำให้เห็นเหตุเห็นผลที่เกี่ยวข้องกัน เป็นกระบวนการได้กระจ่างชัดทุกขั้นตอน (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

คำว่า สติ นั้นประกอบอยู่ด้วยปัญญาเสมอ คำว่า สติ นั้น ต้องประกอบด้วยปัญญาอยู่เสมอ คือ ระลึกได้ ระลึกก็คือ ระลึกความจริงของความจริงว่าเป็นอย่างไร นั่นคือปัญญา สติชนเอาปัญญามาทันเวลา ที่มีการกระทบทางอายตนะนี้ มันก็รู้ว่าควรทำอะไร มันก็เลยทำไปในทางที่ไม่เกิดทุกข์ ไม่เกิดความกลัว ไม่เกิดความอิจฉาริษยา ไม่เกิดความหึงหวง ไม่เกิดความอิจฉาอาฆวน ไม่เกิดอะไรต่าง ๆ ที่เป็นที่ตั้งแห่งความทุกข์ทรมาน นี้เรียกว่า มีสติ

สติทำให้เกิดสมาธิ และสมาธิทำให้เกิดปัญญา ปัญญาที่มีสมาธิเป็นฐานนั้นจะมีพลังมากมีอานสงสกมาก พระพุทธเจ้าตรัสรู้เพราะปัญญา แต่กว่าจะตรัสรู้ได้ พระพุทธเจ้าต้องเจริญสติบำเพ็ญสมาธิ เพราะฉะนั้นฝึกสติให้อยู่กับปัจจุบันความสำคัญคือ ใจต้องอยู่กับเรื่องเฉพาะหน้าที่ต้องทำ การที่มีสมาธิ แล้วให้สมาธินั้นทำให้เกิดปัญญา ปัญญาที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวัน เรียกว่าสัมปชัญญะ

สัมปชัญญะก็คือ ปัญญาเฉพาะเรื่อง ปัญญาคือความรอบรู้ ส่วนสัมปชัญญะ ก็คือความรู้ชัดรู้จริงที่นำมาแก้ปัญหาเฉพาะหน้าขณะนั้นได้ ถ้าสติไม่มาปัญญาก็ไม่เกิด สติมา ปัญญาเกิด

สติกับสัมปชัญญะต้องมาด้วยกัน สติคือความรู้ทัน สัมปชัญญะคือความรู้เท่า ความรู้เท่าหมายถึงรู้เท่าถึงการเห็นเหตุแล้วคาดว่าผลลัพธ์อะไรจะตามมา มองภาพกว้าง มองหน้ามองหลัง รู้เท่าเอาไว้ป้องกัน รู้ทันเอาไว้แก้ไข พอเกิดปัญญาเฉพาะหน้าขึ้นมาไม่ว่าจะเรื่องอะไรก็ตาม สติจะช่วยทำให้สามารถระดมปัญญามาแก้ปัญหาได้อย่างคุณภาพ (สมาคมส่งเสริมความปลอดภัยและอนามัยในการทำงาน (ประเทศไทย) ในพระราชูปถัมภ์, 2564)

สติ เป็นคุณธรรมที่เกิดเองไม่ได้ ต้องทำให้เกิดขึ้นด้วยการฝึกฝนรวบรวมจิตใจให้แน่วด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การเจริญวิปัสสนา คือ การฝึกตามมหาสติปัฏฐานสูตร ทำสมาธิ สวดมนต์ ภาวนาคือให้มีความรู้สึกตัวผ่านอายตนะทั้ง 6

สติ มีใช้ในอีกหลายความหมาย เช่น กำหนดรู้ ตระหนักรู้ ระลึกรู้ สัมผัสรู้ และอื่นๆ ที่ใช้ใน ความหมาย การกำหนดรู้รู้สึกตัวในปัจจุบันต่อผัสสะใด ๆ ที่เกิดขึ้นมาเพื่อให้กำหนดรู้เฉพาะหน้า ให้เท่าทันต่อสัมผัสตามความเป็นจริงต่อสิ่งที่ปรากฏขึ้นมา ให้จิตเป็นอิสระต่อสิ่งที่มากระทบในฐานะเป็นเพื่อผู้เฝ้ารู้เฉย ด้วยการเพิ่มการรับรู้ทางประสาทสัมผัส โดยลดการคิดนึกปรุงแต่งความรู้สึกอื่น ๆ

ดังนั้น การฝึกสติมีความสำคัญอย่างยิ่ง และสามารถฝึกหัดได้โดยการทำกิจกรรมให้จบทีละอย่าง ไม่ว่าจะทำอะไรก็ตาม ไม่ควรทำแค่กายทำอย่างเดียวนะ แต่ใจก็ต้องทำด้วย ทุกวันนี้จะเห็นได้ว่า คนส่วนใหญ่ทำอะไรหลายๆ อย่างพร้อมๆ กัน เช่น เวลาแปรงฟันก็ต้องหาเรื่องคิดไปด้วย กินข้าวก็ดูโทรทัศน์ไปด้วย หูก็ฟังเพลง บางครั้งตาก็อ่านหนังสือพิมพ์ ที่กล่าวมานี้เพื่อจะชี้ให้เห็นว่า การทำอะไรหลายๆ อย่างพร้อมกันจะทำให้เราเพลื่อง่าย ไม่มีสมาธิ และถ้าไม่ยอมเพลื่อง่าย จึงวิธีการฝึกสติในชีวิตประจำวันก็คือ หัดทำกิจกรรมทีละอย่าง อย่างน้ำใจก็อยู่กับการอาบน้ำ แปรงฟัน ใจก็อยู่กับการแปรงฟัน ถ้าใจเพลื่อง่ายไป นึกขึ้นมาได้ ก็ดึงใจกลับมาเริ่มต้นอย่างนี้ให้รู้ตัวในงานที่ทำ ในคำพูดที่พูดเสมอ ในตอนต้นอาจจะทำยาก คนทั่วไปถึงเริ่มต้นด้วยการไปปฏิบัติธรรม ไปเจริญสติ เพราะว่าเป็นการเอาตัวเข้าไปอยู่ในสภาพแวดล้อมใหม่ ไม่มีอะไรให้กังวล ไม่มีขวามารบกวนใจ ไม่มีภาระงานที่ทำให้ฟุ้งซ่าน เราก็ค่อย ๆ เริ่มจากการมีสติ ให้รู้เท่าทันความคิด พอเราเริ่มมีพื้นฐานบ้างแล้ว เรากลับมา เราก็เอามาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้วยการทำกิจกรรมทีละอย่าง และใจก็ต้องระลึกถึงและอยู่กับสิ่งนั้น ก็จะทำให้เริ่มมีสติ รู้ทันความรู้สึกนึกคิดในใจ

ในขณะที่เดียวกันหากเราเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา มองให้แคบลงมา เมื่อเกิดปัญหาขึ้นมา แทนที่จะคร่ำครวญแต่เมื่อลองใคร่ครวญดูให้ดี จะพบว่า ปัญหาเหล่านี้เป็นสัญญาณเตือนให้เราเปลี่ยนแปลงตัวเอง ถ้าเรามองสัญญาณนี้ออก นั่นแสดงว่าปัญญาได้เกิดแก่เราแล้ว ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าทางเกิดของปัญญานั้นมีอยู่ 3 ประการ เรียกว่า ปัญญา 3 คือ ความรอบรู้ รู้ทั่ว เข้าใจ รู้ซึ่ง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2561) ได้แก่

1. จินตามยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การคิดการพิจารณาหาเหตุผล) คือ ปัญญาหรือความรู้อันเกิดจากการศึกษาเล่าเรียน กล่าวคือ สุตมยปัญญา ถือเป็นการเข้าถึงซึ่งปัญญาในระดับเบื้องต้น ด้วยการศึกษาล่าเรียนด้วยตนเองในด้านต่าง ๆ ทั้งการอ่านตำราด้วยตนเอง และการสดับรับฟังจากคณาจารย์ รวมถึงการศึกษาล่าเรียนจากสื่ออื่นที่เข้าถึงได้ เช่น ปัญหาการแพร่ระบาดในปัจจุบันนี้ เป็นโอกาสเรียนรู้และยอมรับความเป็นจริงว่าในอดีตเราคิดว่าเราเอาชนะโรคติดเชื้อได้แล้ว เพราะเรามียาปฏิชีวนะ มีวัคซีน ไข้ทรพิษก็สูญพันธุ์ไปแล้วต่อไปโรคอื่นก็จะสูญพันธุ์ไปด้วย เช่น โปлио วัณโรค มาลาเรีย ตอนนี้เราไม่มีความหะเยหะยานอย่างนั้นแล้ว เรายอมรับความเป็นจริงว่าโรคติดเชื้อมันจะอยู่กับมนุษย์ไปตลอด เพียงแต่ว่ามันจะมาในรูปแบบไหนเท่านั้นเอง

2. สุตมยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การสดับรับฟังการเล่าเรียน) คือ ปัญญาหรือความรู้อันเกิดจากการคิดวิเคราะห์ กล่าวคือ จินตามยปัญญา เป็นการได้มาซึ่งปัญญาชั้นกลางโดยใช้พื้นฐานปัญญาที่ได้รับจากการศึกษาล่าเรียนในชั้นสุตมยปัญญา คือ การนำองค์ความรู้ที่ได้จากตำราเรียน หรือ จากคณาจารย์ผู้สอนมาคิดวิเคราะห์ หาเหตุ หาผล หาข้อเท็จจริงอันที่จะเป็นไปได้ โดยไร้ซึ่งอคติโน้มเอียงในตำรา และผู้สอน โดยให้ยึดหลักธรรมที่เรียกว่า กาลามสูตร 10 ประการ กาลามสูตร 10 ประการ คือ อย่าปลงใจเชื่อด้วยการฟังตามกันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการถือสืบ ๆ กันมา อย่าปลงใจเชื่อด้วยการเล่าลือ อย่าปลงใจเชื่อด้วยการอ้างตำราหรือคัมภีร์ อย่าปลงใจเชื่อเพราะตรรกะ อย่าปลงใจเชื่อเพราะอนุমান อย่าปลงใจเชื่อด้วยการคิดตรงตามแนวเหตุผล อย่าปลงใจเชื่อเพราะเข้าได้กับทฤษฎีที่พินิจไว้แล้ว อย่าปลงใจเชื่อเพราะมองเห็นรูปลักษณะน่าจะเป็นไปได้ อย่าปลงใจเชื่อเพราะนับถือว่าท่านสมณะนี้เป็นครูของเรา (อง.ต.ก.อ. (ไทย) 2/66/202) หรือใช้

หลักธรรมอื่นที่เป็นพื้นฐานสำคัญของปัญญา คือ โยนิโสมนัสสิกการ เมื่อคิดวิเคราะห์ตามประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่เราสงสัยในมูลเหตุต่าง ๆ ด้วยการใช้หลักกาลามสูตร 10 ประการ และโยนิโสมนัสสิกการ ย่อมจะเกิดปัญญารู้แจ้งหรือได้ข้อเท็จจริงในสิ่งนั้น ว่าเป็นจริงหรือเป็นเท็จประการใด เช่น การรับข้อมูลอย่างไม่ตื่นตระหนก ตรวจสอบแหล่งที่มา คิดวิเคราะห์ พิจารณาความเป็นเหตุเป็นผล หาข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง ทำให้เป็นกลาง ตรวจสอบจากแหล่งข่าวที่เชื่อถือได้ (สยามรัฐออนไลน์, 2564) เป็นโอกาสที่เราทุกคนจะได้เรียนรู้ที่จะแบ่งปันความมั่นใจ ความเอื้อเฟื้อให้แก่กัน คงไม่ได้มีแค่เชื้อโคโรนาไวรัสที่ระบาด โควิด-19 นั้นเป็นภัยต่อร่างกายเรา แต่ความกลัวมันบั่นทอนจิตใจ เป็นอันตรายต่อจิตใจ ถึงขั้นสามารถทำลายความเป็นมนุษย์ของเราได้ เห็นแก่ตัว รังเกียจเหยียดหยามผู้อื่นที่เราจะแหว่งว่าจะติดเชื้อ ถ้ามองในแง่นี้เชื้อโคโรนาก็กลัวน้อยกว่าความกลัวเชื้อโควิด ดังนั้นสิ่งที่เราควรทำก็คือทำอะไร นอกจากจะหวังไม่ให้เชื้อโควิดเข้าสู่ร่างกายเราแล้ว ต้องระวังไม่ให้ความกลัว ตื่นตระหนก มันเข้าสู่จิตใจเราด้วย ตรงนี้ต้องมีความเห็นอกเห็นใจกันให้มาก หยุดสร้างความรู้แจ้งและอคติในใจ (ปัญจจวรา บุญสร้างสม, 2563)

3. กาวนามยปัญญา (ปัญญาเกิดแต่การฝึกอบรมวิปัสสนากรรมฐานจนเห็นแจ้ง) คือ ปัญญาหรือความรู้อันเกิดจากฝึกฝน หรือ ลงมือปฏิบัติ กล่าวคือ หมายถึง จินตามยปัญญา เป็นการได้มาซึ่งปัญญาระดับสุดท้าย โดยใช้อรรถกถาความรู้ที่ได้จากการศึกษาเล่าเรียน และคิดวิเคราะห์จนได้ข้อเท็จจริงในสิ่งนั้น แล้วนำแนวทางเหล่านั้นมาใช้ในการปฏิบัติจริง ทั้งในชีวิตประจำวันของคฤหัสถ์ และการปฏิบัติธรรมของภิกษุ (สยามรัฐออนไลน์, 2564) เช่น เป็นโอกาสฝึกฝนในการมีสติ แต่ก่อนนี้เราเอามือแตะใบหน้า เช็ดถู ลูบคลำ เกา ตอนนี้นำมาทำแบบนั้นไม่ได้แล้ว จะทำแบบนั้นได้ก็ต้องล้างมือก่อน แบบนี้มันก็ทำให้เราละมดระวังมากขึ้น ในขณะที่เดียวกันมันกันทำให้เรามีสติในการดำเนินชีวิต จากเดิมที่เราเคยเกา สัมผัสใบหน้า ข่วนมดระวัง 15-20 ครั้ง ตอนนี้นำมือมาล้างมือมากขึ้น เป็นโอกาสที่จะได้เจริญสติ หรือเป็นโอกาสที่เราจะฝึกหัดและปฏิบัติเจริญวิปัสสนากรรมฐาน เพื่อเป็นเกราะปกป้องกันใจ คลายกังวล สร้างความมั่นคงทางจิตใจ (ประอรพิต กัษฐวัฒนา, 2563)

หลังจากนี้ชีวิตเราทุกคนคงเปลี่ยนไป ไม่ว่าเราจะต้องประสบพบเจอกับปัญหาหรือสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคอีกครั้งก็ตาม トラบใดที่เรามีภูมิคุ้มกันร่างกายที่ดี เชื้อโรคก็ไม่สามารถมาทำอันตรายเราได้ และเช่นกัน ไม่ว่าเราจะต้องประสบพบเจอกับความทุกข์อีกมากมาย แต่ความทุกข์นั้นจะไม่สามารถทำให้จิตใจเราหม่นหมองลงได้ เมื่อทุกข์เรื่องใดแล้วเราจะไม่กลับมาทุกข์ในเรื่องเดิม ๆ อีก เพราะเรามีภูมิคุ้มกันจิตใจ หรือ ภูมิคุ้มใจ ที่ดี มีสติและปัญญาเป็นฐานของใจ แน่แน่นอนว่าเราอาจจะทุกข์แต่พอถึงจุดหนึ่งเราก็จะกลับมาเข้มแข็งได้เหมือนเดิมในอีกไม่ช้าไม่นาน

การประยุกต์ใช้พุทธธรรมผ่านแอปพลิเคชัน Zoom Could Meeting

ชีวิตของคนในสังคมปัจจุบันนี้มีเทคโนโลยีได้เข้ามาเป็นเครื่องมือหลักในการช่วยให้การดำเนินชีวิตเกิดความสะดวกมากขึ้น เป็นตัวขับเคลื่อนในการใช้ชีวิตด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ถูกใช้ควบคู่กับอินเทอร์เน็ตสังคม มีแนวโน้มที่จะถูกนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการพัฒนาชีวิตเพื่อคนในสังคมมากขึ้น ซึ่งเป็น “นวัตกรรมเพื่อสังคมที่ขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล” (Digital Social Innovation) เข้ามามีบทบาทสำคัญกับการใช้ชีวิตมากขึ้นในสังคมยุค New Normal โดยเฉพาะการเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล (Social

Distance) จะมีความสำคัญมาก ในการลดการแพร่ระบาดของโรคระบาดในปัจจุบัน เป็นการเปลี่ยนวิถีชีวิตแบบเดิมโดยสิ้นเชิง และเทคโนโลยีเหล่านี้ได้เข้าไปอยู่ในแทบทุกจังหวะของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการทำงานที่บ้าน (Work From Home) การเรียนออนไลน์ การประชุมออนไลน์ หรือแม้แต่การปฏิบัติธรรมออนไลน์

พื้นฐานของพุทธธรรมในทางพระพุทธศาสนาคือเรื่องของการฝึกสติ การฝึกสติ คือการฝึกจิตให้ตั้งมั่นอยู่กับปัจจุบันเป็นสำคัญ เป็นการฝึกให้กายกับใจสอดคล้องในความเป็นปัจจุบันมากที่สุด วิธีการฝึกสติที่คนส่วนใหญ่รู้จัก คือ การมีสติรู้ลมหายใจเข้า-ออก ซึ่ง ตรงกับคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ที่เรียกว่า อานาปานสติ 16 ขั้น (ม.อ. (ไทย) /14/148/187 - 189) คือการมีสติรู้ลมหายใจเข้า มีสติรู้ลมหายใจออก เป็นพุทธธรรมที่นำความสุขมาให้จากการที่ดูแลทั้งสุขภาพกายและสุขภาพจิตได้อย่างดี การหายใจที่ถูกวิธีจะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างกายกับจิต เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยก่อให้เกิดสภาวะสมดุลทั้งภายในและภายนอก ทำให้ร่างกายและจิตใจมีการผ่อนคลาย

วิธีการฝึกสติตามสติปัฏฐาน 4 พระพุทธองค์ตรัสใน มหาสติปัฏฐานสูตรว่า เป็นวิธีที่ฝึกให้สติระลึกรู้อยู่กับอริยาบถต่างๆ ของร่างกาย ฝึกให้สติระลึกรู้ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น รู้สึกสุขหรือทุกข์ ฝึกระลึกรู้สภาพจิตใจของตนเองว่า ขณะนี้สภาพจิตใจมีความกระวนกระวาย ความฟุ้งซ่านรำคาญใจ หรือไม่ ฝึกให้สติระลึกในการพิจารณาความเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นว่า ทุกอย่างนั้นมีการเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไป เป็นธรรมดาของโลก เมื่อฝึกได้ดีแล้วจะเห็นทุกอย่างตามความเป็นจริง ไม่ถูกความคิดมาบดบังความจริงเอาไว้ ทำให้รู้ตามความเป็นจริงว่า ไม่ว่าจะเป็นอะไรเกิดขึ้นทางกาย ทางความรู้สึก ทางใจหรือในการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น สติก็จะระลึกรู้ได้ทัน ไม่ไปหลงยินดีหรือยินร้าย สภาพธรรม ที่เกิดขึ้นคู่กับสติ คือ สัมปชัญญะ ซึ่งก็คือตัว ปัญญา การฝึกสตินี้จึงเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาปัญญา” การพัฒนาปัญญาจากการฝึกสติในพระพุทธศาสนา ตามแนวการปฏิบัติสติปัฏฐาน 4 เป็นปัญญาที่ทำให้รู้เห็นตามความเป็นจริง (นภาพัทธ งามบุษบงโสภิน และ มนตรี สิริโรจนานันท์, 2563)

แอปพลิเคชัน Zoom Could Meeting หรือชื่อเต็มๆ Zoom Video Communication มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่ เมืองแซนโฮเซ รัฐแคลิฟลอเนีย ปัจจุบัน Zoom มีบทบาทต่อการประชุมและการศึกษาทางไกลเป็นแพลตฟอร์มการประชุมออนไลน์ (Video Conference) ที่ออกแบบมาสำหรับใช้ในการจัดประชุมทางไกล การอบรมสัมมนา หรือการเปิดคอร์สสอนออนไลน์ ซึ่งสามารถรองรับผู้เรียนได้มากกว่า 100 คน ในแต่ละครั้ง โดยโปรแกรม Zoom Could Meeting สามารถส่งสัญญาณภาพและเสียงของทั้งผู้สอนและผู้เรียน ทำให้สามารถสนทนาโต้ตอบกันได้ นำเสนอเอกสารต่าง ๆ เช่น Microsoft Powerpoint, Microsoft Word, PDF นำเสนอหน้าจอของผู้สอน อีกทั้งยังสามารถบันทึกวิดีโอการสอนไปพร้อมกันได้ โปรแกรม Zoom Could Meeting จึงเป็นช่องทางการสอนออนไลน์ เนื่องจากการเรียนการสอนออนไลน์ เป็นตัวช่วยกระจายโอกาสในการเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น เพิ่มโอกาสในการรับรู้ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการพัฒนาทางธรรม และเป็นแหล่งเรียนรู้ธรรมะที่มีความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นมีความเหมาะสมกับรูปแบบการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคล ทำให้ผู้ที่มีความสนใจในการฟังธรรมและปฏิบัติธรรม สามารถเข้าถึงการปฏิบัติได้ตามความต้องการ โดยไม่มีข้อจำกัดด้านสถานที่ ระยะทางหรือ ช่วงเวลา เพื่อเปิดโอกาสในการพัฒนาชีวิตให้มีคุณภาพ

ในสถานการณ์ดังกล่าวนี้ โอกาสที่จะมาวัดเพื่อปฏิบัติธรรมเหมือนแต่ก่อนก็น้อยลง สำนักปฏิบัติธรรมหลายแห่งได้ปรับบทบาทและเพิ่มช่องทางในการทำสื่อออนไลน์ ที่สามารถเปิดโอกาสให้ญาติโยมได้ร่วมกันปฏิบัติธรรมไปพร้อม ๆ กัน ผ่านแอปพลิเคชัน Zoom Cloud Meetings โดยจัดกิจกรรมปฏิบัติธรรมสำหรับผู้มีเวลาว่างแบบ 3 วัน 5 วัน 7 วัน ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ และสำหรับผู้ที่ไม่ค่อยมีเวลาแต่มีความสะดวกแตกต่างกัน ก็สามารถเข้ารับฟังธรรมและปฏิบัติธรรมร่วมกันได้ทุก ๆ ช่วงเวลาที่ตนเองมีความสะดวก โดยที่ทุก ๆ กิจกรรมของการปฏิบัติธรรมนั้นจะมีการเปิดกล้อง ให้พระวิปัสสนาจารย์ได้เห็นการวางท่าทางในอิริยาบถต่าง ๆ ว่าถูกต้องหรือไม่ จะมีกิจกรรมต่างๆ คือ การสวดมนต์ - ฟังธรรม และเจริญวิปัสสนากรรมฐาน สันทนาธรรม โดยมีกิจกรรมการฝึกเจริญสติ ดังนี้ ช่วงเช้าเวลา 03.00-07.00 น. ช่วงสาย 08.30-11.00 น. ช่วงบ่าย 13.00-16.00 น. ช่วงค่ำ 18.30-21.30 น.

โดยกิจกรรมเหล่านี้เปิดโอกาสให้ทุกคนที่มีความสนใจเข้าร่วมปฏิบัติได้ จะมีการหมุนเวียนในส่วน of กิจกรรมอย่างนี้ไปทุกวัน โดยมีพระวิปัสสนาจารย์ที่มีทักษะทางด้านการปฏิบัติและทางด้านภาษาพร้อมทั้งคณะผู้ปฏิบัติงานคอยให้คำแนะนำดูแล ในการสอนธรรมนำปฏิบัติ และคอยส่งสอบถามตอบสอบถาม สันทนาธรรม สลับสับเปลี่ยนหมุนเวียนไป โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น เพียงแค่หวังเป็นอย่างยิ่งว่ากิจกรรมที่จัดขึ้นนี้ จะเป็นประโยชน์กับประชาชนทุกท่านที่กำลังเผชิญปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคให้มีความสุขกายและสุขภาพใจที่แข็งแรง เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันที่มั่นคงให้เกิดขึ้น แม้กายจะห่างวัด หรืออยู่ไกลแค่ไหนก็สามารถสร้างกุศล เป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่ได้ ในขณะเดียวกันยังเป็นการเจริญพุทธานุสติ อัมมานุสติ และสังฆานุสติ เพิ่มพูนสติและปัญญา ตามแนวทางคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งพระองค์ทรงมีเป้าหมายที่ต้องการให้ทุกคนนั้นพ้นจากความทุกข์

สรุป

การรับมือสถานการณ์ด้วยการใช้วิธีการสร้างภูมิคุ้มกันทางใจให้เข้มแข็ง สามารถทำงานหรือใช้ชีวิตด้วยหัวใจที่เข้มแข็ง การกำหนดสติ การตั้งสติ และการใช้สติ ในการดำรงชีวิตอยู่ในท่ามกลางสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนเช่นนี้ เราจำเป็นต้องอาศัยหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือนำทางชีวิตในการฝ่าฟันวิกฤต การฝึกสติและปัญญาจึงเป็นสิ่งที่สร้างภูมิคุ้มกันทางใจต้านภัยโควิด-19 เพื่อป้องกันความทุกข์และเป็นหลักที่พึ่งทางใจ สำหรับคนในทุกวัย ทุกเพศ ทุกสถานะ ไม่ว่า คนรวยหรือคนจน ต่างประสบปัญหาอยู่ในท่ามกลางสถานการณ์เดียวกัน เนื่องจากโรคนี้ไม่ได้เกี่ยวกับความร่ำรวย หรือจน ทุกคนมีโอกาสติดเชื้อโรคได้อย่างเสมอภาค ทำให้ผู้คนเกิดการตื่นตระหนก หวาดระแวงคนใกล้ตัว ดังนั้นหลายคนจึงเห็นโอกาสในช่วงวิกฤตินี้ ได้เข้าปฏิบัติธรรมแบบออนไลน์ เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันใจ ให้มีหลักในชีวิตที่สามารถเผชิญกับภาวะวิกฤตเช่นนี้

ผลจากการปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐาน 4 ในแง่ของปัญญา คือ ไม่ถูกเคลือบหรือห่อหุ้มไปด้วยความรู้สึก ความเอนเอียง และอคติต่าง ๆ ทำให้รู้เห็นตามที่เป็น เป็น คือ ตามความเป็นจริง จิตจะปราศจากอาการกระวนกระวายต่าง ๆ เป็นภาวะจิตที่เรียกว่าพ้นทุกข์ มีความโปร่งเบา ผ่อนคลาย สงบ ผ่องใส เป็นตัวของตัวเองดังนั้น การฝึกสติทำให้จิตเกิดความพ้นทุกข์ได้ ด้วยการยอมรับและรู้จักวางเฉยได้ สติและปัญญาจึงเป็นพุทธธรรมในการดูแลจิตใจได้เป็นอย่างดี เปรียบเสมือนการบำบัดจิตใจของคนเรา ไม่ให้หลงยึดติดในสิ่งต่าง ๆ ทำให้รู้ทัน

อารมณ์ของตนเองและรักษาสภาพจิตใจของตนเอง ไม่ให้ทุกข์จนเกินไป ให้สามารถปรับตัวให้อยู่ได้กับสถานการณ์ตามความเป็นจริงในปัจจุบันได้

เอกสารอ้างอิง

- สุดา วงศ์สวัสดิ์. (2563). *องค์ความรู้การดูแลสุขภาพใจในสถานการณ์การระบาดโควิด-19 “ใจพร้อม ไม่ยอมป่วย”*. นนทบุรี: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). *แก้ปัญหาด้วยสติและปัญญา*. ค้นเมื่อ 15 มกราคม 2565, จาก <https://www.thairath.co.th/news/politic/1957360>
- สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2561). *ทุกข์ให้เห็น สุขให้เป็น*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตสภา.
- สยามรัฐออนไลน์. (2564). *เสพข่าว “COVID-19” อย่างมีสติ*. ค้นเมื่อ 19 มกราคม 2565, จาก <https://siamrath.co.th/n/142759>
- ปัญญา บัญสร้างสม. (2563). *3 ข้อดีของโควิด-19 จากพระไพศาล วิสาโล*. ค้นเมื่อ 15 มกราคม 2565, จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/51755-3> ข้อดีของโควิด-19 จากพระไพศาล วิสาโล. html
- สยามรุ่มเมท. (2564). *ปัญญา 3 ประการ ความหมาย และแนวทางปฏิบัติ*. ค้นเมื่อ 22 มกราคม 2565, จาก <https://siamroommate.com/ปัญญา3/>
- ประอรพิต กัษัตริย์วัฒนา. (2563). *“พระไพศาล วิสาโล” แนะนำ เมื่อในวัยมีดี ในวิกฤตโควิด-19 ก็มี “โอกาสแห่งการสร้างสติ”*. ค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.salika.co/2020/04/12/phra-paisarn-visalo-howto-fight-covid-for-buddhism/>
- นภาพัทธ งามบุษบงโสภิน และ มนต์รี สิริระโรจนานันท์. (2563). *พุทธวิธีเพื่อการดูแลตนเองในสถานการณ์โควิด 19*. วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์, 12(2), 42-56.

พุทธนวัตกรรมบนสื่อออนไลน์ในการพัฒนาการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

Buddhist Innovation via Online Media for the Development of the Grammatical Usage

จุฑารัตน์ คัมภีรภาพ

Jutharat Compeerapap

คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buddhist Studies, Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: jcompeerapap@gmail.com

Received: 2022-3-9; Revised: 2022-3-28; Accepted: 2022-3-28

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการนำสื่อออนไลน์ เว็บไซต์แอปพลิเคชัน มาใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะด้านอิทธิบาท 4 เพื่อการเรียนรู้ไวยากรณ์อังกฤษด้วยกลยุทธ์การวิเคราะห์ประโยคเชิงคู่ความสัมพันธ์ 2) เพื่อศึกษาการนำรูปแบบพุทธนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะแห่งอิทธิบาท 4 เพื่อความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์อังกฤษ โดยศึกษาการนำสื่อออนไลน์ระบบเว็บไซต์แอปพลิเคชัน เพื่อการนำไปใช้ในการเรียนรู้ไวยากรณ์อังกฤษ ด้วยคุณลักษณะอิทธิบาท 4 มาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่กลยุทธ์การวิเคราะห์ประโยคเชิงคู่ความสัมพันธ์ หรือ กลยุทธ์ FSA ที่ได้รับการบูรณาการอย่างสอดคล้องสัมพันธ์ทั้งในหลักการและในระบบเว็บไซต์แอปพลิเคชัน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอิทธิบาท 4 ให้สูงสุดในด้านความพึงพอใจ มีฉันทะในการใช้กลยุทธ์ FSA ในด้านวิริยะมีความมุ่งมั่นพากเพียรฝึกฝน ด้านการใส่ใจเรียนรู้ด้วยจิตตะ และด้านการฝึกคิดไตร่ตรองด้วยปัญญาไปสู่ความสำเร็จด้วยวิมังสา ซึ่งสอดคล้องสัมพันธ์กันตามทฤษฎีความสอดคล้องสัมพันธ์

ผลการศึกษา พบว่า ในการใช้สื่อออนไลน์ เว็บไซต์แอปพลิเคชัน ทำให้ใช้สื่อการสอนเสมือนจริง ที่ผู้เรียนสามารถเรียนซ้ำ รวมทั้งมีโปรแกรมที่ช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน สำหรับฝึกฝนทำแบบฝึกหัดพร้อมแบบเก็บข้อมูลประมวณผลเพื่อติดตามพัฒนาการทั้งด้านคุณลักษณะอิทธิบาท 4 และ ความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์อังกฤษ อีกทั้งทำให้ทำให้สามารถครอบคลุมเนื้อหาการเรียนการสอนไวยากรณ์ได้ทุกระดับ ที่ไม่สามารถสอนได้ครบถ้วนในภาคการศึกษา ทำให้ได้ผลทางด้านการพัฒนาคุณลักษณะอิทธิบาท 4 ในตัวบุคคลเพื่อการนำไปใช้ในการเรียนรู้ไวยากรณ์บนสื่อออนไลน์ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

คำสำคัญ: พุทธนวัตกรรม, กลยุทธ์ FSA, สื่อออนไลน์, ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ

Abstract

The objectives of this article are to: 1) study how to apply online media based on the web Application system to develop Iddhipada-4 (the Four Paths of the Accomplishment) features for learning of English grammar under the Functional Sentence Analysis Strategy; 2) to study how to apply the Buddhist innovation to develop Iddhipada-4 for the correct grammatical usage. This article is the documentary research to study how to use online media based on the web application system in learning the English grammar by integrating Iddhipada-4 features with the Functional Sentence Analysis Strategy or FSA Strategy in terms of the principle and the “web application” system in order to maximize such Iddhipada-4 features in respect with the aspiration or Chanda in using FSA Strategy, effort or Viriya in practice, dedication or Citta and Vimasa or investigation by using wisdom to meet success. These all relate with other according to Consistency theory.

The result indicated that the use of online media based on web application enabled the teaching materials to look virtual and learners to re-study. The web application also contained the interactive program for practicing with many exercises, collecting data for processing to monitor the development of Iddhipada-4 features and the accuracy of using the English grammar. It was also able to cover the teaching and learning of grammar at all levels which could not be implemented in the normal semester. This led to the development of Iddhipada-4 for self-interest, and to utilize Iddhipada-4 features in individuals in grammar learning on online media for the maximum interest.

Keywords: Buddhist Innovation, FSA Strategy, Online Learning, Grammatical Usage

บทนำ

การเรียนรู้บนสื่อออนไลน์ เป็นการเรียนรู้ในหลายรูปแบบ การนำสื่อออนไลน์ในปัจจุบันโดยเฉพาะในภาวะวิกฤติการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มาใช้ในการเรียนการสอนเป็นความจำเป็นที่เกิดขึ้นอยู่ในปัจจุบัน ฉะนั้น ในการเลือกใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ได้ดีที่สุด โดยเฉพาะในการเรียนรู้เชิงบูรณาการระหว่างการทำหลักพุทธธรรม ได้แก่ อิทธิบาท 4 มาเสริมสร้างคุณลักษณะในตัวบุคคล เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยศาสตร์ปัจจุบัน ในที่นี้ หมายถึง การเรียนการใช้ไวยากรณ์อังกฤษให้ถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งคุณลักษณะอิทธิบาท 4 นี้ มีกล่าวไว้ในหลักธรรมคำสอนว่าเป็นคุณเครื่องให้ถึงซึ่งความสำเร็จ เป็นหลักธรรมสำคัญทางการศึกษา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2550) ที่มีประโยชน์ไม่แต่เพียงในการเรียน แต่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตให้ประสบความสำเร็จต่อไปได้ จึงเป็นหลักธรรมที่มีคุณค่ามากควรแก่การนำมาใช้เป็นอย่างยิ่ง ส่วนสื่อออนไลน์ที่

ใช้ในการเรียนรู้ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ การเลือกใช้ระบบเว็บแอปพลิเคชัน (web application) หรือโปรแกรมประยุกต์บนเว็บนี้ เหมาะสำหรับเนื้อหาที่ซับซ้อน ซึ่งจะขอลำถึงคุณสมบัติโดยละเอียดต่อไป ทั้งการนำคุณลักษณะแห่งอิทธิบาท 4 มาบูรณาการเพื่อการเรียนไวยากรณ์อังกฤษ ด้วยการทำให้เนื้อหาบทเรียนมีความเคลื่อนไหว มีการสอนเสมือนจริงด้วยโปรแกรมการสอน และมีวิดีโอประกอบการสอนในแต่ละหน้าสไลด์ มีแบบฝึกหัดพร้อมเฉลยและคำอธิบายเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และมีแบบประมวลผลเก็บข้อมูลสำหรับข้อที่ทำถูกและทำผิด เพื่อการติดตามพัฒนาการของตนเองและโดยผู้สอน ด้วยองค์ประกอบข้างต้นที่มีเนื้อหาหลายส่วน ทำให้การเลือกใช้ระบบเว็บแอปพลิเคชันในสื่อออนไลน์ที่สามารถรองรับข้อมูลที่กล่าวถึงได้ และมีประสิทธิภาพ ที่จะส่งผลในการเรียนรู้ได้ดีที่สุดจึงเป็นสิ่งสำคัญ

จากข้อมูลที่คุณเขียนได้นำเสนอมาโดยสังเขปนี้ ทำให้ผู้เขียนต้องการศึกษาค้นคว้าว่า ข้อดีของระบบเว็บแอปพลิเคชันใช้ในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในเชิงบูรณาการระหว่างพุทธศาสนากับศาสตร์สมัยใหม่ มีความเหมาะสมและจะเกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนได้มากกว่าระบบอื่นอย่างไร เช่น การใช้โปรแกรมการสอนที่เนื้อหาการสอนมีการเคลื่อนไหว มีได้หยุดอยู่กับที่ การที่สามารถใช้กับงานที่ต้องการข้อมูลแบบปัจจุบันทันเหตุการณ์ (Real-time) ในการเพิ่มเติมข้อมูลอื่นขณะสอนได้ ที่ทำงานบนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) โดยเครื่องที่ใช้งานไม่จำเป็นต้องติดตั้งโปรแกรมใด ๆ เพิ่มเติม และเอื้ออำนวยต่อการจัดการศึกษาแบบการจัดคอร์สสอนที่ส่งให้ผู้เรียนถึงที่ (course delivery) เพื่อเป็นเครื่องมือทางการศึกษา (Educational Tool) ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้เสมือนจริงในห้องเรียน

ผู้เขียนจึงสนใจเขียนบทความเรื่องพุทธนวัตกรรมบนสื่อออนไลน์ ในการพัฒนาการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ เพื่อประโยชน์ในการนำสื่อออนไลน์ในระบบเว็บแอปพลิเคชัน มาบูรณาการกับคุณลักษณะแห่งอิทธิบาท 4 ในตัวบุคคล อันจะนำมาซึ่งการสนับสนุนการเรียนรู้ไวยากรณ์อังกฤษเพื่อเป็นกลไกแกนกลางในการเรียนที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เป็นประโยชน์โดยตรงต่อผู้เรียน อาชีพ การงาน สังคม ทั้งในระดับประเทศและสังคมโลกต่อไป

ความเป็นมาของคุณลักษณะอิทธิบาท 4

หลักอิทธิบาทธรรม

หลักอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมที่สำคัญที่สามารถนำไปใช้ในการเผชิญปัญหาด้านการเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามความปรารถนา ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในสูตรต้นตปิฎก ที่มกนิทาย มหาวรรค (ที.มหา.(ไทย) 10/166/122) ว่า “พระผู้มีพระภาคผู้ทรงรู้ทรงเห็น เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงบัญญัติอิทธิบาท 4 ประการนี้แล เพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จ เพื่อให้ชำนาญในเรื่องความสำเร็จ เพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จ”(ที.ม. (ไทย) 10/287/219) และด้วยหลักอิทธิบาทธรรมด้วยความเพียรที่นำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งปรากฏในเจโตชิลสูตร (ม.ม. (ไทย) 12/189/203) เป็นต้น

หลักอิทธิบาท 4 หมายถึง คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ เป็นคุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมาย (path of accomplishment, basis for success) ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ฉันทะ (Chanda - will, zeal, aspiration) หมายถึง ความพอใจ ปรารถนาให้ภารกิจสำเร็จ วิริยะ (Viriya - energy,

effort, exertion, perseverance) หมายถึง ความเพียร ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง จิตตะ (Citta - thoughtfulness, active thought, dedication) หมายถึง ความเอาใจใส่ มุ่งมั่น ทำต่อเนื่อง และวิมังสา (Vimamsa - investigation, examination, reasoning, testing) การใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ ความไตร่ตรอง หาเหตุผล จนได้สิ่งที่ถูกต้อง (ที.ปา. 11/231/233) สำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ได้

ประโยชน์ของอิทธิบาทธรรม 4 เป็นหลักธรรมที่ปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในการเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งแยกได้ดังนี้

- ประโยชน์ของฉันทะ คือ ทำให้เป็นผู้มีความพอใจ และมีใจรักต่องาน มีความรู้สึกเต็มใจในการทำงาน ทำงานด้วยความสุขไม่รู้สึกเบื่อหน่ายง่าย ไม่เกิดอาการท้อแท้ ช่วยให้งานดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง และเกิดการสร้างสรรค์ในงาน

- ประโยชน์ของวิริยะ คือ ทำให้เป็นคนมีมานะเพียรและขยันในการทำงาน ไม่มีความเกียจคร้าน มุ่งมั่นที่จะทำงานให้เสร็จ ตามเวลา ไม่ล่าช้า และมีประสิทธิภาพ

- ประโยชน์ของจิตตะ คือ ทำให้เป็นคนมีความมุ่งมั่น และจดจ่อกับงานที่ทำ จิตมีความแน่วแน่ และมั่นคงต่อปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ช่วยให้งานดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่องตามกระบวนการ

- ประโยชน์ของวิมังสา คือ ทำให้เป็นผู้ที่รู้จักคิด วิเคราะห์ในงาน และหากเกิดปัญหาก็ย่อมเกิดแนวทางในการแก้ปัญหาได้สำเร็จ

ดังนั้น ฉันทะและวิริยะ เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้บุคคลมีความมั่นใจในการที่จะเผชิญหน้ากับปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ส่วนจิตตะและวิมังสา เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยในการเอาชนะปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.1.1 มีนักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของหลักอิทธิบาท 4 ที่แตกต่างกันไปดังนี้ ท่านพุทธทาส กล่าวถึง การนำหลักอิทธิบาท 4 มาใช้เพื่อสร้างความสำเร็จในการพัฒนา โดยได้อธิบายว่า อิทธิบาท แยกเป็น “อิทธิ” แปลว่า ความสำเร็จ ส่วน “บาท” แปลว่า ฐาน เจริญ ดังนั้น อิทธิบาทจึงแปลว่า รากฐานแห่งความสำเร็จซึ่งมี 4 อย่าง คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา (พุทธทาสภิกขุ, 2537)

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2546) ได้ให้ความหมายว่า อิทธิบาท 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ มี 4 อย่าง คือ ฉันทะ มีความพอใจ มีใจรัก คือ พอใจที่จะทำสิ่งนั้น และทำด้วยใจรัก ต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดี แห่งกิจกรรมหรืองานที่ทำ มิใช่สักว่าทำให้เสร็จๆ หรือเพียงเพราะอยากได้รางวัลหรือ ผลกำไร วิริยะ พากเพียรทำคือ ขยันหมั่น ประกอบหมั่น กระทำสิ่งนั้น ด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดทิ้ง จิตตะ เอาใจใส่ ใฝ่ คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยใจ ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดเรื่องนั้นบ่อย ๆ เสมอ ๆ วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่น ใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อนเกินเลยบกพร่องขัดข้อง เป็นต้น แปลให้ง่ายตามลำดับว่า “มีใจรัก พากเพียรทำ เอาใจใส่ ใฝ่ ใช้ปัญญาสอบสวน

นอกจากนี้ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2542) ยังได้กล่าวถึงว่า หลักอิทธิบาท 4 นี้ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้และเป็นปัจจัยสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ความพอใจอย่างเดียวก็ไม่สามารถสร้างผลแห่งความสำเร็จของการเรียนรู้

การเรียนรู้ ผู้เรียนต้องมีความพอใจแล้วพยายามขวนขวายหาความรู้บ่อย ๆ โดยไม่เลิกกลางคัน มีความเพียรพิจารณาหาข้อบกพร่องในการเรียน แล้วปฏิบัติสิ่งที่เกื้อกูลต่อการเรียน ลด ละ เลิก สิ่งที่ไม่เกื้อกูลต่อการเรียน เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียนของตน

ในเรื่องของหลักอริยบท 4 นี้ มีนักวิชาการให้ความหมายที่สามารถสรุปแยกในแต่ละหลักธรรมได้ดังนี้

1. ฉันทะ (will, aspiration) หมายถึง ความพอใจ ความชอบใจ ความยินดี มีความพอใจในจุดหมายของสิ่งที่ทำนั้น อยากทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ หรือให้บรรลุเป้าหมาย กล่าวคือ รักงานและรักจุดหมายของงานด้วยเป็นความอยากและความต้องการอย่างหนึ่ง ซึ่งความอยากของฉันทะ จะทำให้เกิดความสุข ความชื่นชมเมื่อเห็นสิ่งหรืองานนั้นบรรลุความสำเร็จ ดังนั้น หากการทำงานที่มีจุดเริ่มต้นที่ใจรักใน ก็เต็มใจที่จะทำงานนั้น มีความต้องการทำสิ่งนั้นให้ดีที่สุด ให้สำเร็จผลในสิ่งนั้นด้วยความสมบูรณ์ในงาน (พระธรรมปิฎก, (ป.อ.ปยุตโต), 2543)

การใช้ข้ออริยบท 4 ให้เป็นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวกับฉันทะ จึงเป็นความพอใจในการที่จะกระทำ พอใจในการที่จะศึกษาค้นคว้าให้เกิดความรู้ความเข้าใจ สิ่งใดเรารักเราพอใจ ก็มักจะทำสิ่งนั้นได้ดี คนที่เก่งในเรื่องใดก็ตาม มักจะพบความจริงข้อหนึ่งว่า คนนั้น ๆ มีความชอบมากในเรื่องนั้น ๆ จึงเก่งในเรื่องนั้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องบ่มเพาะความพอใจในการที่จะทำสิ่งนั้นให้เกิดขึ้น เป็นฐานขั้นต้นที่เราต้องมีไว้ ฉันทะ คือ ความชอบใจ ความรักความพอใจในงาน ความเต็มใจ ความศรัทธา หุ่่มเทในสิ่งที่ทำให้สำเร็จ ให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป อันเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง พระพุทธองค์ทรงสอนไว้ว่า ในการมีศรัทธา ให้เลือกสิ่งที่ดีทั้งต่อตัวเอง และต่อผู้อื่น ที่จะ มีศรัทธา และมุ่งมั่นที่จะทำด้วยความตั้งใจ และ หากพบว่าไม่ใช่สิ่งที่ดีให้เปลี่ยนแปลง เราจึงจะเป็นผู้ที่มีสาระ แก่นสาร และมีจุดยืน

2. วิริยะ (Viriya - energy, effort, exertion, perseverance) หมายถึง ความขยันหมั่นเพียร ทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม ด้วยความอดทน ไม่ย่อท้อ ทำหรือเรียนสิ่งนั้นอย่างต่อเนื่อง เพราะหากมีการสะดุดหยุดลง จะทำให้เกิดความเกียจคร้านได้ ซึ่งมีผลทำให้การทำงานหรือการเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ

ความหมายของ วิริยะ ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้นสิ่งนี้ ได้มีคำอธิบายเกี่ยวกับ วิริยะ ว่า วิริยะ ความพากเพียร คือ ขยันหมั่นประกอบ หมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทนเอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดถอย ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2550)

ท่านพุทธทาสภิกขุ และ ท่านปัญญานันทภิกขุ (2544) ได้อธิบายว่า วิริยะต้องมีความเพียรหมั่น คือ เมื่อมีกำลังใจเป็นสิ่งสำคัญแล้ว ต่อไปก็มีความมั่น ในความเพียร ภาษาบาลีเรียกว่า วิริยะ พระพุทธภาษิตที่ว่า “วิริเย ทุกขมจเจติ” คนที่จะพ้นทุกข์ได้เพราะความเพียร หรือดังคำที่พระมหาชนก กล่าวว่า “วายเมเถว ปุริโส ยาว อตถสสุ นิปปทา” เกิดเป็นคนต้องทำเรื่อยไป จนกว่าจะถึงจุดหมายปลายทางบุคคลผู้ที่มีความเพียรนั้น ย่อมไม่กลัวต่ออุปสรรค ไม่กลัวต่อความลำบาก ไม่กลัวต่ออะไรทั้งสิ้น เมื่อจะไปแล้วก็ไปให้ตามจุดที่เราตั้งไว้ และความเพียรนั้นต้องเพียรสม่ำเสมอ ไม่ใช่เพียรชั่วคราวครั้งชั่วคราว ดังที่พระผู้มีพระภาคเจ้าทรงตักเตือนว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เมื่อเธอยังไม่ถึงจุดหมายที่เธอต้องการ อย่าละความเพียรเป็นอันขาด” สมาธิก็เกิดขึ้นได้

เรียกว่า วิริยสมาธิ พร้อมทั้งมีประธานสังฆาร คือความเพียรสร้างสรรค์เข้าประกอบคู่ไปด้วยกัน (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต), 2542)

3.จิตตะ (Citta - thoughtfulness, active thought, dedication) หมายถึง ความเอาใจใส่ มุ่งมั่น และการเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น ทำต่อเนื่องจนประสบผลสำเร็จ มีความรับผิดชอบในการทำงานหรือเรียนรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดแล้ว มีความเอาใจใส่จดจ่ออยู่กับสิ่งนั้น ๆ หากทำโดยไม่ใส่ใจความผิดพลาดหรือความไม่สำเร็จย่อมเกิดขึ้นได้ ดังที่ ท่านพุทธทาสภิกขุ (2537) ได้อธิบายว่า “จิตตะ หมายถึง กำลังจิต กำลังสมาธิหรือคุณภาพของจิต คุณภาพส่วนที่พึงปรารถนาของจิตเรียกว่ากำลังจิต หรือกำลังสมาธิ ซึ่งเลยเพ่งเล็งไปแก่ส่วนที่وبرมดีแล้ว คือจิตที่وبرมดีแล้ว เดินมาถูกทางแล้วจึงจะมีคุณสมบัติแล้วมีกำลังมหาศาลของมัน”

นอกจากนี้ จิตตะ ยังหมายถึง การเอาจิตฝักใฝ่ คือ ตั้ง สติรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด ไม่ปล่อยจิตใจให้ฟุ้งซ่านเลือนลอย ใช้ความคิดในเรื่องนั้นบ่อย ๆ เสมอ ๆ ทำกิจหรืองานนั้นอย่างอุทิศตัวอุทิศใจ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2550)

พลเอกปิ่น มุทุกันต์ (2537) ได้อธิบายว่า “จิตตะ แปลว่า คิดถึงงานซึ่งบอกความหมายได้หลายคำ เช่น ความสนใจ ความใฝ่ฝันความตั้งใจ ความใส่ใจ ความเอาใจใส่ เป็นต้นคนที่มีจิตตะเป็นที่ไม่ปล่อยปละละเลยกับงานของตน คอยตรวจตรางานอยู่เสมอ การงานจึงไม่บกพร่อง จิตตะจึงมีประโยชน์ที่กำจัดเสียซึ่งความประมาทเลินเล่อ”

4. วิมังสา (Vimamsa - investigation, examination, reasoning, testing) หมายถึง การใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญ หาเหตุผล จนได้สิ่งที่ถูกต้องและตรวจสอบเรื่องที่ทำได้ศึกษาเล่าเรียนไปแล้วด้วยความไตร่ตรองหาเหตุผลข้อบกพร่องนั้นๆ เพื่อนำมาแก้ไขให้ถูกต้องต่อไป พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2550 ได้อธิบายไว้ว่า “วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือหมั่น ใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อที่ยังหย่อนเกินเลยบกพร่องขัดข้อง เป็นต้น ในสิ่งที่ทำนั้น โดยรู้จักทดลอง วางแผนวัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เป็นต้น เพื่อจัดการและดำเนินงานนั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป”

ส่วน พลเอกปิ่น มุทุกันต์ (2537) ได้ให้ความเห็นว่า สุดยอดของวิธีทำงานให้สำเร็จรวมอยู่ในอิทธิบาทข้อสุดท้ายนี้ คือ วิมังสา แปลว่า พินิจพิเคราะห์ หมายความว่า ทำงานด้วยปัญญา ด้วยสมองคิด ไม่ใช่สักแต่ว่าทำ คนเราถึงจะรักงานเท่าไร บ้างบั่น ปานใดและเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา แต่ถ้าขาดการใช้ปัญญาพิจารณางานด้วยแล้ว ผลงานก็จะไม่เรียบร้อย ต้องมาทากันใหม่อยู่อย่างนั้น เข้ากับลักษณะที่ว่าทำเสร็จแล้วแต่งงานมันยังไม่สิ้นสุด

หลักอิทธิบาท 4 มีประโยชน์ที่สุดในการเรียนการสอน

ในเรื่องประโยชน์ของหลักอิทธิบาท 4 ต่อการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาโดยในหลักเรื่องฉันทะ ที่มีความพอใจในการเรียน แม้ว่าจะมีความต้องการที่จะเรียน แต่ในการนำฉันทะไปใช้นั้น ยังจำเป็นต้องคำนึงถึงการกระตุ้นให้ถูกวิธี เพื่อป้องกันไม่ใหัฉันทะระงับดับไป พร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดวิริยะ คือ ความเพียรในการเรียนรู้ และฝึกฝน เกิดการใช้จิตตะ คือ มีความใฝ่ใจ ศึกษา และประการสุดท้าย คือ เกิดวิมังสา คือ ปัญญาคิดไตร่ตรองสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

อิทธิบาท 4 นี้ เป็นทางแห่งความสำเร็จ ซึ่งผู้เรียนจะสำเร็จได้ พึงตระหนักรู้ตั้งแต่ความหมาย ทั้งประโยชน์ และโทษของอิทธิบาท 4 และ รู้วิธีปฏิบัติให้เกิดมีอิทธิบาทข้อนั้น ๆ สาเหตุแห่งความล้มเหลวของ คนทำงานที่สำคัญที่สุด มีอยู่ 4 อย่าง คือ

1. ความเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน พึงแก้ด้วย ฉันทะ
2. ความเกิดความเกียจคร้าน พึงแก้ด้วย วิริยะ
3. ความเกิดความท้อถู่ พึงแก้ด้วย จิตตะ
4. ความเกิดความโง่เขลา พึงแก้ด้วย วิมังสา (พลเอกปิ่น มุทุกันต์, 2537)

ในการเรียนที่นำด้วยหลักอิทธิบาทธรรม 4 จึงเป็นหลักธรรมที่ปฏิบัติเพื่อเอาชนะปัญหาและอุปสรรค ต่าง ๆ เป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จ ฉะนั้น ในการเรียนที่ประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิด) และ วิมังสา (ความไตร่ตรอง) ย่อมประสบความสำเร็จตามที่มุ่งหวังไว้ได้

จากที่กล่าวมาพอจะสรุปได้ว่า องค์ประกอบของอิทธิบาท 4 ประกอบด้วยหลักธรรมที่ก่อให้เกิด ความสำเร็จในด้านการเรียน มี 4 ประการ คือ 1) ฉันทะ คือ ความรักความพอใจในหน้าที่การเรียนและการ งานของตนที่ได้รับมอบหมาย พยายามเพื่อหวังให้การเรียนนั้นออกมาได้เป็นที่ชื่นชอบและพอใจทั้งตนเองและ ผู้อื่นด้วย 2) วิริยะ คือ ความเพียรพยายามในเรื่องที่เรียน ไม่ย่อท้อต่อการเรียนไม่ว่าจะยากหรือง่าย มีพยายาม จนให้ถึงที่สุด ไม่ย่อท้อจนกว่าการเรียนจะประสบความสำเร็จ ไม่ล้มเลิกความเพียร 3) จิตตะ คือ ความเอาใจ ใส่ในการเรียนของตนเอง ไม่คิดไปในเรื่องอื่นนอกจากเรื่องเรียน เมื่อทำหน้าที่ของตนเองไม่สำเร็จก็มีความใส่ใจ เอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา ตรวจสอบข้อบกพร่องอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้นำมาแก้ไขให้ดีขึ้น 4) วิมังสา คือ การ ใคร่ครวญไตร่ตรองหาเหตุผลของความผิดพลาดที่เกิดขึ้นว่ามันเกิดขึ้นได้เพราะเหตุไร แล้วจึงหาหนทางแก้ไข ข้อบกพร่องนั้นให้ดียิ่งขึ้นไป

แหล่งที่มาอิทธิบาท 4

หลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4 เป็นหลักธรรมปฏิบัติที่สำคัญยิ่งทั้งในทางโลกียะและโลกุตระะ ดังที่ พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้เป็นองค์ธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จ ดังที่กล่าวไว้หลายแห่งในพระไตรปิฎก ดังนี้

พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ในสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรคว่า “พระผู้มีพระภาคผู้ทรงรู้ทรงเห็น เป็น พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ทรงบัญญัติอิทธิบาท 4 ประการนี้แล เพื่อเพิ่มพูนความสำเร็จ เพื่อให้ ขำนาญในเรื่องความสำเร็จ เพื่อพลิกแพลงให้เกิดความสำเร็จ” (ที.ม. (ไทย) 10/287/219)

ในการปฏิบัติมรรคาวนา ให้ปฏิบัติอิทธิบาท 4 รวมอยู่ด้วย ดังในพระไตรปิฎก 1-4 พระวินัยปิฎก มหาวิภังค์ ภาค 1 คำว่า มรรคาวนา ได้แก่ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5

ในเรื่องการทำอิทธิบาท 4 ประการให้มาก ดังในเล่มที่ 15-4 สุตตันตปิฎกเล่มที่ 7 สังยุตตนิกาย สคาถวรรค มารกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อิทธิบาท 4 ประการ พระองค์ทรงเจริญ ทำให้มาก ทำให้ เป็นดุจยานที่ทำให้เป็นที่ตั้ง ทำให้เป็นเนื้อๆ สั่งสมแล้ว ปราศจากเสมอดีแล้ว...”

อิทธิบาท 4 ยังได้รับการกล่าวไว้ว่าเป็นข้อปฏิบัติเพื่อให้ปราศจากราคะ (โลภะ) หรือ วิจารณ์ธรรม (ธรรมอันปราศจากราคะ) ซึ่ง วิจารณ์ธรรม นี้ เป็นสภาวะธรรมสู่พระนิพพาน ดังในพระไตรปิฎกเล่มที่ 31-10 หน้า 458-508 กล่าวไว้ว่า “...3. สติสัมโพชฌงค์ ดำรงอยู่ด้วยการนึกถึง (นิพพาน) ที่ไม่มีความเป็นไป 4... ที่ชื่อว่า

สัมมปปธาน เพราะมีสภาวะที่เริ่มตั้งไว้ วิราคะที่ชื่อว่าอิทธิบาท 4” อนึ่ง วิราคธรรม คือ สภาพธรรมที่ปราศจากราคะ (โลภะ) สํารอกคลายจากราคะ แต่ไม่ใช่เพียงราคะเท่านั้น วิราคธรรม คือ สภาธรรมที่สํารอกละ สละ คลาย ปราศจากกิเลสทั้งปวง สภาธรรมที่เป็นวิราคธรรม คือ พระนิพพาน ฉะนั้น อิทธิบาท 4 จึงเป็นหลักธรรมในการปฏิบัติให้ถึงซึ่งความสำเร็จอันสูงสุดดังข้างต้น

อีกทั้งในพระไตรปิฎกเล่มที่ 19 พระสุตตันตปิฎก เล่ม 11 หน้า 280-281 สังยุตตนิกาย มหาวรรค ฉันทสูตร ว่าด้วยอิทธิบาทกับปธานสังขาร กล่าวไว้ดังนี้

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุอาศัยฉันทะแล้ว ได้สมาธิ ได้เอกัคคตาจิตนี้เรียกว่า ฉันทสมาธิ เธอยังฉันทะให้เกิด พยายาม พารภความเพียร ประคองจิตไว้ ตั้งจิตไว้ เพื่อไม่ให้บาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว เพื่อให้กุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น เพื่อความตั้งอยู่ เพื่อความไม่เลือนหาย เพื่อความเจริญยิ่งขึ้นไป เพื่อความไพบูลย์ เพื่อความเจริญบริบูรณ์ แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว เหล่านี้เรียกว่า ปธานสังขาร ฉันทะนี้ด้วย ฉันทสมาธินี้ด้วย และปธานสังขารเหล่านี้ด้วย ดังพรรณนามานี้ นี้เรียกว่า อิทธิบาท ประกอบด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร.

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุอาศัยวิริยะแล้ว ได้สมาธิ ได้เอกัคคตาจิต นี้ เรียกว่า วิริยสมาธิ เธอยังฉันทะให้เกิด ฯลฯ เพื่อความเจริญบริบูรณ์ แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว เหล่านี้เรียกว่า ปธานสังขาร วิริยะนี้ด้วย วิริยสมาธินี้ด้วย และ ปธานสังขารเหล่านี้ด้วย ดังพรรณนามานี้ นี้เรียกว่า อิทธิบาทประกอบด้วยวิริยสมาธิและปธานสังขาร.

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุอาศัยจิตแล้ว ได้สมาธิ ได้เอกัคคตาจิต นี้เรียกว่า จิตตตสมาธิ เธอยังฉันทะให้เกิด ฯลฯ เพื่อความเจริญบริบูรณ์แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว เหล่านี้เรียกว่า ปธานสังขาร จิตนี้ด้วย จิตตสมาธินี้ด้วย และ ปธานสังขารเหล่านี้ด้วย ดังพรรณนามานี้ นี้เรียกว่า อิทธิบาทประกอบด้วยจิตตสมาธิและ ปธานสังขาร

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ถ้าภิกษุอาศัยวิมังสาแล้ว ได้สมาธิ ได้เอกัคคตาจิต นี้เรียกว่า วิมังสาสมาธิ เธอยังฉันทะให้เกิด พารภความเพียร ประคองจิตไว้ ตั้งจิตไว้ เพื่อไม่ให้บาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว เพื่อให้กุศลธรรมที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น เพื่อความตั้งอยู่ เพื่อความไม่เลือนหาย เพื่อความเจริญยิ่งขึ้นไป เพื่อความไพบูลย์ เพื่อความเจริญบริบูรณ์แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว เหล่านี้เรียกว่า ปธานสังขาร วิมังสาสมาธินี้ด้วย และปธานสังขารเหล่านี้ด้วย ดังพรรณนามานี้ นี้เรียกว่า อิทธิบาท ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร

กล่าวโดยย่อ ในฉันทสูตรว่าด้วย “อิทธิบาทกับปธานสังขาร” พระพุทธองค์ทรงอธิบายว่า “ถ้าภิกษุอาศัยฉันทะแล้ว ได้สมาธิ ได้เอกัคคตาจิต นี้เรียกว่า ฉันทสมาธิ เธอยังฉันทะให้เกิดความพยายาม พารภความเพียร ประคองจิตไว้ ตั้งจิตไว้ เพื่อไม่ให้บาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิด เกิดขึ้น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว เพื่อให้กุศลธรรมที่ยังไม่เกิด เกิดขึ้น เพื่อความตั้งอยู่ เพื่อความไม่เลือนหาย เพื่อเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นไป เพื่อความไพบูลย์ เพื่อความเจริญบริบูรณ์แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว เหล่านี้ เรียกว่า ปธานสังขาร ฉันทะนี้ด้วย ฉันทสมาธินี้ด้วย และปธานสังขารเหล่านี้ด้วย ดังนี้เรียกว่า อิทธิบาทประกอบด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร... วิริยะสมาธิและปธานสังขาร...”

กล่าวโดยสรุป เนื่องจากอิทธิบาท 4 มีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ก็สามารถเจริญโดยใช้ตัวใดตัวหนึ่ง เช่น ใช้วิริยะ เป็นตัวนำ ก็จะเปลี่ยนเป็น “ถ้าภิกษุอาศัยวิริยะแล้ว ได้สมาธิได้เอกัคคตาจิต นี้เรียกว่า วิริยสมาธิ เป็นต้น

หลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4 นี้ มีความสำคัญที่พระเจ้ามิลินทร์ทรงถามปัญหาพระนาคเสน สิ่งที พระพุทธองค์ทรงตรัสไว้ถึงหลักอิทธิบาท 4 นี้ ดังที่มีกล่าวไว้ในหลายทีในมิลินทปัญหา ดังในตอนที 19 ที พระเจ้ามิลินทร์ตรัสถามว่า “ข้าแต่พระนาคเสน สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า ดูก่อนอานนท์ อิทธิบาท 4 เป็นของทีพระตถาคตเจ้าได้อบรมแล้ว...” และตอนที 32 กล่าวว่ “... ข้อนี้ ก็ฉันนั้นแหละมหาบพิตรธรรมพุทธบริโภคของพระพุทธเจ้ามีอยู่ คือ สติปัฏฐาน 4 สัมมัปปธาน 4 อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7...”

หลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4 ทีมีความสำคัญทีพระพุทธองค์เห็นควรให้เป็นองค์ที 2 ดังในมิลินทปัญหา ในตอนที 35 “... ข้าแต่พระนาคเสน องค์ที 4 แห่งพระเจ้าจักรพรรดิ ได้แก่อะไร?” ...4 มีการเที่ยวไปงดงามฉันใด พระโยคาวจรก็ควรเที่ยวไปด้วยอิทธิบาท 4 ฉะนั้น อันนี้ควรเป็นองค์ที 2...”

ในพระสูตรมีกล่าวเกี่ยวกับอิทธิบาท 4 ไว้ในหลายแห่ง ดังนี้ ในปาสาทิกสูตรมีเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิบาทธรรมว่ “ขุนทะเพราะเหตุนี้ธรรมทั้งหลายทีเราแสดงไว้แล้วเพื่อความรู้ยิ่งบริษั... เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล เพื่อสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย คืออะไร คือ (1) สติปัฏฐาน 4 (2) สัมมัปปธาน 4 (3) อิทธิบาท 4...” (ที.มหา.(ไทย) 10/166/122)

ในลักษณะสูตร มีเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิบาทธรรมว่ “มหาบุรุษนั้นทรงสมบูรณ์ด้วยลักษณะ 3 ประการ นั้น ถ้าอยู่ครองเรือน จะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ...ถ้าออกผนวชก็จะให้พระชนมายุยืนยาวกว่านั้นเพื่อให้มีความชำนาญในการเจริญอิทธิบาทนั้นเป็นนิมิตแห่งความเป็นผู้มีพระชนมายุยืนยาว ด้วยประการฉะนี้” (ที.ปา.(ไทย) 11/207/168-169)

ในสังคีตสูตร มีเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิบาท 4 ว่ “ท่านผู้มีอายุทั้งหลาย ธรรมหมวดละ 4 ประการ ทีพระผู้มีพระภาคผู้ทรงรู้ ทรงเห็น เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น ตรัสไว้โดยชอบแล้วมีอยู่ พวกเราทั้งหมดนี้แหละพึงสังคายนา...อิทธิบาท (คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ) 4 ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้ 1) เจริญอิทธิบาท ทีประกอบด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร (สมาธิทีเกิดจาก ฉันทะและความเพียรสร้างสรรค์) 2) เจริญอิทธิบาททีประกอบด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร (สมาธิทีเกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์) 3) เจริญอิทธิบาททีประกอบด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร (สมาธิทีเกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์) (ที.ปา (ไทย) 11/306/277)

ในเจโตขีลสูตร มีเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิบาทธรรมว่ “(อุปมาด้วยแม่ไก่ฟักไข่) ภิกษุฉันนั้นเจริญอิทธิบาททีประกอบด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร เจริญอิทธิบาท...” (ม.ม. (ไทย) 12/189/203)

ในสฬายตนวิภังคสูตร มีเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิบาทธรรมว่ “ทิฏฐิของบุคคลผู้มีธรรมอย่างนั้น..อิทธิบาท 4 ก็ดี...ย่อมถึงความเจริญเต็มที” (ส.ส. (ไทย) 15/156/199)

ในปิณฑปาดปาริสฺสูตฺร มีเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิบาท 4 ว่ “... อีกประการหนึ่ง ภิกษุพึงพิจารณาเห็นดังนี้ว่‘เราเจริญอิทธิบาท 4 ได้แล้วหรือหนอ’ ถ้าภิกษุพิจารณาอยู่รู้้อย่างนี้ว่ ‘เรายังเจริญอิทธิบาท 4 ไม่ได้’

ภิกษุ นั้น พึงพยายามเพื่อเจริญอิทธิบาท 4 แต่ถ้าภิกษุพิจารณาอยู่รู้อย่างนี้ว่า ‘เราเจริญอิทธิบาท 4 ได้แล้ว’ ภิกษุ นั้น พึงตามศึกษาในกุศลธรรมทั้งหลายทั้งกลางวันและกลางคืน อยู่ด้วยปีติและปราโมทย์นั้นแล” (ม.อุป.(ไทย) 14/433/429)

ในรัชชสูตรมีเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิบาท 4 ว่า “...มารกราบทูลว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญอิทธิบาท 4 ประการ พระองค์ทรงเจริญ ทำให้มาก ทำให้เป็นดุจยาน ทำให้เป็นที่ตั้ง ตั้งไว้เนื่อง ๆ สังสมแล้วปรารภเสมอดีแล้ว...” (ม.อุป. (ไทย) 14/445/501)

ในปาติลลยสูตรมีเนื้อหาเกี่ยวกับอิทธิบาทธรรมว่า “ พระผู้มีพระภาคทรงทราบความคิดคำนึงของ ภิกษุ นั้น ด้วยพระทัยจึงรับสั่งเรียกภิกษุทั้งหลายมาตรัสว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราได้แสดงธรรมโดยการวิจัย (การเลือกเฟ้น) แสดง...อิทธิบาท 4 ... (ส.ช. (ไทย) 17/81/130)

โดยสรุป หลักอิทธิบาท 4 มีกล่าวถึงไว้อย่างมากมาย ดังที่พระพุทธองค์ให้อิทธิบาท 4 อยู่ในการสังคายนาด้วยในปาทกิสสูตร, ทรงให้พระภิกษุสงฆ์พึงเจริญอิทธิบาท 4 ให้มากในพระไตรปิฎกเล่มที่ 20-2, เป็นธรรมพุทธบริโภคนในหลายวาระ ดังในมิลินทปัญหา ตอนที่ 19, 32 และทรงกล่าวว่าเป็นองค์ธรรมที่ 2 ที่สำคัญ ดังในมิลินทปัญหา ตอนที่ 35, เป็นองค์ธรรมที่สำคัญที่ปฏิบัติให้มากเพื่ออายุยืนยาวนานดังในพระสูตรต้นตปิฎก เล่มที่ 7 สังยุตตนิกาย สคาวรรค, การเจริญด้วยอิทธิบาท 4 ในการเจริญสุญญตาวิหการธรรม ทำให้วรรณผุดผ่อง ดังในปิณฑปาตปาริสุทธสูตร, เป็นองค์ธรรมปฏิบัติในพระปรินิพานสูตรให้บรรลุที่สุด อภิญญาและพระอภิญญาบารมี และ ทรงให้ปฏิบัติอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติมรรคภาวนาในพระไตรปิฎก พระวินัยปิฎก และ ให้ปฏิบัติเพื่อเป็นไปเพื่อให้ปราศจากราคะ (โลภะ) มีสภาวะที่เริ่มตั้งไว้ วิราคะที่ชื่อว่า อิทธิบาท 4 วิราคะธรรมนี้เป็นสภาวะธรรมที่เป็นไปเพื่อพระนิพพาน ดังในพระไตรปิฎกเล่มที่ 31-10 และ ที่สำคัญที่สุดการปฏิบัติอิทธิบาท 4 ที่เจริญเต็มที่ จักนำไปสู่เจริญอริยมรรคมีองค์ 8 ย่อมเจริญเต็มที่เช่นกันดังในสาฬายตนวิภังคสูตร

สรุปภาพรวม

จากข้อมูลที่น่าเสนอไปข้างต้น แสดงให้เห็นว่า หลักอิทธิบาทธรรมนี้ เป็นองค์ธรรมที่สำคัญอย่างมาก หากนำมาใช้ในการเผชิญปัญหาการเรียน ย่อมเพิ่มพูนความสำเร็จ และ ทำให้เกิดความชำนาญเรื่องความสำเร็จ ดังในพระสูตรต้นตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค และด้วยหลักอิทธิบาทธรรมด้วยความเพียรที่นำไปสู่ความสำเร็จ ดังในเจโตศีลสูตร โดยประการสำคัญ

ในส่วนองค์ประกอบของอิทธิบาท 4 หากนำมาใช้ในด้านกรเรียนย่อมก่อให้เกิดความสำเร็จ และ การนำมาใช้ควรนำมาใช้ทั้ง 4 ประการ ให้เกื้อกูลซึ่งกัน จึงจะนำไปสู่ความสำเร็จได้ ดังนี้ 1) เมื่อนำฉันทะมาใช้ ย่อมก่อให้เกิดความรักความพอใจในหน้าที่การเรียนและการงานของตนที่ได้รับมอบหมาย หุ่เมเพื่อหวังให้การเรียนนั้นออกมาได้เป็นที่ขึ้นชอบและพอใจทั้งตนเองและผู้อื่นด้วย แล้ว ต้อง 2) นำวิริยะมาใช้ ย่อมทำให้เกิดความเพียรพยายามในเรื่องที่เรียน ไม่ย่อท้อต่อการเรียนไม่ว่าจะยากหรือง่าย มีพยายามจนถึงที่สุด ไม่ย่อท้อจนกว่าการเรียนจะประสบความสำเร็จ ไม่ล้มเลิกความเพียร แล้วจึง 3) นำจิตตะมาใช้ ย่อมมีความเอาใจใส่ในการเรียนของตนเอง ไม่คิดไปในเรื่องอื่นนอกจากเรื่องเรียน เมื่อทำหน้าที่ของตนเองไม่สำเร็จก็มีความใส่ใจเอาใจใส่อยู่ตลอดเวลา ตรวจสอบข้อบกพร่องอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้นำมาแก้ไขให้ดีขึ้น ในท้ายที่สุด 4) นำวิมังสา

มาใช้ ด้วยการใคร่ครวญไตร่ตรองหาเหตุผลของความผิดพลาดที่เกิดขึ้นว่ามันเกิดขึ้นได้เพราะเหตุไร แล้วจึงหาหนทางแก้ไขข้อบกพร่องนั้นให้ดียิ่งขึ้นไป จึงจะทำให้การเรียนรู้การทำงานในการศึกษาเล่าเรียนประสบความสำเร็จในทุกเรื่องที่เราทำได้

สื่อออนไลน์ระบบเว็บแอปพลิเคชัน

ในการใช้สื่อออนไลน์ในการนำคุณลักษณะด้านอภิปาธ 4 เพื่อใช้ในการเรียนไวยากรณ์อังกฤษนี้ ระบบออนไลน์ที่ใช้เว็บแอปพลิเคชัน ในการเรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ เป็นระบบที่ผู้เรียนลือคินเข้าไปในฐานข้อมูลในระบบเว็บแอปพลิเคชัน ในการเรียนไวยากรณ์อังกฤษจากบทเรียน ที่แบบฝึกหัดมีคำเฉลยคำตอบพร้อมคำอธิบาย โดยมีลิงค์อัตโนมัติไปยังแบบประมวลผลการเรียนที่ใช้ในการเก็บข้อมูลผลการเรียน เพื่อให้ผู้เรียนติดตามพัฒนาการของตนเองและผู้สอนติดตามแนะนำ

ในการเลือกใช้เทคโนโลยี “เว็บแอปพลิเคชัน” –ที่เติบโตมาอย่างคงที่เป็นเวลา 5-8 ปีที่ผ่านมาสามารถตอบสนองปัญหา แทนที่ “เดสก์ท็อป แอปพลิเคชัน” (desktop application) หรือ การใช้แอปพลิเคชันที่ติดตั้งบนคอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ ที่เมื่อมีการปรับเปลี่ยนตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปตลอดเวลา การแก้ไข และการยกระดับให้ดีขึ้นหรือการอัปเดต (Upgrade) ทำได้ยาก หากต้องการอัปเดต หรือเพิ่มคุณสมบัติเพิ่มเติมให้กับแอปพลิเคชัน ที่ตัวเซิร์ฟเวอร์ต้องหยุดระบบทั้งหมด และเมื่ออัปเดต ที่เซิร์ฟเวอร์แล้ว ยังจำเป็นต้อง อัปเดต ที่ เครื่องของผู้ใช้ หรือ อาจต้องเปลี่ยนรุ่นของเครื่อง และหากระบบมีผู้ใช้งานจำนวนมาก จะยิ่งเพิ่มความยุ่งยากมากขึ้น

ในขณะที่ระบบเว็บแอปพลิเคชัน เป็นระบบ ไคลเอนต์-เซิร์ฟเวอร์ แอปพลิเคชัน (Client-Server Application) ที่ตัวโปรแกรมของเว็บ แอปพลิเคชัน จะถูกติดตั้งไว้ที่ เซิร์ฟเวอร์ (Server) คอยให้บริการกับผู้ใช้ และ ผู้ใช้ไม่จำเป็นต้องติดตั้งโปรแกรมเพิ่มเติม สามารถใช้โปรแกรมประเภทเบราว์เซอร์ (Browser) ที่ติดมากับระบบการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ (operating system-OS) หรือ ติดตั้งแอปเบราว์เซอร์ (app browser) เช่น Safari, Google Chrome, Microsoft Aid, Internet Explorer, Fire Fox ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมเป็นอย่างมาก ด้วยความสามารถของเบราว์เซอร์ ที่หลากหลาย ทำให้ไม่จำกัดว่าเครื่องที่ใช้เป็นระบบการทำงาน (operating system-OS) หรืออุปกรณ์ใด โดยสามารถใช้ได้บนโทรศัพท์มือถือ Smart Phone, Touch Pad, Tablet, Notebook Computer และ Computer PC ที่สามารถเปิดใช้งานได้เร็ว ใช้งานได้ง่าย และยังสามารถจำกัดเรื่องสถานที่ใช้งานอีกด้วย ที่สามารถใช้ได้ในทุกสถานที่ (Mobile User) ทุกเวลาสะดวกในการใช้

ข้อดีอีกประการหนึ่งของระบบนี้ คือ ข้อมูลที่ส่งหากัน ระหว่างผู้ใช้ กับ เซิร์ฟเวอร์ มีปริมาณน้อยมาก ทำให้เราสามารถย้ายเซิร์ฟเวอร์ไปอยู่บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ได้ และสามารถใช้งานผ่าน อินเทอร์เน็ต คอนเนคชั่น (internet connection) ที่มีความเร็วต่ำได้

ในวิศวกรรมซอฟต์แวร์ โปรแกรมประยุกต์บนเว็บ หรือ เว็บแอปพลิเคชันเป็นโปรแกรมประยุกต์ที่เข้าถึงด้วยโปรแกรมค้นดูเว็บผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เช่น เครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรืออินทราเน็ต เว็บแอปพลิเคชันเป็นที่นิยมเนื่องจากไม่ต้องการอัปเดตและการดูแล และไม่ต้องติดตั้งซอฟต์แวร์บนเครื่องผู้ใช้

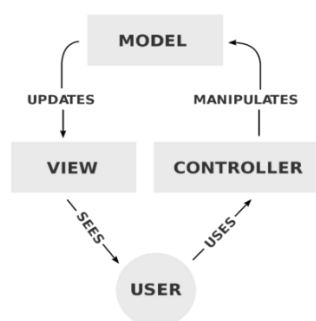
นอกจากนี้ เว็บแอปพลิเคชันเหมาะสำหรับใช้ในการสอนเนื่องจากสามารถใช้งานพร้อมกันได้หลายคนในเวลาเดียวกัน (multi-user) ที่ใช้ฐานข้อมูลเดียวกัน โดยที่เก็บฐานข้อมูลส่วนกลางไว้ที่เซิร์ฟเวอร์ ที่ผู้สอนข้อมูลจะถูกบันทึกและนำเสนอจากที่เดียวกัน การอัปเดต ข้อมูลจะรวดเร็ว เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นลักษณะไคลเอนต์-เซิร์ฟเวอร์ แอปพลิเคชันและผู้ใช้ (Client) ใช้ข้อมูลได้ที่เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลของผู้เรียน

เว็บแอปพลิเคชันเป็นโปรแกรมประยุกต์ ที่จะเข้าถึงด้วยโปรแกรมอินเทอร์เน็ต เบราวเซอร์ (Internet Browser) ซึ่งทำให้เหมาะสำหรับงานการศึกษาเรียนรู้ไวยากรณ์อังกฤษ ด้วยกลยุทธ์ FSA ที่ต้องการข้อมูลแบบ Real Time จะพบข้อดีของเว็บแอปพลิเคชัน คือ ข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่ในระบบที่มีการไหลเวียนในแบบออนไลน์ จึงสามารถโต้ตอบกับผู้ใช้บริการแบบ Real Time แบบอัตโนมัติทำให้ผู้เรียนรับรู้ข้อผิดพลาดของตนเองในแต่ละคู่ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์อังกฤษทันที ทำให้เกิดแรงจูงใจ ในการนำคุณลักษณะแห่งอิทธิบาท 4 มาใช้ จนเกิดความพอใจเป็นฉันทะ เกิดความเพียรพยายามด้วยวิริยะ ในการนำคุณลักษณะจิตตะมาใช้ ใส่ใจใฝ่รู้ ใฝ่ฝึกฝน จนเกิดวิมังสา ปัญญาในการรู้ได้อย่างถูกต้อง รวมทั้งสามารถใช้งานได้ง่ายโดยไม่จำเป็น ต้องติดตั้งไคลเอนต์ โปรแกรม (client program) จะทำให้ไม่ต้องอัปเดต ไคลเอนต์ โปรแกรม (upgrade client program) และสามารถใช้อินเทอร์เน็ต คอนเน็คชั่นที่มีความเร็วต่ำกว่า ส่งผลให้ผู้ใช้บริการสามารถใช้โปรแกรมได้จากทุกแห่งในโลกในระบบออนไลน์

ในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชัน ภาษาที่ใช้มีด้วยกันหลายภาษา เช่น HTML, ASP.Net รวมทั้งมีโปรแกรมมากมายที่สามารถจะนำไปใช้เป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชัน เช่น Microsoft Visual Studio.NET ซึ่งผู้พัฒนาระบบได้เลือกใช้ Microsoft Visual Studio.NET เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนา และเลือกใช้ ASP.NET และ Java Script เนื่องจาก ASP.NET นั้นเป็นภาษา Script ภายใต้เทคโนโลยี Microsoft.NET ที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน เพื่อให้แอปพลิเคชันหรือโปรแกรมต่าง ๆ สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกันได้ ส่วน Java Script เป็นภาษาเชิงวัตถุที่มีความสามารถและถูกเล่นมากมาย

MVC คือ แนวคิดในการแก้ปัญหาหรือออกแบบซอฟต์แวร์ (design pattern) ที่ใช้ในการสร้างเว็บแอปพลิเคชัน แนวความคิดของ MVC design pattern จะแยกหน้าที่ของ Application ออกเป็นส่วน ๆ เพื่อให้สะดวก รวดเร็ว และง่ายขึ้น ในการสร้าง พัฒนา และขยายระบบเพิ่มเติม โดย MVC ย่อมาจาก Model, View และ Controller คือ ส่วน Business Model หรือส่วนที่ติดต่อกับฐานข้อมูล หรือส่วนจัดเก็บข้อมูลชั่วคราวต่าง ๆ เช่นใน Class, Arrays, Generic List ฯลฯ

Controller คือ ส่วนควบคุมและรับ request จาก user มาและไปดึงข้อมูลจาก Model มาเพื่อแสดงผลข้อมูลกลับไปยัง user ที่ส่วน View วิวคือ ส่วนที่แสดงผลข้อมูล

โปรแกรม Microsoft PowerPoint เป็นโปรแกรมที่ช่วยในการจัดทำสไลด์เพื่อนำไปเสนอหรือฉายให้

บุคคลทั่วไปได้ดู ในปัจจุบันโปรแกรม PowerPoint ได้เข้ามามีบทบาทกับการนำเสนอเป็นอย่างมากไม่ว่าจะใช้นำเสนองาน การประชุม สัมมนา ตลอดจนถึงแวดวงการศึกษาก็นำมาใช้กันอย่างแพร่หลาย เช่น อาจารย์ใช้เป็นสื่อช่วยสอนผู้เรียนใช้สำหรับนำเสนอเป็นต้น

จุดเด่นของโปรแกรม PowerPoint คือสามารถสร้างงานที่จะนำเสนอได้อย่างง่ายดาย สามารถใส่ภาพ เสียง ตลอดจนภาพเคลื่อนไหวในลักษณะวิดีโอลงในสไลด์ จึงเป็นสื่อที่นำเสนอข้อมูลได้แบบ multi media ทำให้งานที่นำเสนอด้วย โปรแกรม Microsoft PowerPoint น่าชม น่าฟัง และมีความน่าสนใจมากขึ้น

ในด้านประโยชน์ของโปรแกรม power point สามารถสร้างงานนำเสนอได้ แม้ว่าจะไม่เคยสร้างงานนำเสนอมาก่อน เนื่องจากจะมีระบบช่วยเหลือ (Office Assistant) ใน PowerPoint ซึ่งจะคอยแนะนำหลักการในการสร้างงานนำเสนออย่างเป็นขั้นตอน การเลือกสีมาใช้กับสไลด์ และจัดองค์ประกอบทางศิลป์ได้โดยอัตโนมัติ ในส่วนการนำเสนอภาพนิ่ง สามารถที่จะนำองค์ประกอบมัลติมีเดีย (multi media) เช่น การนำ effect เสียงดนตรีและวิดีโอ มาใช้ประกอบรวมได้ นอกจากนี้สิ่งที่ได้เตรียมล่วงหน้าในการนำเสนอแล้วยังสามารถใช้ PowerPoint เตรียมเอกสารประกอบคำบรรยายและในขณะที่มีการนำเสนอ สามารถใช้ mouse วาดเส้นบนสไลด์ที่แสดงอยู่ในขณะนั้นเพื่อเน้นประเด็นสำคัญได้ นอกจากนี้ยังสามารถดัดแปลงงานนำเสนอที่เป็นไฟล์ Power Point เป็นสไลด์ 35 มม. เพื่อนำเสนอผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือเครือข่ายอินทราเน็ตภายในองค์กรได้

ในการบันทึกวีดิทัศน์ โปรแกรม OBS เป็นโปรแกรม Open-Source สำหรับใช้ในการช่วยสตรีม (Live OBS Stream) และบันทึกวีดิโอ (record) สามารถใช้ได้ฟรี และทำงานได้บนหลายแพลตฟอร์ม (platform) ทั้ง window, Mac, Linuk ในช่วงเวลาที่มีการเรียนการสอนออนไลน์เป็นสิ่งที่จำเป็นในตอนนี้ ในบทความนี้จะขออธิบายวิธีการติดตั้งและใช้งานเบื้องต้น เพื่อไปใช้ร่วมกับโปรแกรมอื่น ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนออนไลน์ต่อไป

โปรแกรม OBS นี้ไว้ใช้เพื่อช่วยจัดการ live stream หรือ การถ่ายวีดิโอออกไปแบบสด และอัดวีดิโอให้ง่ายขึ้น สามารถใช้ในการแสดงหน้าจอ (Scene) ที่นำไปใช้ในการถ่ายวีดิโอสด (stream) หรือบันทึกวีดิโอ (record) ที่ใช้ส่วนประกอบต่าง ๆ อาจเป็นรูป เสียง โปรแกรมที่ใช้งานต่าง ๆ ในเครื่องได้ (Source) ทั้งยังเพิ่มลูกเล่นในหน้าจอตามที่ต้องการได้อีกด้วย รวมถึงการควบคุมการเปลี่ยนชุดหน้าจอต่าง ๆ ตามที่กำหนดไว้ โดยมีคุณสมบัติที่น่าสนใจ

ดังนี้ คือ รองรับการเข้า Video Encoding, หรือ การบีบอัดวิดีโอระดับมาตรฐาน, Unlimited ในการถ่ายทอดสด จะถ่ายจำนวนฉากได้มากตามที่ต้องการ และเปลี่ยนจากฉากหนึ่งไปสู่อีกฉากหนึ่งได้ (Scene Transitions), มีใช้ในการถ่ายทอดสดผ่านบริการอันหลากหลาย มีชื่อเสียง เช่น Twitch, YouTube Live , Daily Motion เป็นต้น, ส่งออกไฟล์ MP4 หรือ ไฟล์ FLV เพื่อ Upload บน Social ได้เลยทันที, รองรับการใช้

งานได้หลายระบบปฏิบัติการ ทำให้ครอบคลุมกับนักเรียนหลายระดับ ทั้งระบบ Windows, ระบบ Mac OS รวมทั้งระบบ Linux โดยสิ่งหนึ่งที่จะทำให้คุณประทับใจ ในโปรแกรม “OBS Studio” มากยิ่งขึ้น คือ มีแจกให้ไปใช้งานกันแบบใช้ฟรี

ความเป็นมาในการเรียนไวยากรณ์อังกฤษ

สำหรับทักษะทางภาษาในระดับอุดมศึกษาของไทยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ พบว่ายังด้อยกว่าในหลายด้าน เช่น การตอบสนองความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การตอบสนองต่อความต้องการของผู้ประกอบการ ซึ่งยืนยันว่าการอุดมศึกษามีความ จำเป็นต้องปฏิรูปเช่นเดียวกับการศึกษาระดับอื่น ๆ จึงจะสามารถตอบโจทย์บริบทที่เปลี่ยนแปลงได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ในด้านทักษะที่สำคัญมากในการสื่อสาร ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่ต้องการการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง นับเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการเขียนและการเรียนภาษาอังกฤษในระดับมหาวิทยาลัยรวมทั้งในการทำงานต่อไป เนื่องจากผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาถูกคาดหวังว่าจะต้องสามารถใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

โดยในส่วนของการใช้สื่อออนไลน์ในการสอนไวยากรณ์ ระบบเว็บแอพลิเคชัน สามารถใช้สื่อการสอนเสมือนจริง (virtual teaching) ในการเรียนซ้ำ และมีโปรแกรมที่โปรแกรมที่ช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกับผู้เรียน (interactive) ในการฝึกฝนทำแบบฝึกหัด พร้อมแบบเก็บข้อมูลประมวลผลเพื่อการพัฒนาการ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดได้ เป็นการนำรูปแบบ (model) พุทธศาสตร์ด้านคุณลักษณะแห่งอิทธิบาท 4 มาบูรณาการเข้ากับศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้การใช้ไวยากรณ์อังกฤษเพื่อความถูกต้อง บนพื้นที่ของเซิร์ฟเวอร์ ที่มีเว็บสเปค (web space) ที่ไร้ขีดจำกัด ที่ทำให้สามารถใส่เนื้อหาการเรียนการสอนไวยากรณ์ ให้ครอบคลุมการเรียนรู้ได้ทุกระดับขั้นการใช้ไวยากรณ์ ขั้นพื้นฐาน (beginner level) ขั้นกลาง (intermediate Level) และขั้นสูง (advanced level) ซึ่งมีจำนวนบทเรียน และแบบฝึกหัดเป็นจำนวนมาก รวมทั้งแบบประมวลผลคะแนนเพื่อเป็นข้อมูลในการเรียนรู้การพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคนได้

การนำคุณลักษณะอิทธิบาท 4 มาบูรณาการให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้ไวยากรณ์อังกฤษ เป็นไปเพื่อนำคุณลักษณะอิทธิบาท 4 ในตัวบุคคล ไปพัฒนาการเรียนรู้ไวยากรณ์อังกฤษให้ใช้ได้อย่างถูกต้อง อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดความพอใจในการเรียนไวยากรณ์ เพื่อการเรียนรู้ด้วยความมุ่งมั่นพากเพียรฝึกฝน การสนใจฝึกฝนเรียนรู้ทำความเข้าใจ และการฝึกคิดไตร่ตรองหาจนเกิดปัญญา และ เกิดการเรียนรู้ในที่สุด จากคุณลักษณะอิทธิบาท 4 ที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ที่นำมาใช้กับการเรียนไวยากรณ์ ด้วยระบบเว็บแอพลิเคชัน ที่นำมาเชื่อมโยง

สัมพันธ์กับคุณลักษณะอติบาท 4 ที่นำไปสู่การกระตุ้นการเรียนรู้ นำไปสู่การใช้ไวยากรณ์ได้อย่างถูกต้องในที่สุด ซึ่งเป็นแนวทางที่สอดคล้องไปได้ด้วยกันอย่างดี คุณลักษณะอติบาท 4 ในตัวบุคคล ที่นำไปสู่การกระตุ้นการเรียนรู้ ไวยากรณ์บนสื่อออนไลน์ ด้วยระบบเว็บแอปพลิเคชัน ทำให้เกิดการเรียนรู้การใช้ไวยากรณ์อังกฤษให้ถูกต้อง และดียิ่งขึ้นไป

ปัญหาการเรียนการสอนที่พบทั้งในระดับนานาชาติและในระดับผู้เรียนไทย พบว่า ในการเรียนรู้ ภาษาเป้าหมาย (Target Language or L2) ความผิดพลาดในการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษในการเขียนระดับ ประโยค ส่วนหนึ่งมาจากอิทธิพลจากกระบวนการเรียนรู้ของภาษาแม่ (Mother Language - L1) ต่อการเรียนรู้ภาษาที่สอง (Ellis, 1997)

ความผิดพลาดในการใช้ไวยากรณ์อาจเกิดขึ้น จากการที่ผู้เรียนใช้กฎไวยากรณ์ของภาษาเป้าหมายมากเกินไป (over generalization) เช่น การเติม s ที่กริยาช่วย be (verb to be) และ มีความผิดพลาดบางชนิด ที่เกิดจากการยังเรียนรู้ไวยากรณ์การใช้ภาษาอังกฤษไม่สมบูรณ์ เช่น ข้อยกเว้นของการใช้กฎต่าง ๆ รวมทั้ง การจัดเรียงลำดับคำในกลุ่มคำผิดที่ (misordering) และ การเขียนเรียงประโยคที่ผิดโครงสร้างประโยค ภาษาอังกฤษ อันส่งผลทำให้ความหมายที่ต้องการสื่อผิดไป แม้จะเป็นโครงสร้างประโยคแบบง่าย (Simple Sentence) ก็ตาม (นงลักษณ์, 2555)

ตัวอย่างอิทธิพลจากภาษาแม่ ที่เป็นภาษาไทย เช่น ความผิดลักษณะการใช้กาล (tense) ต่อการใช้ ภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาที่สองที่ไม่ถูกต้อง อันเนื่องมาจากการเติมส่วนหลังคำกริยาผิด (inflection) รวมทั้ง การผันคำ (declension) การใช้กรรมวาจก (passive voice) ไม่ถูกต้อง เช่น ไม่ใช้กับคำกริยาที่จำเป็นต้องใช้ การใช้คำนามไม่ถูกต้อง เช่น การไม่ใช้รูปคำนามในตำแหน่งที่จำเป็นต้องใช้ (word form) หรือ การใช้พจน์ (number) ของรูปคำนามผิด การใช้คำนำหน้านาม (article) ผิด หรือ การไม่ใช้คำนำหน้านาม หรือ ใช้โดยไม่ จำเป็น การละประธาน (subject) และ กรรม (object) การไม่ใช้คำเชื่อมระหว่างคำ (preposition) หรือ ใช้ผิด การไม่ใช้คำเชื่อมระหว่างอนุประโยค (conjunction) หรือ ใช้ผิด การใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่าง อนุประโยค (comma splice) โดยไม่ใช้คำเชื่อมใด ๆ ระหว่างอนุประโยค (comma splice) หรือ การไม่ใช้ เครื่องหมายใด และ คำเชื่อมประโยคใดๆ ระหว่างอนุประโยค หรือ เมื่อจบประโยค (run-on sentence) การไม่ใช้เครื่องหมาย (punctuation) ในที่ที่ต้องใช้ หรือ ใช้ผิด เช่น การใช้เครื่องหมาย semi colon (;) ผิด หรือ การใช้เครื่องหมาย colon (:) ผิด รวมทั้งการใช้ส่วนของคำขยาย (modifier) ที่ไม่ถูกรูปของการใช้ เช่น การใช้รูปคำ past participle กับ present participle ในหน้าที่คำคุณศัพท์ (adjective) ไม่ถูกต้องการ และ การวางตำแหน่งคำขยายผิด (จุฑารัตน์, 2562)

ในการสอนเนื้อหาไวยากรณ์ทุกระดับการเรียนรู้ ตามมาตรฐานการแบ่งระดับความสามารถทางภาษา ของกระทรวงศึกษาธิการตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป (CEFR- The Common European Framework of Reference for Languages) เพื่อให้การสอนเนื้อหาทางไวยากรณ์ครบทุกระดับการเรียนรู้ จึงจำเป็นต้องใช้ระบบฐานข้อมูลออนไลน์ ช่วยในการเรียนรู้และการฝึกฝนได้อย่างไม่จำกัด และ เรียนได้ทุก ที่ (mobile learning) ใช้ระบบเว็บแอปพลิเคชัน ที่สามารถใช้กับเนื้อหาที่มีความซับซ้อนในหลายเรื่อง โดยเฉพาะการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ที่เป็นการสอนเสริมพื้นฐานการใช้ไวยากรณ์อังกฤษ ที่ต้องการให้

ผู้เรียนได้นื้อหา และการฝึกฝน เพื่อให้ได้ความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์อังกฤษ เพื่อเป็น ปริญาตรี ปริญาโท หรือ ปริญาเอก หรือ สำหรับผู้เรียนอื่น ๆ ที่ต้องการพัฒนาทางด้านการใช้ไวยากรณ์อังกฤษ สามารถนำไปใช้ได้ตามพื้นฐานระดับความสามารถของตน เพื่อการพัฒนาให้มีระดับความสามารถในการใช้ที่สูงขึ้นไปจนถึงสามารถควบคุมการใช้ไวยากรณ์ให้สามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง

ในการเรียนการสอนผ่านระบบสื่อออนไลน์ เว็บไซต์พลิเคชันที่มีผู้สอนทำการสอนในวิดีโอ ด้วยไฟล์ในโปรแกรมการสอน Power Point ที่ใช้ effects เสมือนการสอนจริง ที่ effects ช่วยในการเลื่อนตัวอักษร หรือ สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์โครงสร้างประโยค เช่น effects การใส่ [] สำหรับการแบ่งแต่ละหน่วยความหมายการใช้ และ { } แบ่งขอบเขตของหน่วยอนุประโยค การใช้ () แบ่งขอบเขตของกลุ่มคำ และ < > แบ่งขอบเขตของคำ และใช้สัญลักษณ์ ในการแสดงคู่ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ที่คำหลักของหน่วยความหมายหนึ่ง ส่งผลต่ออีกหลักการใช้ไวยากรณ์ ของอีกคำหลักหนึ่งในอีกหน่วยความหมายหนึ่ง ซึ่งขอกกล่าวในที่นี้โดยสังเขปเพื่อให้ผู้อ่านได้ทราบประโยชน์ของโปรแกรมต่อบทเรียน ซึ่งโปรแกรมสามารถแสดงกลยุทธ์การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคได้ ทำให้การใช้กลยุทธ์การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคเชิงคู่ความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์อังกฤษ เพื่อพัฒนาผู้เรียนในการเรียนจากบทเรียนในโปรแกรมการเรียนจากสไลด์ที่มีการเคลื่อนไหว และจากการสอนวิดีโอ ซึ่งเป็นการเรียนรู้เนื้อหาการสอนได้อย่างไม่จำกัด และ ผู้เรียนสามารถเลือกเนื้อหาการเรียนการสอนได้ ทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ในการเรียน และผู้เรียนทุกระดับความสามารถสามารถเข้าเรียนด้วยตนเองกับวิดีโอการสอนประกอบการเรียนจากไฟล์ Power Point ที่ใส่ effects เสมือนการสอนจริง และโดยการเรียนรู้จากวิดีโอ ในส่วนของการทำแบบฝึกหัดการใช้ไวยากรณ์อังกฤษด้วยการวิเคราะห์โครงสร้างประโยค ตามกรอบอ้างอิงของ CEFR หรือ การสร้างหรือ พัฒนาคุณลักษณะแห่งอิทธิบาท 4 และการใช้อิทธิบาทมาสนับสนุนและกระตุ้นการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในทุกระดับความสามารถ ในการติดตามพัฒนาการ

คุณลักษณะอิทธิบาท 4 กับการเรียนไวยากรณ์อังกฤษ

หลักอิทธิบาท 4 (Itthipada 4- path of accomplishment) หมายถึง วิธีการที่นำไปสู่ความสำเร็จ ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ ฉันทะ ความพึงพอใจความเข้าใจในการใช้วิธีการเรียนไวยากรณ์ ซึ่งส่งผลให้มีการใช้ วิริยะ ความเพียรพยายาม อุตทน ไม่ท้อถอย ในการเรียนรู้ ฝึกฝนทำแบบฝึกหัด มี จิตตะ ความคิด ตั้งจิตรับรู้ในการเรียน เอาจิตฝึกฝนความเอาใจใส่ มุ่งมั่น ทำต่อเนื่อง ใช้ปัญญา วิมังสา พิจารณาใคร่ครวญ หาเหตุผล แก้ไข ปรับปรุงสิ่งที่เรียนรู้ในการใช้ไวยากรณ์จนถูกต้อง

อิทธิบาท 4 เป็นคุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ คุณธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งผลที่มุ่งหมายประกอบด้วย ฉันทะ ความพอใจ คือความต้องการที่จะทำ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ และปรารถนาจะทำให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้นไป วิริยะ ความเพียร คือขยัน หมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อุตทน เอาธุระ ไม่ท้อถอย จิตตะ ความคิดมุ่งไป คือตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำ และทำสิ่งนั้นด้วยความคิด เอาจิตฝึกฝนไปปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป วิมังสา ความไตร่ตรอง หรือทดลองคือหมั่นใช้สติปัญญา พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจสอบตรวหาเหตุผล และตรวจสอบข้อยิ่งหย่อน ในสิ่งที่ทำนั้น มีการวางแผน วัดผล คิดค้นหาวิธีแก้ไข (ภฤติกาวัลย์ หิรัญลี, 2556)

ในเรื่องคุณลักษณะของผู้เรียนที่แสดงพฤติกรรมแห่งหลักอิทธิบาท 4 ความมี ฉันทะ จึงหมายถึง ความพึงพอใจต่อความเข้าใจในการใช้เรียนไวยากรณ์อังกฤษ ส่งผลให้มีการใช้ วิริยะ ความเพียรพยายาม อดทน ไม่ท้อถอยในเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การฝึกฝนเรียนรู้ การขยันทำแบบฝึกหัด จิตตะ ความคิด ความฝึกฝน ความเอาใจใส่ มุ่งมั่น ทำต่อเนื่อง ในการทำแบบทดสอบ ใช้ปัญญา วิมังสา ใคร่ครวญ คิดหาความสัมพันธ์ของการใช้ไวยากรณ์อย่างพินิจพิจารณา แก้ไข ปรับปรุงจนถูกต้อง

ความสอดคล้องระหว่างหลักอิทธิบาท 4 การเรียนไวยากรณ์อังกฤษ กับสื่อออนไลน์

รูปแบบพุทธนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะแห่งอิทธิบาท 4 เพื่อความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์ อังกฤษ ในการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ มีความสอดคล้องเป็นแนวทางที่เป็นไปได้ ด้วยกันเป็นอย่างดี เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความต้องการหรือพึงพอใจ มีคุณลักษณะฉันทะ และกระตุ้นการเรียนรู้ คุณลักษณะวิริยะ กระตุ้นความมุ่งมั่นทำความเข้าใจ คุณลักษณะจิตตะในใฝ่เรียนรู้ ด้วยจิตตะ และคุณลักษณะ วิมังสา กระตุ้นการฝึกคิดไตร่ตรอง ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะด้านอิทธิบาททั้ง 4 ที่กระตุ้นการเรียนรู้ ไวยากรณ์อังกฤษ เพื่อการใช้ไวยากรณ์อังกฤษให้ถูกต้อง ทำให้ผู้เรียนเกิดใช้สามารถ ความพยายามของตน อย่างมาก อันนำไปสู่ผลการเรียนรู้ในแต่ละหัวข้อและส่งผลให้การเรียนรู้แบบองค์รวมเกิดประสิทธิผลสูงสุด

ในเรื่องความสอดคล้องสัมพันธ์ระหว่างการนำคุณลักษณะด้านอิทธิบาท 4 กับเทคนิคการวิเคราะห์ โครงสร้างประโยคทางไวยากรณ์นี้ จากผลการวิจัย (จุฑารัตน์, 2564) ที่พบว่าผู้เรียนโดยเฉพาะในกลุ่มผู้เรียน ระดับความสามารถต่ำ (low ability group) ที่แม้ผู้เรียนตระหนักความจำเป็นในการใช้ไวยากรณ์อังกฤษให้ ถูกต้อง ซึ่งผู้เรียนเองยังขาดอยู่ แม้ผู้เรียนเกิดการตระหนักรู้ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคทาง ไวยากรณ์ ช่วยการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จได้ก็ตาม แต่ยังพบว่าผลคะแนนที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้เรียนดังกล่าว ไม่ได้เพิ่มขึ้นในระดับที่มากเท่าในกลุ่มผู้เรียนความสามารถปานกลาง (middle ability group) ที่แสดงถึงการ พยายามในการใช้ที่มากกว่า

หลักพุทธธรรมอิทธิบาท 4 กับสื่อออนไลน์และการเรียนไวยากรณ์อังกฤษ

ในการนำหลักอิทธิบาท 4 ที่มีลักษณะสอดคล้องสัมพันธ์กับเป้าหมายในการใช้กลยุทธ์การวิเคราะห์ โครงสร้างประโยคที่ปรากฏผลว่า เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ขั้นตอนการวิเคราะห์ในการใช้ไวยากรณ์ให้ถูกต้องแล้ว และ มีการต้องการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีพยายาม ด้วยหลักธรรมคุณลักษณะอิทธิบาท 4 ที่เป็นหลักสำคัญทาง การศึกษา ใช้ในการเรียนการสอน ดังที่ปรากฏในพระไตรปิฎก ในพระสูตร และ ข้อเขียนทางวิชาการข้างต้น แล้วนั้น และเป็นคุณลักษณะที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ทราบกันอยู่แล้วนำมาทำความเข้าใจให้มากขึ้นและตรงกัน จะทำให้เกิดประโยชน์ทั้งการสร้างคุณลักษณะด้านอิทธิบาท 4 ในตัวผู้เรียนเอง

ในขณะที่นำคุณลักษณะเหล่านั้นโดยไม่รู้ตัว ไปใช้ในการทำแบบฝึกหัดในการวิเคราะห์โครงสร้าง ประโยค และ ด้วยการทำอย่างต่อเนื่อง จะทำให้กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพยายามจนสามารถใช้ไวยากรณ์ได้ ถูกต้อง ทั้งในกลุ่มผู้เรียนระดับต่ำ ที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้การใช้ไวยากรณ์ที่ถูกต้องมากขึ้น ในกลุ่มผู้เรียน ระดับสูง ที่ความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์จะได้เป็นไปอย่างเข้าใจถ่องแท้และคงที่ และในกลุ่มผู้เรียนระดับ

ปานกลาง (middle ability group) ที่จะสามารถเพิ่มระดับความสามารถในการใช้ไวยากรณ์ให้ถูกต้องได้มากขึ้นจนถึงใช้ได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ได้ในที่สุดด้วยคุณลักษณะอิทธิบาท 4 ที่สร้างเสริมและนำมาใช้

ในการเรียนบนสื่อออนไลน์ ผู้เรียนสามารถเรียนเอง และ เรียนซ้ำ รวมทั้งการทำแบบฝึกหัดที่มีคำอธิบายเฉลย การทราบคะแนนที่มีการเก็บสะสมบนพื้นที่ส่วนตัว บน e-space ซึ่งในสถานการณ์ปัจจุบันการระบาดของโรคโควิด-19 การใช้สื่อออนไลน์ให้เกิดการเรียนรู้ได้เช่นการเรียนในห้องเรียน ที่ผู้สอนและผู้เรียนต้องตระหนักให้สามารถเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาด้วย ในการที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างแท้จริง นอกจากการเอื้ออำนวยเพื่อความสะดวกสบายแล้ว ฉะนั้น การจัดการศึกษาลักษณะที่ส่งให้ผู้เรียนถึงที่ (educational course delivery) จึงจะถึงเป้าหมายในอันที่จะทำให้เกิดประโยชน์สำหรับผู้เรียนได้อย่างสูงสุด

การนำคุณลักษณะด้านอิทธิบาท 4 อันเป็นหลักพุทธธรรมที่สำคัญมาเชื่อมโยงสอดคล้องสัมพันธ์กับศาสตร์สมัยใหม่ เพื่อการใช้ไวยากรณ์อังกฤษที่ถูกต้องบนสื่อออนไลน์นี้ จึงเป็นพุทธนวัตกรรม ในการนำหลักอิทธิบาท 4 มาส่งเสริมผู้เรียนไวยากรณ์ภาษาอังกฤษด้วยเทคนิคกลยุทธ์ FSA ที่ใช้ประโยชน์จากระบบโปรแกรมในเว็บแอปพลิเคชัน แสดงผลค่าคะแนนอัตโนมัติที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความสะดวกสบายในการทราบผลคะแนน และเป็นการกำหนดค่าคะแนนเพื่อประโยชน์ในการวิจัย ในการทำแบบฝึกหัดแต่ละข้อของผู้เรียนที่ปรากฏผลคะแนนทันทีในการทำถูกหรือผิด ที่มีการเฉลยคำตอบ ที่ผู้เรียนสามารถติดตามได้จาก e-space ที่พื้นที่ของตนเองในเว็บแอป (web app)

ฉะนั้น ด้วยการสนับสนุนซึ่งกันและกันระหว่างลักษณะอิทธิบาท 4 ของผู้เรียน ที่นำมาใช้กับการเรียนไวยากรณ์อังกฤษจะช่วยปิดช่องว่าง จะช่วยสนับสนุนกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความพยายามซึ่งยังมีไม่มากพอเพื่อการใช้ไวยากรณ์อังกฤษให้ถูกต้องเป็นพื้นฐานอยู่เดิม ให้เกิดประโยชน์ที่สร้างเสริมคุณลักษณะด้านอิทธิบาท 4 ให้มีมากขึ้น เกิดความสมบูรณ์ อันจะเป็นคุณประโยชน์กับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การเรียน การทำงานของผู้เรียนเอง และ ต่อสังคม ประเทศชาติต่อไป และเกิดประโยชน์ในการสามารถใช้ไวยากรณ์อังกฤษได้มากขึ้นและอย่างสมบูรณ์ต่อไป

สรุป

ในการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่เพื่อการเรียนรู้นี้ นับเป็นการสร้างพุทธนวัตกรรมทางด้านนี้ที่ยังไม่เคยมีการพัฒนามาก่อน ในการนำคุณลักษณะแห่งอิทธิบาทธรรม 4 มาบูรณาการกับการเรียนการใช้ไวยากรณ์อังกฤษ ด้วยการทำบทเรียนผ่านสื่อออนไลน์เครือข่ายอินเทอร์เน็ตด้วยระบบ Web Application ที่ใช้โปรแกรมการเรียนการสอนเสมือนจริง (virtual teaching) ประกอบวีดีโอ ที่ใช้ได้บนสื่อเคลื่อนที่ M-learning (mobile learning) สามารถเรียนรู้ ฝึกฝน ได้ในทุกสถานที่ (omni-learning) สะดวกในการใช้ เป็นสิ่งเหมาะสมและจำเป็นที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้คุณลักษณะแห่งอิทธิบาท 4 ที่สำคัญและมีคุณประโยชน์ยิ่ง และด้วยการเรียนไวยากรณ์ที่ทำการเรียนการสอนบนสื่อออนไลน์ด้วยระบบเว็บแอปพลิเคชัน จึงเป็นสิ่งที่ความจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนทางไกล (learning distance) จะทำให้

ผู้เรียนได้นำเอาศักยภาพสูงสุดทั้งทางด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล และ ด้วยการใช้ด้วยหลักตรรกะที่มีเหตุผลตามความคู่ความสัมพันธ์ทางการใช้ไวยากรณ์ จักทำให้ผู้เรียนเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเรียนได้

ในการนำหลักการทางพุทธศาสนา ในที่นี้หลักอิทธิบาท 4 มาใช้ เพื่อการศึกษาเรียนรู้ไวยากรณ์อังกฤษ ผู้เข้ามาใช้ผ่านโปรแกรมในเว็บแอปพลิเคชัน สามารถนำคุณลักษณะแห่งอิทธิบาท 4 มาใช้บูรณาการกับการเรียนไวยากรณ์อังกฤษ ด้วยโปรแกรมการใช้ในระบบเว็บแอปพลิเคชัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จากบทเรียน และการฝึกฝนจากแบบฝึกหัดในระบบพร้อมแบบตรวจและเฉลยคำตอบเพื่อการเรียนรู้จากที่ผิด และ ผู้เรียนสามารถติดตามพัฒนาการจากการฝึกฝน ตามหลักการวิเคราะห์โครงสร้างประโยคทางไวยากรณ์ อย่างเฉพาะเจาะจงตามการฝึกฝนได้จากแบบประมวลผลการเรียนข้อที่ถูกต้องและข้อที่ผิด ที่ติดตั้งและเก็บข้อมูลอัตโนมัติไว้ในระบบเว็บแอปพลิเคชันนี้ ทำให้ทั้งผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเอง และผู้สอนสามารถให้คำแนะนำการพัฒนา จนทำได้อย่างถูกต้องในที่สุด และจากการนำหลักพุทธธรรมมาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ในที่นี้หมายถึงการใช้ไวยากรณ์อังกฤษ ซึ่งเป็นเทคนิคที่ผู้เขียนบทความคิดค้นวิจัยบนพื้นฐานทฤษฎี Functional Grammar

จากข้อมูลที่น่าเสนอไปข้างต้น ผู้เขียนหวังว่าบทความนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านในด้านต่อไปนี้

1. อิทธิบาท 4 เป็นแนวทางในการทำงาน ให้ประสบความสำเร็จที่พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสไว้อย่างแยบคาย อันประกอบด้วยหลักปฏิบัติ 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา ซึ่งอาจท่องได้จำได้ แต่ในทางปฏิบัติที่จะทำได้ครบกระบวนการทั้ง 4 ข้อ อันเป็น 4 ขั้นตอนที่ต้องเนื่องหนุนเสริมกัน จะไม่สามารถขาดข้อใดข้อหนึ่งไม่ได้ ด้วยว่าเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงกันทั้ง 4 ข้อ จึงทำให้เราประสบผลสำเร็จในชีวิตและการทำงานได้ตามความมุ่งหวัง

ประโยชน์ของอิทธิบาท 4 ดังกล่าวนี จะเห็นได้ว่า ฉันทะกับวิริยะ เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคในการทำงานได้เป็นอย่างดี โดยมีจิตตะและวิมังสา เป็นหลักปฏิบัติที่ช่วยให้การเอาชนะปัญหาและอุปสรรคในการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ในที่สุดแล้วจะช่วยเสริมให้บุคคลมีความสามารถในการเผชิญปัญหาและอุปสรรคมากขึ้นนั่นเอง กล่าวโดยสรุป อิทธิบาททั้ง 4 ข้อนี้ เป็นหลักการที่สมบูรณ์ ที่พระพุทธเจ้าทรงวางแนวป้องกันกิเลสทั้งปวงไว้ให้ด้วยแล้ว ข้อสำคัญผู้ปฏิบัติต้องพยายามปฏิบัติให้ครบ ในกระบวนการเรียนการสอน หลักอิทธิบาทธรรมนี้ สามารถนำไปใช้ในทุกหน้าที่การทำงานเพื่อให้งานที่เราทำนั้นสำเร็จและบรรลุเป้าหมายได้

2. กลยุทธ์การวิเคราะห์ประโยคตามโครงสร้างไวยากรณ์นี้ เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เขียนบทความเป็นผู้คิดค้นวิจัยเทคนิคการวิเคราะห์ประโยคนี้ โดยได้ทำได้รับทุนวิจัยจากศูนย์นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้ (Learning Innovation Center-LIC) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 โครงการวิจัย เพื่อทำการทดลองศึกษาวิจัยขั้นแรก และ ในโครงการวิจัยที่ 2 เพื่อศึกษาในบางลักษณะความผิดพลาดไวยากรณ์ที่ไม่ปรากฏการใช้เพื่อให้อบรมกลุ่มการใช้ไวยากรณ์อังกฤษทั้งหมด จึงมีผลการวิจัยรองรับความสำเร็จของการใช้กลยุทธ์ FSA นี้ ในการนำมาใช้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้นความสามารถทางภาษา จึงเป็นประโยชน์สำหรับผู้จะนำเทคนิคการวิเคราะห์ประโยคนี้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้ไวยากรณ์อังกฤษต่อไป

3. ในการนำกลยุทธ์การวิเคราะห์ประโยคตามโครงสร้างไวยากรณ์ มาทำบทเรียนผ่านสื่อออนไลน์ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการเรียนด้วยระบบเว็บแอปพลิเคชัน เป็นนวัตกรรมที่ยังไม่เคยมีการพัฒนามาก่อน และเป็นระบบที่สามารถรองรับการบรรจุเนื้อหา real time ทั้งที่บันทึกสด (live stream) และ บันทึกวีดีโอ (record) ที่มีการเตรียมทำโปรแกรมการเรียนการสอน ด้วยโปรแกรม power point ที่สามารถใส่ effect ที่เคลื่อนไหวทำให้บทเรียนเสมือนจริง (virtual teaching) ประกอบวีดีโอการสอน รวมทั้งมีแบบประมวลผล ทำแบบฝึกหัด ที่เก็บบนพื้นที่ส่วนตัว (web space) ของผู้เรียนแต่ละคน พร้อมสามารถติดตามค่าคะแนน สะสมการทำแบบฝึกหัด เพื่อให้ผู้เรียน และ ผู้สอน ได้สามารถติดตามพัฒนาการเรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนให้ได้ผลอย่างเต็มที่สมบูรณ์

4. การใช้สื่อออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยระบบ web application ทำให้มีความสะดวก รูปแบบการเรียนสามารถเป็นการเรียนแบบเคลื่อนที่ หรือ M-learning (mobile learning) ที่เป็น omni-media ที่ใช้ได้กับทั้งอุปกรณ์การสื่อสารในทุกรูปแบบที่มีการเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนสามารถเรียนบนโทรศัพท์มือถือ บนเครื่องแท็บเล็ต โน้ตแพด ไอแพด บนเครื่องคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และบนเครื่องคอมพิวเตอร์แบบตั้งโต๊ะ ผู้เรียนจึงสามารถเข้าถึงการเรียนจากบทเรียน การทำแบบฝึกหัด และการเข้าไปดูผลคะแนนการทำแบบฝึกหัด ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ ทำให้สามารถเรียนได้มากขึ้น ฝึกฝนได้มากขึ้น และ ให้ความใส่ใจ ใฝ่รู้ เพิ่มพูนการเรียนรู้ได้อย่างสะดวก และย่อมส่งผลให้ประสบความสำเร็จ สามารถทำได้ถูกต้องสมบูรณ์ ในทุกเรื่องของการใช้ไวยากรณ์ได้ในที่สุด และผู้เขียนหวังว่าผู้อ่านบทความนี้ อาจนำเทคโนโลยีโปรแกรมที่ใช้ในการพัฒนาบทเรียน แบบฝึกหัด การทำวีดีโอ และระบบ web application ที่กล่าวถึงในบทความนี้ไปใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอน การจัดการในองค์กร และในการนำเสนองานต่อไป

5. กลยุทธ์การวิเคราะห์โครงสร้างประโยคในการเรียนรู้การใช้ไวยากรณ์อังกฤษให้ถูกต้องด้วยตนเอง (Functional Sentence Analysis หรือ กลยุทธ์ FSA Self-correcting) เป็นนวัตกรรมใหม่ที่มีพื้นฐานมาจาก ทฤษฎี Functional Grammar ของ M.A.K. Halliday และ มีกรอบเนื้อหาทางไวยากรณ์ตามมาตรฐาน กระทรวงศึกษาธิการที่อ้างอิงตามระดับภาษาของสหภาพยุโรป (The Common European Framework of Reference for Languages -CEFR)

6. เมื่อนำบทเรียนการใช้ไวยากรณ์อังกฤษ แบบฝึกหัด และ แบบประมวลผลการทำแบบฝึกหัดเพื่อติดตามพัฒนาการเรียนรู้มาพัฒนาเป็นฐานข้อมูล แลใช้ในระบบเว็บแอปพลิเคชัน ด้วยการนำหลักพุทธธรรมด้านอิทธิบาท 4 มาบูรณาการกับการใช้กลยุทธ์การวิเคราะห์ประโยคในเชิงคู่ความสัมพันธ์ (Functional Sentence Analysis หรือ FSA Self-correcting) เพื่อความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษที่ประกอบด้วยขั้นตอนการวิเคราะห์โครงสร้างประโยค 4 ขั้นตอน จะทำให้เกิดการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความ ต้องการ การใฝ่เรียนรู้ ความมุ่งมั่นทำความเข้าใจ การฝึกคิดไตร่ตรองความสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะแห่งอิทธิบาท 4 อีกทั้งยังพัฒนาคุณลักษณะอิทธิบาท 4 ให้เกิดขึ้นในเป็นลักษณะในตัวผู้เรียนที่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต และ ในการทำงานอื่นให้เกิดประโยชน์ในการทำงานในชีวิตประจำวัน และ เพื่อประโยชน์สาธารณะต่าง ๆ ในสังคมได้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กฤติกาวัลย์ หิรัญลี. (2556). หัวข้อการบรรยายในชั้นเรียน “อิทธิพลของพระพุทธศาสนาเถรวาทกับสังคมไทย” ด้านการศึกษา, วันที่ 17 กันยายน พ.ศ. 2556.
- จุฑารัตน์ คัมภีรภาพ. (2562). การใช้กลยุทธ์การวิเคราะห์ประโยคเชิงคู่ความสัมพันธ์ในการตรวจทานงานเขียน. *วารสารภาษาปริทัศน์*, 34, 154-189.
- จุฑารัตน์ คัมภีรภาพ. (2564). ผลการใช้กลยุทธ์ Functional Sentence Analysis (FSA) ในการตรวจทานการเขียนด้วยตนเอง ที่มีต่อความถูกต้องในการใช้ไวยากรณ์ของนิสิตในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการเรียนรู้ในชีวิตจริง II. *วารสารภาษาปริทัศน์*, 36, 93-118.
- พระธรรมปิฎก. (2546). *พุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัท สหธรรมมิกจำกัด.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2542). *พุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). *ธรรมะกับการทำงาน*; พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- พระพรหมคุณาภรณ์, (ป.อ. ปยุตฺโต). (2550). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. พิมพ์รวมเล่ม 3 ภาค ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จันทร์เพ็ญ.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2542). *พุทธธรรม*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ปิ่น มุทุกันต์. (2537). *แนวสอนธรรม : ตามหลักสูตรนักธรรมตรี*. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.
- พุทธทาสภิกขุ. (2537). *การงานที่เป็นสุข*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- พุทธทาสภิกขุ และปัญญานันทภิกขุ. (2544). *คุณธรรมของชีวิตที่ดีงาม*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่มที่ 10 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่มที่ 11 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่มที่ 12 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่มที่ 14 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่มที่ 15 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทยเล่มที่ 17 ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). *สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Butt, et al. (2000). *Using Functional Grammar*. Second Edition. Sydney: Macquarie University.

Ellis, R. (1997). *Second Language Acquisition in Context*. Cambridge: Cambridge University Press.

Halliday, M. A. (1993). Towards a Language-Based Theory of Learning. *Linguistics and Education*, 5, 93-116.

การตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร

The Decision to Use the Accounting Office in Khlong Sam Wa Area Bangkok

วัชรภรณ์ แสงแก้ว

Wachraporn Sangkaew

บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Master of Business Administration. Kasem Bundit University, Thailand

E-mail: may-apichat@hotmail.com

Received: 2022-3-23; Revised: 2022-3-30; Accepted: 2022-3-31

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับคุณภาพการให้บริการในการใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร 2) การตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร 3) เปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีจำแนกตามข้อมูลของผู้ประกอบการ 4) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชี และ 5) คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชี เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ได้แก่ ผู้ประกอบการที่ใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา และนำข้อมูลประมวลผลโดยใช้ค่าสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์ถดถอยพหุ ผลวิจัยพบว่า

1) คุณภาพการให้บริการในการใช้บริการสำนักงานบัญชีด้านต่างๆภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมาก ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อการให้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการ และด้านการรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ 2) การตัดสินใจใช้บริการภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมากทุกด้าน 3) การเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีจำแนกตามข้อมูลผู้ประกอบการ พบว่า ทุกด้านเป็นไปตามสมมติฐานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชี ผลต่อความเชื่อมั่นของผู้มาใช้บริการ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของผู้มาใช้บริการ ระดับความสัมพันธ์สูงมากทิศทางเดียวกัน และ 5) คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชี การให้บริการมีความเป็นรูปธรรมของการให้บริการระดับความสัมพันธ์สูงสุดและไปในทิศทางเดียวกัน

คำสำคัญ: การตัดสินใจเลือกใช้บริการ, สำนักงานบัญชี, เขตคลองสามวา

Abstract

This study aims to study: 1) the quality of service in the use of accounting firm services in Khlong Sam Wa area, Bangkok 2) the decision to use the accounting firm in Khlong Sam Wa area, Bangkok 3) to compare the decision to use the accounting firm service classified by operators' data 4) the relationship between service quality and the decision to use the accounting firm service 5) the quality of service that affects the decision to use the accounting firm services. This study was quantitative research. The population include the entrepreneurs used accounting firm services in Khlong Sam Wa district, Bangkok. A sample of 400 people was selected and used a questionnaire as a study tool. The data were processed using percentage, mean t-test statistics, One-way ANOVA and Multiple Regression Analysis. The results showed that:

1) Overall quality of service in using the accounting firm services, was at an important level, i.e, the concreteness of the service, terms of reliability, service response, confidence in the service users and knowing and understanding service users. 2) Overall, the decision to use the accounting firm services, was at an important level. 3) Compare the decision to use the accounting firm service classified by operators' data found that all aspects conformed to the hypothesis of statistical significance at the .05 level. 4) Relationship between service quality and the decision to use the accounting firm service, affects the confidence of the service users. Overall, there is a relationship with the confidence of the service users. The correlation level is very high in the same direction, and 5) quality of service that affects the decision to use the accounting firm service the service is the concrete of the highest level of service relationship and in the same direction.

Keywords: The Decision to Use, The Accounting Office, Khlong Sam Wa Area

บทนำ

บัญชีเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ถูกนำมาใช้เพื่อ การอธิบายผลการดำเนินงานต่างๆ ในการดำเนินธุรกิจซึ่งมีหลักฐานสามารถทำการตรวจสอบได้ โดยเป็นข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่าข้อมูลทางด้านอื่นระบบบัญชีจึงเป็นแหล่งสะสมข้อมูลที่มีความหมาย ต่อการดำเนินธุรกิจเช่น ข้อมูลรายรับ รายจ่าย ต้นทุนการผลิตจำนวนสินค้าที่จำหน่ายจำนวนสินค้าคงเหลือ เป็นต้น การจัดทำระบบบัญชีที่ได้มาตรฐานจะช่วยแสดงสถานะทางการเงิน สถานะการดำเนินธุรกิจอย่างเป็นระบบที่ชัดเจนสามารถตรวจสอบการดำเนินการต่าง ๆ ได้ง่ายซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยประกอบการในการวิเคราะห์และตัดสินใจทางธุรกิจได้ดีขึ้นเพื่อรองรับการเติบโตของธุรกิจในอนาคตอีกด้วย (โศรยา บุตรอินทร์ วราพร เปรมพาณิชย์นุกูล และขจิต ก้อนทอง, 2557) การบริหารบัญชี

ให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญ ที่ผู้ประกอบการเอสเอ็มอีจะประยุกต์ใช้ในยามวิกฤตเศรษฐกิจเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจให้แข็งแกร่ง ลดต้นทุนและจุดบกพร่องของการดำเนินธุรกิจที่อาจมีอยู่ ซึ่งกลยุทธ์การบริหารบัญชีที่สำคัญ (กิตติศักดิ์ มะลัย, 2557) สำนักงานบัญชีมีเปิดให้บริการมาก การให้บริการมีความหลากหลายต่างกัน ที่จะช่วยผู้ประกอบการให้ได้ข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจเลือกใช้สำนักงานบัญชีที่มีคุณภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลเพื่อการตัดสินใจเลือกใช้สำนักงานบัญชีการบริหารบัญชีให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ถือเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์สำคัญ ที่ผู้ประกอบการเอสเอ็มอีจะประยุกต์ใช้ในยามวิกฤตเศรษฐกิจเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจให้แข็งแกร่ง ลดต้นทุนและจุดบกพร่องของการดำเนินธุรกิจที่อาจมีอยู่ ซึ่งกลยุทธ์การบริหารบัญชีที่สำคัญ

จากข้อมูลข้างต้นผู้ศึกษาสนใจศึกษา คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี ในเขตคลองสามวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นข้อมูลแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจในการนำผลจากการศึกษาไปประยุกต์ใช้หรือปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการให้บริการให้ตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการธุรกิจ

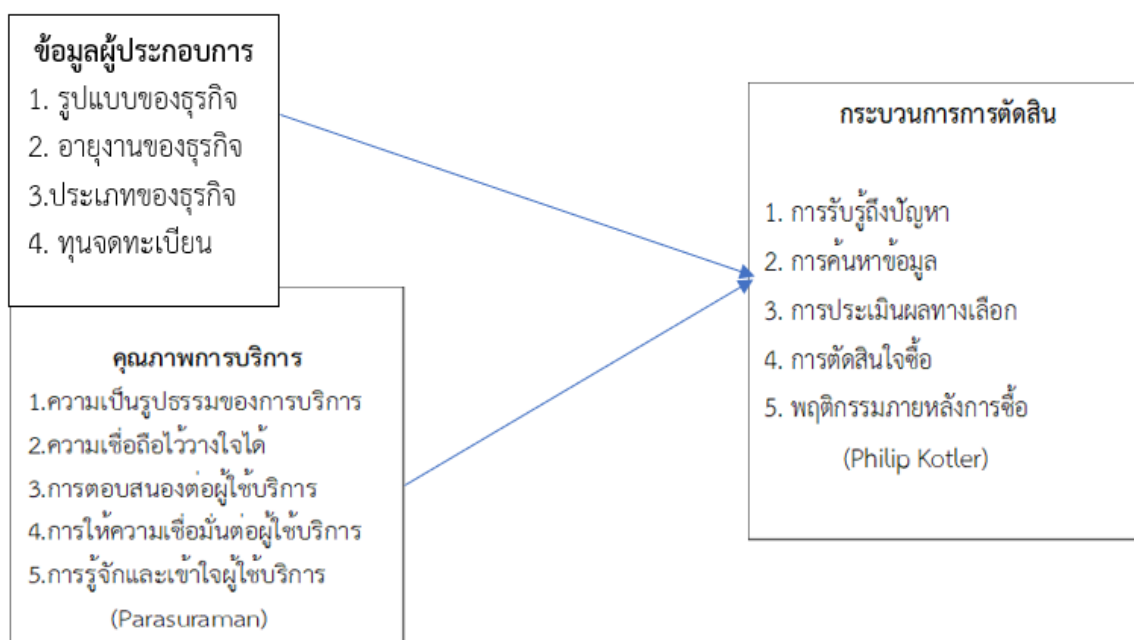
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการในการใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีจำแนกตามข้อมูลของผู้ประกอบการ
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชี
5. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ข้อมูลผู้ประกอบการที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีที่ต่างกัน
2. คุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี
3. คุณภาพการให้บริการมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี

กรอบแนวคิด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

การทบทวนวรรณกรรม

ครอสบี (Crosby, 1979) กล่าวว่า คุณภาพการให้บริการคือแนวคิดที่ถือหลักการการดำเนินงาน บริการที่ปราศจากข้อผิดพลาด และตอบสนองความต้องการของผู้บริการ และสามารถที่จะทราบหรือรู้ใจลูกค้า เข้าถึงจิตใจของลูกค้าให้ได้มากที่สุด

พาราสูรามาน เบอร์รี และเซียมแฮมล์ (Parasuraman, Berry & Zeithaml, 1985) กล่าวถึง คุณภาพบริการ ว่าเป็นการรับรู้ของลูกค้าซึ่งลูกค้าจะทำการวัดระดับความประทับใจ โดยทำการเปรียบสิ่งที่คิดกับการบริการที่ได้รับจริง และการที่องค์กรจะได้รับชื่อเสียงจากบริการต้องมีการบริการอย่างคงที่อยู่ในระดับการรับรู้ของลูกค้า หรือมากกว่าสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง และยังได้กล่าวถึงการ วัดระดับความประทับใจว่า “การประเมินความประทับใจของลูกค้า นั้นยากกว่าการประเมินคุณภาพสินค้า” การรับรู้ผลลัพธ์จากการเปรียบเทียบสิ่งที่ลูกค้าคาดหวังกับการบริการที่ได้รับจริงซึ่งคุณภาพที่ถูกประเมิน มิได้เป็นการประเมินเฉพาะผลจากการบริการเท่านั้น แต่เป็นการประเมินที่รวมไปถึงขั้นตอนของการบริการที่ได้รับสามารถแบ่งประเภทคุณภาพบริการได้ 3 รูปแบบ ได้แก่

1. คุณภาพบริการถือว่ามีความยากในการประเมิน เนื่องจากไม่อาจจับต้องได้ องค์กร อาจจะยากในการเข้าใจว่าลูกค้ารับรู้ถึงการบริการและผลลัพธ์ที่ได้ขององค์กรเป็นอย่างไร แต่เมื่อผู้ให้บริการได้ทราบถึงผลการประเมินด้านบริการจากลูกค้าออกมาเป็นอย่างไรแล้ว องค์กรก็จะสามารถที่จะรู้ถึงทิศทางของคุณภาพบริการตามเป้าหมายของลูกค้า

2. คุณภาพบริการเป็นการเปรียบระหว่างสิ่งที่ลูกค้าต้องการกับคุณภาพบริการที่ได้รับ จริง เป็นการวัดระดับบริการที่ได้มอบให้ตีเท่ากับสิ่งที่ลูกค้าต้องการหรือไม่ ซึ่งคุณภาพบริการที่ องค์การเต็มใจบริการต้องตรงกับสิ่งที่ลูกค้าต้องการและต้องอยู่บนมาตรฐานที่เหมือนกันทุกครั้ง

3. คุณภาพบริการ จะปรากฏออกมาเป็นผลลัพธ์และขั้นตอนในการปฏิบัติช่องว่างได้ (Reliability) คือ ความสามารถที่จะให้บริการตามคำมั่นด้วยความ ถูกต้องความสามารถตอบสนอง (Responsiveness) คือ ความเต็มใจที่จะช่วยเหลือและบริการอย่าง รวดเร็วความแน่นอน (Assurance) คือ การให้ความรู้ความสุภาพ และส่งมอบความไว้วางใจและความ เชื่อมั่นให้กับลูกค้าความเข้าใจลูกค้า (Empathy) คือ การดูแลลูกค้าของ กิจการอย่างทั่วถึงเฉพาะราย ลักษณะที่สัมผัสได้ (Tangible) จะปรากฏในรูปแบบสิ่งอำนวยความสะดวก อุปกรณ์ บุคคล และวัสดุ อุปกรณ์ในการติดต่อสื่อสารที่ ลูกค้าทุกคนคาดหวังที่จะได้รับการบริการในการ ให้บริการ ลูกค้าจะวัดจากเครื่องมือวัดคุณภาพการบริการซึ่งเป็นการวัดคุณภาพจาก 5 ด้านดังนี้

1. ความเป็นรูปธรรมของการบริการ (Tangibles) หมายถึง งานบริการควรมีความเป็นรูปธรรมที่สามารถสัมผัสจับต้องได้มีลักษณะทางกายภาพที่ปรากฏให้เห็น เช่น อุปกรณ์ และเครื่องใช้สำนักงาน สภาพแวดล้อมและการตกแต่ง การแต่งกายของพนักงาน แผ่นพับ และเอกสารต่างๆ ป้ายประกาศ ความ สะอาดและความเป็นระเบียบของสำนักงานทำเลที่ตั้ง ลักษณะดังกล่าวจะช่วยให้ลูกค้ารับรู้ถึงความตั้งใจในการ ให้บริการ และลูกค้าสามารถเห็นภาพได้ชัดเจน

2. ความน่าเชื่อถือ (Reliability) หมายถึง การให้บริการต้องตรงตามเวลาที่สัญญาไว้กับลูกค้างาน บริการที่มอบหมายให้แกลูกค้าทุกครั้งต้องมีความถูกต้อง เหมาะสม และมีความสม่ำเสมอ มีการเก็บข้อมูลของ ลูกค้าและสามารถนำมาใช้ได้อย่างรวดเร็ว มีพนักงานเพียงพอต่อการให้บริการ และสามารถช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับลูกค้าด้วยความเต็มใจ

3. การตอบสนองลูกค้า (Responsive) หมายถึง ความรวดเร็วเป็นความตั้งใจที่จะช่วยเหลือลูกค้า โดยให้บริการอย่างรวดเร็ว ไม่ให้รอคิวนานรวมทั้งต้องมีความกระตือรือร้น เห็นลูกค้าแล้วต้องรีบต้อนรับ ต้อนรับให้การช่วยเหลือ สอบถามถึงการมาใช้บริการอย่างไม่ละเลย ความรวดเร็วจะต้องมาจากพนักงาน และกระบวนการในการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ

4. การให้ความมั่นใจแก่ลูกค้า (Assurance) หมายถึง การบริการจากพนักงานที่มีความรู้ ความสามารถในการให้ข้อมูลที่ถูกต้องมีทักษะในการทำงานตอบสนองความต้องการของลูกค้าและมนุษย์ สัมพันธ์ที่ดี สามารถทำให้ลูกค้าเกิดความเชื่อถือ และรู้สึกปลอดภัยสร้างความมั่นใจว่าลูกค้าได้รับบริการที่ดี

5. การเข้าใจและรู้จักลูกค้า (Empathy) หมายถึง พนักงานที่ให้บริการลูกค้าแต่ละรายด้วยความ เอาใจใส่และให้ความเป็นกันเองและดูแลลูกค้าเปรียบเสมือนญาติ และแจ้งข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้รับทราบ ศึกษาความต้องการของลูกค้าแต่ละรายมีความเหมือนและความแตกต่างในบางเรื่อง ใช้เป็นแนวทางการ ให้บริการลูกค้าแต่ละรายในการสร้างความพึงพอใจ

อาร์เคอร์ (Aaker, 1991) ให้ความหมายของคุณภาพที่รับรู้ได้ว่าหมายถึง ความรู้สึกของ ผู้ใช้บริการที่ รู้สึกว่าได้รับสิ่งที่เหนือกว่าสินค้าและบริการที่จ่ายไป มีการให้ความสำคัญกับจุดมุ่งหมาย ในการใช้งาน ให้คุณค่ากับสินค้าชิ้นนั้น คุณภาพที่ผู้ใช้บริการรับรู้ได้จะไม่เปลี่ยนตามความประทับใจ ในสินค้าเสมอไป ในอีก

แง่คือ การที่ผู้ใช้บริการพึงพอใจในสินค้าหรือบริการนั้น ไม่ได้หมายความว่า ระดับของสินค้าหรือบริการนั้นจะสูงตามไปด้วย เพราะสิ่งที่รู้ค่าได้รับเกิดจากความรู้สึกประทับใจ ส่วนตัว ในแต่ละบุคคลจึงมีความแตกต่างกัน ในด้านของการรับรู้ รวมทั้งรวมไปถึงเหตุผลในการซื้อ สินค้าด้วย คุณภาพที่ถูกรับรู้ยังสามารถช่วยสร้างความแตกต่าง (Differentiation) และกำหนด ตำแหน่ง (Positioning) ให้กับตราสินค้า อีกทั้งยังให้เจ้าของตราสินค้าตั้งราคาในระดับที่สูง (Price Premium) ซึ่งสามารถก่อให้เกิดผลกำไรกับเจ้าของตราสินค้าได้นอกจากนั้น คุณภาพที่ถูกรับรู้ยังสามารถช่วยในการสร้างการรับรู้ของกลุ่มช่องทางการจัดจำหน่าย (Channel Member Interest) ได้ ทำให้การรับรู้สามารถกระจายไปสู่ผู้บริโภคได้ง่ายและทั่วถึงมากขึ้น รวมถึงช่วยส่งเสริมให้เกิด คุณค่ากับตราสินค้าได้ในฐานะที่ทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จได้ในระยะยาว ซึ่งเมื่อผู้บริโภคมองเห็นว่าตราสินค้ามีคุณภาพดีแล้ว จะเกิดความชื่นชอบในตราสินค้า และซื้อสินค้านั้นจำนวนมาก ทำให้สินค้า มีส่วนแบ่งทางการตลาดมากตามไปด้วย อีกทั้ง เมื่อผู้บริโภคเกิดความชื่นชอบในคุณภาพแล้ว บริษัทก็ ไม่ต้องแบกค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการทำโปรโมชั่นเพื่อเก็บรักษาลูกค้ากลุ่มเดิมไว้ เพราะลูกค้าที่ชื่นชอบก็ พร้อมที่จะให้การสนับสนุนตราสินค้าอยู่ และเมื่อสินค้าหรือบริการได้มีการปรับเปลี่ยนระดับของ คุณภาพมากยิ่งขึ้น

คอตเลอร์ (Kotler, 1993) ให้กำจัดการบริการว่า เป็นการกระทำที่องค์กร หรือธุรกิจ หนึ่งหรือบุคคลคนหนึ่งนำเสนอต่อผู้เข้ารับบริการ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถสัมผัสจับต้องได้ และโดย ไม่สามารถเป็นบริการคือสิ่งที่ไม่มีตัวตน ด้วยเหตุนี้กิจการต้องหาจุดยืนที่แสดงถึง ประสิทธิภาพและประโยชน์จากบริการ อาทิ

- สถานที่ ต้องสามารถสามารถเดินทางด้วยความสะดวก สะอาด มีความสวยงาม
- บุคคล ผู้ให้บริการต้องมีบุคลิกภาพที่ดี แต่งกายสะอาดพูดจาอ่อนหวานต้อนรับผู้ มาใช้บริการด้วยความเต็มใจ เพื่อให้มั่นใจว่าลูกค้าจะได้รับสิ่งที่ดีที่สุดในองค์การ
- อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการให้บริการ ต้องมีคุณภาพ รวดเร็วและผลลัพธ์ที่ได้ต้อง สามารถทำให้ลูกค้าประทับใจ
- วัสดุสื่อสาร การประชาสัมพันธ์และเอกสารการโฆษณาต่างๆต้องมีรายละเอียด ของการบริการที่ชัดเจน เพื่อป้องกันความเข้าใจผิดที่อาจเกิดขึ้น
- ตราสินค้าชื่อ หรือสัญลักษณ์ที่ระบุตัวตนของสินค้าหรือองค์การที่ใช้ในการบริการ เพื่อให้ผู้บริโภคเรียกได้ถูกต้อง และสื่อความหมายได้ - ราคา ราคาของสินค้าหรือบริการจะต้องสอดคล้องและสมเหตุสมผลกับคุณภาพ การให้บริการแบ่งแยกให้เห็นความแตกต่าง

ชิฟแมน และคานุก (Schiffman & Kanuk, 2000) กล่าวว่า การรับรู้ คือ ขั้นตอนการ ตระหนักคิด ประเมิน และไตร่ตรองทุกอย่างผ่านสิ่งเร้ารอบตัว ให้ความหมายและได้ภาพของโลกที่มี เนื้อหาการรับรู้เป็นกระบวนการซึ่งแต่ละบุคคลได้รับการเลือกสรร จัดระเบียบ และตีความหมาย ข้อมูลเพื่อที่จะสร้างภาพที่มีความหมายเป็นภาพรวมขึ้นมา

แวร์เนอร์ และโฮลเลนแบค (Wagner & Hollenbeck, 2005) กล่าวว่า การรับรู้ คือ การกรองและคัดเลือก (Select) การจัดการ (Organize) การเก็บ (Store) และการรับรู้ (Retrieve) โดย ส่วนใหญ่แล้วคนเรามักจะมีความเชื่อมั่นในประสาทสัมผัสของตนเอง ในบางครั้งอาจทำให้เกิดความ เชื่อที่ว่า สิ่งสัมผัสหรือรับรู้ คือ ความเป็นจริง (Reality) ความเชื่อในสิ่งที่กล่าวมานั้น อาจสะท้อนถึง ปัญหาได้ โดยเฉพาะกรณีที่สิ่ง

รับรู้ และความเป็นจริงของวัตถุมีความแตกต่างกันมาก ซึ่งจะนำไปสู่ โอกาสที่จะเกิดความเข้าใจผิด ความสับสนและขัดแย้ง

สเตอร์น (Stern, 1997) ความเชื่อมั่น คือพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างผู้มาใช้บริการและผู้ให้บริการผู้ให้บริการจำเป็นต้องมีการเรียนรู้ทฤษฎี ทักษะต่าง ๆ เพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้มาใช้บริการเอาใจใส่ดูแลเพื่อเอาชนะใจผู้มาใช้บริการเช่น การสื่อสาร ความดูแลเอาใจใส่ การให้ข้อมูล การให้ความสะดวกสบาย หรือความสอดคล้อง การแก้ไขสถานการณ์ความขัดแย้ง และการให้ความไว้วางใจแก่ผู้มาใช้บริการ

นิตยาพร เสมอใจ (2550) อ้างอิงใน ณัฐชญา ชัยผดุง, 2560) การตัดสินใจ (Decision Making) หมายถึง กระบวนการการตัดสินใจของผู้บริโภค ในการเลือกต่างๆของสินค้าและการบริการอยู่เสมอ โดยที่เขาจะเลือกสินค้าและการบริการตามข้อมูลและข้อจำกัดของสถานการณ์ การตัดสินใจจึงเป็นกระบวนการที่สำคัญและอยู่ภายใต้จิตใจของผู้บริโภค

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ (2552 อ้างอิงใน น้ำทิพย์ เนียนหอม, 2560) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการหรือขั้นตอนการตัดสินใจซื้อ (Buyer's Decision Process) เป็นลำดับขั้นตอนในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ประกอบไปด้วยการรับรู้ถึงปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินผลทางเลือก การตัดสินใจซื้อและพฤติกรรมภายหลังการซื้อ

Kotler & Keller (2016 อ้างอิงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และ คณะ, 2560) ได้สรุปลำดับขั้นตอน ในการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค ผ่านกระบวนการ 5 ขั้นตอน

1) การรับรู้ถึงปัญหา (Problem Recognition) ในขั้นตอนแรกผู้บริโภครับรู้ถึงความแตกต่างระหว่างสิ่งที่เขามีอยู่และสิ่งที่เขาต้องการ ซึ่งอาจเกิดขึ้นเอง หรือเกิดจากสิ่งกระตุ้นภายในและภายนอก รวมถึงความต้องการทางร่างกายและความต้องการทางด้านจิตวิทยา

2) การค้นหาข้อมูล (Information Sources) เมื่อผู้บริโภคทราบถึงความต้องการในลำดับขั้นต่อไป คือ การค้นหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ หรือการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เพื่อประกอบการตัดสินใจในการซื้อสินค้า

3) การประเมินผลทางเลือก (Evaluation of Alternatives) เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นที่สองมาแล้ว

4) การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) หลังจากได้ประเมินทางเลือกมาแล้ว ขั้นตอนต่อไปผู้บริโภคต้องตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าที่ต้องการมากที่สุด

5) พฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Post Purchase Behavior) เป็นความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ เกิดหลังจากผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์ไปใช้แล้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการที่ใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ประกอบการที่ใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวา

จังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน โดยใช้สูตรการคำนวณหาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973) ความคลาดเคลื่อนที่ .05

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้ โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีคุณภาพการให้บริการของ Parasuraman ซึ่งประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของการบริการ ความเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนองต่อผู้มาใช้บริการ การให้ความเชื่อมั่นต่อผู้มาใช้บริการ การรู้จักและเข้าใจผู้มาใช้บริการ และแนวคิดทฤษฎีการตัดสินใจของ Philip Kotler ซึ่งขั้นตอนการตัดสินใจประกอบไปด้วย การรับรู้ถึงปัญหา (Problem Recognition) การค้นหาข้อมูล (Information Sources) การประเมินผลการเลือก (Evaluation of alternatives) การตัดสินใจซื้อ (Purchase Decision) และพฤติกรรมภายหลังการซื้อ (Post Purchase behavior)

การรวบรวมข้อมูล

1) ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดที่เกี่ยวข้องรวมทั้งหลักการ และวิธีการสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย ตลอดจนกำหนดกรอบแนวความคิดการวิจัย โดยได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา

2) ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร บทความและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม

3) กำหนดประเด็นและขอบเขตของคำถามให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ แนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในงานวิจัย

4) ดำเนินการสร้างแบบสอบถามฉบับร่าง

5) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอกับอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อนำไปปรับปรุงในส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์

6) ทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้สมบูรณ์ ตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาได้เสนอแนะ

7) ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

8) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะแล้ว ทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา จำนวน 40 คน

มีการตรวจสอบคุณภาพดังนี้

1) การตรวจสอบความตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ พบว่าทุกข้อคำถามมีคะแนนความสอดคล้องมากกว่า 0.60 สรุปได้ว่าแบบสอบถามมีข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2) การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวัดสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค ผู้วิจัยตรวจสอบข้อคำถามแยกรายตัวแปร คือโฆษณาออนไลน์แบบเฉพาะบุคคล ประโยชน์ด้านความเกี่ยวข้อง ประโยชน์ด้านความสะดวก ประโยชน์ด้านความสุข ความกังวลด้านความเป็นส่วนตัว ทศนคติต่อแบรนด์และเจตนาซื้อ และตรวจสอบภาพรวมของข้อคำถามทั้งหมด พบว่าการทดสอบ

แยกรายตัวแปรและการทดสอบภาพรวมมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบักมากกว่า 0.71 จึงสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูง (Perri & Bellamy, 2012) สามารถนำไปเก็บข้อมูลได้ผู้วิจัยใช้โปรแกรม IBM SPSS Statistics เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา และใช้โปรแกรม IBM

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่ออธิบายข้อมูลเชิงประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถามและตัวแปรต่างๆ
2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน สถิติที่ใช้ คือ t-test การวิเคราะห์แบบ ANOVA ใช้ F-test, (One-way ANOVA) และ Multiple Regression Analysis

ผลการวิจัย

1) คุณภาพการให้บริการในการใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวาจังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ควรมีสถานที่ตั้งของสำนักงานบัญชีที่ชัดเจน และตรวจสอบได้ มีทีมงานตรวจสอบบัญชีที่เพียงพอ บุคลากรของสำนักงานบัญชีแต่งกายสุภาพ สะอาด เรียบร้อย ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากเช่นกัน ความละเอียด รอบคอบในการทำบัญชี ทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชี มีบุคคลซึ่งได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) ทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชี มีจรรยาบรรณในการส่งมอบงานให้ผู้ประกอบการ ทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชี ให้บริการตรงตามเวลาที่ได้แจ้งให้ผู้ประกอบการทราบ สำนักงานบัญชีมีความเชี่ยวชาญหลายด้าน สามารถให้คำปรึกษาและแนะนำเมื่อเกิดปัญหาด้านบัญชีและภาษีอากร ทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชีมีประสบการณ์ในงานบัญชี ความถูกต้องในการทำบัญชี ด้านการตอบสนองต่อการให้บริการ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมากเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญ ความละเอียดทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชีให้ความสนใจ เอาใจใส่ และกระตือรือร้นระหว่างการให้บริการ ทีมงานตรวจสอบบัญชีมีความระมัดระวังในการปฏิบัติงานสอบบัญชีเพื่อให้งบการเงินของบริษัทถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ผลงานที่ได้จากสำนักงานบัญชีสามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อได้ การบริการเป็นไปด้วยความรวดเร็วทันตามกำหนดเวลา ทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชีสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ความละเอียดทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชี มีความรู้ตามมาตรฐานการทำบัญชี และประสบการณ์ในการทำบัญชี ผู้บริหาร (Audit Partner/Manager) ของ สำนักงานบัญชีมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ตรวจสอบกับทีมงานตรวจสอบบัญชี อย่างสม่ำเสมอมีความสามารถปรับปรุงบัญชีของธุรกิจให้เหมาะสมและถูกต้องตามกฎหมายภาษีอากร ทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชี มีความรู้ด้านกฎหมายบัญชีและข้อกำหนดของสภาวิชาชีพบัญชี ด้านการรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก ความละเอียดทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชีถือมาตรฐานทางบัญชีและความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญ ทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชีมีการแจ้งข้อมูลข่าวสาร ปัญหาหรือข้อเสนอนะเกี่ยวกับความคืบหน้าใน

การทำบัญชีให้กับผู้มาใช้บริการทราบอยู่เป็นประจำ ทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชีดูแลเอาใจใส่ และตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้เป็นอย่างดี ทีมงานตรวจสอบบัญชีของสำนักงานบัญชีเข้าใจถึงปัญหา ความยุ่งยากลำบาก และความต้องการที่แตกต่างของผู้มาใช้บริการ

2) การตัดสินใจใช้บริการภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญ โดยมีรายละเอียดดังนี้ ด้านการรับรู้ถึงปัญหา มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก และเมื่อพิจารณาถึงระดับความสำคัญ ความละเอียดต้องการทำ บัญชี หรือจดทะเบียนบริษัท ต้องการวางระบบบัญชีที่ดีให้กับสถานประกอบการ เพื่อตอบสนองความต้องการ ของลูกค้า ต้องการคำปรึกษาด้านบัญชี การเงิน และภาษี ต้องการจัดทำงบการเงินให้กับบริษัท ด้านการค้นหา ข้อมูล (Information Sources) มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก การขอรับข้อมูลผ่านสำนักงาน บัญชีโดยตรง เช่น ผ่านทางโทรศัพท์ การพูดคุยที่สำนักงานบัญชี หาข้อมูลจากบุคคลที่รู้จัก เพื่อน หรือ พันธมิตรทางธุรกิจ ที่เคยใช้บริการสำนักงานบัญชี รับข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับสำนักงานบัญชีผ่านสื่อออนไลน์ เช่น Website ด้านการประเมินผลทางเลือกที่ใช้ในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก และเมื่อเปรียบเทียบราคาของของสำนักงานบัญชีแต่ละแห่ง เปรียบเทียบความคุณภาพ ผลลัพธ์จากสำนักงาน บัญชีหลายๆแห่ง เปรียบเทียบระยะเวลาในการทำบัญชีของสำนักงานบัญชีแต่ละแห่ง ตามลำดับ ด้านการ ตัดสินใจซื้อ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญ สำนักงานสอบบัญชีสามารถให้คำปรึกษา เรื่อง การจัดทำ งบการเงินของบริษัท สำนักงานบัญชีน่าเชื่อถือ เป็นที่รู้จัก และได้รับการรับรองจากกรมสรรพากร สำนัก งานสอบบัญชีมีการให้คำปรึกษา เรื่องภาษีอากร สำนักงานบัญชีให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ข้อเสนอแนะใน การจัดทำระบบบัญชี ด้านประเมินผลภายหลังใช้การซื้อ มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับความสำคัญมาก และพึง พอใจต่อผลลัพธ์หลังใช้บริการสำนักงานบัญชี จะแนะนำให้คนรู้จักหรือพันธมิตรทางธุรกิจมาใช้บริการ สำนักงานบัญชี หากท่านมีธุรกิจใหม่ในอนาคตจะกลับมาใช้บริการสำนักงานบัญชีอีกครั้ง

3) การเปรียบเทียบการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีจำแนกตามข้อมูลผู้ประกอบการ พบว่า รูปแบบของธุรกิจมีผลการ ตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีจำแนกตามข้อมูลผู้ประกอบการมี ค่า Sig เท่ากับ 0.766 ซึ่งมากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 แสดงว่ารูปแบบของธุรกิจ มีผลการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชี จำแนกตามข้อมูลผู้ประกอบการไม่แตกต่างกัน นั้นแสดงว่ารูปแบบ ธุรกิจต่างๆไม่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชี อายุงานบริษัท พบว่าอายุงานบริษัทมีผลต่อ การ ตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีจำแนกตามข้อมูลผู้ประกอบการมี ค่า Sig เท่ากับ 0.006 ซึ่งมากกว่า นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก H_1 และแสดงว่าอายุงานบริษัทมีผลการ ตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประเภทของธุรกิจ พบว่ามีผลการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีจำแนกตามข้อมูลผู้ประกอบการ มี ค่า Sig เท่ากับ 0.153 ซึ่งมากกว่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก H_0 : รูปแบบของ ประเภทของธุรกิจแตกต่างส่งผล .05 สรุปผลเปรียบเทียบทุนจดทะเบียน พบว่าทุนจดทะเบียนมีผลการ ตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล มี ค่า Sig เท่ากับ 0.000 ซึ่งมากกว่านัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่ายอมรับสมมติฐานหลัก H_1 และแสดงว่าทุนจดทะเบียนมีผลการ ตัดสินใจใช้ บริการสำนักงานบัญชีจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคลที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4) ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการให้บริการกับการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชี มีผลต่อความเชื่อมั่นของผู้มาใช้บริการด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อลูกค้า ด้านการรู้จักและเข้าใจลูกค้า ด้านการตอบสนองต่อลูกค้า ด้านความเชื่อถือไว้วางใจได้ และด้านความเป็นรูปธรรมของการบริการ ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับความเชื่อมั่นของผู้มาใช้บริการ ระดับความสัมพันธ์สูงมากทิศทางเดียวกัน

5) คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชี การให้บริการมีความเป็นรูปธรรมของการให้บริการระดับความสัมพันธ์สูงสุดและด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองผู้ใช้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการและด้านการรู้จักและผู้ใช้บริการมีระดับความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผล

คุณภาพการให้บริการเลือกใช้สำนักงานบัญชี เขตคลองสามวา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความเป็นรูปธรรมของบริการ ด้านความเชื่อถือไว้วางใจ ด้านการตอบสนองต่อการให้บริการ ด้านการให้ความเชื่อมั่นต่อผู้ใช้บริการ และด้านการรู้จักและเข้าใจผู้ใช้บริการ ภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับสำคัญมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ โสภพรรณ ไชยพัฒน์(2563) ศึกษาเรื่องคุณภาพการบริการของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ต พบว่าภาพรวมคุณภาพการให้บริการสำนักงานบัญชีจังหวัดภูเก็ตอยู่ในระดับสำคัญมาและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุมาลี รามันฎ และสุภัตรา วันตะ(2662) ศึกษาเรื่องคุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของบริษัทจำกัดในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้สมการโครงสร้าง พบว่าส่วนคุณภาพการให้บริการความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ และการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของบริษัทจำกัดในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของปณณภัสสร สุนทรธีรสุทธิ (2559) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีคุณภาพของบริษัทจำกัด ในจังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับคุณภาพบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีโดยรวม ทุกด้านมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก

การตัดสินใจใช้บริการสำนักงานบัญชีในเขตคลองสามวา จังหวัดกรุงเทพมหานครภาพรวมอยู่ในระดับสำคัญมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านการรับรู้ถึงปัญหา ด้านการค้นหาข้อมูล ด้านการประเมินผลทางเลือกที่ใช้ในการตัดสินใจ ด้านการตัดสินใจซื้อ และด้านประเมินผลภายหลังใช้การซื้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนภัสสินี เปรื่องการ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs) ในเขตภาคกลาง พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี เสนาะกรรม (2560) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชี ของผู้ประกอบการพบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทิยา อังกรวัฒนากุล และคณะ (2562) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัด

มหาสารคาม ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. สำนักงานบัญชีควรปรับปรุงมาตรฐานด้านการให้บริการ เพื่อให้ได้รับการรับรองจากกรมพัฒนาธุรกิจการค้าให้เป็นสำนักงานบัญชีคุณภาพ ซึ่งเป็นระบบที่มีการกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์และการดำเนินการให้บริการวัตถุประสงค์ มีการกำหนดทิศทางและควบคุมองค์กรในเรื่องคุณภาพด้านการจัดทำบัญชีให้เป็นไปตามกฎหมายและมาตรฐานการบัญชี มีการรับรองคุณภาพ เพื่อให้ลูกค้ามีความมั่นใจในคุณภาพการบริการและการทำบัญชี

2. สำนักงานบัญชีควรทำการประชาสัมพันธ์ถึงการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ เช่น ความรู้สึของผู้ใช้บริการงานบัญชี การให้บริการบัญชีด้านต่างๆ โดยประชาสัมพันธ์ผ่านเว็บไซต์ เพจทาง Facebook เพื่อเป็นช่องทางการกระจายข่าวความรู้ทางบัญชี เพื่อการเข้าถึงที่ง่ายขึ้นของผู้ใช้บริการ อีกทั้งยังส่งเสริมภาพลักษณ์ความทันสมัยของสำนักงานบัญชีและเสริมสร้างความน่าเชื่อถือในการใช้บริการ

3. สำนักงานบัญชีควรส่งเสริมให้พนักงานได้รับการฝึกอบรมความรู้เรื่องภาษีอากร ที่เหมาะสมต่อการทำงาน เพื่องานที่ถูกต้อง เพื่อทำงานตรงเวลา จะได้ไม่ถูกปรับ เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้ประกอบการนำไปใช้วางแผนบริษัทได้ สร้างความมั่นใจว่าได้มีการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและมาตรฐานการบัญชี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาองค์ประกอบหรือความต้องการของผู้รับบริการในงานบัญชีต่างๆในเชิงลึกด้วยการสัมภาษณ์ผู้ใช้บริการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพตามความต้องการผู้รับบริการสูงสุด

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ มะลัย. (2557). ผลกระทบของการควบคุมภายในเชิงกลยุทธ์ที่มีต่อประสิทธิภาพการจัดทำบัญชีของวิทยาลัยเทคโนโลยีอาชีวศึกษาเอกชนในประเทศไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐญา ชัยผดุง. (2560). ปัจจัยทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อคอนแทคเลนส์ในเฟสบุ๊คดอทคอม (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม.
- น้ำทิพย์ เนียนหอม. (2560). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่ออาชีวศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีวิบูลย์บริหารธุรกิจ รามอินทรา (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกริก.
- นันทิยา อังกรวัฒนากุล และคณะ. (2562). ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของผู้ประกอบการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วารสารวิชาการสถาบันการอาชีวศึกษาเกษตร, 3(1), 37-48.

- นภัสสินี เปรื่องการ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในเขตภาคกลาง (การค้นคว้าอิสระระดับบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- บุญณภัสสร สุนทรธีรสุทธิ.(2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีคุณภาพของบริษัทจำกัดในจังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2560). *การบริหารการตลาดยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- ไศรยา บุตรอินทร์, วราพร เปรมพาณิชย์กุล และชจิต ก้อนทอง. (2557). ผลกระทบของการเรียนรู้มาตรฐานการบัญชีที่มีต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานทางการบัญชีของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 4(33), 118-129.
- โสภาพรรณ ไชยพัฒน์. (2563). คุณภาพการบริการของสำนักงานบัญชีในจังหวัดภูเก็ต. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 6(1), 110-119.
- สุภาวดี เสนาะกรรม และ กนกศักดิ์ สุขวัฒนาสินธิ์. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการผู้สอบบัญชีของผู้ประกอบการ. *วารสารวิชาการมหาลัปทุมธานี*, 9(2), 240-245.
- สมาลี รามัญ และสุภัตรา วันดี. (2662). คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการสำนักงานบัญชีของบริษัทจำกัดในเขตอำเภอเมืองจังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้สมการโครงสร้าง. *วารสารการเมือง การบริหารและกฎหมาย*, 11(1), 103-122.
- Aaker, D. A. (1991). *Managing brand equity: Capitalizing on the value of a brand name*. New York, NY: Free Press.
- Crosby, P.B. (1979). *Quality Is Free: The Art of Making Quality Certain*. New York: McGraw-Hill.
- Kotler, P., & Armstrong, G. (1993). *Marketing an introduction*. New Jersey: Prentice Hall.
- Parasuraman, A., Berry, L. L. & Zeithaml, V. A.. (1985). A conceptual model of service quality and its implications for future research. *Journal of marketing*, 49, 41-50.
- Perri, & Bellany, C. (2012). *Principles of methodology research design in social science*. London, UK: Sage
- Schiffman, L. G. & Kanuk, L. L. (2000). *Consumer behavior*. (5th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Stern, S. (1997). *Approximate solutions to stochastic dynamic programs*. UK: Cambridge University.
- Wagner, J. A., & Hollenbeck, J. R. (2005). *Organizational behavior: securing competitive advantage*. (5th ed.). Mason, Ohio: Thomson/South-Western.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd ed.). New York: Harper and Row Publications.
- Zeithaml, V. A. et al. (1988). SERVQUAL: A Multi-item Scale for Measuring Consumer. Perception of Service Quality. *Journal of Retailing*, 64(1), 12-40.

บทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
Teacher Roles in the Digital Age of Schools under the Office of
the Private Education Commission Dusit District, Bangkok

ลดาวัลย์ เจริญศิริ¹ และ เตือนใจ ดลประสิทธิ์²

Ladawan Charoensiri¹ and Tuanjai Donprasit²

^{1,2}มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

^{1,2}Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

E-mail: Ladawan0301@gmail.com¹

Received: 2022-3-23; Revised: 2022-3-30; Accepted: 2022-3-31

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 2) เสนอแนวทางส่งเสริมบทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต จำนวน 295 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และการหาค่าสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ในระดับมากทุกด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี (2) ด้านเทคโนโลยี (3) ด้านการใช้ภาษา/สื่อสาร (4) ด้านนักร้องแบบการเรียนรู้ (5) ด้านนักตั้งคำถาม (6) ด้านผู้ควบคุมคุณภาพ (7) ด้านผู้ฝึกสอนหรือชี้แนะ (8) ด้านทำงานเป็นทีม (9) ด้านนักจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (10) ด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตามลำดับ

2) แนวทางส่งเสริมบทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า บทบาทครูในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารควรมีแนวทางในการส่งเสริมบทบาทครู ต้องเรียนรู้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ มาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ให้เหมาะสมกับสภาพของสถานศึกษาเพื่อนำมาบูรณาการสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรม

คำสำคัญ: บทบาทครู, ยุคดิจิทัล, สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

Abstract

The objective of research is for 1) studying the character of digital aged teachers, especially teachers in school under the office of Private Education in Dusit district, Bangkok. 2) offering guidelines to promote the character of digital aged teachers in school under the office of Private Education in Dusit district, Bangkok, including managers and teachers in school under the office of Private Education in Dusit district for 295 people. The tools for data collection are questionnaire, scale assessment of the 5 levels, finding statistics by the mean and standard deviation.

The research were found that:

1) character of digital aged teachers in school under the office of Private Education in Dusit district, Bangkok has high degree in all degree contain (1) The unedifying (2) Technology (3) The use of language/communication (4) The designers of learning (5) Good at questions (6) The quality control. (7) Coaches or directs. (8) Teamwork (9) The environment for learning (10) Creative thinking for problem solving.

2) guidelines to promote the character of digital aged teachers in school under the office of Private Education in Dusit district, Bangkok, we found that character of digital aged teachers is high. The managers could promote character of teachers to leaning technology for feasibility analysis and use to maximize performance, suitable for school, integrate and create innovation.

Keywords: Teacher Roles, Digital Aged, The Office of Private Education

บทนำ

เนื่องจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการศึกษาของไทยสำหรับการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อภาคการศึกษาและการเรียนรู้ของประเทศไทยสามารถแบ่งการเปลี่ยนแปลงออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2557) ระดับ 1 แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทั่วโลก (Global Trend) พลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลกจากการก้าวผ่านศตวรรษที่ 20 ถึงศตวรรษที่ 21 สามารถสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ 3 กระแส ได้แก่ กระแสการเปลี่ยนแปลงจากศตวรรษของชาวอเมริกัน (American Century) สู่ศตวรรษของเอเชีย (Asian Century) กระแสการเปลี่ยนจากยุคแห่งความมั่งคั่งสู่ยุคแห่งความยุติธรรมทั้งธรรมชาติ การเมือง และกระแสการเปลี่ยนแกนอำนาจจากภาครัฐและเอกชนสู่ภาคเอกชน (Citizen Centric Governance) หรือประชาธิปไตยแนวโน้มใหญ่ที่สำคัญของโลก (Mega Trend) ซึ่งเป็นบริบทใหม่ของโลกที่มีความสำคัญ เช่น การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ความเป็นเมืองที่เพิ่มขึ้น การปฏิบัติทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ระดับ 2 แรงขับเคลื่อนในระดับภูมิภาค การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของ

ภูมิภาคต่าง ๆ ของโลกมากขึ้น โดยกรอบความร่วมมือที่สำคัญที่มีความใกล้ชิดกับประเทศไทยเป็นอย่างมากคือ การรวมกันเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ระดับ 3 ประเด็นภายในประเทศ (Local Issues) ปัญหาที่พบบ่อยเช่นกับ เช่นความเหลื่อมล้ำ กับดักประเทศไทยได้ปานกลาง วิกฤตด้านความมั่นคง การเปลี่ยนทางครัวเรือน เช่น ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวคำถามที่สำคัญในเรื่องการพัฒนาศึกษาซึ่งคนไทยยังมีอีกหลายคำถาม เช่น หากการศึกษาเป็นกลไกหนึ่งในการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ แล้ว ภายใต้สถานการณ์หรือบริบทการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การศึกษาของประเทศไทยตอบโจทย์หรือไม่การศึกษาของประเทศไทยจะผลิตเด็กประเทศที่มีรายได้ปานกลางวิกฤตความมั่นคงการเปลี่ยนแปลงของครัวเรือนเช่นครัวเรือนครอบครัวเดี่ยวคำถามสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาศึกษา คนไทยยังมีคำถามมากมายเช่นถ้าการศึกษาเป็นกลไกหนึ่งสำหรับประเทศกำลังพัฒนาในมิติต่าง ๆ แล้ว ภายใต้จากสถานการณ์หรือบริบทของการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ การศึกษาของประเทศไทยตอบโจทย์หรือไม่ ศึกษาประเทศไทยจะสร้างคนไทยจะผลิตคนไทยที่พร้อมและเหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 ได้อย่างไร และช่วยแก้ไขประเด็นปัญหาภายในประเทศด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นได้อย่างไร ทำอย่างไรให้เด็กที่อยู่ในระบบการศึกษา ครอบครัว หรือคนไทยทั้งหมดพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงก้าวเดินต่อไปร่วมกันทั้งสังคม การศึกษาจึงไม่ได้เป็นเพียงการผลิตคนเพื่อเข้าสู่ตลาดแรงงานเท่านั้น ยังเป็นเครื่องหล่อหลอมคนไทยมีการพัฒนาทั้งด้านความรู้ ด้านทักษะ ด้านจิตใจหล่อหลอมให้คนไทยเป็นคนที่มีสมบูรณ์ในยุคใหม่ คนไทยต้องให้ความสำคัญกับความรู้และคุณธรรมให้มากยิ่งขึ้น ประเทศไทยจะต้องร่วมมือกันทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน เพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมยุคใหม่ที่ยั่งยืน กล่าวคือ เป็นสังคมแห่งโอกาส สังคมที่เป็นธรรม และสังคมที่มีคุณธรรม โดยการพัฒนาการศึกษาอย่างพหุมิติ เน้นการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านความรู้ ทักษะ จิตใจ และสุขภาพ (Head, Hand, Heart, and Health)

รัฐบาลได้กำหนดวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยหรือโมเดลการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล คือ ประเทศไทย 4.0 หรือ Thailand 4.0 หมายถึง การพัฒนาประเทศด้วยนโยบายทางเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ดังนั้นต้องมีความเข้าใจ เข้าถึงจึงพัฒนาได้โดยใช้ศักยภาพของมนุษย์เป็นตัวนำ ขับเคลื่อนด้วยปัญญาคน ต้องลงทุนในมนุษย์เพื่อผลิตผลที่ดี ทุกคนได้รับโอกาสเท่าเทียมกัน และอยู่อย่างยั่งยืน (สุวิทย์ เมษินทรีย์, 2560) สถานศึกษาจึงเป็นแหล่งผลิตเยาวชนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่จะเป็นพลังขับเคลื่อนของประเทศไทย ให้มีความก้าวหน้าให้เป็นไทยแลนด์ 4.0 และยกระดับคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นไทย 4.0 ดังแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ที่กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้คนไทยมีทักษะความรู้ และความสามารถในการรับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากลและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างสร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ มีทักษะการทำงานที่พร้อมเข้าสู่ตลาดแรงงาน และขยายโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพให้แก่เด็กและเยาวชนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เป้าหมายคือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนไทย 4.0 (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2561)

ดังนั้นบทบาทใหม่ของครูในการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในยุคดิจิทัลมีความสำคัญ และมีคุณประโยชน์กับผู้เรียนมากกว่าการเป็นผู้บอกความรู้ ดังที่ Marc (2010) ได้นำเสนอบทบาทครูไว้คือ ผู้ฝึกสอนและผู้นำทาง (Teacher as Coach and Guide) ในการไปถึงจุดหมายของการเรียนรู้ ผู้เรียนแต่

ละคนต้องการการชี้แนะแนวทาง การช่วยเหลือหรือสนับสนุน ผู้กำหนดเป้าหมายและเป็นผู้ตั้งคำถาม (Teacher as Goal Setter and Questioner) การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วยวิธีการตั้งคำถามนำ เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบ นักออกแบบการเรียนรู้ (Teacher as Learning Designer) สำหรับบทบาทครูนี้ครูจะต้องเป็นนักสร้างสรรค์ประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้เรียนไปในทางสร้างสรรค์ เพื่อตอบสนองความต้องการและความสามารถที่แตกต่างกันของผู้เรียน ผู้จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Teacher as a Context Provider) การเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหาวิชาจะมีสภาพแวดล้อมหรือบริบทที่แตกต่างออกไป ครูจะต้องเป็นผู้ที่สามารถจัดสภาพแวดล้อมหรือบริบทให้สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้เรียนกำลังเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหา นั้น ๆ ได้อย่างแท้จริงและรวดเร็วขึ้น ผู้กวาดขันหรือผู้ประกันคุณภาพ (Teacher as Rigor Provider and Quality Assurer) บทบาทที่สำคัญของครูในยุคดิจิทัลคือการควบคุมคุณภาพอย่างพิถีพิถันโดยการประเมินผลไม่เป็นเพียงการให้คะแนนชิ้นงานเมื่อสิ้นสุดการเรียนรู้เท่านั้น แต่จะต้องคอยกำกับควบคุมคุณภาพของชิ้นงานจนกว่าจะมีคุณภาพในระดับสูง

สิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นคือตัวผู้เรียนและครูซึ่งจะต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลง โดนการปรับบทบาทให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่เป็นผู้รับความรู้เท่านั้น แต่จะต้องเป็นส่วนการเรียนรู้ โดยหัวใจสำคัญของการเป็นครูในยุคดิจิทัล คือ ต้องคำนึงเป้าหมายรายบุคคลของผู้เรียนที่แตกต่างกันหลากหลาย เพื่อสอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน หากผู้เรียนยังไม่รู้ว่าตนมีความสามารถหรือมีความเก่งทางใด ครูก็ควรเป็นเพื่อนร่วมเรียนรู้กับผู้เรียนสามารถค้นความสามารถหรือความเก่งของตนเองให้เจอ จากนั้นทำตัวเป็นผู้ฝึกสอนคอยชี้แนะแนวทาง ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นท้าทาย และสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียน โดยต้องออกแบบการเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้และเหมาะกับวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล สามารถบูรณาการเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควบคุมคุณภาพของการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุเป้าหมายเต็มศักยภาพของผู้เรียน และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียนทั้งในด้านการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และเป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมบทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องบทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางประมาณค่า เทียบหาขนาดกลุ่ม

ตัวอย่าง ของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 259 คน แล้วจึงใช้การสุ่มแบบสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ทรงคุณวุฒิโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่นได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .87 แล้วนำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean: $\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุป ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน บทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ทั้ง 10 ด้าน ดังนี้

บทบาทครูในยุคดิจิทัล	$\bar{X}$	S. D	แปลผล
1. ด้านผู้ฝึกสอนหรือชี้แนะ	3.98	0.80	มาก
2. ด้านนักออกแบบการเรียนรู้	4.29	0.64	มาก
3. ด้านนักตั้งคำถาม	4.24	0.67	มาก
4. ด้านนักจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้	3.82	0.80	มาก
5. ด้านเทคโนโลยี	4.35	0.68	มาก
6. ด้านการใช้ภาษา/สื่อสาร	4.35	0.62	มาก
7. ด้านผู้ควบคุมคุณภาพ	4.18	0.71	มาก
8. ด้านทำงานเป็นทีม	3.92	0.79	มาก
9. ด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	3.72	0.84	มาก
10. ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี	4.39	0.65	มาก
รวมทั้ง 10 ด้าน	4.12	0.72	มาก

บทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ตามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวม ทั้ง 10 ด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.12 , S.D = 0.72) และหากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเป็นแบบอย่างที่ดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.39, S.D = 0.65) ด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.35, S.D = 0.68) ด้านการใช้ภาษา/สื่อสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.35, S.D = 0.62) ด้านนักออกแบบการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.29, S.D = 0.63) ด้านนักตั้งคำถาม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.24, S.D = 0.67) ด้านผู้ควบคุมคุณภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D = 0.71) ด้านผู้ฝึกสอนหรือชี้แนะ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.98, S.D = 0.80) ด้านทำงาน

เป็นทีม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.92, S.D = 0.79) ด้านนักจิตสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.81, S.D = 0.80) ด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{X}$ = 3.72, S.D = 0.84) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัย พบว่าบทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านเป็นแบบอย่างที่ดี มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาด้านเทคโนโลยี ด้านการใช้ภาษา/สื่อสาร ด้านนักออกแบบการเรียนรู้ ด้านนักตั้งคำถาม ด้านผู้ควบคุมคุณภาพ ด้านผู้ฝึกสอนหรือชี้แนะ ด้านทำงานเป็นทีม ด้านนักจิตสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ และค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นน้อยที่สุดคือ ด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธาร์มีย์ สิงห์เดชาสิทธิ์ และสุชาดา บวรกิตติวงศ์ (2560) ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพ ผลการศึกษาพบว่า ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลัก คือ เป็นแบบอย่างครูดี เป็นแบบอย่างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการสอน เป็นผู้เรียนรู้ไม่หยุดเพื่อพัฒนาตนเอง และเป็นครูต้องรู้จัก

2. เพื่อเสนอแนวทางส่งเสริมบทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร โดยจะสรุปดังนี้

1) ด้านฝึกสอนหรือชี้แนะ ครูมีทักษะในการกำกับติดตามการเรียนรู้ ค้นคว้าข้อมูลใหม่ที่ก่อประโยชน์ให้นักเรียน และตัวผู้ค้นคว้าจะได้มีแนวการเรียนรู้-การสอนที่ทันสมัยทันต่อเหตุการณ์สามารถแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้งที่สมกับเป็นครูในยุคดิจิทัล 4.0 ให้การอบรมครูเชิงปฏิบัติการ โดยจัดทั้งภายใน /ส่งเข้าร่วมการอบรมภายนอก สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพภายในโรงเรียน สร้างภาวะผู้นำ ผู้ตาม เพื่อครูจะได้มีบทบาทในการแสดงความคิดเห็น สร้างทีมงานแบบครูผู้ช่วยเพื่อนครู จัดเวทีการประชุม วิชาการ จัดอบรมภายใน ภายนอก ครูช่วยเตรียมให้นักเรียนมีความพร้อมในการปรับตัวเพื่อดำรงชีวิตอย่างเหมาะสมลดบทบาทในการสอนและการให้ความรู้แก่นักเรียนโดยตรง เป็นผู้อำนวยความสะดวก แนะนำทาง ผู้ร่วมเรียนและร่วมศึกษา ไปพร้อมกันกับนักเรียน โดยครูชี้แนะแนวทาง เต็มเต็มให้แก่ นักเรียนตามบทเรียนที่วางแผนไว้ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก เป็นผู้ร่วมเรียนและร่วมศึกษา แนะนำแนวทางในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ไปพร้อมกันกับนักเรียน กำกับติดตามพฤติกรรม การเรียนรู้ โดยครูช่วยชี้แนะแนวทางในการศึกษาค้นคว้าแก้ปัญหาและเติมเต็มความรู้แก่นักเรียนตามบทเรียนที่วางแผนไว้ คอยชี้แนะให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ด้วยตนเอง ค้นคว้าข้อมูลอยู่ตลอดเวลา ทันโลก ทันเหตุการณ์ จัดกระบวนการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตจริงก่อนนำเข้าสู่บทเรียน ครูและผู้เรียนร่วมกันแก้ปัญหา แนะนำแนวทางแก้ไขทั้งด้านการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน ครูเป็นผู้แนะทางแก่นักเรียนมากกว่าเป็นผู้สอน จัดการเรียนรู้ที่ปรับเข้ากับความต้องการส่วนบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับสุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัตร (2557) ได้สรุปไว้ว่า สิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้นคือตัวผู้เรียนและครูซึ่งจะต้องร่วมมือกับการเปลี่ยนแปลง โทนการปรับบทบาทให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่เป็นผู้รับความรู้เท่านั้น แต่จะต้องเป็นส่วนของการเรียนรู้ และ Marc (2010) ที่สรุปได้ว่า เด็กแต่ละคนต้องการ การชี้แนะแนวทางการ

ช่วยเหลือที่แตกต่างกันออกไป โดยครูจะต้องกำกับติดตามการทำงานและความก้าวหน้าในงานของผู้เรียน และคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนต้องการคอยตั้งผู้เรียนให้กลับมาอยู่ในแนวทางที่เหมาะสมด้วยวิธีการตั้งคำถามและข้อเสนอแนะ

2. ด้านนักจิตสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ครูส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัลมีความสำคัญต่อผู้เรียนอย่างมาก เมื่อผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม การจัดสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ ครูก็จะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ไปพร้อมกับผู้เรียนด้วย อำนาจความสะดวก สร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียนอย่างปลอดภัยและเพียงพอเอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มากกว่าการถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียวเป็นประสบการณ์ตรงให้กับนักเรียน ครูสร้างแนวทางปฏิบัติในการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคม ระบบสนับสนุนทางเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 จัดหาเครื่องมือ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ หาสิ่งใหม่ ๆ มีนวัตกรรมที่ทันสมัยเหมาะสมกับวัยของผู้เรียนในยุคดิจิทัล และให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอความคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ยอมรับกระบวนการทำงานของผู้เรียนไม่ปิดกั้นความคิดของผู้เรียน สร้างระบบที่สนับสนุนภายในบริบทของสถานศึกษา ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองและการเรียนรู้เป็นทีม สร้างแนวปฏิบัติในการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคมระบบสนับสนุนทางเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 จัดหาเครื่องมือ เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Wagner (as cited in Sanrattana, 2013) ได้สรุปไว้ว่า การศึกษาไทยในศตวรรษที่ 21 ครูไทยยุคใหม่ควรนำกระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษามาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการจัดการศึกษา และรักษิต สุธิษพงษ์ (2560) ได้สรุปไว้ว่า ครูในยุคดิจิทัล ต้องมีความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสามารถสร้างความรู้ได้ด้วยตนเองเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา ตลอดจนให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

3. ด้านการทำงานเป็นทีม ครูจัดการการสอนแบบโครงงาน จัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบร่วมมือกันระหว่างนักเรียนกับครู นักเรียนกับนักเรียนเพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตัวเอง ครูมีทักษะการทำงานร่วมกันผ่านเครือข่ายและสื่อและการนำผู้อื่น เข้าใจถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการทำงาน ให้คุณค่าของการมีส่วนร่วมกันของทุกคนในทีม ทำงานร่วมกับทีมที่มีสมาชิกหลากหลายได้ ครูทำงานร่วมกันแบบบูรณาการข้ามวิชา โดยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เข้าใจถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการทำงาน ให้คุณค่าของการมีส่วนร่วมของทุกคนในทีม ครูสามารถที่จะทำงานร่วมกับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการวางแผนที่ดีในการทำงาน มีขั้นตอนในการทำงานของแต่ละทีม มีการเปิดโอกาสให้ทีมงานเสนอแนวคิด ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน เคารพการตัดสินใจที่ถูกของผู้ร่วมทีมให้ความไว้วางใจของกันและกัน ครูสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยการเป็นหุ้นส่วนระหว่างรัฐบาล กรรมการสถานศึกษาและนักการศึกษา จัดการเรียนรู้แบบมวลชน การเรียนรู้และร่วมมือผ่านเครือข่ายสังคม สอดคล้องกับวิจารณ์ พานิช (2557) ได้สรุปไว้ว่า การทำงานและการเรียนรู้กันและกันเป็นทีมของครูเรียกว่า Professional Learning Community (PLC)

คือ หลักการสำคัญสำหรับชีวิตครูสมัยใหม่ต้องทำงานเป็นทีมและเรียนรู้เป็นทีมโดยกระบวนการเรียนรู้ครูต้องปรึกษาหารือกันตั้งแต่เริ่มต้องวางแผน โดยสรุปบทบาทครูในศตวรรษที่ 21

4. ด้านการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ครูออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน การเป็นผู้อยากรู้อยากเห็นและมีจินตนาการ สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน ใช้ทักษะการคิดนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม ครูบริหารจัดการชั้นเรียนเชิงบวก ส่งเสริมการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ในชั้นเรียน พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทางไอที ควบคู่กับคุณธรรม จริยธรรม ร่วมมือกันกับนักเรียนในการแก้ปัญหาที่ไม่พึงประสงค์ระหว่างเรียน สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การเป็นผู้อยากรู้อยากเห็นและมีจินตนาการ สร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ สนับสนุนความเป็นผู้ประกอบการ และการสร้างสรรค์นวัตกรรมของผู้เรียนครูแก้ปัญหาการบริหารชั้นเรียนเชิงบวก ร่วมมือกับนักเรียนแก้ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์โดยใช้ข้อตกลงร่วมกันในชั้นเรียนที่เกิดขึ้นจากการยอมรับของครูและนักเรียน ครูส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมของนักเรียนทุกคน ส่งเสริมความเป็นเลิศทางนวัตกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนตามความสามารถเป็นรายบุคคลให้เต็มศักยภาพ สอดคล้องกับพิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์และเพียว ยินดีสุข (2557) ได้สรุปไว้ว่าครูจะต้องมีทักษะ 7C ซึ่ง เป็นทักษะที่ได้จากการวิเคราะห์สิ่งที่ครูต้องปฏิบัติและพึงมี ในการนำนวัตกรรมไปใช้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

ผลวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า บทบาทครูในยุคดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ด้านที่ต้องได้รับพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพในระดับที่สูงขึ้นได้แก่

1. ผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณภาพ บทบาทครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ให้มีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในระดับที่ดีจากด้านอื่น

2. ผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรมีการนำข้อชี้แนะการพัฒนาบทบาทครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิไปปรับใช้ในสถานศึกษาให้พัฒนา และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ครั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ควรมีการการศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทครูในยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดอื่น ๆ ทั้งในระดับเขตพื้นที่ จังหวัด ภาค และประเทศ โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบ บทบาทครูในยุคดิจิทัล ในระดับสังกัดอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาในยุคดิจิทัล ในสถานศึกษาสังกัดต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2559). *การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รักชิต สุทธิพงษ์. (2560). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(2), 344-355.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ใน ศตวรรษที่ 21*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- สิตารัตน์ สิงห์เดชาสิทธิ์ และสุชาดา บวรกิตวงศ์. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้ความเป็นครูมืออาชีพ. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา*, 12(4), 695-707.
- สุพรทิพย์ ธนภัทรโชติวัตร. (2557). การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะครูในศตวรรษที่ 21 (วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). *การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ เมษินทรีย์. (2560). *บรรยายเรื่อง “Thailand 4.0 กับอนาคตประเทศไทย”*. ณ โรงแรมรามารการ์เดนส์, วันที่ 3 มิถุนายน 2560.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Marc, P. (2010). *Educational Technology for School Leaders*. California, United States of America.
- Sanrattana, W. (2013). *A new paradigm for education: Case studies toward the 21st century*. Bangkok: Thipayawisut.

โครงการปรัชญาดุขฎฐิบัณฑิตการบริหารการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาคาร 31 ชั้น 3 ถนน อุทองนอก แขวง ดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร 10300
โทรศัพท์: 02-1601240, 097-9359356 โทรสาร: 02-1601240
Email: touch_life@outlook.co.th, journal.dar@gmail.com